

PNL - IGDuca - IV –

1932 – 1933

PNL - IGDuca - IV –	1
1932 – 1933.....	1
.....	5
Guvern Al.Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiune extraordinară, 10 aug.-oct '32.....	5
.....	5
1.) Al.Lapedatu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 18 aug.'32.....	5
▣ Ardeleni - Regăţeni.....	5
▣ Partidism - Antipartidism.....	7
▣ Fuziunile iniţiale	7
▣ Regimul presei.....	7
▣ Ţărăniism Liberal.....	8
2.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32.....	9
▣ Guvernul Vaida - constituţional ?.....	9
▣ Încrederea Coroanei.....	10
▣ Atăcarea PNL - o diversiune	11
▣ Alegerile	11
▣ Ardealul, ardelenii	12
▣ Ipocrizia politică	12
▣ PNŢ (ardeleni , regăţeni) - guvern Iorga.....	13
IGDuca / 22aug.'32, retro '31.....	14
▣ Cartelul PNL - Iorga.....	14
Virgil Madgearu / intervenţie , 22 aug.'32 , retro 1931.....	15
▣ PNL- Guvern Iorga.....	15
Iamandi / 22 aug.'32 , retro '27-'30.....	16
▣ PNŢ - evoluţie politică.....	16
Politicianism, anarhie, abuz.....	17
▣ PNŢ - legalism ?.....	18
Iunian / 22 aug.'32 , retro '.....	18
▣ PNL - PNŢ.....	19
Iamandi / 22 august '32.....	19
▣ PNŢ în prag de Rotativă.....	19
▣ Guvern de "alegeri " -Vaida.....	20
▣ Guvern "parlamentar " - Vaida.....	20
▣ "Ţărăniismul" liberal.....	21
▣ "Statul modern".....	22
▣ Statul "armoniei sociale".....	23
▣ PNŢ- partid democratic.....	23
▣ Curentele din PNŢ.....	23
▣ Lipsa eticii politice a PNŢ.....	23
▣ Anticiparea eşecului guvernării.....	23
▣ Legea electorală.....	24
▣ Regionalismul provinciilor.....	27
▣ PNL - PNŢ.....	30
▣ Liberalismul - ideologie, evoluţie, organizare.....	31
▣ PNL - dreptul la guvernare !.....	32
3.) prof. N.Corodeanu (PNŢ) , Senat, discurs la mesaj, 23 aug.'32.....	34
▣ Opoziţia.....	34
▣ PNL- ducist.....	34
▣ PNL- Guvern Iorga.....	34
▣ Burghezia românească.....	35
▣ Prejudecăţi şi mentalităţi.....	35
▣ votul universal.....	37
▣ " Reţeta" lui Marx	37
▣ Statul "Ţărănesc ".....	37
4.) I.Hudiţă (PŢ-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32.....	37

▣	Partidul țărănesc.....	38
▣	Constituția 1923.....	38
▣	Proprietatea - " funcțiune socială "	38
▣	Sistemul de partide.....	38
▣	Partidul Național Liberal - ducist.....	39
▣	PNL-georgist.....	40
5.)	prof. I.Botez (PNL-1, ultimul " <i>generos</i> ") discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32.....	40
▣	Atmosferă parlamentară - senatorială.....	40
▣	Ideologia PNL.....	41
▣	Burghezia - PNL.....	41
▣	Specificul liberalismului românesc.....	42
▣	PNL și Țărănimea.....	42
▣	"Generoșii "	43
▣	Constantin Stere.....	43
▣	Armonia socială.....	43
▣	Ura de clasă.....	43
▣	Corporatismul -Manoilescu.....	44
▣	Votul universal.....	44
▣	Valoarea omului .Caracterul	45
▣	Asanarea morală.....	45
▣	Asanarea morală.....	46
▣	Asanarea morală. - continuare -.....	48
6.)	Adam Popa (PNȚ), discurs la mesaj, Cameră, 27 aug.'32.....	48
▣	Problema agrară țărănească după unire.....	48
7.)	prof.C.Rădulescu -Motru (PNȚ, Raportor) concluzii, Senat, 24 aug.'32.....	49
▣	Răspunsul la Mesaj.....	50
▣	PNL.....	50
▣	P N L.....	50
▣	Burghezia, comerțul, industria	51
▣	" Dirijism,etatism "	52
▣	"Economie dirijată "	53
▣	" Haretismul "	53
▣	Rotativa PNL>> <<PNȚ ... ?!.....	54
▣	Constituționalism.....	55
▣	Legislație anticonstituțională.....	55
8.)	CCGiurescu (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 30 aug.'32.....	56
9.)	IGDuca (PNL-1) discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32.....	56
▣	PNȚ- PNL.....	56
▣	Ardeleni -Regățeni.....	56
▣	PNL -marile probleme.....	57
▣	Carol –Maniu.....	57
▣	Guvernul Al.Vaida -Voevod.....	58
▣	Criza economică.....	59
▣	Problema minorităților	60
▣	Revizuirea tratatelor ?.....	61
▣	Front antirevizionist.....	61
▣	Locul , rolul , României	62
▣	Tradițiile diplomației românești.....	62
▣	Conferința dezarmării.....	62
▣	Precauție : întărirea apărării.....	62
▣	Conferința economică.....	63
▣	" Prin noi înșine ! ".....	63
▣	Tradiții în istoria diplomatică.....	63
▣	Armata.....	64
10.)	C.Toma (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32.....	64
11.)	M.Negură (PNL) , interpelare : cooperația .1 sept-'32.....	65
12.)	V.Rădulescu (PNȚ , Raportor la Adresă) , Conclusiv, Cameră , 1 sept.'32.....	67
▣	Consens și responsabilitate.....	67
▣	Constituționalism.....	68
▣	Partidele în regim parlamentar.....	68
▣	Guvernul Iorga.....	68

▣ Vinovăția PNL.....	68
▣ Partide - Regim parlamentar.....	69
▣ P-Țărănesc-Lupu.....	69
▣ Iuliu Maniu -Duca.....	70
▣ "Majoritatea" parlamentară - Guvernul Vaida.....	70
▣ Marile reforme democratice - polemică (p. 588 - 592).....	70
I.G.Duca / 1 sept.'32.....	72
▣ Ionel Brătianu –reforme.....	72
▣ Regii Carol I , Ferdinand I - reformele.....	73
▣ Tratatul cu Puterile Centrale.....	74
▣ Reformele -Parlamentul de la Iași.....	74
I.Mihalache / 1 sept.'32.....	75
▣ PNL -reforme democratice.....	75
▣ Regele Ferdinand și reformele.....	76
▣ PNL: reformele , războiul.....	76
IGDuca / 1 sept.'32.....	76
▣ PNL : războiul.....	76
▣ Curentele din PNL - reformele.....	76
Gh.Brătianu / 1 sept.'32.....	77
▣ PNL- reformele democratice.....	77
V.Rădulescu / 1 sept.'32.....	78
▣ Adevărul ? Sarcina istoricilor.....	78
▣ Liberalii- conservatorii	78
(replică la polemici).....	78
▣ Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii.....	79
▣ Moralitate - avere.....	79
▣ Meritul PNȚ : salvarea dezastrului economic.....	80
▣ Împrumutul stabilizării	80
▣ Experții străini.....	80
▣ Criza.....	80
▣ Apel la colaborare cu pistolul la tâmplă !.....	81
V.Rădulescu / raportor ; I.Mihalache . Replici : Duca , IICBrătianu, Inculeț, Gh.Brătianu / 1 sept.'32.....	82
13.) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe) -conclusiv, Cameră, 2 sept.'32 ..	82
▣ Elogiu democrației parlamentare.....	82
▣ Mulțumiri protocolare.....	82
▣ Opoziția.....	83
▣ Argetoianu ? Nu , PNL !.....	83
▣ Consens la partidele de guvernământ.....	83
▣ Consens : Politica externă.....	84
▣ Consens : chestiunea minorităților.....	84
▣ Partide, fracțiuni, dizidențe.....	84
▣ PNL Ducist.....	85
▣ Rotativa.....	85
▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II.....	86
▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II.....	86
▣ Ardeleni-Regățeni.....	88
▣ Ardeleni -Regățeni.....	88
▣ PNR -PNL.....	88
14.) dr.N.Lupu , "chestiune personală " , discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32 ..	89
▣ Colaborarea cu PNL.....	89
▣ Coaliții de partide.....	89
15.) IGDuca , Circulare către organizații , sept.-dec. '32.....	91
▣ Consiliile județene și comunale. (20 sept.'32).....	91
▣ Alegeri comunale și județene (6 nov.'32).....	91
16.) Victor Slăvescu (PNL-1) , la modificarea Bugetului, 19 sept.'32.....	91
▣ Împrumuturi.....	91
▣ Bugetul.....	91
17.) D.Iuca (PNL-1) , discurs la Legea control avere..., 23 sept.'32.....	92
▣ Raportul Periețeanu	92
▣ Decăderea moralei publice.....	92

▫ Poziția PNL.....	92
▫ Prima guvernare PNȚ.....	93
18.) Gh.Tătărescu , discurs la Conversiune , 27 sept.'32.....	93
19.) Mircea Cancicov (PNL-ducist) , la legea Concordat preventiv, 30 sept.'32.....	94
20.) I.Botez (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei , Senat, 31 sept.'32.....	94
▫ Atmosfera înveninată.....	94
▫ Legea ... avere ... onoare.....	95
▫ Presumția de nevinovăție.....	96
▫ Denunțătorii.....	96
▫ Tîrnăcopul țărănist.....	97
▫ Onoarea cu certificat ?.....	97
21.) Program de guvernare , PNL -Duca (1 oct.'32)	98
22.) I.Hudiță (PT) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32.....	99
23.) N.Penescu (PNȚ) , la Conversiune , 2 oct.'32.....	100
24.) C.I.C. Brătianu (PNL-1) - la conversiune - 4 oct. '32.....	100
▫ Datoria externă.....	100
▫ Interdependențe economice și politice.....	100
▫ Conversiunea.....	101
25.) D.Luca (PNL -d, deputat de Vlașca, Giurgiu) , anunță interpelare : incidente la granița cu Bulgaria , 7 oct.'32.....	101
26.) I.G.Duca - intervenție în discursul lui Pomp.Ioanițescu -.....	102
▫ Conversiunea.....	102
▫ Creditul Funciuar Rural.....	102
27.) IGDuca , discurs la Congresul național bisericesc, 16- 17 oct.'32.....	103
28.) Ședința CC al PNL .Declarațiile lui IGDuca și C.I.C. Brătianu.....	104
▫ Cuvîntul Partidului Național-Liberal.....	104
I.G.Duca / 16oct.'32.....	104
▫ Declarație.....	104
▫ "Pe marginea prăpastiei ".....	105
▫ "Regimul celor patru guverne ".....	105
▫ "În politica externă ".....	105
▫ O situație paradoxală în fața lumii.....	106
▫ Acțiunea pentru salvarea țării.....	106
C.I.C.Brătianu.....	107
▫ Declarație.....	107
▫ Simplificarea aparatului administrativ.....	107
▫ Ridicarea economiei naționale.....	107
▫ Recîștigarea creditului.....	107
▫ Dezinteresare, disciplina , autoritate.....	107
Gh.Tătărescu / citește.....	108
▫ Moțiunea PNL.....	108

Documentele , în ordinea introducerii pe calculator :

Guvernul Vaida Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.- 10 oct '32

- [Vict.Antonescu](#) , întrebare (vezi fișierul anterior)
[I.G.Duca](#) ,[Declarație](#) , Cameră , (Vezi fișierul anterior)
[NNBotez](#) , [Declarație](#) , Senat (similară, lipsă doc.)
[C.I.C.Brătianu](#) , [discurs la mesaj](#) , Cameră , 17 aug.'32 (Vezi fișierul anterior)
[Gh.I.Brătianu](#) , [Declarație](#) , //desolidarizare de PNL-1 // , Cameră , 18aug.'32
(Vezi fișier anterior)
[Demos.Botez](#) (PNȚ) , discurs la mesaj, Cameră , 19 aug.'32
(Vezi fișierul anterior)
[N.Robu](#) (LANC) , discurs la mesaj, Cameră , 19 aug.'32 (Vezi fișierul anterior)
1. [Al.Lapedatu](#) (PNL) [discurs la mesaj](#) , Senat , 18 aug.'32
 2. [Victor Iamandi](#) (PNL) , [discurs la mesaj](#) , Cameră 22 aug.'32
 3. [N.Corodeanu](#) (PNȚ), [discurs la mesaj](#) , Senat , 23 aug.'32
 4. [I.Hudiță](#) (PT-Lupu) , [discurs la mesaj](#) , Cameră , 24, 26 aug.'32

5. **I.Botez** ("Iancu") (PNL-1) discurs la mesaj, Senat , 24 aug.'32
Replici polemice : **M.Manoilescu** , **N.Corodeanu**, **Virg.Madgearu**
6. **Adam Popa** (PNȚ), discurs la mesaj, Cameră, 27 aug.'32
Replici polemice : **Iuliu Maniu**, **C.Xeni**
7. **C.Rădulescu-Motru** (PNȚ, Raportor la Adresă) ,discurs la mesaj, Senat , 24 aug-'32
8. **CCGiurescu** (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 30 aug.'32
9. **IGDuca** (PNL-1) discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32
10. **C.Toma** (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32
11. **M.Negură** (PNL-1) , interpelare : cooperația , Cameră, 1 sept.'32
12. **V.Rădulescu** (PNȚ, raportor) , discurs -conclusiv la mesaj ,Cameră, 1 sept '32
Polemică : reformele democratice ; doctrină ; guvernări ; etică /
I.Inculeț / **I.Mihalache** / **I.Z.Codreanu** / **IGDuca** /**Mihalache** / **Gh.Brătianu** /
Mihalache / **CIC Brătianu** / **M.Popovici** / **Mihalache** /
13. **Al.Vaida-Voevod**, discurs -concluzie, la Mesaj, Cameră, 2 sept.'32
14. **dr.Lupu** (PT) discurs -replică tardiv , la mesaj ,Cameră, 6 sept.'32
15. **IGDuca** , Circulare către PNL: sept-dec.'32
// legea administrației locale // alegeri locale //
16. **Vict.Slăvescu** , discurs la Legea modificării Bugetului, 19 sept.'32
17. **D.luca** , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei, 23 sept.'32
18. **Gh.Tătărescu** , discurs la Conversiune, 27 sept.'32
19. **Mircea Cancicov** , discurs la Legea Concordatului preventiv, 30 sept.'32
20. **Iancu Botez** (PNL-1) , Legea control avere și apărarea onoarei , Senat, 31 sept.'32
21. Ședința CCal PNL : Program de guvernare, 1 oct.'32
22. **I.Hudiță** (PT) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32
23. **N.Penescu** (PNȚ) , la Conversiune , Cameră, 2 oct.'32
Intervenție polemică : **Manolescu -Strunga**
- 24.. **CIC Brătianu** , discurs la Conversiune , 4 oct.'32
- 25.. **D.luca** (PNL-1) ,interpelare : incidente la granița cu Bulgaria , Cameră, 7 oct.'32
26. **IGDuca** , intervenție la Conversiune - Cameră, 5 oct.'32
27. **IGDuca** , discurs la Congresul național bisericesc, 16 oct.'32
28. Sedința CC al PNL .Declarațiile lui **IGDuca** și **C.I.C. Brătianu**, **Gh.Tătărescu**
Motivare .17 oct.'32
/ Răsturnarea guvernului Vaida / Program de salvare a țării //
/ Cooptări în CC și Delegația permanentă /
Vezi fișierul următor

Guvern Al.Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiune extraordinară, 10 aug.-oct '32

1.) Al.Lapedatu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 18 aug.'32

(DS , MO 7, șed. din 18 aug.'32, p.138-149)

Intervenții polemice : **Madgearu**, **Costăchescu**

[LD : el nu-l numește pe Carol, dar fenomenul "antipartinic " este legat de tendințele și experimentele lui] LD: atenție! am dat masiv acest doc. la **fișier Parlament**]

▣ Ardeleni - Regățeni

Vaida a atăcat PNL cu patimă, cu pasiune, lipsit de echitate ; a făcut un proces aspru și nedrept. Am prevăzut de aceea că anumite afirmații ale lui vor face ocolul presei dușmanilor noștri , și vor fi folosite ca argumente contra Trianonului ,

[blasfemiile lui Vaida la adresa regățenilor] contra ordinei de drept stabilite în Europa Centrală și răsăriteană.Două zile după discursul -Vaida , telegramele de la Viena și Budapesta au confirmat temerile .[.....] Vezi la fișier Politică externă

- **Romulus Georceanu** : Poate că este chiar așa !

- **Ștefan C.Ion** : Spuneți-o tare dacă sunteți convingți de asta .

- **Manoilescu** : Cine a afirmat acest lucru , să aibă curajul să o spună tare .
- **Georceanu** : Eu am spus !
- **Madgearu** : Nu vă agitați așa, pentru că dl.prim-ministru nu a spus aceste cuvinte ; iar în Cameră a spulberat aceste răstălmăciri apărute în presa maghiară , dar care se datorează ziarului "Adevărul " care a reprodus greșit cuvintele sale . Ziarul "Viitorul " de 10 ani răstălmăcește vorbele fruntașilor PNTJ . (aplauze la PNTJ)
- **Ștefan Ion** : Dar asta a spus-o ! Am auzit-o noi cu urechile noastre !
- **Al.Lapedatu** : Cuvintele s-au spus.Le-am auzit eu cu urechile mele .

Dar cred că dl. Vaida era răpit de pasiune , de patimă politică, nu corespund sentimentelor sale intime

Și în 1919, în Parlamentul de la Ateneu, d .Vaida a citit o Declarație și Ion ICBrătianu i-a adus aminte de vorbele din Sfânta Scriptură :

< Pune , Doamne strajă gurii mele ! > ...

Aceeași recomandare i-aș face-o din nou și eu, când afirmă că din cauza opresiunii PNL ((: situația românilor din Vechiul Regat era mai grea decât a românilor sub unguri ! Dacă ar fi fost așa , de ce oare românii treceau din Transilvania în Regat și se așezau în Dobrogea ? în Bărăgan ? pe Valea Prahovei ?

Țara asta era un adevărat Cannan nu numai pentru românii de peste munți, dar și pentru neamurile de altă rasă .Ciangăii și secuii din sud-estul Ardealului , cu miile veneau în Regat și se îmbogățeau și-și dezvoltau școlile , bisericile, cultura , în deplină libertate .

La fel vecinii de peste Dunăre - bulgari, sârbi - veneau aici unde găseau condiții de trai mai lesnicioase .

Cu temere și îngrijorare priveau statele vecine spre Regatul Român ."

Țara asta a fost 100 de ani , "Punctul de atracție al ardelenilor - al fugarilor, al păstorilor, muncitorilor manuali,

intelectualilor - căroră nu le-a închis poarta la nici o demnitate sau situație, oricât de înaltă ar fi fost ea,

nici într-un domeniu , nici moral, nici cultural, nici politic " (aplauze la PNL)

Noi, care am trăit în Vechiul Regat ; noi, care simțim și astăzi căldura cu care am fost îmbrățișați

în năzuințele și idealurile noastre ; cu această protecție și afecțiune ne-am îndeplinit misiunile culturale și naționale ;

am o datorie sfântă să declar în Senatul țării : să aducem cele mai călduroase și recunoscătoare omagii

oamenilor acestei scumpe patrii , care n-a putut fi pentru noi plină de bunătăți și libertăți,

((: iar pentru proprii săi fii , plină de asupri și nedreptăți " [cum spusese Vaida]

((: DI Vaida a mai spus că PNL era dușmanul libertăților și că ...

((: dacă ardelenii ar fi fuzionat cu PNL și-ar fi pierdut libertățile !

"Stranie afirmație ! Ciudată concluzie ! Despre PNL se pot spune multe , numai aceasta , nu !

Căci el a fost acela care a luptat peste o jumătate de secol să câștige aceste libertăți , să le mențină și să le aprere , printr-o serie de manifestări și realizări cari se țin lanț , ca un fir roșu,

de la 1848 până la 1918 , anul sufragiului universal ." [Recurs istoric de la Regulamentul Organic]

Nu vă agitați , eu am fost provocat la această explicație , am datoriat să-mi apăr partidul meu !

- **M.Manoilescu** : " Mai mult, dvs apărați însuși întreg Vechiul Regat "

- **Al.Lapedatu** : Da , l-am apărat cum am apărat și Ardealul , pentru că am privilegiul de a fi cunoscut

și Vechiul Regat și Ardealul , cu părțile lor bune și rele .

((: DI Vaida ne-a făcut un proces foarte nedrept vorbind de ura PNL față de ardeleni , pentru că n-au fuzionat , ci s-au aliat cu PTJ .

- **Virgil Madgearu** : Acesta este adevărul .

- **Al.Lapedatu** : PNR a fuzionat mai întâi cu rămășițele Partidului Conservator ; apoi cu Argetoianu ;

apoi cu prietenii lui Iorga ; și abia apoi cu ...PTJ .

Încât este frumos dar nu realistă povestea cu sentimentele "țărăniște " firești !

[vezi pe larg la [fișier Sistemul de partide](#) , recurs istoric]
[Lapedatu /](#)

▣ Partidism - Antipartidism

În 1931, când PNȚ s-a retras de la guvern ,a fost adus la putere un guvern "în afară de patide " compus din elemente eterogene , considerat anticonstituțional (ceea ce a dus la demisia lui Maniu de la șefia PNȚ).

În timpul guvernării Iorga, a început o campanie antipartidistă , opinia publică nesusizând cine erau agenții acestui curent :

oameni ratați, tracuți prin toate partidele , oportuniști care se zbăteau pentru grația Suveranului, ambițioși de tot soiul.

Sub influența acestei campanii s-au produs două fenomene :

I. Un început de dezagregare a partidelor - formări de dizidențe, grupșoare, veleitari

II. O dezgustătoare suprasolicitare la favoarea regală , în vederea chemării la putere.

Dacă gov.Iorga , ca experiență politică, fusese o necesitate conjuncturală , care trebuia să satisfacă și marota opiniei publice (care nu mai credea în partide) , cei ce l-au sprijinit nu au fost toți de bună credință.

- [prof.C.Rădulescu -Motru](#) : Trebuia să-i lăsați singuri. Le-ați dat tot concursul .

- [Al.Lapedatu](#) : Acest guvern a fost o necesitate politică, o experiență .

Ea s-a făcut și astăzi toată lumea este lămurită [! ?!]

Ideea de partid s-a reîntărit .

Regele, nereușind în experiența sa, s-a întors la sistemul cel vechi,

al guvernării prin partide ;Partidele și-au înțeles menirea , nerenunțând la menirea lor ;

Opinia publică s-a convins de eșecul guvernării în afara partidelor ;

[Al.Lapedatu /](#) 18 aug.'32, retro '

▣ Fuziunile inițiale .

Vaida a făcut un proces nedrept PNL,privind atitudinea acestuia față de PNR , calificînd-o drept ură, răzbunare , pentru respingerea fuziunii.

/ Mai întîi, atunci n-a fost vorba de fuziune , ci de colaborare - din care putea ieși ulterior fuziunea -

așa cum a ieșit cu Partidul Bucovinean al d-lui Nistor, și Partidul Basarabean, al d-lui Inculeț.

/ Cît privește fuziunile PNR, să se țină seama că cea dintîi fuziune a fost cu resturile Partidului Conservator Democrat

al lui Take Ionescu , apoi cu Argetoianu și toate epavele sale ... apoi cu Iorga și prietenii săi ... apoi cu Partidul Țărănesc ...

PNR s-a condus de împrejurări și oportunități...

[Al.Lapedatu /](#) 18 aug.'32

▣ Regimul presei

[LD : context : confiscarea "Curentului "]

- [Lapedatu](#) : Cum se poate spune despre PNL că a fost partid " antidemocratic " ?!

- [Madgearu](#) . "Dvs ați ținut țara sub regimul stării de asediu și al cenzurii !

Iar cînd noi l-am desființat, dl Inculeț, ca reprezentant al Basarbiei ,

ne-a apostrofat că pregătim " bolșevizarea " acestei țări,

înscenînd tot soiul de mici conflicte în Basarabia ,

pentru a demonstra bolșevizarea țării.

Dvs veniți acum cu reproșul că am confiscat o gazetă ["Curentul "]

Eu deplor confiscarea unei gazete , dar dvs care [...] nu aveți nici un drept moral.

- [Lapedatu](#) : " Die ministru , eu nu am spus altceva ,

decît că toate guvernele -inclusiv PNȚ - sunt uneori silite să recurgă la acte și măsuri care nu cadrează ideal cu prevederile constituționale .

Vă amintesc și dvs. ce război ați dus cu ziarul " Ordinea "

- [Madgearu](#) : "Ordinea " este canalul de scurgere al celor mai multe calomnii care s-au debitat în România.

În România Veche , PNL nu a folosit o atare gazetă. I-a fost rușine.

Acum știu cine și cu ce bani a întemeiat ziarul Ar trebui să le fie rușine ."

- **Lapedatu** : "Nu cine și cu ce scop a scos gazeta ! Pe noi ne interesează faptul : confiscarea , chestiunea de libertatea presei ! Nu aveți dreptul (cf Constituției) s-o confiscați , fiind vorba de libertatea presei.
- **Madgearu** : " Dar nu și libertatea pornografiei !"
- **Lapedatu** : " Ați fost deci siliți să o suprimați. "

Al.Lapedatu/

▣ Țărănism Liberal

- **Costăchescu** : Fac apel la obiectivitatea dvs de istoric .
Lămurii-ne cum se explică că în acest Regat , condus de PNL peste 60 de ani ,
" am avut o țărănime care a sărăcit și a înfometat , pe pământul acesta binecuvântat ca o mană cerească ? " (aplauze la PNȚ)
- **dr.C.Angelescu** : Haret n-a făcut nimic pentru țărani ?
- **N.Costăchescu** : V-ați oprit la dezvoltarea de față și n-ați aprofundat adânc viața acestei țări ,
să ne spuneți de ce am avut răscoalele din 1888 , 1905 , 1907 ?
De ce s-a răsculat țărănimea ? Eu admit multe păcate la țărani , dar că s-au răsculat de bine , nu admit "
(aplauze la PNȚ)
- **Al.Lapedatu** : Voi dezvolta și aceste probleme în cuvântarea mea ,
la respingerea aprecierii că PNL a patronat un regim de neoiobăgie. [...]
vin acum și la problema "neoiobăgiei " cultivată de PNL ...
- **Virgil Madgearu** : Foarte adevărat .
- **Al.Lapedatu** : Trebuie să vă amintesc că Partidul Liberal sau " Partida Liberală " , "s-a fondat anume pentru emanciparea clasei țărănești , de sub robia economică , socială , politică și culturală în care era ținută de secole.
Se știe că între Partidul Liberal și Partidul Conservator ,
cele mai vii dispute s-au dat pe problema agrar-țărănească .
Aduceți-vă aminte de ultima cuvântare alui Kogălniceanu , la Academia Română ,
- cuvântare clasică în literatura și istoria politică a României.
Nu puteți contesta , de la 1864 până la 1919 ,
că Partidul Liberal este înfăptuitorul marilor reforme ."
Dl. Costăchescu m-a întrebat de răscoale . Dar vă aducaminte că , cu mult înainte ,
Spiru Haret dăduse semnalul de alarmă , pentru a preveni nenorocirea.
Omul despre care M.Manoilescu spunea ieri că a făcut pentru țărani mai mult decât orice
partid și orice ideologie .
Programul lui Spiru Haret cuprindea emanciparea economică , socială și culturală a
țăranilor.
Citiți broșura lui "Chestiunea țărănească "
- **N.Costăchescu** : Eu l-am cunoscut pe Spiru Haret și știu viața pe care a avut-o în
Partidul Liberal...
- **Al.Lapedatu** : L-am cunoscut și noi.El era un om devotat PNL , unde a găsit sprijin și
căldură
(aplauze la pNL) [vorbește pe larg de broșura lui Spiru Haret]
La noi problema țărănească nu datează din 1864. Este o problemă mai veche , de
aproape 200 de ani ,
de la 1739 , de pe vremea lui Constantin Mavrocordat , cel dintâi reformator în materie .
Ea a preocupat oamenii politici care au înțeles
că de ea depind temelia statului modern român , liberal , democrat , național.
În dezvoltarea acestei probleme , au fost lacune , au fost puncte întunecate , dar au fost
și acțiuni pozitive.
Ea nu este nici azi închisă , până se va ajunge la emanciparea integrală a țăranilor .
Problema dăinuiește , și avem datoria să ne ocupăm de ea și să o soluționăm , continuând
opera lui Spiru Haret
(școli , cultură , cooperatie) Lui Haret l s-au adus unele acuzații . Juniomiștii îl
învinovăteau că a detașat pe învățători de la rosturile lor firești dar Haret a
perseverat .Dar politica lui Harte n-a fost continuată de tate guvernele ...
Statul Român , la începuturile sale , a fost condusă de clasa boierilor privilegiați și
latifundiari .
Aceasta până la crearea burgheziei române , create prin străduințele PNL , ale lui

I.Brătianu (bătrânul)

Dacă nu era politica PNL, solitudinea lui față de țărani, dl.Vaida când " a descălecat " în Vechiul Regat ...

n-ar fi avut plăcerea să dea de Mișu Cantacuzimno în rândurile Partidului Țărănesc, pentru că el ar fi fost... în rândul oligarhiei latifundiare .

- **N.Cănănau** (PNȚ, ex Pconserv .) : Dar îmi dai voie : exproprierea și votul universal s-a făcut cu concursul nostru , al foștilor conservatori ...

- **Lapedatu** : Da , recunosc , și cu concursul lor...

Dacă n-ar fi fost această politică a PNL , față de țărani, n-am fi ajuns la victoria de la Trianon...

Lapedatu /18 aug.'32

2.) **Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 22 aug.'32**

(DAD, MO 15, șed.din 22 august, pag. 324- 344)

Intervenții în discurs : **Armand Călinescu, M.Ghelmegeanu, Ed.Mirto, Virg.Madgearu, IGDuca, R.Franasovici** ș.a.

[LD - Vaida , Maniu ,Mihalache , absenți ; de la PNȚ, "de serviciu " Mirto , Călinescu, Madgearu ...

Duca asistă și are scurte intervenții. Două puncte vulnerabile are PNL : "Carol " și "georgiștii "

După CICBrătianu (axat pe probleme economice) după Demostene Botez (cu apologia statului țăărănesc) ,

după intervențiile lui Vaida-Voevod (în discursul lui Brătianu) , dar, mai ales , pentru "urechile" MSRegelui ,

Iamandi (parlamentar din 1922) rostește un discurs (cca 3 ore) fulminant, metodic, care-și propune, punctual :

să respingă acuzele la adresa PNL ; să critice doctrina ,programul, etica și guvernarea PNȚ ;

să adjucece pentru PNL, guvernarea !

Iamandi , autoprezentare : un democrat convins , un exponent al tendinței de stînga din PNL

Iamandi , evoluție, destin : de la apologia democrației și a rolului partidului politic (1922-1937)

... la susținerea regimului dictatorial carlist (1938-1940) Cum se explică ?]

// Retro : PNȚ în opoziție , la guvern '28-'30 // Carol // Legislație //

// Guvern Iorga // Rotativa'32 // Guvern Vaida // alegeri // cartel electoral //

// PNL-1 // retro : guvernări // Legislație //

// Regim constituțional // Regim electoral // Stat țăărănesc // Stat modern-burghez //

// Etică politică // Moravuri politice // Regionalism - Provincialism //

// Ideologia , doctrina și programul PNL //

Iamandi / 22 aug.'32

▣ **Guvernul Vaida - constituțional ?**

Prin Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului , prin declarațiile lui Vaida (ca premier de guvern de alegeri ,

apoi ca premier desemnat de Parlament) s-a afirmat că o dată cu instalarea PNȚ la guvern ,

s-a reintrat într-un regim de perfect constituționalism .

"Formal , această afirmațiune este întemeiată : o dată cu aducerea PNȚ la cîrmă , s-a revenit la vechiul sistem

al conducerii statului prin forțele politice organizate , prin partide.

Din acest p.d.v, fără îndoială că viața publică a țării a cîștigat , fiind reintegrată în cadrul unei tradiții

de pe urma căreia , pînă acum, s-au realizat toate așezămintele esențiale ale vieții noastre de stat.

" În fond, însă, aducerea la guvern a PNȚ , a constituit , în primul rînd, o provocare la adresa opiniei publice.

- **ACCuza** : " [...] este f. grav să spuneți că aducerea la guvern a unui partid, este o provocare, cîd este știut cine aduce guvernul la cîrma țării. " [MSRegele !]

- **lamandi** : Da, este o provocare la adresa opiniei publice , întru cît PNȚ , abia căzut de la putere , se găsea în plină operă de purificare și reorganizare internă și se găsea - ceea ce e grav - în complet dezacord cu opinia publică a țării .

- **ACCuza** : Nu a fost adus la cîrmă PNȚ , ci s-a încredințat d-lui Vaida misiunea de a face alegerile ; d.Vaida și-a îndeplinit această misiune și, după ce țara s-a pronunțat, a venit guvernul Vaida . (aplauze la PNȚ)
[.....]

- **lamandi** : " În al doilea rînd , prezența la cîrmă a PNȚ , a constituit și o tentativă de rupere a echilibrului dintre forțele politice reale din această țară. În al treilea rînd, reinstalarea PNȚ la guvern, reprezintă o reală primejdie a intereselor generale ale statului . (aplauze la PNL)
[...]
venirea precipitată a d-voastră la cîrmă va constitui un șir întreg de consecințe funeste , pentru însăși partidul dvs." [.....]

- **lamandi** : S-a adus la cîrmă un guvern "de alegeri " ,compus în totalitatea lui ,din fruntași de mînaa întîi sau de mîna a doua, toți militanți ai PNȚ ; i s-a spus "guvern de alegeri " , deși , în toată țara de la un capăt la altul, întreaga administrație a fost dată pe mîna membrilor PNȚ, începînd cu prefectii de județe și sfîrșind cu comunele rurale, în fruntea cărora au fost instalate comisii "interimare" , formate exclusiv din partizanii PNȚ.
(aplauze PNL) "Guvern de alegeri " cînd, în realitate, era un guvern "de partid" , dovedind că "pentru a vă apăra interesele politicianiste , știți să mînuți ipocrizia cu oarecare dexteritate. "
"E regretabil însă că PNȚ, care timp de un deceniu și mai bine, a făcut atîta caz de constituționalism, [...] a recurs la această formulă ipocrită , pentru a-și acoperi lipsa de scrupule.
"PNȚ a fost acela care , care în chip persistent, și de la tribuna Parlamentului, și prin presă , și prin întruniri publice, declara că un adevărat guvern constituțional, nu era posibil decît după ce se vor fi efectuat alegeri generale complet libere, cu un cabinet cu caracter absolut neutru, de magistrați sau de funcționari cu o administrație scoasă de sub orice influențe politice ."
" Dvs , însă , ați părăsit aceste directive și reinstalîndu-vă la cîrmă, ați avut curajul să vă declarați "guvern de alegeri " , deși nu erați decît un guvern pur al PNȚ.Iată-vă, din prima zi, așezați pe linia unei totale abjurări a propriilor dvs opinii " Chestiunea s-a dezbătut la validări , care au validat " comedia " pe care PNȚ a jucat-o sub masca guvernului " de alegeri " .
[.....]

lamandi :

▣ **Încrederea Coroanei**

" Desigur , d-lor deputați, că guvernul Național-Țărănesc de astăzi este un guvern constituțional.
Este însă un guvern tot așa de constituțional , cum era și guvernul d-lui Iorga.
(exclamații, rumoare, ilaritate, schimb de replici) Nici o glumă ! Constituționalitatea guvernului d-voastre
- ca și a fostului guvern Iorga - rezultă numai din exercitarea prerogativelor regale.
Dvs.ați avut , incontestabil, încrederea Coroanei , dar n-ați avut încrederea țării .
[.....]

Un guvern eminentamente constituțional trebuie să se sprijine pe cele două încrederi : pe încrederea țării și pe încrederea Coroanei , care amîndouă formează un tot indisolubil. De aceea v-am spus că nu aveți autoritatea necesară să vă considerați un guvern perfect constituțional." (aplauze la PNL, întreruperi la PNȚ) (p. 324-327)

Sarjă parlamentară

- **lamandi** : intervenția lui Cuza a fost o "cursă " în care PNȚ a căzut.[.....]
Roagă să nu mai fie întrerupt.Sistemul de a sabota oratorii opoziției nu-i onorează.

PNL a suportat din partea PNȚ - atît în guvernarea sa , din 1924-1926 , cît și în guvernarea PNȚ , din 1928-1930 -

o adevărată teroare , regretatul Vintilă Brătianu a fost maltratată ședințe întregi, fără ca liberalii să-i împiedice ,

în libertate și netulburați.În numele acelui parlamentarism (de care PNȚ se fălește) , roagă să fie ascultat .

- **ACCuza** : întrerupe iar ...

- **lamandi** : " Îmi este indiferent dacă ceea ce spun vă convine sau nu vă convine .Eu am convingerea adîncă și sinceră că afirmațiile mele sunt cu totul întemiate. "

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ **Atăcarea PNL - o diversiune .**

Argumentul "peremptoriu " al PNȚ , de a se referi mereu la PNL și la trecut , pentru a se scuti de greșelile pe care le face , " sunt menite să acopere și să scuze greșelile și turpitudinile viitoare " ale PNȚ și ale altora ? (aplauze la PNL)

- **Armand Călinescu** : "Greșelile trecutului nu justifică altele ; în orice caz, nu vă dă d-voastră autoritatea de a vorbi

de alegeri libere." (aplauze PNȚ)

- **lamandi** : Se vorbește prea mult în acest Parlament și de pe banca ministerială , de lipsa de autoritate pe care

ar avea-o PNL, de a critica activitatea PNȚ . " Este inadmisibil ca , din cauza anumitor greșeli ale trecutului, reale sau imaginare, să fie condamnate generații întregi la tăcere, să nu ni se recunoască dreptul de a demasca , a vorbi, și a condamna abuzurile și arbitrarul comise de d-voastră " (aplauze la PNL)

PNȚ a început acțiunea cu 10 ani în urmă, "cu idealismul și cu legalitatea " , provocînd dezorientarea , dedîndu-se la " acțiuni condamnabile " .

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ **Alegerile .**

[LD : măcar lamandi este sincer !]

Se cunosc reciproc și, în discuțiile particulare ... sunt de acord pe o serie întreagă de considerații

privind practica alegerilor, obținerea adeziunilor cetățenești, în faza inițială a aplicării votului universal,

cînd un partid deține puterea .Tocmai de aceea întrebă : crede PNȚ că aflarea sa la cîrmă nu a avut nici o influență

la obținerea rezultatelor ?

PNȚ a obținut 40 % din voturi, coeficient care i-a dat drept la prima majoritară.

Cca 20-15 % , în toate împrejurările, pentru toate guvernele, este dată de "massa flotantă de alegători " ,

care, în limbaj consacrat , dă " zestrea guvernamentală. " (întreruperi la PNȚ)

lași -----

Nu este vorba de lași , capitala Moldovei, unde este o tradiție de relativă libertate păstrată sub toate regimurile. Să-l întrebe pe Costăchescu , care va confirma.

Controlul este mare iar educația politică a alegătorilor nu permite experimentări .

- **ACCuza** : cînd erați la putere, s-au petrecut multe lucruri neplăcute...

- **lamandi** : în alegerile din 1927, ați obținut 6000 de voturi, dar nu ați avut cei 2 % pe țară și

de aceea nu ați intrat . În alegerile recente , ați obținut 7.000 voturi ...

Trebuie să conveniți și dvs că 15 % este "zestrea guvernamentală .

Dvs ați mai fost în cartel și cu alte minorități, luând și de la ele cca 10 %

Coeficientul real al dvs , nu depășește 15 % .

" Nu reprezentați voința țării [...] partidul dvs care a făcut atîta zgomot pe chestiunea popularității ,

- popularitate ajunsă la maximum în 1928 - astăzi ați ajuns din reprezentanți ai masselor, niște bieți miluiți

ai unei prime electorale [...] pe care ați combătut-o cu strășnicie în opoziție , [...] o minoritate electorală [...] "

Șarjă parlamentară

- ACCuza : cînd erați la putere, s-au petrecut multe lucruri neplăcute...

- lamandi : Să nu-l mai întrerupă , că doar așa au convenit (în amintirea unui trecut de 20 de ani) ...

să nu se dea la dialoguri inutile...

- ACCuza : trebuie să știți că d.lamandi este elevul meu ... (ilaritate) Dar nu urmează învățăturile mele

(ilaritate)

- lamandi : Da, am fost elevul dvs la universitate... Dvs l-ați avut elev și pe d.Weissmann ...

- ACCuza : Jidanii nu contează (ilaritate) ...

(pe parcursul discursului, ACCuza nu va mai interveni...)

lamandi / 22 aug.'32

▣ Ardealul, ardelenii .

" Partidul dvs. conta [...] pe o stăpînire absolută a ținuturilor de peste munți. O bucată de vreme această situațiune devenise un fel de monopol. [...] Foarte mulți oameni confundau Ardealul cu Partidul Național. [...]

Se spunea că Ardealul stă la picioarele d-lui Iuliu Maniu și că era deajuns ca d.Vaida , care e socotit animatorul și conducătorul mulțimilor , să dea semnalul luptei, pentru ca imensele coloane ale populațiunii ardeleni să se miște pe anumite drumuri [...] alegerile recente au spulberat și această legendă. (proteste la PNȚ)

Nu protestați , pentru că dvs , în Ardeal, n-ați obținut decît aproximativ 42 % din voturi. Și nu uitați, în acest procentaj, intră și voturile minoritarilor [...] "

lamandi / 22 aug.'32

▣ Basarabia, basarabenii .

"[...] Basarabia nu mai este astăzi la dispoziția d-voastre , așa precum a fost atîta vreme, și acolo au început să pătrundă partidele din Vechiul - Regat [...] rezultatele pe care le-ați obținut nu vă dau dreptul să pronunțați sentințe asupra rosturilor altor partide în viața publică a țării [...] "

lamandi / 22 aug.'32

▣ Ipocrizia politică .

[LD du acest dialog, peste numai 6 ani, cînd acest trio Vaida- lamandi - Călinescu vor fi pioni principali în instituirea și susținerea dictaturii carliste]

Vaida , pentru care el are toată stima, este "un impetuos" - ceea ce presupune sinceritate - obișnuște să folosească în examinarea situațiilor politice, "o doză însemnată de ipocrizie ." (proteste la PNȚ)

- preot D.Man : Dta insultă toată lumea .Acest epitet de "ipocrizie" , să-l primești d-ta și partidul d-tale "

- lamandi : retrace cuvîntul "ipocrit " înlocuindu-l cu "nesincer" ...

- Armd.Călinescu : Dle lamandi , d-ta ești prea tînăr...

- lamandi : " Sunt mai bătrîn decît d-ta ... În orice caz, dle Călinescu, d-voastră , ca membru al PNȚ ,

aveți o sursă permanentă de unde vă puteți alimenta ipocrizia d-voastră. Sursa aceasta e însuși partidul d-voastră.

În special ramura național-ardeleană , care în privința ipocriziei își are origini cari se

ridică în trecut,

pînă la Ignațiu de Loyola .De aceea , ar fi mai nimerit să nu-mi vorbiți mie și partidului meu de ipocrizie

(aplauze la PNL) (urmează exemple, extrase din intervențiile lui Vaida la discursul lui CIC Brătianu)

/ Vaida a spus că guv.lorga a fost "opera " PNL , care era stăpînul guvernului !

/ Vaida confundă, deliberat , cartelul electoral, cu colaborarea la guvernare !

/ Mirto , în '31 , nu susținea asta ...

/ Mihalache , spunea chiar că PNL este adversar al guvernului...

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ **PNȚ (ardeleni , regățeni) - guvern lorga**

[LD : Ironia soartei . Paradox politic. PNL duce campania de răsturnare a lui lorga , iar PNȚ ... culege roadele !]

Vaida (și alții) au spus că guvernul lorga este "opera" PNL, deoarece au încheiat cartel electoral.

Deși acuzațiunea a fost spulberată încă din Parlamentul trecut, ea s-a relansat .

Cartelurile electorale sunt normale în alte țări.La noi, ele sunt puțin obișnuite.

PNL este vinovat de guvernarea lorga ?

PSD se face vinovat de guvernarea PNȚ, din 1928 ?

Se pot stabili corelații și responsabilități, numai pentru că, la un moment dat, se încheiee cartel electoral ?

- **preot Man** : Nu este același lucru ; dvs aveți în Cameră 100 deputați ; toate legiurile nefaste s-au făcut cu concursul dvs.

- **lamandi** : din primele ședințe, PNL s-a delimitat de guvern ; IGDuca a făcut o declarație precisă și lămurită,

arătînd că înțelegerea politică a încetat a doua zi după alegeri, reluîndu-și libertatea de acțiune .

Era o atitudine politică. La fel a făcut în 1928, la începutul guvernării PNȚ.

- **Victor Papacostea** : PL a făcut cartel cu Argetoianu, pentru distrugerea partidelor.

- **lamandi** : Dnii Mirto și Mihalache , la începutul guvernării lorga, au făcut declarații destul de anodine,

lipsite de curaj și energie (dă citate din cei doi lideri) ; Mihalache se arăta surprins că PNL se declară adversar

al guvernului lorga , recunoscînd completa desolidarizare a PNL !

În cursul dezbaterilor , 5 liberali, în frunte cu IGDuca, combat legile lui lorga-Argetoianu !

- **Ed.Mirto** (ministr.lucr publice) : a declarat și susținut că PNL este vinovat de sprijinirea guvernului lorga ;

greșelile trebuie ispășite ;

- **lamandi** :... și PNȚ se afla în plină ispășire a păcatelor guvernării pe care o încheiase ;

Maniu se retrăsese la Bădăcin ...

- **Voce PNȚ** : " Treaba lui ! " (ilaritate)

- **lamandi** : Vom vedea și în ce țară este treaba lui, vom vedea și semnificația pe care o are în politica țării și în partid această retragere a d-lui Maniu la Bădăcin. D.Vaida și-a păstrat rolul de vice-președinte în PNȚ dar a refuzat să candideze la alegerile generale.De altfel , d-sa se retrăsese dincolo de Carpați după prima demisie a d-lui Maniu ,

din oct.'31, evident tot ca o protestare împotriva practicei constituționale inaugurată în acea vreme.

- **Voce PNȚ** : "Treaba lui ! " (ilaritate)

- **lamandi** : De sigur, treaba lui ! Prin urmare , cei doi șefi ai PNȚ, Iuliu Maniu într-o "izolare acoperită " și Vaida

care este conducătorul activ al ardelenilor naționali , s-au retras din acțiunea politică parlamentară ,

mulțumindu-se să stea dincolo de munți , pentru a aștepta de acolo desfășurarea evenimentelor "

- **Voce PNȚ** : "Treaba lor !" (ilaritate)

- **Iamandi** : Dacă vă închipuiți că prin aceste ironozări ușoare , cari ar putea să se facă mai curînd în unele localuri de distracții vulgare , decît în incinta Camerei Deputaților, veți izbuti să mă împiedicați de a vă demasca reaua credință , vă înșelați "
- **Voci PNȚ** : " Treaba d-voastră !" (ilaritate)
- **Iamandi** : "Veselia aceasta a d-voastră poate să aibă - fiți siguri - și un epilog tragic " (proteste PNȚ)
- **Duca** : "D-Ior, dar analizează o situație politică, ce este intoleranța aceasta ? "
- **Iamandi** : " "Activitatea d-lui Maniu și a d-lui Vaida s-a mărginit la campania deschisă prin ziarul "Patria " de la Cluj, împotriva regimului pe care îl reprezenta guvernul Iorga, și la manifestarea unui permanent desacord în directivele de conducere ale partidului d-voastră , între Cluj și București. În Cameră, erau prezenți deputații țărăniști din Vechiul-Regat , iar dintre ardeleneni veneau doi sau trei, și aceasta destul de neregulat.Venerabilul nostru președinte de astăzi, d.St.Cicio Pop, deși era deputat, n-a luat parte la nici o discuție, mulțumindu-se la un rol de figurant, iar dintre ceilalți ardeleni , n-am văzut pe unul singur urcînd treptele acestei tribune , pentru a-și spune cuvîntul în vreo chestiune. Cu o singură excepție : d.Voicu Nițescu, a vorbit o dată, cînd a luat apărarea d-lui Boilă . Activitate parlamentară , stăpînită de hotărîrea de luptă împotriva guvernului, n-a existat."
- Grupul parlamentarilor regățeni - din mijlocul căreia lipsea Madgearu , respins de corpul electoral - s-a mărginit să păstreze o atitudine de rezervă , care n-a avut altă semnificație , decît aceea a unei " complicități nemărturisite , dar , desigur, interesate, cu guvernul de tehnicieni ." (aplauze la PNL)
- (urmează săgeți polemice cu privire la participarea la legiferare, fiecare susținînd că au colaborat la legile bune,
 - mai ales la Conversiune - și au prezentat amendamente la legile rele)
- "Cînd noi porneam campania de răsturnare împotriva guvernului Iorga , și făceam , pe tema aceasta , întruniri în toată țara , exponenții cei mai de seamă ai partidului d-voastră , călătoreau în străinătate " ((aplauze la PNL)
- **preot Man** : Campania aceasta puteați s-o aduceți, aici, în parlament, iar nu în întruniri publice.
- **I.G.Duca** : Regretă că părintele Man nu este obiectiv. Îi amintește cum , în parlamentul Iorga, PNL combătea guvernul - prin comunicări, interpelări, discuții la toate legile - iar PNȚ avea 2-3 reprezentanți , care făceau o opoziție foarte moderată.
- **DRIoanițescu** : a făcut opoziție la toate legile...
- **Iamandi** : Pe vremea aceea erați în divergență cu partidul d-vs. ...
- **Duca** : "Și pe cînd eu, în culoarele Camerei, vă întrebam : < de ce aveți această atitudine ? > , d-voastră îmi răspundeți : < apoi, vezi, în momentul de față , la noi sunt oarecari discuțiuni, le știi și d-ta. Atitudinea noastră , față de guvernul Iorga nu are mare importanță. >
- **Mirto** : "Invidiam armonia de la d-voastră !" (ilaritate la PNȚ) (p. 330)

IGDuca / 22aug.'32, retro '31

▣ Cartelul PNL - Iorga.

[LD . Explicație repetată, adevărată. Lipsește însă substratul motivației : intenția de a zădărnici planurile lui Carol și de a anihila efectul ruperii georgiștilor din PNL]

- **Duca** : " Cînd aceasta este situația, sunteți rău venit să ne acuzați că am colaborat cu guvernul Iorga.

Adevărul este acesta : Noi am făcut cu d.Iorga un cartel electoral.[...] n-am să-ți dau d-tale socoteala [!?!]

de ce am crezut de cuviință să-l fac sau să nu-l fac [?!?] , aceasta privește exclusiv partidul meu [?!?]

nu vă privește pe dvs .[!?!?]

A ! Stați , puteți să ne întrebați : dar făcut-ați prin acest cartel un serviciu țării ? Puteți să aveți orice părere veți vrea ; convingerea noastră este că am adus un serviciu țării și regimului constituțional.

Afît de adevărat este acest lucru , încît anul trecut , nici unul din dvs- nu ați îndrăznit să vă sculați aici și să ne faceți din aceasta un proces.

Tot așa , în convorbirile particulare pe care le aveam cu d-voastră , îmi spuneți : mai bine este că s-a făcut cartelul,

căci altminteri cine știe ce soluții s-ar fi putut da , care să pună regimul nostru constituțional în primejdie.

Acesta este adevărul.Prin urmare, dacă așa stau lucrurile, mai încetați această discuție și să nu ne mai faceți nouă proces din cauza acestui cartel .

Dealtminteri, a doua zi după cartel, nu a fost situație mai limpede decît a noastră .Era și ușor ca situația noastră

să fie limpede , căci condițiile cartelului au fost limpezi.Eu nu am făcut cartelul decît după ce am spus

d-lui Iorga ,în scris, în manifestul nostru : este un cartel care încetează matematic și a doua zi după alegeri

ne reluăm fiecare libertatea noastră de acțiune "

- **Armd.Călinescu** (subsecretar Interne) : Teoretic .

- **Duca** : "Cîteva luni am făcut credit guvernului Iorga , cum v-am făcut credit și d-voastră , cînd ați venit la guvern, în 1928.

În toamnă, cînd am văzut greșelile săvîrșite , m-am ridicat eu, la această tribună - vă rog să recitiți discursul meu -

Și am spus așa d-lui Iorga : < din cauza greșelilor pe care le-ați făcut în politica financiară, în politica economică,

în politica externă, este imposibil să vă mai acordăm credit nici un moment și , de azi înainte , începem lupta hotărîtă împotriva d-voastră.> Și așa am și făcut .

A ! DI Călinescu crede că este foarte abil cînd mă întrerupe zicînd : sunt legi pe care le-ați votat .

Da, d.lor , cînd guvernul Iorga a venit spre pildă cu o lege , care de fapt era o lege a lui Vintilă Brătianu ,

amendată în comisie , în mare parte după cererea noastră, am votat-o .

Dar ce credeți că mîine, cînd veți veni cu legea warantelor, avem să intrăm în război cu d-voastră ,

pentru această lege ? Nu ! Avem s-o votăm.Aceasta înseamnă că am dat concurs guvernului d-voastră ? Încetați cu lucrurile neserioase și ascultați în liniște pe

d.lamandi .Să dăm acestor discuțiuni , însemnătatea pe care trebuie să o aibă " (aplauze la PNL) (p. 330)

Virgil Madgearu / intervenție , 22 aug.'32 , retro 1931

▣ PNL- Guvern Iorga

[LD : dialogul surzilor continuă. Fără îndoială,atunci cînd este vorba de PNL, Madgearu poate fi plasat ,în primul plan , în galeria "surzilor"]

"Eu cred că toate aceste discuțiuni au mai mult un interes istoric.

Poporul însă judecă mai simplu, după fapte, și el știe astăzi două fapte : primul, dacă PNL , prezidat de d. Duca ,

nu ar fi dat concursul formațiunii d-lui Iorga , această formațiune ar fi căzut a patra zi . (aplauze la PNȚ și PNL-georgist)

Poporul cunoaște acest fapt, pentru că toată lumea s-a întrebat atunci , de ce întîrziază plecarea în străinătate la postul său,

a d-lui Titulescu , care fusese desemnat să formeze guvernul de concentrare națională.

Poporul mai știe un al doilea fapt , că reprezentanții PNL au intrat în toate comisiile interimare din întreaga țară .

(aplauze la PNȚ) Mă opresc de a mai enumera alte fapte pe care le știe poporul și care privesc anumite angajamente

cari au fost făcute, atunci, între d-nii Argetoianu și IGDuca, șeful PNL.

Știind toate aceste fapte, poporul spune : ați participat cu răspunderea d-voastră

întreagă la guvernarea

ale cărei roade țara întreagă le cunoaște și, ca atare, împărtășiți , ori de vreți ori de nu vreți, în opinia publică ,

întreaga răspundere cu guvernul lorga -Argetoianu (aplauze la PNȚ și PNL georgist)

- **Duca** : D.Ministru al industrie , potrivit unui procedeu care, din nefericire, îi este cam obișnuit, a afirmat un lucru inexact și de aceea numai m-am sculat să-l răspund . D- sa a pretins că între Argetoianu și mine existau aranjamente .

" Nu exista nici un fel de aranjament , o declar în modul cel mai categoric și mai solemn.

Dar aș vrea să știu un lucru : de ce, în timp de un an de zile , când eram împreună pe aceste bănci,

o singură dată nu ne-ați învinuit de a fi responsabili de guvernarea lorga și astăzi veniți cu această acuză ? "

Și mai vreau să știu ceva : admițând că am fi făcut greșala de a fi încheiat cartelul [...] de ce acest interes al d-voastră pentru o greșeală pe care am comis-o și ale cărei urmări ne privesc pe noi ?

Ce interes aveți d-voastră să vă preocupați de soarta noastră ? De când această frățească solicitudine a d-voastră pentru presupusele sau realele noastre greșeli ?

Lăsați-ne , d-lor, să purtăm noi răspunderea actelor pe care le-am săvârșit ,

să purtăm întreagă, cu conștiința împăcată și nu avem nevoie nici de aprobarea , nici de dezaprobarea d-voastră "

(aplauze laPNL) (p. 330-331)

lamandi / 22 aug.'32 , retro '27-'30

▣ PNȚ - evoluție politică

[LD: după duelul Duca-Madgearu , p. 331]

Madgearu , în intervenția sa, a vorbit de " popor " , că poporul știe... că poporul vrea... etc etc.

" [...] nu știu în ce măsură a luat la cunoștință poporul că dezastrul guvernării lorga se datorește PNL.,

dar știu însă bine și sunt sigur că o știe și d.Madgearu, că rezultatul la limită al alegerilor pe care le-ați prezidat

acum două luni, se datoresc faptului că poporul cunoaște foarte serios

întreaga operă de dezorganizare a statului pe care a lăsat-o drept moștenire

guvernarea d-voastră de la 1928 încoace. (aplauze la PNL)

Ar fi însă mai nimerit ca, mai ales d-voastră d-le Madgearu, să nu vorbiți așa de mult de popor,

pentru că d-voastră sunteți simbolul fatidic al gravului conflict dintre PNȚ și opinia publică a țării .

(aplauze la PNL)

- **Madgearu** : Aceasta este una nouă !

- **lamandi** : Nu este nouă, este veche ! În 1927 (la discutarea bugetului)

lamandi le atrăsese atenția că

numai la guvernare vor proba că merită sufragiile poporului.

Venit la guvernare , PNȚ a dat acest "examen" . Dinu Brătianu a făcut rechizitoriu ,

sub raport economic-financiar, în mod strălucit. El vrea să se ocupe de latura politică.

Acapararea .

" În momentul când urcați treptele puterii , partidul d-voastră abia realizase fuziunea.

Această fuziune între ramura țărănistă și cea națională , era însă numai formală .

"Fără o înjghebare serioasă, fără o doctrină unitară, fără un program precis, produs al realităților de după război, partidul d-voastră încă nu ieșise din faza dibuirilor și al agitațiunilor demagogice.

"O serie nesfârșită de contradicții între teoreticienii doctrinei d-voastră , în primul rând între autorul real al acestei doctrine , d.C.Stere , și d.Madgearu , care voia , cu orice preț, să devină doctrinarul oficial al partidului.

Ați pus în prima linie toate forțele d-voastre politice , începând cu d.Iuliu Maniu și sfârșind cu d.Madgearu.[...]

"Ați perturbat întreaga ordine interioară a țării, distrugându-i toate așezămintele ei

economice

și primejduindu-i situația financiară, ajunsă astăzi, din cauza d-voastră, quasi falimentară.

"O singură preocupare statornică ați avut : aceea de a vă asigura o dominație exclusivă în întreaga organizare a statului, imprimându-i nu atât directive noi de dezvoltare , ci mai ales căutând să vă introduceți , cu orice preț, la conducerea și la folosirea tuturor așezămintelor publice.

" Ați voit ca în doi ani și jumătate să vă asigurați o supremație și în viața economică, și în cea administrativă, distrugând ceea ce decenii de-a rândul crease PNL , ca exponent al intereselor generale și ca factor al evoluției politico-sociale .

Risipa, îmbogățirea.

" [...]Ați practicat și ați tolerat risipa banului public , lăsând drum liber tuturor afacerilor și tuturor tendințelor de îmbogățire cu orice preț. Nici un regim n-a fost mai atăcat din punctul de vedere al moralității , decît regimul d-voastră.

Formula care v-a stăpînit activitatea dvs. a fost < acum ori nicio dată ! >

Ați ridicat sinecurismul pînă la valoarea de dogmă , ați utilizat toate resursele bugetului pentru satisfacerea partizanilor ;

Legiferare distructivă

Ați pornit cu tîrnăcopul în mînă , vorba e a d-lui Madgearu , la dărîmarea operei economice și financiare a țării .

Ați început acțiunea de distrugere a tuturor instituțiilor statului , printr-o serie de legi create ad-hoc.

/ Ați modificat statutul funcționarilor publici, pentru a elimina din corpul funcționăresc o serie de slujbași

a căror prezență nu vă convenea ;

/ Ați modificat legea pensiilor , în același scop ;

/ Ați veniți cu dublurile dvs, denumite " consilieri tehnici "

Distrugerea influenței Liberale .

Ați dus această luptă avînd în vedere un singur scop : scopul de a distruge , pe cît puteți, influența PNL

în conducerea acestei țări, uitînd că , în această direcțiune, nu se pot improviza atotputernicii peste situații de fapt,

create de o lungă evoluție organică." *

*Notă : Opera PNL -----

[LD : Atenție ! sinceritate - realism dar... și oarecare cinism - infatuare]

" Trebuie să recunoaștem , d-lor, că exercițiul puterii într-un stat constituțional creează , fără îndoială,

o serie de avantaje și statului , dar , desigur, și partidului politic care a deținut conducerea .

Este un adevăr banal, în deobște cunoscut.

Opera noastră de guvernare , însă, a fost lungă , d-lor, și în decursul deceniilor , noi am izbutit să realizăm toate așezămintele de bază ale acestui stat , așezăminte a căror

utilitate a fost dovedite de o evoluție a vieții noastre publice,

care puteau fi modificate în unele alcătuirii ale lor, dovedite de experiență ca inaplicabile sau nefolositoare ,

dar care, în orice caz , constituiau temeiuri pe care s-a dezvoltat și s-a consolidat statul , pregătind treptat

acele succese interne și externe de pe urma cărora a beneficiat și beneficiază întregul popor românesc.

(aplauze la PNL) -----

[lamnandi /](#)

Politicianism, anarhie, abuz

Ați urmărit cu o persistență , aș putea spune cinică, atingerea acestui scop, de destrămarea a instituțiilor statului

ați căutat cu îndărătnicie , să vă plasați în posturi importante și rentabile pe partizanii d-voastră.

Ați venit în urmă cu pretenția că luptați împotriva politicianismului , împotriva sistemelor perimate , care , fatal, trebuiau

să fie legate de începuturile vieții noastre publice, ați venit cu această deviză , aparent idealistă și regeneratoare , și ați ridicat politicianismul la un la un sistem atît de perfecționat , încît ați izbutit să împrăștiati în toate domeniile , neîncrederea, deziluziile și anarhia morală, recunoscute în cele 7 decenii de viață constituțională a statului " (aplauze la PNL) [.....]

V-ați purtat, mai ales cu funcționarii și cu cei superiori și cu cei inferiori, în chip sălbatec, fiind conduși în această operă de răzbunare numai de interese de partid.

Credeați că loviți în adversarul d-voastră firesc , în noi, și ați ajuns la acte ilegale , cari, rînd pe rînd, au fost înfierate de justiția țării , încît nu aveți dreptul să vorbiți aici " (aplauze PNL) [.....]

ați ajuns pînă acolo , încît , cînd este vorba să acordați funcțioarilor o distincție, o faceți după statele de serviciu ale partidului d- voastră.(proteste la PNȚ) (p. 331-332)

lamandi / 22 aug.'32 , retro '22- '32

▣ PNȚ - legalism ?

Încă din 1922 (cînd lamandi a devenit parlamentar, prima oară) , cînd încă nu își cristalizaseră doctrina, țărăniștii și naționali căutau anumite "puncte fixe " de la care să pornească ideologia și activitatea programatică

Ei au afișat cu mare zgomot două enunțuri : reintrarea în legalitate și asigurarea ordinii de drept.

" Zi de zi v-ați perindat la această tribună și lupta d-voastră pentru atingerea acestor deziderate luase proporții impresionante , deși, în fond, țara aceasta și sub regimul colegiilor censitare ,și sub acela al votului universal, nu prea suferise de pe urma așa zisei lipse de legalism , pe care partidul d-voastră din tactică și din interes demagogic o agita cu atîta impetuoasă persistență.

"Ce ați făcut d-voastră după ce v-ați instalat la cîrmă ?

"Cum ați apărât libertățile publice ?

" Ați respectat măcar tradiția care exista pînă atunci ?

Ați desființat, într-adevăr, starea de asediu , care dănuia în Capitală și în unele părți ale frontierei ;

V-ați dat abuzuri și nesocotiri ale drepturilor cetățenești ;

Ați călcat libertățile publice ; ați confiscat ziare care vă atăcau ;

Ați creat cete de voinici în Ardeal și de bătăuși în Vechiul Regat ;

Ați încercat , prin proiectul de lege a apărării onoarei, să sugrumați presa , căreia îi pregăteați un regim draconic ;

Grigore Iunian , ca ministru al Justiției, a încercat să înavuțească patrimoniul democrației

cu acel faimos proiect de lege pentru apărarea onoarei care , dacă s-ar fi votat,

constitua un monument de reacționarism , de pe urma căruia presa ar fi fost desființată.

- **Ed. Mirto** : Afirmați inexactități .N-a încercat nimic în materia aceasta .

- **Duca** : Ați uitat ce s-a petrecut în comisiune, dle Mirto ?

- **lamandi** : Eu nu am spus că a fost adus în Cameră, ci că a fost pregătit la ministerul Justiției .

Acel proiect n-a devenit lege, din cauza campaniei pe care a început-o presa, care vă sprijinise pînă atunci .

"Adevărul " a pus pe Iunian pe două coloane : în prima, conferința sa din 1923, de la institutul Social al lui Gusti

asupra libertății presei, iar pe a doua coloană, proiectul de atentat la libertatea presei .(ilaritate, aplauze la PNL)

Dacă nu l-au realizat, asta este altă chestie...

- **Mirto** : N-am nici o putere să vă fac să spuneți adevărul... (p. 332-333)

lunian / 22 aug.'32 , retro '32

▣ PNL - PNȚ

[LD : este o schimbare de optică ce s-a produs la PNL, după experimentul guvernului "de tehnicieni" .

Dar înainte, nu gîndeau așa .Acum , prin aducerea la guvernare a PNȚ , liberalii se simt frustrați, trădați.

Cît despre Iunian...peste numai 6 ani, își va arăta "credința" în partide, alăturîndu-se regimului carlist .]

" Și eu personal, și Partidul Național-Liberal, în numele căruia vorbesc, voiam să vedem în partidul d-voastră,

care se forma, afirmarea unei forțe politice puternice, menită să dea țării un organism de guvernare care,

printr-o ascensiune cumpănită, să ajute la echilibrarea vieții constituționale din România Mare .

Nu suntem exclusiviști și nu suntem sectari. Credem sincer în necesitatea partidelor politice

ca factori puternici de cîrmuire a statului, și de aceea nu ne considerăm monopolizatorii guvernării,

în beneficiul nostru exclusiv .Doream ca d-voastră să deveniți un partid cu resurse și să vă dovediți maturitatea. "

P-Tărănist

" De la început, d-le ministru Mirto , partidul d-voastră , nefuzionat, se găsea într-o fază de nebuloză ,

cînd pluteați între demagogia extremă și între divergențele diverșilor d-voastre doctrinari, cînd , n p.d.v.ideologic, nu știați încă bine dacă reprezentați țărănimea sau țărănimea

unită cu muncitorii de la tîrguri ; cînd, din p.d.v politic, și din p.d.v al organizării statului , agitați formula statului federativ,

și preconizați un șir nesfîrșit de înnoiri , asupra valorii cărora nu prea existau dovezi.

Puteam fi atunci admiratorii variatelor d-voastră preocupări teoretice, a dialecticii d-voastre difuze,

dar nu puteam fi de acord cu d- voastră, că prin asemenea manifestațiuni contradictorii , erați pregătiți să corespundeți rolului anevoios de a guverna această țară. " (aplauze PNL)

PNȚ- partid electoral , nu de guvernare

De la expresia electorală pe care, într-adevăr, o reprezenta PNȚ după fuziune, pînă la partid de guvernămînt,

era o distanță mare.În prima guvernare , PNȚ a demonstrat că nu a parcurs acest drum. De aceea, în 1931, s-a prăbușit în condiții lamentabile.

A ajuns să fie expresia incapacității politice și a dezordinei morale .(aplauze la PNL)

- **Ed,Mirto** : Nu vă puteți gîndi să vorbiți de dezordine morală și înainte de 1928 ?

Iamandi / 22 august '32

▣ PNȚ în prag de Rotativă.

- **Iamandi** : ați revenit anul acesta, în iunie, prin surprindere (întreruperi la PNȚ)

- **D.Ionescu -Botoșani** : V-a surprins pe d-voastră...

- **Iamandi** : D-ta nu știi ; întreabă pe d. Mirto , între 4 ochi, să spună dacă nu ați venit prin surprindere ... (sgomot mare)

Ați venit la guvern prin surprindere , în momentul cînd d-voastră vă găseați departe de a avea măcar

un punct de vedere unitar pe chestiunile importante și de imediat interes pentru stat.

Nu erați de acord pe chestiunea constituțională pe care ați discutat-o cu amploare în ziarul d-voastră de la Cluj.

Șeful d-voastră stătea izolat la Bădăcin și interpelările cari se făceau asupra acestei izolări ,

era din acelea cari erau menite să arate , în primul rînd ,

că în partidul d-voastră este departe momentul acela de a se putea stabili o unitate de conducere , o directivă sigură , căci numai prin existența acestor condițiuni se poate avea autoritatea de guvernămînt a unui partid, oricît de puternic ar fi el.

D-voastră erați în plină acțiune de reorganizare în Vechiul Regat .

D.Duca vă spunea că, întâmp ce noi făceam campanii de întruniri publice , d-voastră erați ,

unii în străinătate (întreruperi, sgomot la PNȚ) .

În ultimul an, - anul dvs la opoziție - n-a existat între Cluj și București nici un fel de acord , pe nici o chestiune.

Cele două oficioase ale d-voastre , "Patria" și "Dreptatea" , s-au războit în permanență pe toate problemele , și politice, și economice, și sociale.

Acum două zile a vorbit din partea d-voastră d.Demostene Botez , căruia eu i-am acordat toată atențiunea,

indiferent de opiniunile pe cari le exprima .

- **D.Ionescu-Botoșani** : A vorbit frumos !

- **lamandi** : A vorbit frumos - o admit. Dar cuvîntarea sa lipsită de spirit politic, n-a lămurit și

nici n-a risipit contradicțiile și incoerența din partidul d-voastră.

Vă găseați , precum v-am spus, în refacere . Erați în faza cînd conflictul personal dintre d-nii Ioanițescu și Madgearu , preocupa mai mult atenția sferelor de conducere a PNȚ , decît eventualitatea unei veniri la guvern.Aceasta era situația.

Nu aveți nici un program fixat , nu erați de acord nici asupra ideologiei [...] Nu aveți nimic gata [...]

În toamnă voi ați să vă fixați congresul

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ **Guvern de "alegeri " -Vaida**

"Ce ați făcut atunci ? Ați venit în această Cameră cu un mesaj în care nu se face decît apologia libertății alegerilor .

Era doar vorba de un "guvern de alegeri " - și pentru a salva aparențele acestei formule , nu puteați proceda altfel."

▣ **Guvern "parlamentar " - Vaida**

"S-a format , după constituirea Camerelor , al doilea guvern , pe care l-ați numit guvern parlamentar .

În realitate, era același guvern al PNȚ, cu același președinte de Consiliu , adăugîndu-se unele personalități destul de cunoscute , și sub raportul capacității și sub acel al prestigiului , din guvernarea 1928 și 1931.

E deajuns să menționăm că din acest așa zis guvern parlamentar face parte d.Virgil Madgearu ,

pentru a ști de la început la ce ne putem aștepta."

▣ **Declarația - program**

" Ați venit aici , în această Cameră, cu o declarație-program , înjghebată în grabă , al cărui conținut foarte lung este sortit să întrețină confuzia și să nu satisfacă pe nimeni. Care sunt directivele ce stăpînesc această declarație-program ? Ce aveți nou în ea, d-lor ?

[lamandi](#) / 22 aug.'32

"Stat țărănesc " ?

Trebuie să recunoaștem că ați adus o singură noutate de circumstanță , pe care d.Vaida a căutat să o prezinte ca un fel de linie mare a întregii d-voastre acțiuni de guvernămînt :

ați aruncat formula statului țărănesc , de care se ocupa , acum cîteva zile , la această tribună, și d.Demostene Botez , adăugîndu-i o contribuție mai mult poetică decît politică , manifestîndu-și doar regretul său romantic , pentru ceea ce nu s-a făcut țărănimii pînă acum și exprimînd un desiderat platonice pentru ceea ce ar trebui să i se facă în viitor.[...]

lansarea ei nu este decît o nouă încercare de diversiune demagogică , menită ,dupăcredința d-voastră , să vă atragă din nou simpatiile și adeviziunea țărănimii , pe care le-ați pierdut prin acțiunea d-voastră de guvernămînt.

Din acest oportunism și din acest motiv, într-adevăr importante pentru partidul d-voastre, a ieșit formula statului țărănesc .Dar ce înțelegeți d-voastră prin acest termen ?

Voiți să mergeți pînă la exclusivismul unei organizări de stat în favoarea absolută a unei

singure clase , în speță clasa țărănească ?

Vaida spunea că PNL s-a ocupat numai de cei 20 % din populația țării , de orașeni, și că a venit acum vremea ca guvernul său să se ocupe de cei 80% din populație, adică de țărănime.

[.....]

" Iată de ce formula stat țărănesc , aruncată de d-voastră, nu poate fi susținută teoretic , iar din p.d.v.practic, este o primejdie.

De altminteri [...] d-voastră - fără supărare - ați venit cu această formulă asupra căreia nici d-voastre nu sunteți de acord

- deoarece între ardeleni și țărâniști există disensiuni profunde în această chestie - numai pentru a provoca o nouă diversiune demagogică de pe urma căreia sperați să culegeți unele foloase.

Fiți siguri însă că , după experiența ce s-a făcut cu dvs, după ce vă cunoaște toată lumea, nu veți recolta nici un beneficiu."

(p. 333-335)

lamnadi /

▣ "Țărănismul" liberal

"Să-mi dați voie să protestez împotriva acestei afirmații , care constituie un neadevăr istoric, împotriva căruia nu numai noi, care reprezentăm PNL , dar întreaga conștiință a acestei țări se ridică.

- **Voci PNȚ** : încercați o diversiune ...

- **lamandi** : În această chestiune noi suntem în largul nostru .Pentru țărănime nu s-a făcut nimic ? Dar , cînd d-voastră ați apărut în viața publică , în virtutea căror reforme ați apărut și ați ajuns să jucați un rol ?

Dvs sunteți - cum spunea d.Duca în 1921 - < feciorii de bani gata> ai reformelor făcute de Partidul Liberal în beneficiul țărănimii .(aplauze la PNL)

Marile reforme democratice

[LD: o dispută prelungită pe tot interbelicul .În negarea meritelor PNL , este atîta înverșunare, atîta rea credință, atîta răstălmăcire, încît aceste două mari reforme - care , pe lângă unire , trebuiau să fie blazonul generației - au fost minimalizate și aruncate în deriziune . Episodul acesta este o " mostră " ...]

" Noi am realizat votul universal și am făcut exproprierea.

(proteste la PNȚ, aplauze la PNL)

Cunosc explicația care se dă îndeobște realizării reformelor mari.

Se spune că ele au fost produsul timpului

și că partea de contribuție a oamenilor este redusă la ceva neînsemnat .

Dar, d-lor, toți oamenii cu puțină pregătire generală și cu oarecari cunoștințe în domeniul istoriei politice și sociale a lumii, știu prea bine că reformele, ori cît de mari și hotărîtoare , oricît de imperios ar fi impuse de necesitățile timpului, nu se pot realiza decît dacă la conducerea treburilor publice ale statelor respective se găsesc oameni care să înțeleagă spiritul timpului.

(aplauze prelungite la PNL) [...] noi am fost în acord cu spiritul timpului și cu necesitățile sociale și politice ale statului acestuia [...]

Noi pretindem că am preîntîmpinat prin preconizarea la timp a acestor reforme și prin realizarea lor, convulsunile inevitabile care se puteau produce.[...]

Nu ne-am ocupat noi de țărănime ? [...] făcînd exproprierea ? [...]

acordîndu-i votul universal ?

Gâlceavă : "ardelenii "

- **Voci PNȚ** : V-ați ocupat de bănci !

- **lamandi** : Să nu vorbiți de bănci , d-voastră, cari în Ardeal sunteți profitorii lor și care sunteți în permanență

interesate de ele ! (aplauze la PNL, proteste la PNȚ)

- **Voci PNȚ**: Vorbiți de urnele furate !

- **lamandi** : nu vreau să polemizez cu reprezentanții ai Ardealului , în materie de sinceritate democratică

și nici în privința chipului "desinteresat" în care fruntașii ardeleni au înțeles să aplice reforma agrară .

Dvs sunteți reacționari și asta o dovedește atitudinea d-lui Aurel Vlad și chiar a d-lui Vaida ...

(proteste la PNȚ, aplauze la PNL) Nu vreau să vă aduc aminte că și la

Conversiunem, d-vs, ardelenii ,
ați luat o atitudine general ostilă acestei reforme ... (proteste la PNȚ, aplauze la PNL)

- **G.Ștefănescu-Goiceanu** (PTȚ-Lupu) : când s-a început votul nominal, toți naționali au plecat din incintă,
în afară de d.Voicu Nițescu , care a votat pentru conversiune...
- **lamandi** : Ni se spune că n-am făcut nimic pentru țărănime ...
- **Voci PNȚ** : Nimic !

lamandi : Istoria nu se va scrie după spusele d-voastră.În această privință, noi avem acte istorice ,

care vor spulbera toate insinuările d-voastre ... (aplauze prelungite la PNL)

Gîlceavă : Haretismul

- **lamandi** : "Acțiunea lui Spiru Haret , în învățămînt și cooperatie , continuată după aceea de acțiunea noastră de la 1914 înainte, constituie temeiuri pe care s-a desfășurat întreaga noastră operă

în folosul țărânimii ." (aplauze prelungite la PNȚ ; contestări la PNȚ)

- **Teodor Iacobescu** : "Spiru Haret nu a fost liberal, a fost țărănist " (ilaritate la PNL)

- **lamandi** : "Spiru Haret a fost un fruntaș strălucit al Partidului Național-Liberal în tot timpul vieții sale și ,

prin marea sa activitate în domeniul școlii și al ridicării țărânimii la o situațiune demnă și compatibilă

cu rostul său, a fost unul din cei mai străluciți soldați de stat ai României.

(aplauze prelungite la PNL)

Știu că aceste rememorări istorice sunt iritante și sunt, mai ales, supărătoare , pentru aceia care nu pot invoca ,

în sprijinul activității partidului lor, nici un capitol din trecutul politic al acestei țări. Pentru că , orice ați spune d-voastră,

or fi fost greșeli comise în lungile epoci de guvernare ale PNL, dar noi am fost aceia care am stăpînit împrejurările și cari am asigurat cu vrednicie și cu patriotism , în dezvoltarea statului acestuia , ca să fie gata în momentul suprem. "

(aplauze la PNL) (p. 334-335)

lamandi / 22 aug.'32

▣ "Statul modern"

" D-voastre ați venit cu formula statului țărănesc.Ce înseamnă el ? Este posibil măcar în teorie , este posibil în practică ?

Nu , pentru că statul țărănesc despre care vorbiți este o erezie teoretică și este o imposibilitate practică.

Nu există nici stat țărănesc, nici stat industrial, după cum nu există nici stat corporativ.

Nu pot exista asemenea alcătuirii de stat , atîta timp cît ne găsim sub regimul normal al unei constituții

izvorîte din ideologia marelui revoluții de la 1789.

" Statul este un organism , iar clasele sociale sunt părțile componente ale acestui organism .

Aceste părți componente ale organismului de stat , sunt într-o continuă prefacere , populațiunea parcurgînd cursul unei integrări de jos în sus, determinînd înoini și sintetizări , la un loc,

creiază acel tot armonios care realizează și fixează normele manifestare ale ansamblului.

Pentru noi, statul nu poate aparține nici celei mai numeroase clase sociale,

după cum nu poate aparține nici minorităților sociale.

Statul aparține totalității membrilor unei țări, tuturor claselor sociale,

pentru că la baza statului trebuie să stea în permanență, cel puțin în ordinea această burgheză pe care o avem noi,

sprijinită pe proprietatea privată și pe libertatea individuală , solidaritatea socială între

clase , tendința de echilibru, pe care conducătorii trebuie s-o urmărească și s-o realizeze.

Hansen spune că statul este un organism asemănător organismului din lumea biologică ,

în care părțile lui alcătuitoare sunt clasele, după cum, dincolo, sunt membrele,

și între ele este o circulație continuă.
"Clasele sociale nu sunt, așa dar, decât părți componente ale națiunii - iar revendicările lor , cele mai legitime, nu pot fi rezolvate decât ținând socoteală de interesele generale ale statului . (aplauze la PNL) (p.335)

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ Statul "armoniei sociale"

" Este neîndoios că , tocmai ținând socoteală de aceste considerațiuni , clasa țărănească trebuie să constituie rezervorul din care să pornească spre ascendență socială , toată vitalitatea , toate virtuțile creatoare și toate posibilitățile de dănuire ale neamului ." (aplauze la PNL)
Datoria guvernelor nu este de a da o atenție mai mare într-o parte și una mai mică în altă parte , ci trebuie să se orienteze în acțiunea sa conducătoare, ținând cont de faptul că un stat este o organizație a armoniei sociale , cu îndeplinirea treptată a necesităților reale a tuturor claselor și categoriilor într-un ritm de unitate și echilibru.
Numai așa se poate realiza practic progresul și securitatea în viața de stat , înlăturînd convulsiunile și conflictele , care sunt inevitabile , sau reducîndu-le la un minimum posibil."

[lamandi](#) / 22 aug-'32

▣ PNȚ- partid democratic.

▣ Curentele din PNȚ

" D-voastre sunteți doar un partid democratic: aveți o organizație și, - deși știți că cea dintîi condiție pentru un partid , este unitatea și în ideologie și în program , precum și în disciplină și supunere în executare - , cu toate acestea veniți și spuneți : nu are importanță dacă în partid sunt toate curentele , se manifestă toate aspirațiile .N-are importanță , ziceți d-voastră, pentru că această diversitate este un semn de viabilitate , de forță mereu în mișcare .
/ Este caracteristică atitudinea d-lui Grigore Lunian, care a dat explicații privind stabilizarea monetară și în alte domenii ; opiniunile sale sunt diametral opuse acelorale ale conducerii d-voastre de partid !
/ În Ardeal, credeți într-un fel în Conversiune, în Vechiul Regat, altfel ! (p. 335)
[.....]
" Aveți în partidul d-voastră intelectuali distinși, aveți o generație tînăra căreia îi doresc să se emancipeze de sub influențele păgubitoare ale activității pe care o desfășurați. " (p. 336)

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▣ Lipsa eticii politice a PNȚ

▣ Anticiparea eșecului guvernării

Prin program, anunțați echilibrarea bugetară... dar numiți 11 subsecretari de stat , cu 60 șefi de cabinet , cu cîte 2 secretari generali la fiecare minister , provocînd nemulțumiri și în rîndurile d-vs.
"Trebuie să vă prezentați pe banca ministerială , cu miniștri și subsecretari în număr redus , la minimum posibil : la 7-8 cel mult. (aplauze la PNL)
Nu are nevoie țara aceasta de un număr considerabil de miniștri și subsecretari de stat,

care să nu mai încapă pe această bancă, pentru a se putea începe o operă de redresare și refacere.

O adevărată asanare morală și materială începe întotdeauna de sus în jos. Trebuia să dați dvs exemplul cei dintii.

N-ați voit să țineți seama de aceste comandamente etice și v-ați împotmolit în mocirla arivismului și

a intereselor vulgare " (aplauze prelungite la PNL)

De aceea, oricâte explicații ați da, oricât ați încerca să inovați teoretic - și teoreticieni aveți, slavă Domnului ! -

doar d. Madgearu cu teoriile a nenorocit viața economică și financiară a țării ! (aplauze la PNL)

De oricâte personalități ați dispune, pentru a inunda presa cu discuțiuni abstracte și cu dialectice transcendente -

misiunea d-voastră e condamnată de la început.

Vă lipsește simțul de orientare în mijlocul realităților, vă lipsește posibilitatea de a vă sustrage din cadrul intereselor materiale meschine , pentru a vă ridica deasupra , ca să puteți domina situațiunea grea a ceasului de față. (aplauze la PNL)

" Să-mi dați voie mie, care sunt un democrat convins ,

care sunt un exponent al tendinței de stînga din partidul meu

- căci într-un partid politic pot exista opinii mai înaintate , atîta timp cît prin forța lor stimulează înnoirile -

să-mi dați voie să-mi manifest profunda mea amărăciune , nestăpînitul meu scepticism ,

pentru practicile d-voastră de guvernămînt , pentru nesinceritatea acțiunii d-voastră, pentru nemeritata jignire

pe care o aduceți , din nou, simțului de demnitate al aceste țări ." (aplauze la PNL)

Eu doream ca partidul d-voastră să însemne altceva decît o alcătuire de interese ,

altceva decît afirmarea unui oportunism provocator ." (p. 336)

Se obișnuia ca guvernul să răspundă la urmă... De aceea roagă să nu mai fie întrerupt ...

- **Mirto** :dacă vreți să nu mai fiți întrerupt, să nu mai întrebuițați nume proprii ...

- **Iamandi** : eu am căutat să lămuresc anumite chestiuni... și , fatal, ideile și acțiunile fiind făcute de oameni,

a trebuit să rostească anumite nume...Nu putea să vorbească despre finanțele țării, **Iamandi** / 22 aug.'32

▣ **Legea electorală.**

"Se vorbește în acea declarație -programatică despre modificarea legii electorale.

D-lor deputați , nici într-o chestiune - să nu vă supărați - duplicitatea și lipsa d-voastră de sinceritate

nu au apărut mai clar și mai precis decît în atitudinea pe care ați avut-o în chestiunea legii electorale.

" Legea electorală am făcut-o noi, în 1926. Am făcut-o pentru că trebuia să se facă , conform Constituției ,

o lege electorală unitară , și am făcut-o pentru că o consideram în momentul acela vitală

...

Ciorovăială parlamentară

- **C.Algiu** : Din convingere democratică, domnule !"

- **Iamandi** : "Vă voi arăta eu imediat cît de democrați sunteți dvs în fața acestei legi....

Legea aceasta s-a făcut , ca orice lege, așa cum am făcut și Legea administrativă, așa cum am făcut și Constituția...

- **preot D.Man** : "Pe același calapod ! "

- **Iamandi** : Bine că există un calapod ; la dvs nu există nici unul .V-aș ruga să încetați cu întreruperile

și cu scandalul.Sunt în dreptul meu să discut și să-mi exprim opiniunile pe care le am.

D-voastră ați ajuns de o intoleranță brutală.Sunteți majoritate, noi suntem

minoritate , și dvs , ca majoritate,

trebuie să fiți toleranți , chiar cînd sunteți nedreptățiți. Aceasta este datoria d-voastră. (aplauze la PNL)

Legea electorală noi am făcut-o .Ca toate legile , nu putea fi perfectă , iar aplicarea ei a dovedit că trebuie modificată și adaptată situației și intereselor reale ale țării .

Dvs, în 1928, recunosc, nu ați avut nevoie să beneficiați de avantajele primei electorale

și ați anunțat ,tocmai pentru aceea, că veți aduce modificări acestei legi. La urma urmei, nu interesează modificarea legii în amănunt, ci interesează un singur lucru și anume, suprimarea primei și a mecanismului practic al legii, dovedit defectuos, uneori absurd.

"Ați stat 3 ani la guvernare , și nu ați făcut-o .Anul trecut, în timpul guvernului lorga,

din inițiativa parlamentară a actualului ministru al Comunicațiilor, dl Mirto, ați venit cu proiectul care s-a prezentat Camerei , și a căpătat adeziunea primului-ministru de atunci,

și al tuturor partidelor și grupărilor politice.

Să zicem că legea nu s-a votat pentrucă sesiunea s-a închis prea repede.

- **C.Algiu** : Din cauza aranjamentelor de cari a vorbit d.Madgearu....

- **IGDuca** : D.ministru Madgearu a afirmat un lucru absolut inexact.[...]

- **Iamandi** : [...] a doua zi după ce ați ajuns la cîrmă , s-a făcut de către d.lorga propunerea ,la care aderasem și noi, [...] să se convoace pentru două zile Corpurile Legiuitoare pentru a se vota suprimarea primei electorale.

Această modificare se putea vota , deoarece toți fiind de acord, votul parlamentului era sigur .

D-voastră însă nici nu ați răspuns la această propunere , dînd dovadă (protestări, zgomot la PNȚ) că interesul dvs de partid , vă preocupa infinit mai mult decît necesitatea modificării legii ."

"Dacă guvernul dvs ar fi acceptat suprimarea primei, mulți dintre dvs. nu mai erați aici .

Cu 40 % voturi , luați numai 152 mandate .Nu 275 , cît ați obținut prin beneficiul primei electorale ,

mai sunt 123 mandate. (întreruperi, zgomot la PNȚ) [...]

PNȚ , prin atitudinea pe care a avut-o, a fost sincer în opoziție - cînd îi convenea suprimarea primei -

și ați fost sinceri și la guvern - ca să-și adjudece prima electorală.

De unde în aprilie '32 , d.Mirto cerea cu insistență votarea legii ... ajuns la guvern, a refuzat propunerea lui lorga.

"Dați-mi însă voie să vă fac o propunere ; să zicem că pînă acum am trăit într-o contrarietate de interese, sub influența ocultă a culiselor.Veniți cu legea aceasta acum, pentru a înlătura orice dubiu și pentru a nu se mai întîmpla

- acum cînd guvernele se schimbă repede și Parlamentele se dizolvă în fiecare an - să beneficieze un guvern nepopular de prima electorală , sau veniți cu legea acum sau în sesiunea de toamnă."

Șarjă parlamentară pro- și contra

- **Voce PNȚ** : se vorbește de ea în declarația -program !

- **IGDuca** : [...] D-lor, a fost un moment în care frunțașii d-voastră afirmau că dacă ar fi aduși la guvern

înainte de a se modifica legea electorală, ei nu vor beneficia de primă Vedeți cum s-au ținut de cuvînt !

- **Pompiliu Ioanițescu** : a fost guvern de alegeri, nu a fost un guvern de partid ! (aplauze la PNȚ)

- **R.Franasovici** : Va să zică legea electorală este bună cînd este guvern de alegeri,

și este rea cînd este guvern de partid ?! (aplauze la PNL)

- **Ioanițescu** : Chiar dacă era guvern de partid, nouă nu ne era teamă [...] Știți bine că, dacă la cîrmă ar fi fost guvern definitiv al PNȚ, cu totul altul ar fi fost rezultatul alegerilor .

- **Duca** : Dle Ioanițescu [...] cred că abuzați de naivitatea noastră. Acum eu știu de ce d. Mirto

s-a ridicat cu surîsul mediteranian care îl caracterizează... (ilaritate)

- **Mirto** : "Care ne caracterizează ... " (ilaritate) Sigur că știi totul, pentru că am stat împreună de vorbă...
- **Duca** : " De sigur nu am nimic de ascuns. D.Mirto s-a sculat surzînd și m-a întrebat : < d-voastră sunteți de părere să schimbăm imediat legea electorală ? >

Sunt mulțumit să lămuresc chestia, cred că legea aceasta trebuie modificată , dar cred că trebuie modificată într-un mod mai serios.Și de aceea, cînd mi s-a cerut părerea mea personală, dacă trebuie modificată chair în această sesiune, care atunci se anunța că va fi cel mult pînă la 25 august, eu am spus :

< dle Mirto, eu cred că nu este bine. Această lege comportă o amplă discuție și în comisie , și în ședință publică, și părerea mea ar fi să nu o aduceți decît la toamnă , pentru ca să o putem discuta cu toată seriozitatea pe care o comportă.> Prin urmare, d-le Mirto, retrageți mediteranianul dvs suris ! (aplauze la PNL)

Șarjă parlamentară pro- și contra

- **Franasovici** : Părerea mea este că ar trebui modificată imediat ... în această sesiune extraordinară...
- **Voce PNȚ** : Combați pe șeful d-tale ?
- **Franasovici** : Eu pot să am altă părere .În sesiunea trecută , d-voastră, tot partidul, și în special exponentul d-voastră în această chestiune, d Mirto a susținut "mordicus" ca această lege să fie votată pînă la sfîrșitul sesiunii , care era peste 10 zile. Și d.Mirto poate să confirme că n-a avut un susținător mai aprig , mai sincer și mai cinstit decît pe mine care eram exponentul oficial al PNL , în comisia electorală.

Și atunci, întreb pe d.Mirto și vă întreb și pe dvs. : dacă așa de grăbiți erați atunci și socoteați că era posibilă legea electorală într-o săptămînă sau maxim zece zile, de ce să nu putem să o votăm acum , cînd mai avem pînă la sfîrșitul sesiunii cel puțin 10 zile ? (întreruperi la PNȚ)

Eu nu contest că în mijlocul d-voastră nu sunt partizani sinceri și hotărîți să suprimă prima electorală , în cap cu d.Mirto. Dar , iarăși, nu puteți dvs contesta că în mijlocul d-voastră , și în special în ramura ardelenescă, oricît de sinceri și de aprigi ați fi d-voastră, în general, pentru suprimarea primei, sunt și susținători ai acestei prime. "

(proteste la PNȚ)

- **preot D Man** : Eu nu-ți permit să vorbești aici în felul acesta.Declar aici, în numele ardelenilor, că nu este exact , oricît ai vrea d-ta să faci deosebire, cu tot bizantinismul d-tale , între parlamentarii ardeleni și cei din Vechiul Regat " (aplauze la PNȚ, proteste la PNL)
- **Franasovici** : " N-am crezut că vă fac o ofensă , constatînd o diferență radicală de vederi între cele două ramuri ale d-voastră ." (p. 337)
- **Ed. Mirto** : [...] prin legea electorală , ai căror autori sunteți pe deaîntregul, ați dovedit cît ați crezut în votul universal, printr-o lege în care în prim loc n-ați luat nici o garanție pentru sinceritatea votului (aplauze la PNȚ) pentru ca, la adăpostul celor mai grozave fraude , să complectați printr-o dispoziție legală , în care ați scris, cu un curaj de neiertat ,că 40 % din voturi, înseamnă 70 % din mandate .

Aceasta dovedește pe deaîntregul sinceritatea și încrederea pe care ați avut-o în votul universal."

[...] Este adevărat că s-a adresat lui Duca, cu propunerea ca legea să fie modificată în actuala sesiune.

I-a spus , cu acel prilej, că el nu vrea ca legea să fie opera unui singur partid, că dorește o colaborare din partea tuturor partidelor. Duca i-a răspuns că este nevoie de un studiu mai lung, că în sesiunea din toamnă îi va sta la dispoziție .Este adevărat ?

- **Duca** : Da ! [.....]
- **Mirto** : " Eu vă promit - și am această autorizație și de la președintele partidului și de

la președintele guvernului -
dacă d-voastră credeți că putem să stăm de vorbă și să realizăm în această sesiune
extraordinară ,
să nu pregetăm zi și noapte și vă stăm la dispoziție pentru realizarea acestei reforme."
(aplauze la PNȚ)

[...] Nu pot să contest că d.Franasovici , în toate ocaziunile, atât în conversațiile
particulare, cât și în activitatea d-sale în comisia Camerei, a fost și este , un luptător
convins și hotărât , pentru realizarea reformei electorale "

- **Franasovici** : "Oficial, în numele partidului "
- **Mirto** : "Oficialitatea d.voastră era discutabilă ."
- **Voci PNL** : Nu e adevărat !

(urmează o lungă contradicție pe chestiunea care și ce a spus , între Duca și diverși ;
dezvăluiri, confidențe,mărturisiri, în care s-a pus problema modificării legii ; spiritele se
încing ;

Mirto îl somează imperativ pe Duca să răspundă categoric dacă este pentru suprimarea
primei ;

Duca răspunde pozitiv, dar susține că legea trebuie studiată , și adusă la toamnă) (p.
337-339)

[.....]

- **lamandi** : el a adus în discuție oportunitatea modificarea legii electorale, pentru că face
parte și din directivele PNL,
dar și dintr-o convingere personală.Partidele serioase nu-și mai pot întemeia rostul lor
politic, pe speculații demagogice sau popularități ce se câștigă ușor."Trebuie să intrăm
[...] într-o fază de maturizare politică, deoarece după aproape
15 ani de la punerea în aplicare a votului universal, trebuie să presupunem că educația
cetățenească a câștigat suficientă seriozitate pentru a face inutile tentativele de
escamotare a voinței populare , prin demagogie sau legi de specială protecție. Ex.La
Ilfov, PNL a avut 31.000 voturi , iar PNȚ 38.000 .

Dacă se aplica Legea Mârzescu (1922) , care avea la bază circumscripția
județeană,

PNL ar fi avut 8 locuri, iar PNȚ , 9.

Partidele serioase trebuie să renunțe atât la demagogie , cât și la avantaje legale
(explicabile în faza de provizorat ,
de normalizare) .

Procedură parlamentară : discurs în discurs ? !

S-a inaugurat un obicei, ca în timpul discursurilor la Mesaj,să se intercaleze discursurile
băncii ministeriale .

Sistemul a fost inaugurat de Vaida, care a vorbit aproape un ceas , în timpul
cuvîntării lui CIC Brătianu

fără să nu pronunțe numele lui Madgearu etc etc...

[lamandi](#) / 22 aug.'32

▀ Regionalismul provinciilor

Vaida a socotit util să aducă în discuție (în discursul CIC Brătianu) raporturile dintre
Ardeal și Vechiul Regat.

Cu cunoscuta sa "violență verbală " , el a repetat unele acuze la adresa PNL, căruia i s-
au contestat rolurile în viața politică și națională a statului.Nu este pentru prima oară cînd
se aduc aceste chestiuni în discuție.

După 15 ani de la Unire, noi am fi dorit -o definitiv închisă. (aplauze la PNL)

Generația unionistă

El face parte din generația care a trăit și și-a educat sufletul în cultul Ardealului,
Care vedea în reprezentanții românismului de peste munți , un fel de "prototipi "
ai lupte dîrze

împotriva cotropitorilor, și de păstrare neatinsă a purității și omogenității rasei
noastre.

... privind la Halippa , și-a reamintit de vremea studenției , cînd s-au întîlnit la
Congres,

și oricît de puternică era unitatea lor sufletească, nu se gîndeau la înfăptuirea
curîndă a unității politice !

Nici cei din Basarabia, nici cei din Ardeal, nu credeau în realizarea idealului

milenar atât de repede !

O credeau posibilă pe socoteala altor generații !

"Am avut norocul să participăm la realizarea acestui ideal , și mulți din noi să fim supraviețuitorii și beneficiarii îndeplinirii acestui ideal.

Ardeal

Între Regat și Ardeal xistau legături reciproce.Nu contestă tot ce a dat Ardealul, Principatelor,

afla sub jug străin, în cultură și educație națională.

Nu va contesta toată ofensiva culturală , de la începutul sec.XIX, în care a avut o contribuție esențială .

Dar.... să- i dea voie d.Vaida " să nu primim decît cu o justificată mîhnire aprecierile și învinovățirile pe care le-a adus Vechiului -Ragat .

Vechiul Regat

"Vechiul Regat , chiar dacă din p.d.v. politic , apare cu o independență tîrzie, dar , în orice caz,

aici este tradiția guvernămîntului românesc. (aplauze la PNL) Aici, în Vechiul Regat ,

sub un regim de libertate și sub un regim politic , în care toate ideile veacului erau înfăptuite,

ai au clocotit toate înnoirile ; de aici au pornit, la timpul oportun, acea hotărîre solemnă și imperioasă ,

de pe urma căreia s-a realizat în tranșee idealul nostru național " (aplauze la PNL)

D.Vaida , spunea, ocupîndu-se de PNL, că noi aveam spirit "pseudo- românesc" ...

PNL : războiul, tratatele

"Nu dintr- un spirit pseudo-românesc a ieșit declarația de război de la 27 august 1916,

și nu dintr-un spirit pseudo-românesc a încheiat Ion I.C.Brătianu Tratatul de alianță cu marile puteri ,

ale înțelegerii , prin care ni se garanta realizarea idealului național. (aplauze prelungite la PNL)

"Nu, d-lor ; trebuie să ne ridicăm mai presus de ceea ce constituie luptele noastre de la partid la partid ,

să nu căutăm a scoate din diferențele de idei și de metode,

argumentul care să ne scoboare pe terenul plin, adeseori, de noroiul calomniei , al dușmăniilor și al insultelor.

România Mare

Ce a urmat după război ? - pentru că din ceea ce a urmat se pare că izvorăște aversiunea și violența d-lui Vaida...

" Noi, după război, oricît de mare ar fi fost forța noastră politică de partid , care prezidasem și determinasem în mare măsură înfăptuirea idealului național și realizarea României Mari ,

noi, în această epocă care începea , niciodată nu am considerat Ardealul și pe ardeleni ,

ca elemente robite , ci i-am considerat ca cetățeni egali ai acestei țări, cu drepturi necontestate la conducerea acestei țări." (aplauze la PNL)

Fiți dreptți, d-lor, căci, dacă veți lua toate guvernele care s-au perindat de la 1919 pînă astăzi,

veți vedea că partea de contribuție a Ardealului a fost esențială, chiar atunci cînd nu PNR avea răspunderea directă a cîrmuirii ."

Ardealul = P.N. R. ?

Demostene Botez , vorbind de ceea ce reprezintă PNR , spunea că ați rămas , din p.d.v.psihologic , un bloc,

așa cum erați pe vremea stăpînirii străine , un bloc al rezistenței , și că încă nu v-ați diferențiat .

"Sunt de acord cu această părere.

Dar d-vs greșiți și aici , libera judecată și obiectivitate vă părăsesc ,atunci cînd sunteți exclusiviști ,

cînd confundați Ardealul cu PNR . (aplauze la PNL)

Ardealul nu este numai Partidul Național [...] Ardealul a încetat de a mai fi în stăpînirea

exclusivă a unui partid,
și el, sub forme variate, s-a difuzat în sînul masei românești,
constituind acele forțe politice care succesiv sunt la conducerea statului . (aplauze la
PNL)

Mișu Cantacuzino- figură reprezentativă ?

"Dar, dl președinte al Consiliului , a mai făcut o greșală , o neiertată greșală , atunci
cînd s-a mărginit , vorbind de Vechiul Regat , să concretizeze tot ce a dat acest Vechi
Regat , începînd de la generația lui Kogălniceanu și Ion Brătianu , și ajungînd pînă în
zilele noastre , în persoana regretatului Mihail Cantacuzino și a d.lui Ion Mihalache ."

Regretatul Cantacuzino a fost o personalitate interesantă a regimului dinainte
de război.

L-ați găsit în sînul Partidului Conservator-Democrat , în momentul cînd , Partidul
Național Ardelean,

după moartea lui Take Ionescu, primea în organizația sa o parte însemnată
dintre foștii prieteni

ai regretatului bărbat de stat. Mihail Cantacuzino - om de o cinste și patriotism
necontestat -

nu a fost o figură reprezentativă, nici înainte de război, iar în Parlamentul de la
lași, la Senat,

la votarea marilor reforme, nu a fost de acord cu exproprierea.

De aceea, socot că ilustrarea aportului Vechiului Regat , numai prin Mișu
Cantacuzino,

"este o greșală și o indelicateță" .

Adevărul epocii

Au fost desigur, unele lipsuri, au fost, firește, abuzuri, dar nimeni nu poate să
conteste că România nu a dat ,

în cuprinsul micilor granițe de ieri, oameni care puteau să egaleze și să întrecă

pe cei dintîi conducători ai statelor europene. (aplauze la PNL)

Ca spirit de observațiune , înălțime de vederi, de concepțiuni și posibilități de
realizare, figura lui Kogălniceanu

sau Ion Brătianu, oriunde s-ar fi dus în Europa , dacă ar fi aparținut unei națiuni
cu o tradiție mai veche,

și cu o mai largă publicitate, ar fi jucat roluri de prim- ordin, căpătînd demnitățile
cele dintîi. (aplauze la PNL)

"Vedeți că, în loc să ne ridicăm în sfera pură a obiectivității , pentru a fixa adevărul
asupra unei epoci

care se încheie sub ochii noștri, se vine și se tulbură cu acest exclusivism pătimăș , o
situațiune care , din toate p.d.v. , este contrară explicațiilor și interpretărilor arătate în
această Cameră, cu atîta dezinvoltură , de d.președinte al Consiliului . (aplauze la PNL)

Mihalache - exponent politic de astăzi .

"Dar d.Vaida a vorbit și de d.Mihalache .E liber d.președinte al Consiliului să-l gratuleze
cu cele mai mari elogii pe d.Mihalache, dar să nu încerce a da aprecierilor sale
prietenești , caracterul unor judecăți definitive.

Îl cunosc pe d. Mihalache încă de la 1911.L-am văzut la lași , la inaugurarea
statuiei lui Cuza-Vodă.

Era unul dintre elementele cari, în lumea învățătoarească de atunci, începea să
atragă asupra-și o atenție

deosebită.Dar cu tot meritul de a fi fost unul din conducătorii învățătorimii,
d-Mihalache , pînă după război, a rămas necunoscut vieții publice.

"Cum era posibil ca d.Vaida să-l înfățișeze pe d. Ion Mihalache , ca un exponent al clasei
conducătoare a Vechiului Regat , cînd abia de la 1920 încoace, d-sa se găsește în arena
politică ? ! "

Rolul d-lui Ion Mihalache în timpul războiului , a fost acela al unui ofițer care și-
a făcut datoria în trenșee,

desigur vitejește , dar la fel ca atîți alți ofițeri."

"Dl Ion Mihalache este astăzi om politic, e unul din conducătorii partidului d-voastră. Îl
așteptăm la muncă.

Voim să-i vedem capacitatea constructivă.Din parte-ne îi dorim -mai ales că sperăm în
normalizarea relațiilor dintre partide - d-lui Mihalache , ca în activitatea sa , în rolul
evident, important pe care-l deține,

să dea , cel puțin tot ațtea dovezi de obiectivitate și de măsură și să egaleze în merite pe acei predecesori străluciți ai regimului de ieri, împotriva cărora d-sa a dus acțiunea de diminuare , pe care o cunoaște toată lumea ." (apluaze la PNL) (P. 340-341)

lamandi / 22 aug.32

▣ PNL - PNȚ

[În partea finală a cuvîntării Pune tot ațta patimă , cît și adversarii .Deși are, în mare parte , dreptate, atribuie totuși PNȚ-ului mai mult rău decît a făcut.Poate și pentru că , neatacîndul pe Carol, punea în cîrca PNȚ tot răul...]

"Noi suntem în opoziție de la 1928.

Venirea d-voastră la cîrmă , realizată sub impulsul voinței populare și sub îndeplinirea formelor constituționale ,

pe atunci în atribuțiile Regenței , a însemnat , din primul moment, [...]

nu începutul unei acțiuni de democratizare a țării , cum dvs vă plăcea să o spuneți din timpul opoziției.

ci a avut un caracter negativ. Acțiunea dvs de guvernare a avut un dublu caracter : de a distruge, cu fîrnăcopul, tot ce purta pecetea contribuțiilor PNL

"Ce vină avea PNL și ce reproșuri i se pot face că, în cei 60 de ani de viață constituțională ,

rolul său a fost hotărîtor , iar durata guvernărilor sale a fost așa de mare ?

Ce vină poate să aibă el că toate așezămintele de care avea nevoie statul acesta, au căpătat,

datorită datorită faptului că au fost realizate de noi, caracteristica concepțiunilor și ideilor partidului nostru ?

Ce vină putem avea noi că am influențat , în chip atît de covîrșitor, dezvoltarea însăși a vieții colective a acestui stat ?

Ce vină ni se poate face atunci cînd istoria contemporană a României , se confundă , într-o așa de largă măsură,cu istoria politică a PNL ?

"Dvs nu ați ținut socoteală de aceste realități , mai puternice decît pasiunile omenești, și v-ați inaugurat guvernarea prin cea mai sălbatecă acțiune de dărîmarea.

Cînd ați început dărîmarea , nu v-ați gîndit care vor fi mijloacele de reconstrucție.

Ați început să distrugeți cu o frenezie vrednică de alte cauze mai bune.

Ați distrus așezămintele economice și financiare, ați desființat legi organice ale statului, ați experimentat inovațiuni primejdioase , și în complet dezacord cu tradiția noastră, în administrația țării,

aducînd o lege administrativă contrară intereselor noastre , dovedită și înțeleasă de însăși dvs,

ca protivnică intereselor pe care le aveam și a cărei aplicare a costat miliarde.

Ați desfășurat această activitate de dărîmarea , în numele unui program și al unei ideologii de noire,

dar n-ați izbutit decît să lăsați ruină în toate părțile , și, crezînd că loviți în Partidul liberal.

În realitate ați lovit în interesul țării (apluaze la PNL)

pentru că, fatal, acțiunea noastră ,care se soldează cu un mare capitol pozitiv , influențase și determinase progresul însuși al țării."

- Voci PNȚ : Frazе !

- lamandi : Adevărul se spune cu fraze și ideile se îmbracă tot în fraze.

[.....]

Dvoastre ați crezut ca ,după distrugerea instituțiilor create de noi și după dezorganizarea statului,

trebuie să mergeți mai departe și să încercați și desagregarea partidului nostru.

De patru ani asistăm la acest proces.

La 1930, s-a crezut că, datorită schimbărilor în ordinea constituțională , veți găsi un teren mai favorabil

pentru sfărîmarea forței noastre politice. V-ați înșelat . Ați realizat numai anumite tovărășii cu adversarii noștri firești,

și ați beneficiat de unele ambiții pe care le-ați stimulat [Gh.Brătianu] , crezînd că, toate la un loc,

vor duce la scopul pe care îl urmăriți, la distrugerea noastră. Că n-ați reușit, o știe toată lumea.

În ce ne privește, vă recunoaștem un singur merit , anume că, indirect, d-voastră ați provocat un proces de limpezire interioară în partidul nostru : ați determinat eliminarea ecrescențelor morbide [Georgiștii] din cadrul organizației noastre .Noi ne-am căutat de drumul nostru și iată-ne , d-lor, astăzi, hotărâți să înfruntăm toate adversitățile , cacă vor mai fi, pentru că avem convingerea fermă că înfățișăm , în aceste vremuri de dubiu și inchoerență, o forță morală și o forță politică capabilă să conducă și să salveze această țară " (aplauze prelungite la PNL)

- Ed Mirto : 13 % !

- lamandi : Dvs reprezentați 10 % , dacă se scade " zestrea" și celelalte...

lamandi / 22 aug.'32

▣ Liberalismul - ideologie, evoluție, organizare

Simpaticul Demostene Botez , spunea , cu talent literar, că un singur moment PL a avut o ideologie :

în 1900 , când au intrat "generoșii " ...

Ideologia

"Eu am fost cel dintâi , care, într-o cuvîntare rostită aici, anul trecut, în care spuneam că orientarea noastră spre stînga , este în tradiția partidului, recunoșteam că foștii socialiști l-au ajutat pe Ionel Brătianu în realizarea celor două mari reforme,

votul universal și exproprierea.

Dar să ni se permită să spunem că, oricît de reală ar fi fost contribuția foștilor socialiști, în realizarea acestor mari reforme,

nu este nici posibil și nu este nici elegant , ca adversarii noștri să reducă rolul PNL și să singularizeze ideologia sa

la ceea ce s-a întîmplat după intrarea în organizația noastră a generoșilor " (aplauze la PNL)

D-lor, noi existăm ca partid independent de la 1876 înainte,

și existăm ca ideologie de la 1848 încoace.

Noi am reprezentat liberalismul sub toate formele lui de manifestare , însă treptat , a trebuit să lăsăm tot ceea ce constituia un balast , am renunțat la liberalismul clasic, sub forma lui economică pe care o cunoașteți,

și ne-am adaptat succesiv , la necesitățile specifice ale solului nostru național ,

fiind în funcțiune permanentă de evoluția socială, de interesele politice și de redresarea morală a țării acesteia. " (aplauze la PNL) Din acest p.d.v , ideologia noastră a fost mereu nouă, mereu serioasă,

neîncetat în funcțiune de sufletul colectiv al poporului. "

Partidul

Îmi aduc aminte că regretatul Vintilă Brătianu , într-una din cuvîntările pe care le-a ținut, cu vreo cîțiva ani înainte

de moartea sa, se întreba : cum este posibil și cărui fapt se datorește

această dăinuire a existenței PNL din România,

într-o epocă în care toată viața politică a Europei înmormîntează partidele și crează altele ?

Și găsea o explicație , o explicație specifică României acesteia, atît de hulite și denigrate , o explicație care stă ,

în adîncă și permanenta legătură cu toate ideile timpului , care au stăpînit de-a lungul anilor,

în rezolvarea treptată a problemelor , și economice , și sociale, și financiare , care s-au ivit în această țară "

(aplauze prelungite la PNL)

"Și tăria noastră, tăria partidului nostru, s-a păstrat întotdeauna formidabilă și impunătoare , pentru că noi am reprezentat o mare credință în vitalitatea morală a acestui popor, ale cărui energii am știut să le stimulăm , printr-o acțiune cumpănită și constructivă. (aplauze la PNL)

Nu vă îngrijorați de ideologia noastră, nu vă îngrijiiți de doctrina noastră .

Șarjă parlamentară

- lamandi : Noi vă dorim , oricâtă ironie ar avea d.Mirto, în întreruperile sale în surdină...
- Mirto : Dle lamandi ... (proteste vehemente la PNL) te știu om de bună credință... ai afirmat...
- lamandi : Dle Mirto, este o barbarie .Stau de 3 ore la tribună...
- Mirto : Dle lamandi, cînd pomenești numele cuiva... eu vreau să explic ceva...
- lamandi : Ai să explici la urmă....
- Mirto : d.lamandi reproducînd argumentarea lui Vintilă Brătianu...
- Justin Stănescu : Regulamentul nu permite întreruperile fără voia oratorului...
- Aurel Socol (vicepreșed.) : dl ministru are oricînd dreptul să vorbească cînd este pus în cauză...

- Ed.Mirto : Vreau să lămuresc doar un lucru : PNL s-a menținut , după război, de la 1922, datorită falsificării alegerilor.Altfel ar fi dispărut . (aplauze la PNL, protestări la PNL)

- lamandi : am sesizat foarte bine întreruperea în surdină a d-lui Mirto și de aceea am remarcat-o [...] răspunsul d-lui Mirto este dovada elocventă a spiritului de patimă și lipsă de obiectivitate care îl caracterizează.Cum este posibil ca această existență datorată falsificării electorale, să aibă atîta forță încît să formeze obiectul d-voastră de atac și distrugere de zece ani încoace ?! [...] Nu uitați că dacă, într-adevăr, au fost anumite anomalii în primii ani după război, ceea ce ați făcut dvs. în doi ani și jumătate, întrece infinit în proporție ceea ce a făcut PNL în 70 de ani...

lamandi / continuare discurs

≡ PNL - în sistem de partide

" În acești 4 ani de opoziție, noi am izbutit să păstrăm în fața atacurilor d-voastră, în fața operei de distrucțiune pe care ați început-o și ați continuat-o

cu o violență și cu un vandalism , necunoscute în viața politică nici a unei țări, am fost în stare să ne menținem pozițiile și să fim astăzi , ceea ce suntem și nu puteți contesta :

singura forță de care vă temeți și singura forță cu care vă luptați în toate ocaziile.

Unii au susținut că am fi organizație învechită, cu metode perimate, înbîcșită de spirit retrograd ...

Unii vorbesc despre începutul unei noi vieți politice...cu improvizații de noi partide , în timpul unei nopți , ...prin aranjamente de culise și metode reprobabile... pentru cucerirea puterii ...

" Noi ne păstrăm locul de cinste pe care-l ocupăm, pentru că suntem siguri că aceste tendințe aventuriere , semnalate mai ales de o bucată de vreme încoace , vor dispărea sub presiunea tot mai puternică a partidului nostru, care își trage puterea din adîncul masselor populare, iar acțiunea pe care o desfășoară unitar și statornic , este stăpînită de spiritul legalității desăvîrșite și al democratizării temeinice. " (aplauze la PNL)

lamandi / 22 aug.'32

≡ PNL - dreptul la guvernare !

[LD : discurs teribil, care anunță continuarea luptei PNL pentru adjudecarea guvernării ; argumentare temeinică , fără echivocuri , cu demnitate, mai ales pentru urechile MSR Carol ;

punct culminant al unui discurs politic exemplar .]

"Avem un program de guvernămînt care înfățișează pentru toate chestiunile , soluțiile cele mai potrivite cu nevoile țării.

Noi am mers întotdeauna pe linia unui realism desmîntit, călăuziți de o luminoasă credință

în misiunea noastră reparatoare. De aceea am rezolvat prin măsuri chibzuite, deziderate adesea quasi-revoluționare, asigurând în vremuri de mari frământări, țării, o dezvoltare pașnică și prosperă, la adăpostul oricăror primejdii" (aplauze la PNL)

" Se va vedea, încercând, că și astăzi, PNL se găsește în posesiunea aceluiași mijloace salutare, de a-și servi țara, ca și în trecut " (aplauze la PNL)

" Ați voit să ne distrugeți, dar nu ați înțeles că misiunea unui partid democratic, precum vă pretindeți, nu trebuie să fie aceea de a pulveriza forțele politice serioase, cu rosturi adânci în viața statului acestuia.

Ni se spune că am fi o epavă a oligarhiei de ieri, și că existența noastră politică ar fi în funcțiune de cine știe ce combinații și decizii ascunse, a căror deslănțuire formală ar fi suficientă pentru a fi scoși din circulație."

"Nu, d-lor, nu aceasta este situația noastră. Scuturați-vă de prejudecăți, desmeticiți-vă de psihoza unui moment de rătăcire și priviți realitatea care stă în fața d-voastră.

Cum, d-lor, nu vedeți ce reprezentăm noi ?

Un partid organizat pe cuprinsul întregii țări, cu forțe vii de luptă, având în cadrele sale elemente care aparțin tuturor categoriilor sociale, o țărănime cinstită și serioasă, pentru că țărănimea statornică și serioasă de la sate, aceea este cu noi (aplauze la PNL)...

- Ilie Lazăr : " Și trădătorii de neam " [?!?]

(finalul discursului este secondat de astfel de epitete, interjecții, apostrofări....

Dar lamandi își duc discursul pînă la capăt, în aplauzele deputaților liberali.)

... orășenii, care și-au manifestat, de altfel, indignarea lor cu atîta hotărîre ... împotriva d-voastră

[...] în partidul nostru sunt prezente toate categoriile sociale, orășeni și săteni, intelectuali și muncitori, profesioniști liberi de o valoare necontestată, un tineret pregătit și capabil, străin de orice arivism provocator, generații mature și experimente ?

"Ce fel de metode perimate ne stăpînesc pe noi, cînd ne menținem neîncetat în ritmul înoirilor sănătoase, cînd în partidul nostru un singur criteriu comandă situațiile de încredere și de răspundere :

criteriul selecțiunii prin merite reale, prin muncă statornică, prin sacrificii necontestate ? O mișcare permanentă, o acțiune neîntreruptă, domnește în organizațiile noastre, de la un capăt la altul al țării .

"Avem în fruntea noastră oameni experimentați, oameni care și-au făcut ucenicia în conducerea statului,

sub diriguirea marilor noștri șefi, Ion ICBrătianu și Vintilă Brătianu.

Avem deasupra noastră, a tuturor, pe omul care a înfățișează o ascensiune determinată de strălucita sa activitate, pe omul care își datorește situația sa, nu întâmplărilor, ci muncii și talentului său, puse în serviciul țării,

cu tenacitate și dezinteresare, în văzul tuturor, timp de aproape 30 de ani,

îl avem pe ilustrul bărbat de stat Ion G. Duca (aplauze prelungite la PNL)

Căruia nu-i puteți contesta nici dvs., de aici, și nu-i poate contesta nimeni, dreptul de a-și spune cuvîntul,

cu fermitate și cu prestigiu, în toate problemele care privesc România,

la a cărei consolidare el a contribuit într-o măsură atît de covîrșitoare. (aplauze prelungite la PNL)

"Cu un asemenea conducător, cu o asemenea organizație, cu asemenea mijloace, cu asemenea ideologie, și cu asemenea hotărîre de luptă, credeți d-voastre că poate exista forță

care să întrerupă sau să suspende, să zădărnicească sau să nimicească acțiunea noastră năvalnică pe drumul biruinței ?

" Credeți d-voastră că drumul nostru, liber de astăzi înainte, [...] poate fi barat de adversități întâmplătoare [aluzie la Carol], de combinații oculte [!!!] de meschinării neputințioase ? "

(aplauze la PNL)

" S-a spus că că am reînceput să trăim într-un regim constituțional, reintegrat în toate drepturile sale.

Am toate motivele să cred că așa este și că această revenire la un sistem de legalitate și de dreptate este definitivă.

Interesul suprem al țării , o cere . Ei bine, d-lor, tocmai de aceea, orice ați spune și orice ați face ,

ziua de mâine este ziua biruinței noastre. Reprezentăm astăzi încrederea țării. În curînd vom reprezenta-o într-o măsură mai mare. Instinctul popular a început să simtă că s-a întîmplat , în ultimul timp, ceva neobișnuit în viața publică a aceste țări , ceva neobișnuit și nedrept [aducerea lui Vaida!] , care trebuie să înceteze.

Mîine, în jurul nostru , mulțimea , conștientă de data aceasta , va face zid.Cu ea înainte, cu dreptatea noastră, cu idealul nostru, cu credința neclintită în victorie, vom birui "

(aplauze prelungite la PNL) (p. 344)

Victor Iamandi / 22 aug.'32

3.) **prof. N.Corodeanu (PNT) , Senat, discurs la mesaj, 23 aug.'32**

(D.S. , MO 9, șed. din 23 aug.'32, pag. 181- 188)

N.Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Opoziția**

" Să-mi dați voie să constat , că din acest punct de vedere, opoziția pînă acum ne-a lăsat pe noi în această adunare , într-o situație puțin jenantă .

/ Sub raportul politic, am ascultat aici un cuvînt cald și adevărat al d.lui **Lapedatu** ,care, cu drept cuvînt, vorbea de necesitatea guvernării țării de către partide , dar d-sa ne-a rămas dator cu o explicațiune foarte importantă , asupra căreia vom reveni numaidecît.

[.....]

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **PNL- ducist**

[LD : didactic și jubilînd pentru revenirea la guvernare, Corodeanu arborează un stil degajat, uneori persiflant,

alte ori sarcastic, dar ... invită , în fond, PNL , la rotativă .]

" Mă gîndesc la Partidul Liberal :

unde sunt doctrinarii d-voastre ? Unde sunt gînditorii d-voastre politici ?

Nu vorbesc numai de d-voastră, care sunteți aici, în această incintă, vorbesc de toată activitatea d.voastră politică,

în presă, în întruniri . Este o criză în gîndirea d-voastră doctrinară.

Dar mă gîndesc și la altceva .Din conflictul de doctrină , de idei, din discuția care se face în fața Adunării,

va reeși pretențiunea d-voastre de guvernare pentru ziua de mâine, și mă întreb

în baza cărei doctrine , cărei atitudini programatice , contrare acelei noastre,

veți avea d-voastre pretențiunea să guvernați țara ?

Și unde desfășurați d-voastră, rogu-vă, această atitudine programatică a d-voastre, dacă nu aici ?

Și dați-mi voie să mai fac încă o observațiune : dacă consider Camera mai mult ca arena pasionată a politicii,

consider **Senatul** arena ideaiunii politice , a vîrstei care încheagă definitiv o doctrină

și care trebuie deci expusă aici și judecată.

Poate că Partidul Liberal se gîndește - cu drept cuvînt , nu-i impută nimeni să-și ia **UN** rol mult mai modest politic,

acela care să ne țină în viitor locul nostru , cînd ne vom odihni pentru o altă guvernare .

.Nu avem nimic de zis la această pretențiune a d-voastre " (p. 181)

[.....]

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **PNL- Guvern Iorga**

" O întrebare Partidului Liberal.De ce l-ați ajutat ? Am văzut că s-a discutat și ila Cameră, ieri. Dl profesor Lapedatu a încercat o explicațiune.A spus : am vrut să verificăm. Dar pe

spatele cui ? Pe spatele țării."

- Prof. Alex.Lapedatu : " Nu noi am vrut să verificăm.Ideea nu a plecat de la noi, ci de la altcineva. [Regele ?]

Și verificarea trebuia să fie făcută, pentru opinia publică , care s-a lăsat sedusă și care, după verificare, s-a corectat.

- Corodeanu : Eu am considerație pentru oameni de talia d-voastră.

Dar să vedeți unde duce logica, cînd se împrumută din altă parte , de la partid, de la nevoile partidului.

D-voastră recunoașteți că guvernul Iorga era o anomalie din p.d. v. constituțional.

Și dvs, prin atitudinea pe care ați avut-o, i-ați dat ajutor !

Verificarea se făcea mai ușor dacă lăsați această anomalie să moară de la început și nu-i dădeți ajutor !"

(aplauze la pNT)

- Lapedatu : "Atunci s-ar fi spus că, prin atitudinea noastră, am împiedicat un astfel de guvern,

față de care părerea era , și SUS și JOS , că trebuie încercat ."

- Corodeanu : "Credința de jos nu era decît una singură : că trebuia să-l împiedicați.

Aceasta era formula convingerilor constituționale.Și eu vorbesc așa fiind că [...]

sunt un maniac al credințelor constituționale și credințele trebuie confesate.

- Madgearu : DI Manoiescu notează cuvîntul " maniac " (ilaritate) (p. 183)

[.....]

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Burghezia românească.**

▣ **Prejudecăți și mentalități.**

[LD : ehehei ! ce conservator, ce junimist se ascunde în acest venerabil "țărănist " , ce-o mai bălmojește numai pentru a da cu tifla liberalilor și burgheziei.

Deși nu trebuie, mă enervează această înverșunare politicianistă a țărăniștilor !

Ce inversare de roluri, de timpuri, de răspunderi - numai pentru a nega PNL !]

"Metoda în politică are efect direct asupra soluțiilor.Observați în istoria noastră.

Cînd am avut vot cenzitar , axa politică cădea pe o anumită burghezie , care n-a făcut , n-a creat ,

decît două lucruri : impozite și funcționari.

"Îmi pare rău că nu pot să-l urmez pe dl Lapedatu în apologia pe care o face acestei burghezii .

S-a spus că burghezia este o fatalitate istorică și că ea ar trebui creată artificial , ca o necesitate a vieții noastre de stat.Nu împărtășesc aceste idei și eu nu cred că un organism creat artificial ,

poate să intre vreodată în structura unui stat."

- Al.Lapedatu : Dle Corodeanu, am spus eu lucrul acesta că a fost o creațiune artificială ?

Vă rog să nu provocați o nedumerire , atribuindu-mi o astfel de erezie. "

- Corodeanu : Nu , dle Lapedatu ! Am spus că dvs. ați făcut apologia acestei burghezii

- Lapedatu : Am arătat rolul pe care l-a avut în dezvoltarea vieții sociale și politice a statului român.

- Corodeanu : Din acest punct, mă depărtez de dvs [...] Spun : eu nu cred în acest organism artificial ,

fiindcă rămîne parazită [!?!] , ca organism care nu se poate suda cu viața statului.

[!?!]

Evident că am o burghezie care, dacă doriți [?!?] ne-a lăsat un sistem de comunicații , un sistem de școale .

Și , de sigur, după pacea de la Adrianopol, cînd a început comerțul pe mare, pentru noi, am avut necesitate de această burghezie, iar ea trebuia dezvoltată în mod firesc.

Ea, așa cum s-a dezvoltat , nu a dat o îndrumare serioasă vieții noastre sociale [!?!] .

Burghezia a pretins că aduce libertatea Occidentului , că acesta este marele merit al acestei burghezii ,

dar ea a adus-o pentru dînsa , într-o vorbire întotdeauna grand eloquentă [sic !] ;

pornind întotdeauna de la principiile al căror cuprins niciodată nu se gîndea ;

această burghezie a uitat veșnic de cine este înconjurată .

Citiți proclamațiunea constituțională de la Izlaz din 1848 :

<Țara , de aici înainte , va fi guvernată de fiii săi> .

" Iar o parte din fiii săi erau iobagi, bătuți în curtea boerească și tratați în așa fel , încît nu aveau pîinea,

posibilitatea ca să dănuiască , ca capi de familie .De multe ori bătuți de unii proprietari care

istoricește erau impostori. Nu știu dacă d. Lapedatu nu m-ar contrazice, dacă aș spune că Kogălniceanu

[LD : liberalul !] , cînd a făcut împrumutarea , nu a făcut decît o restaurație a vechilor drepturi țărănești .

Citiți **Legea de la 1864** :<Țăranii sunt și rămîn proprietari pe acest pămînt .>

Dar greșala lui Kogălniceanu a fost că a mărginit ceea ce istoricește era mai mult drept pentru țărănime .

- **Al.Lapedatu** : " Meritul lui Kogălniceanu este că a putut face ceea ce a făcut , față de legea reacționară

a lui Barbu Catargiu, pentru că , dacă nu era Kogălniceanu , cu legea lui Catargiu, robia țăranilor

era pecetluită pentru multă vreme încă (întreruperi la pNȚ) Eu vreau să stabilesc meritele lui,

nu ceea ce nu a făcut, ceea ce a putut face.Și mare lucru a făcut Kogălniceanu."

- **Corodeanu** : [...] proprietarul înainte de 1864, de multe ori , istoricește, era un impostor și

Kogălniceanu a avut curajul să suprima o nedreptate socială și istorică .[...] această burghezie ,

care după Constituția din 1866 , în care nu se vorbește nimic de țărănime , după 1866,

acești grandi elocvenți , apărători ai libertăților , fac tocmelile agricole, pentru ca țăranul, cînd avea nevoie

să-și lucreze terenul de împrumut , să poată fi dus cu jandarmii , bătut, pentru ca să muncească pămîntul.

(aplauze la PNTȚ) Aceasta a fost burghezia artificială. "[...] [LD : ș-a-m-d-, ș-a-md...]

a trăit politicește mai mult decît i-a fost ceasul ... a căutat să trăiască din obida țării

voia să trăim într-o fobie de capital străin ... lua terenurile petrolifere și le dădea pe mîna unor

societăți factice ... a căutat să naționalizeze industriile din Ardeal ... a creat industrii parazitare ...

fabrici de zahăr, de sticlă, de cuie, de care țara nu avea nevoie ... era o burghezie care a trăit direct

sau indirect din guvernare ... cu oameni politici în consiliul de administrație ...

care , după votul universal, a făcut alegeri barbare ...

[LD : slavă domnului ! cineva îl oprește !... din această beție de cuvinte... antiliberală ...]

- **M-Manoilescu** : " Ceea ce spuneți capătă o deosebită gravitate.

D-voastră aveți aerul să confundați anumite escrescențe ale vieții burgheziei , cu burghezia însăși, cu burghezia aceea care muncește, care riscă și care pătimește, tot așa ca și păturile țărănești.M-ar interesa să știu :

vorbiți ca profet socialist de moartea burgheziei ? Îi preziceți această moarte sau vreți să i-o provocați ?

Pentru că faceți la tribună o profesie de credință a partidului d-voastră , este interesant pentru țară să se știe dacă ați jurat moartea burgheziei și a orașelor românești ? "

- **Corodeanu** : Noi, ca partid, vrem să dezvoltăm o burghezie firească, normală.

Cum se poate să-mi atribuiți mie această cugetare politică , că noi, PNTȚ, vrem moartea burgheziei ?

Din contra , vrem s-o dezvoltăm în chip normal , fiindcă în chip artificial a căzut cum a căzut.[!?!]

- **Madgearu** : Adică o plutocrație

- **Corodeanu** : Această burghezie a dat oligarhia , care a guvernat mai mult decît ceasul fatal [...]

oligarhie , acrescentă pe bugetul statului. Și revine PNȚ meritul de a fi făcut în această ordine

o restaurațiune constituțională " [!?!] (p. 184-185) [.....]
Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Votul universal**

"Este o restaurațiune constituțională ceea ce am făcut noi , nu puteți nega .[!?!] (aplauze prelungite la PNȚ)

Și noi am dat votul universal , nu d-voastră [?!?] (aplauze prelungite la PNȚ)
căci nu faptul că l-ați scris în text
, nu aceeași a făcut ca el să se și facă, ci conștiința pe care noi am turnat-o în
massele adevărate ale țării "

- **Al.Lapedatu** : Dar la 1913, nici nu erați ca partid.

- **Virg.Madgearu** : La 1915, PNL propunea Colegiul unic, ceea ce era cu totul altceva ,
decît votul universal.

- **Al:Lapedatu** : Meritul este al PNL și puteți dvs. , dle Corodeanu să spuneți de la
tribună orișice poftiți,
tot nu veți schimba istoria.D-voastră, dle senatori, puteți aplauda cît vreți , adevărul
este și rămîne așa.

- **Corodeanu** : Așa s-a scris istoria , dar istoria se mai poate scrie și altfel.

PL a înscris votul universal, dar oligarhia a luptat ca el să nu se realizeze.

A venit apoi PNȚ care a realizat în fapt votul universal, și a schimbat axa
politică a țării .

(aplauze la PNȚ) Și atunci am dreptul să repet : noi am dat votul universal "

Gîlceavă senatorială .

- **Corodeanu** : Care este strigătul dvs doctrinar ? Nici unul.O completă tăcere , în
fața unei catastrofe economice.

Nu știm ce gîndiți.

- **Madgearu** : Nu gîndesc nimic...

- **NNBotez** : Ba da, gîndim la curajul pe care îl au unii de a denega adevărurile
istorice...

- **Madgearu** : Este așa de adînc ce spuneți , încît refuz de a răspunde...

- **NNBotez** : Ca să spună cineva că votul nu l-a dat PL, este o adevărată
îndrăzneală .

- **Madgearu** : atacă felul cum au făcut alegerile ; felul cum au lăsat guvernul
Averescu ;

felul cum au guvernat în '27 / '28 ; și... prima guvernare parlamentară, a PNȚ,
din 1928...

- **NNBotez** : Sunteți denigratorii tuturor actelor politice .Nu ați creat nimic, decît
denigrarea critică...

[.....]

Corodeanu /23 aug.'32

▣ **" Rețeta" lui Marx .**

▣ **Statul "Țărănesc " .**

Corodeanu : [:::] o oligarhie care ne-a adus în mare parte la situațiunea imposibilă de
astăzi :

însăși industriile dvs. le-ați pus într-un punct mort [:::] Este poate vorba numai de crizele
acelea care au fost

proclamate în Manifestul de la 1847 al lui Marx și Engels , care ziceau că din 10 în 10 ani
, revin aceste crize [...]

asistăm la actul acela final, care după rețeta lui Marx înseamnă sfîrșitul capitalismului ,
trecerea lui într-o categorie istorică ? Nu aceea a d-voastră, dle Manoilescu

[.....]

- **NNBotez** : Este un paragraf al demagogiei... [.....]

N.Corodeanu / 23 aug.'32

4.) I.Hudiță (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32

(DAD, MO 16 , 18, șed. din 24, 26 aug.'32, p.)

[LD : este și el unul din istoricii de profesie care s-a implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre capacitățile politice ale istoricilor !

Ca impresie generală, de sigur da ! (motivează, legitimează , decupează, compară, exemplifică, citează, încearcă

un "sistem") Iată : Iorga, George Brătianu ,Al. Lapedatu, Iamandi, CCGiurescu , Hudiță , sunt istorici - parlamentari .

I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " ?De la caz la caz .Istoria este aservită susținerii doctrinei în care sunt

îngregimentați. În cazul lui Hudiță : "Țărănismul"]

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Partidul țărănesc

Va trata 3 probleme :

1 Care este semnificația frământărilor de astăzi ?

2 Ce rol are, în aceste întâmplări , Partidul Țărănesc de sub președinția d-lui dr.Lupu ?

3 Să explice doctrina acestui partid , în comparație cu celelalte partide din România.

[.....]

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Constituția 1923

▣ Proprietatea - " funcțiune socială "

Pe măsură ce procesul economic s-a dezvoltat , "libertatea economică "clamată de liberalismul clasic, necesita o îngrădire. De la sfârșitul sec.XIX , și -a făcut drum printre juriștii statului actual burghez ,

teoria <funcțiunii sociale >, mai ales în materie de proprietate . Ea este admisă astăzi aproape în întregime

și "trebuie să recunoaștem că Partidul Liberal , căruia i se reproșează a fi cel mai reacționar din partidele românești - ceea ce nu este exact - și-a însușit această teorie la 1923 ,

și a pus-o la baza Constituției de astăzi.

"Într-adevăr ,Constituția de la 1923 este alcătuită în spiritul acestei teorii ,a < funcțiunii sociale > ,

o teorie superioară <concepțiunii individualiste > , care a dominat evoluția societății europene a secolului al XIX-lea ;

căci Constituția de la 1866 (copiată după modelul constituțiilor din Occident , belgiană, italiană și franceză,

redactate la rîndul lor în spiritul <concepției individualiste>, proclama libertatea individuală și proprietatea

< sacră și inviolabilă >) pe cîtă vreme Constituția de la 1923 declară că libertatea individuală și proprietatea

sunt numai < garantate > , adică numai în măsură în care interesul general o permite. "

- Mihai Jakota : Trebuie să recunoașteți , dar, că Partidul Liberal a trecut la socialismul de stat .

- I.Hudiță : Da, trebuie să recunosc , ca să fiu obiectiv, că Partidul Liberal a acceptat și el teoria "funcțiunii sociale "

De aplicarea acestei teorii ,depinde , în fond, tot sfârșitul luptei,

care este angajată între statul burghez și cel socialist. " [.....]

Hudiță / 46 aug.'32

▣ Sistemul de partide.

[LD :teoretic, abordarea lui Hudiță este frumoasă.Este însă simptomatic că el nu aplică propria teorie la partidul său,

pentru că l-ar fi trecut ... la categoria "partidelor artificiale" - fie "personale" fie " dizidente "

Așa ... pretenția lui de "obiectivitate" ... șchioapătă !]

Partidele politice din România se împart în general în două categorii : serioase și artificiale.

Partidele serioase sunt cele care au o doctrină, un program ; care au în spatele lor puternice realități sociale .

Partidele artificiale : grupări de ordin personal , care trăesc prin prestigiul unui șef ; sau au la bază o simplă dizidență ;

grupări ce au la bază ura de rasă sau de religie .

- **prof.ACCuza** : Dar acelea care au la bază naționalitatea ?
- **Hudiță** : v-am mai răspuns."Ca partid radical țărănesc, nu putem privi problema sub unghiul pe care o priviți dvs."
- **ACCuza** : Sub care unghi ?
- **Hudiță** : "Sub unghiul unui naționalism șovin."
- **G.A.Cuza** : " Prin urmare , dta, ca reprezentant al țărănimii, nu ne poți înțelege

doctrina și programul nostru ?

Foarte frumos ! Cum vrei d-ta să reprezinti țărănimea cu jidanii alături ?"

(aplauze, întreruperi la LANC)

El se va ocupa numai de partidele "serioase" : PSD, PȚD-Stere, **PNL**, PNȚ și PȚ

(exclamații ironice la majoritari)

[.....]

Hudiță / 26 aug.'32

▣ **Partidul Național Liberal - ducist**

[LD : iată că istoricul din el îl scutește de afirmații politicianiste, absurde, pătimase .. ;

Efortul lui de obiectivitate este remarcabil, dar este posibil doar.... pentru că este în PȚ-Lupu,

pentru că sunt la cuțite cu PNȚ... pentru că Lupu are a-și legitima trecutul " liberal " și ... participarea la guvernarea liberală postbelică.

Indiferent , însă, de aceste dedesubturi, Hudiță apare obiectiv și nuanțat .]

În fața acestor partide de stînga - socialist, lupist, sterist - se ridică , la dreapta, Partidul Liberal .

(de PNȚ urma să se ocupe la urmă)

"Partidul Liberal este un partid care are în spatele lui o puternică realitate socială.

El are puternice categorii sociale ale căror interese și-au găsit exponentul în partidul liberal :

marea finanță, marea industrie, marea proprietate -ce a mai rămas din ea - funcționari înalți și chiar elemente mai înstărite din țărănime , care reprezintă o mică burghezie rurală .

" Este un partid vechi, un partid istoric, un partid a cărui istorie se confundă , în mare parte,

cu istoria contimporană a României. Cine își închipuie că poate să distrugă un astfel de partid ,

dacă este un om inteligent, înseamnă că dă dovadă de o mare naivitate. Un partid ca Partidul Liberal, cu ceea ce reprezintă el ca doctrină, ca program, ca trecut, și cu clasele sociale cari îi stau în spate, nu se poate distruge.

[Atenție L. D : o incitantă pistă de analiză , cu care sunt , în mare parte, de acord.]

" S-a întâmplat de la război încoace , un fenomen foarte interesant în viața politică a României :

constituirea unor grupări noi, care, toate - notați bine ! - s-au plasat în stînga PL, căutînd să forțeze PL să ia locul Partidului Conservator , dispărut după război.

"Trebuie să recunoaștem că aceasta este , poate, dovada cea mai puternică de trăinicie , care a dat-o Partidul Liberal,

că, în loc să se deplaseze spre dreapta, a rămas cantonat ferm pe pozițiunile care le avea înainte ,

de susținător al unui regim parlamentar, vom vedea, însă, cu ce rezerve.

"Partidul Liberal nu a luat locul conservatorilor, și am asistat la acest spectacol interesant :

Conservatorii , care nu au putut să-și găsească loc , constituind aripa dreapta la liberali,

au constituit un element de bază la Partidul Național Țărănesc [!!!]
(aplauze la PȚ și PNL) [.....] (p. 445) [.....]
Hudiță / 26 aug.'32

▣ PNL-georgist

[LD Polemică "dulce ", moldovenească . Toți erau... ieșeni , sau cu studii universitare la Iași

Ba erau (cu excepția lui Cuza) , istorici !]

... Pentru aceste considerațiuni , pe mine și pe noi , PȚ de sub șefia dr Lupu, nu ne va surprinde nici odată

când în cursul acestei legislaturi , vom vedea PNL susținând interesele categoriilor sociale, care am văzut că formează forța lui electorală." [.....]

- **GACuza** : De care ramură a Partidului Liberal vorbiți ?

- **Hudiță** : "Vorbesc de Partidul Liberal ducist, pentru că pe celălalt eu îl consider o simplă dizidență"

- **C.Toma (PNL-2)** : Dvs vorbiți în numele dr Lupu , sau în numele dvs personal ?

- **Hudiță** : În numele PȚ de sub șefia dr Lupu, care are din noembrie trecut un program radical.

Dvs vreți să ne acuzați că suntem un partid personal , dar nu suntem "

- **C.Toma** : Dl dr Lupu ne consideră Partid Național Liberal .

D- voastră, dintr-o ranchiună personală,[!?!] ne considerați dizidență. "

- **Hudiță** : Nu am introdus ranchiune personale în considerațiunile pe care le-am exprimat aici .

- **C.Xeni (PNL-1)** : " Ca să mulțumiți pe d.Toma de la Iași vă rog să spuneți că PNL sunt dumnealor , și că noi suntem o foarte mică dizidență " ((:()

- **G.A.Cuza** : Eu am intervenit ca să arăt că există dizidențe sau fracțiuni.Prin urmare nu poate fi vorba

nici de un mare partid, nici de omogenitate.

- **Hudiță** : tot ce am spus eu nu poate să blezeze pe nimeni..[...]

Eu voiam să evit un răspuns în ceea ce privește raporturile între cele două partide liberale.

Însă, pentru că d.Toma mi-a pus această întrebare, eu voi răspunde :

prin toate considerațiunile pe care le-am făcut aici (arată spre PNL-2) cu privire la epoca în care nu era această

dizidență, și dvs erați pe băncile acelea (arată spre PNL-1)

- **CCGiurescu (PNL-2)** : " Nu ne jenează deloc, ne distrează "

- **Hudiță** : Din p.d.v.pe care m-am plasat eu, nu trebuie să vă jeneze cu nimic ce am spus.La d.voastră nu există decât o singură preocupare, , căci pînă astăzi eu nu cunosc o ideologie a d.voastră, deosebită de a Partidului Liberal,

căci < ritmul nou > noi știm că nu este decât o formulă fără conținut, formule cum am mai văzut noi și altele ,

în ședința trecută.Dvs nu aveți decât o singură preocupare - un lucru foarte vechi - o preocupare pur și simplu ,

de a aduce un alt om la șefia Partidului Liberal.Dvoastră spuneți că sunteți două partide deosebite,

fără a vă deosebi ca program. " (p. 445-446)

Hudiță / 24, 26 aug.'32

5.) prof. **I.Botez** (PNL-1, ultimul " *generos* ") discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32

(D. S., M. O. 9, șed. din 24 aug.'32, p. 199- 204)

Botez /

▣ Atmosferă parlamentar - senatorială

[LD : din păcate nu am discursul lui Lapedatu .Vezi și procură-I !

I.Botez se autocaracterizează reprezentant al burgheziei, în dublă calitate : industriaș și comerciant ;

se declară și ... ultimul "generos " (a fost printre fondatorii "Veții Românești ")

; a fost prof. lui M.Manoilescu ;]

- **prof.Costăchescu** (președ.Senat) - îi dă cuvîntul.

- **I Botez** : "Eu nu am să adaug un discurs pletoric asupra chestiunilor discutate , prevăzute în Adresa de Răspuns la mesaj și programul guvernului ; nu am să încep , blamînd sau elogiînd libertatea alegerilor ; nu am să pun nimic pitoresc , la dantescul tablou zugrăvit aici ,al catastrofei economice din țară ;

nu am să dau alarma asupra apărării naționale , cum a făcut d.general Rujinschi ; și nu am să aduc rechizitorii , nici nu am să pecetluiesc stigmat pe fruntea nimănui și pe istoria vreunui partid.

Și... tonul a fost blînd , din partea tuturor oratorilor pînă ieri.Chiar acel tournois spiritual , care a scînteiat în fața noastră , gustîndu-l cu plăcere , între banca prelaților , pe care stătea dl.Manoilescu și între banca ministerială , pe care stătea d.Madgearu , s-a terminat cu zîmbete de tandreță , probabil în amintirea colaborărilor trecute sau în speranța unor colaborări viitoare " (p. 199)

[LD: elogiul pentru un istoric parlamentar ? ! Meditează !]

" [...] **d.Alexandru Lapedatu** , a expus aici , ca răspuns la campania care s-a dus împotriva acestui partid , cu temperament de istoric obiectiv , făcînd bilanțul realizărilor istorice ale acestui partid și a fost aplaudat chiar și de dvs.

Tonul blînd și obiectiv , a făcut să fie recunoscute aceste fapte , căci acest partid are trei părți din viața lui trecute în istoria țării și este, poate , o mîndrie pentru toți , nu numai pentru Partidul Liberal.

Eu am rămas profund mulțumit de această obiectivitate a Senatului, pe care nu o găsim în Cameră, unde temperamentele sunt mai aprinse, și unde sufletele încă nu s-au descărcat de lupta electorală,

care totdeauna înveninează neuman sufletele omenești.

- **Ștefan Graur** : Dacă ați pune de acord atitudinea "Viitorului" cu frumosul discurs al d.lui Lapedatu !

- **I.Botez** : Vă rog să nu mă întrerupeți ! Dlor senatori , dar ieri a bătut un vînt de la Cameră , și aici , și atunci , cînd oameni , care își recunoșteau meritele și chiar greșelile - și d.Lapedatu le-a admis chiar în inventarul istoric bogat al acestui PNL , căci nu se poate - și atunci aici , de la această tribună , un coleg universitar a aruncat mînușa [Corodeanu] , și a spus :

< Dar ce partid este acesta , care nu vine cu această ocaziune solemnă cu o ideologie ? > Și ceea ce este curios , a găsit lipsă de ideologie și la d.Manoilescu , care, slavă Domnului , poate n-a avut realizări ptactice , dar ideologii , cîte voiți " (p. 199)

I.Botez / 24 aug.'32

▣ Ideologia PNL

"Partidul Liberal, un partid vechi, pe care fatalitatea istorică l-a făcut să-și îndeplinească viața cu marile evenimente naționale ale acestui stat , avea nevoie să vie cu dezvoltarea unei ideologii ?

Dar cine nu știe ideologia acestui partid vechi, care a putut să absoarbă toate ideile noi ale epocilor prin care a trecut și să facă faptele pe care le-a făcut ?

((: Doi lei la ghișeu și îndată vei găsi ideologia Partidului Liberal .

D-leCorodeanu, nu e nevoie să fie expusă aici. Sunt congrese, sunt nenumărate broșuri."A ! Se vine cu ideologia unui partid , atunci cînd el este de generație spontanee, și cînd vrea să-și spună ce va face în viitor , dar nu cu un trecut de 70 de ani , mărturisește ce a făcut (aplauze la PNL) D-lor , s-au adus acuzații. "

I.Botez / 24 aug.'32

▣ Burghezia - PNL

În dubla mea calitate - și de reprezentant al burgheziei - negustori și inustriași - care are ceva de mulțumit acestui partid, vreau să lămuresc cîteva noțiuni asupra burgheziei ,asupra statului țărănesc , și, mai tîrziu, voi vorbi și despre statul cooperativ,

pentru că aici s-au enunțat teorii sociologice - și cu drept cuvînt."

Eu cred că o discuție academică își are locul și aici ,deși , într-o discuție , dl Fagure a protestat - cu ocazia unei întreruperi făcută dlui Manoilescu - spunînd că nu-și are locul în Senat. "D-lor, nu se creează nimic din nimic.

Sunt de acord că nici un partid nu creează o clasă .

Nu un partid poate crea o burghezie ,

după cum nu un partid poate crea o țărănie .

În societatea omenească se dezvoltă spontan funcțiuni, și acele funcțiuni creează organe.[...] În societatea românească primară , latifundiară, veche, boerească, a încolțit această funcție de fiziologie socială , ca să se nască o burghezie.

Pentru că burghezia nu este o clasă antinomică împotriva ruralilor , ci este o funcțiune fără de care nu poate să trăiască nici o societate omenească.

Evoluțiunea de la sat la oraș este firească și orișicine ar fi împotriva ei , și orișicine ar fi pentru dînsa, ea nu se poate realiza decît după legile naturii.

Și Partidul Liberal care are o istorie, lui i-a fost destinul să primească acest proces evolutiv al societății românești.

Și , rămasă în urmă Țara Românească față de Occident, și fiind siliți să facem noi evoluțiunea , a rebours , de la formă la fond,

Partidul Liberal și-a dat seama de importanța acestei clase

și atunci se admite cuvîntul , că a creat burghezia , de care a vorbit dl Lapedatu.

În acest sens el și-a îndeplinit o misiune socială și istorică."

((: Că dvs veți găsi , natural, surcele în pădure, este evident, dar cînd te sui pe munții înalți , te uiți la cer , nu te uiți laprafal de pe ghete.

I. Botez / 24 aug.'32

▣ **Specificul liberalismului românesc**

" Dlor, Partidul Liberal, cînd îi spuneți numai firma, nu este același în toate țările.

Cînd Partidul Liberal, aici, la noi, era naționalist, și aplica tarife vamale protecționiste, Partidul Liberal din Anglia era pentru așa numitul free trade.

Partidul Liberal din fiecare țară se va adpta realităților, și acest partid, cum am spus, ieșit din împrejurările istorice și din munca acestui popor, nu dintr-o generațiune spontanee, a trebuit să țină în seamă realitățile.

Că această burghezie a fost făcută , la început, din cine s-a întîmplat, de negustori străini, veniți de prin alte țări, cărțile de istoria comerțului ale d-lui Iorga ne-o arată.

)) : Strigătul d-lui Prie , care spunea :<Nu ajutați industria și comerțul , pentru că ele sunt străine , pentru că orașele noastre sunt străine > , e o eroare care trebuie spusă aici în Senat , trebuie citată , ca să vedeți , d-lor senatori, ce rău se concepe , sub unghiul patriotic , rolul funcțiunilor sociale în țara noastră.

"Acesta este rolul PNL în crearea burgheziei. Această creațiune nu poate să dispară , ci dimpotrivă, trebuie dezvoltată , și vă asigur că chiar și dvs. , de data aceasta, veți fi un guvern foarte burghez , spre fericirea acestui neam."

I.Botez / ' 24 aug.'32

▣ **PNL și Tărănimea.**

Partidul liberal a avut porozitatea partidelor organice , ca în Anglia.

Pe cînd în Germania erau 1 milion jumătate de socialiști, în Anglia nu era nici unul.

Este adevărat că erau trades-unions, dar acelea erau bresle.

De caeea se spunea că Germania a devansat Anglia (țară eminentemente industrială)

De ce ? Pentru că partidele vechi erau capabile să sufere infiltrațiunea ideilor noi , să apere ideea de stat, și să se ocupe și de clasa muncitoare.

În Anglia, pînă la înființarea Labour-party , Partidul Conservator și Partidul Liberal au corespuns nevoilor și au apărat interesele lucrătorilor.

"Aceasta a fost și dezvoltarea Partidului Liberal, de la noi în țară, care s-a dezvoltat față de o puternică clasă politică - clasa latifundiarilor - față de care greu puteai să faci ceva pentru țărani , pentru că nu se înțelegeau augurii.

Și, d-lor, în acest partid , despre care dvs spuneți că a fost creatorul unei burghezii artificiale - a încolțit ideea că trebuie emancipată clasa țărănească

și trebuie ca în locul latifundului , să vină mica proprietate .

Cine-l contestă pe Haret ?

- **N.Cristescu** : Să ferească Dumnezeu de ideea aceasta a burghezie . (întreruperi)- -

- **N.Corodeanu** : Eu am vorbit de transformarea unei burghezii artificiale într-o oligarhie de guvernare hrănită din bugetul țării ...
- **I.Botez** : l-a auzit ; îi va răspunde și lui și tînărului coleg de la Cameră, Demostene Botez , care a avut un frumos debut parlamentar ...

I.Botez (ultimul "generos ") / 24 aug.'32, retro '

▣ "Generoșii "

" Eu am o datorie , ca ultimul dintre generoșii rămași aici, să fac o mărturisire istorică.
A spus tînărul Demostene Botez că generoșii de altă dată
au adus ideile umanitare și ideile țărănești în Partidul Liberal.

- **Corodeanu** : " Pentru Partidul Liberal și pentru ei ! "

[LD : otrăvit mai era omul acesta !]

- **I.Botez** : "Este adevărat că era o pleiadă de tineri care învățaseră la Paris, ajunsese la maturitate politică, și voia să facă ceva în această țară.Erau frații Radovici, frații Diamandi, Procopiu, Morțun , Stere , și un grup de la "Viața Românească " -care însă activau mai mult pe tărîmul cultural , o revistă la care și eu am cinstea să fiu între întemeietorii ei.

Știu cum s-a petrecut.Veniseră acei tineri de la Paris, cu generozitate multă în suflet. Și fără generozitate, nimic nu se poate face în politică.

Nu cunoșteau bine țara. Veniseră să reverse generozitatea lor asupra clasei muncitoare de la fabrici, care aproape nu existau.

Aveau nevoie să fie utili țării.

"Și atunci ce au găsit aici ? Au găsit aici o țărănime numeroasă, 80 % , care era vizitată de ei,iar satele noastre , pentru un om occidentalizat, păreau aproape muzee arheologice.

Un popor care, mai ales în Moldova, nu ajunsese încă la întrebuințarea săpunului și a zahărului, care întrebuința, ca haine, pielea animalului , fără să o treacă prin industrie, care în casă nu folosea ca podea lemnul, ci lutul, iar ca acoperiș, stuful.

O mizerie și o nedreptate față de umanitate !

" Și atunci , acești tineri au înțeles că rolul lor este

să lupte pentru ridicarea și emanciparea acestei clase.

Au înțeles acest lucru și au vrut să se pună la dispoziția țării, să formeze un instrument politic în stare să desăvîrșească gîndul lor. Și atunci s-au apropiat de Partidul Liberal,

care avea în programul lui acest punct : ridicarea clasei țărănești,

pentru că nici punctul burghez , dezvoltarea industriei, nu se putea realiza fără a avea un debușeu intern, adică fără a face din țăranul român un consumator al industriei.Și

partidul acela al generoșilor, foștii socialiști,

au găsit un suflet cald în Partidul Liberal.

A fost îmbrățișat cu toată sinceritatea și s-au amestecat , bătrînii cu tinerii , sufletul lor s-a contopit care astăzi au murit cu toții ,

din care am rămas încă eu, cel mai tînăr...

I.Botez / 23 aug.'32

▣ Constantin Stere

... și a rămas și Stere, care este senator, coleg cu noi...

- **M.Manolescu** : De care este bine să nu vorbim !

- **I.Botez** : ... și care , din motive deosebite de cele economice, a părăsit Partidul Liberal , dar a putut să trăiască în Partidul Liberal ,

pentru că a putut să se împace cu ideologia acestui partid Liberal,

iar cînd a părăsit Partidul Liberal, din motive de alt ordin, pe cari istoria le va judeca,

a intrat la d-voastre și a contribuit și la formarea ideologiei d-voastre ,

)): uitând totul."

I.Botez / 24 aug.'32

▣ Armonia socială

▣ Ura de clasă.

" Și de ce nu s-a mai împăcat cu ideologia d-voastre acum ? Nu era chestiunea de a ne

împărți după protecția sau persecuția claselor sociale .Nu era aceeași ideologie ? Este datorită de a face din acest popor român , un popor tare, un popor cult, și aceasta nu se poate face decât prin solidarizare de clase, și nu prin ura și sfidarea dintre clase ."

- **prof.N.Corodeanu** : "N-a zis nimeni ură de clasă!"
- **prof.I.Botez** : "Aceasta este ideologia programului , aceasta este ideologia țărănistă . (p. 199-200)

I. Botez / 24 aug.'32

▣ **Corporatismul -Manoilescu**

Manoilescu este un om care , n-a avut vreme să facă realizări, dar a avut elanul să facă o ideologie , care nu i-a fost simpatică d-lui Corodeanu ... care face colecție de ideologii...

- **Corodeanu** : vă las asta în sarcina dvs, nu fac colecție de ideologii, nu fac un muzeu...

- **I.Botez** : "DI Manoilescu a vorbit despre statul corporativ.

Ideea de stat corporativ , cea mai însemnată contribuție constituțională adusă cugetării omenești de la constituționalismul englez, este adusă de Soviete.

Nu sunt bolșevic, dar nu pot să nu recunosc ideile noi și contribuțiile noi la cugetarea omenească , cugetare isvorită cu prețul a milioane de cadavre omenești."

Va discuta cu Manoilescu .

"Și dovadă că evoluțiunea Partidului Liberal în Țara Românească a fost pe baza realităților, așa cum a fost evoluțiunea partidelor vechi din Anglia, este că acest element de structură de stat, elementul corporativ, este prevăzut și în Constituția noastră, făcută de liberali.

"Ce înseamnă senatori profesioniști, ce înseamnă generalii, ce înseamnă înalții prelați ,ce înseamnă chiar senatorii de drept după 10 legislaturi , cari, după ce natura l-a despuiat de multe bunuri, i-a dăruit măcar cu înțelepciunea ca să vină aici și să ne lumineze ?

Elementul adus aici de specialiști e competența, pentru că Statul în evoluțiunea lui și cu dezvoltarea științei și a industriei, neconținut trebuie să-și însușească elementele competente, nu numai politice, ci elemente de competență tehnică , de competență economică ; [...] Elementele de esență corporativă , introduse cu timiditate și menținute de Ionel Brătianu , acestea, probabil,

că se vor dezvolta din ce în ce mai mult., pentru că Statul capătă din ce în ce mai mult o structură economică. [...] desigur că , din acest p.d.v. se va mai progresa [...] "

"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▣ **Votul universal**

" ... dar mă ridic împotriva d-lui Manoilescu și îi reproșez - nu cu aversiunea de luptă , ci cu regret . D.Manoilescu să fie convins că, fără suflet generos, nici cea mai profundă inteligență nu poate fi fecundă în politică.

Nu cu pumnul tare - și guvernul trecut a fost un exemplu - poți intra în istoria unui neam , ci numai cu suflet mare .

DI Manoilescu, ceea ce mă mîhneșe , vorbește cu o sfidare castelană de < apele stătătoare ale votului universal.> [!!!]

Ei, nu ! Nu sunt apele stătătoare , sunt apele vii , care desrobesc un popor.

Nu trebuie d.Manoilescu să sfideze votul universal , ci să se înscrie cu toată puterea și cu tot sufletul în apărarea lui."

- **prof. N.Corodeanu** : Cum împăcați aceasta cu votul corporativ ?

- **prof. I.Botez** : Legea electorală , într-adevăr, ia mult din principiul votului universal, pentru că dă votul universal dar desființează alegătorii. De aceea trebuie schimbată.

- **prof.M.Manoiescu** : Îmi dați voie , d-le senator Botez ?

Dvs sunteți singurul coleg care mă intimidă , fiindcă sunteți singurul - fac o destăinuire care poate nu vă va fi plăcută - care mi-ați fost profesor. Evident nu este prea măgulitor să spui cuiva că are un elev senator . De aceea, îmi dați voie...

- **Corodeanu** : Eu cred că are motive să fie supărat ...

- **Manoiescu** : Numai din p.d.v.al vîrstei.Și atunci , îmi dați voie , să vă fac,

cu toată condescendența , o întrerupere.

Eu am vorbit cu o mare economie de cuvinte , dar cred ,
cu toată preciziunea, pentru oameni de finețea dvs.

Eu nu am vorbit împotriva votului universal.

Știți foarte bine, că eu am foarte mult curaj în politică, și mai ales ,
afortiori, am curaj în afirmarea ideilor mele doctrinare și teoretice.

)) : Eu m-am ridicat împotriva votului universal egal,
și aici este mai mult decât o nuanță.Votul universal egal , este votul de astăzi.

)) : Așa cum îl prevede Constituția, vot care este ca o <apă stătătoare > ,
în care se amestecă și generalul de corp de armată , care a comandat bătălia
în fața inamicului, și savantul cu renume mondial, și omul care reprezintă ,
din p.d.v.intelectual , abia o licărire de conștiință și de inteligență.

)) : Contra acestui vot universal egal m-am ridicat eu.

Sistemul corporativ , care nu trebuie confundat - cum am spus -

cu sistemul fascist , sistemul corporativ se bazează tot pe voința exprimată
a națiunii , tot pe votul universal , dar nu pe votul universal egal,

ci pe votul universal diferențiat, împărțit pe colegii speciale, profesionale.

Și cred că, între a condamna votul universal în bloc,

și între a vrea o corectare, o atenuare, - recunosc, radicală -

a votului universal, pe calea colegiilor diferențiate, este o mare diferență.

- **Corodeanu** : "Dacă ați putea împăca statul corporativ cu votul universal,
ați face o minune ."

- **I.Botez** : "Tocmai am să răspund d-lui Manoilescu că am și eu mulțumirea mea
sufletească , că, avîndu-l elev, între noi doi, profesorul bătrîn este mai înaintat
în idei decât tînărul elev senator.

Eu aprob ideea statului corporativ , care trebuie să crească aici, în Senat,

-o aprob - dar nu aprob ciuntirea votului universal așa cum este,

fără distinguo de intelectualitate și capacitate ,

ci prin expresia poporului întreg , bazat pe instinctele și intuiția lui primară,
care totdeauna a dovedit că simte în mod vag ,dacă nu cu luciditatea inteligenței,
ce trebuie să facă. Îmi place să văd acest instinct turbure , această intuițiune ;
să se exprime și ea în sfatul țării și să ținem seama de această expresie ,
alături de intelectuali și de cei care își dau seama cu mintea diabetică .

De multe ori în istoria popoarelor, mintea poate greși , dar instinctul de
conservare al mulțimii nu greșește niciodată.

Iată de ce trebuie aceste ambe elemente amestecate.

De aceea mă diferențiez profund de d-voastră, care,
admițînd aristocratismul intelectual, prin aceasta m-ați clarificat.

- **Manoilescu** : "Diferențierea funcțională a reprezentării "

- **I.Botez** : " Dvs ați mai spus ceva , care iarăși mă face să privesc în cutele sufletului
dvs. Mă faceți să admir inteligența d-voastră.Dar, de multe ori, omul nu-și dă seama de
ce are ascuns în sufletul său, și d-voastră, prin cîteva cuvinte,

)) : arătați că suferiți de junismul din trecut care deși era intelectualicește deasupra
țării, nu-i bătea inima cu această talpă a țării , și anume :

ați împărțit pe cetățenii unei țări , cu oarecare ironie sarcastică,

în oameni care alimentează și oameni care se alimentează . "

" Ei, d-lor, într-un stat , toți cetățenii muncesc.

Mi-a venit în minte , atunci, un cuvînt rostit de Constantin Arion ,

cînd noi luptam pentru împămîntenirea țăranilor, pentru pulverizarea latifundiilor ,
care prea mult întîrziaseră. Atunci ne-a aruncat în față :

< Dar ce sunteți voi ? Voi sunteți proprietarii de idei ? > - ca și cum ideea și
desvoltarea minții nu înseamnă nimic în evoluția unui popor.

De aceea cred că ideologia d-voastră este posibil să mai sufere schimbări.

Îmbrățișați cu inima caldă , fără nici o rezervă, această clasă primară și încă brutală a
Țării Românești , și să o ridicăm noi, care am învățat pe banii ei,
ca să o facem culturală " (apaluze prelungite, generale) (p. 201-202)

"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▀ Valoarea omului .Caracterul .

▣ Asanarea morală.

d. Graur iar s-a revoltat : < trebuie desființat statutul funcționarului ! > ...

"Am spus și o repet : fără suflet generos nu se poate face nimic.

Or, generozitatea nu se poate arăta față de cei mari, care-ți sunt stăpîni, ci cu cei mici și umili.

Un biet funcționar , care a muncit atîta ca să-și cîștige un drept,

și a fost o victorie istorică în dezvoltarea acestui stat cînd i-am definitivat și asigurat pe funcționari ,

atunci cînd își fac datoria.

Pentru ce această postură boierească ? Dacă unii funcționari m-au supărat în perioada electorală ,

să desființăm statutul funcționarilor ? Nu, trebuie să-l respectăm , și nu cu spirit boeresc,

să ne supărăm pe funcționarii care își fac datoria cu demnitate .

/ d Prie a făcut un tablou foarte pitoresc și a terminat cu o întrebare :

<Țara aceasta a noastră , care are rîuri de pești, șesuri pline de pășuni, munți plini de păduri, animale cît vezi cu ochii, cirezi pe cîmpuri și cu toate acestea de ce suntem săraci ? [...]

Nu ajutați comerțul și industria că acolo sunt străinii ! >

Un sentiment curat , de respectat, de patriot, de naționalist, dar desigur...

nu o perspectivă firească , ca să se înțeleagă lucrurile adînc.

Bogații de la natură erau și pe vremea lui Decebal și Traian.

N-au valoare prin ele înșele. Numai omul le fecundează.: omul este suprema valoare.

Forța culturală, spirituală, este aceea care , în dezvoltarea omenirii și în dezvoltarea forțelor oarbe , a ajuns să stăpînească. Valoare, în ultimă instanță, nu este decît valoarea omului." (p. 202)

"generosul " I.Botez / 24 aug.'32

▣ Asanarea morală.

Citează din celebrul Lecky, care dă directive politice în Anglia :

<Baza prosperității unei țări , stă în viața privată curată, în integritatea comercială, în o măsură înaltă a valorii morale, moravuri simple, în curaj, simț de dreptate, în oarecare sănătate și moderațiune, în judecata care izvorăște tot atît din mult din caracter , cît și din intelect.

Dacă voiești să-ți faci o înțeleaptă judecată despre viitorul unui popor, observă bine dacă aceste însușiri sunt în creștere sau în descreștere.

Observă în special ce însușiri se prețuesc , mai ales în viața politică.

Se dă caracterului o importanță mai mare sau mai mică ?

Sunt acei care ocupă situațiile înalte , oamenii despre a căror viață privată un judecător competent ar putea vorbi cu respect adînc ?

Sunt ei oameni de convingere sinceră, viață consecventă, integritate indispensabilă ?

Numai observînd acest curent moral , vei putea înrevedea viitorul unui popor . >

[.....]

"Acum vreau să vin la un punct din programul guvernului care a prevăzut [...]

și asanarea morală a vieții publice.

Foarte bine.N-a vorbit nimeni de dînsa.Eu pun însă mare bază pe asanarea morală.

La baza legislațiunii juridice trebuie să stea legile morale.

Dar vă întreb : cu o singură lege de urmărire a averilor foștilor demnitari

se va ajunge la un rezultat ?

Dar se va putea ea aplica, în mod practic, știindu-se moravurile noastre ?

Dar , la urma urmei, de această lege nici nu era nevoie , fiindcă avem Justiție în viața românească.Justiția trebuia să-și facă datoria și ea a fost la dispoziția miniștrilor cari au condus țara.Nu era nevoie să batem toba și să facem o lege , care, oricum, aruncă o discreditare asupra noastră.Cînd străinii vor citi aceste lucruri , vor zice :

< Dacă a trebuit să se aducă această lege în Parlament, aceasta înseamnă că acolo toți sunt hoți și cu toții fură. >

" D-lor, acestea sunt lucruri foarte delicate .De aceea , este bine să nu se arunce discreditarea asupra unei țări.În principiu, sunt pentru asanarea morală, dar , vedeți, aici este vorba de forțe brutale, de furturi ordinare ,

dar și de calomniilor ordinare. Aici sunt nuanțe mai subtile.

Cu toții, din toate părțile, trebuie să ridicăm standardul moral al acestei țări.

Dacă furtul este un fapt odios, care trebuie pedepsit, nu mai puțin și calomnia trebuie pedepsită, căci, la urma urmei, dacă furi punga cuiva măcar îți folosește ție, dar când furi onoarea cuiva, ție nu-ți folosește la nimic, iar acela își pierde onoarea pentru toată viața. [...]

"Cazul Tăslăoanu"

- **Manoilescu** : A ridicat o problemă foarte importantă..Ar fi foarte curios să cunoască părerea guvernului, a lui Madgearu personal, despre un om care a fost multă vreme ținta atacurilor celor mai teribile

din partea PNT Ce cred despre d.Octav Tăslăoanu ?

- **Madgearu** : Sunteți curios s-o spun ?

- **Manoilescu** : Da, foarte curios !

- **Madgearu** : Ceea ce a crezut șeful Partidului Poporului, atunci când l-a pus la index,

aceea cred și eu despre dl. Octav Tăslăoanu.Și cred, [...] că d. Octavian Tăslăoanu a suferit de ceea ce a mai

suferit foarte multă altă lume : de un anturaj foarte hrăpăreț , și recomand tuturor acelor cari sunt,

sau vor fi pe banca ministerială, să știe să se cotorosească de anturajuri hrăpărețe.

care compromit pe oamenii cei mai onești "

- **Manoilescu** : Este mulțumit de răspunsul lui Madgearu ... de consecvența sa Pentru că vrea să anunțe

(flutură " Patria " din Cluj) care sărbătorește intrarea lui Tăslăoanu în PNT

!

La ce folosesc legile , dacă nu există deasupra legilor o moralitate a partidelor, a marilor organisme

care dau îndrumare vieții naționale , căci una din două :

ori acest om , învinuit și calomniat timp de 10 ani de PNT , în frunte cu marele combatant Madgearu,

a fost un om incorect

ori ați fost d-voastră un calomniator , când ați dus această campanie , punându-l la stîlpu infamiei.

... Și atunci a avut mare dreptate d.senator Botez...

- **N.Costăchescu** : "Unii ies, alții intră "

- **Madgearu** : Cere dovezi că, în interpelarea din 1920, privind gestiunea lui Tăslăoanu

(pe atunci ministru la Comerț și Industrie), a ridicat împotriva sa chestiuni " personale " .

Ulterior a aflat că Tăslăoanu s-a zbatut , 10 ani, în cele mai mari greutăți materiale .[!!!]

Și atunci s-a convins că nu lui Tăslăoanu trebuia să i se impute anumite lucruri,

ci celor care au profitat de el. [...] oameni care și astăzi au o situație strălucită ,

invidiată de toată lumea, situație materială al cărei temei se găsește în slăbiciunea ministrului de industrie de atunci "

- **Manoilescu** : ((: Mîine îi veți primi și pe ei în Partid.

- **Madgearu** : Cît despre înscrierea d-lui Octav Tăslăoanu în PNT , aflu abia acum , de la d.Manoilescu

Dar ceea ce vă spun eu acum e purul adevăr : că zece ani de-a rîndul d-l Tăslăoanu s-a zbatut

în cele mai mari greutăți financiare.[...] Și Manoilescu a avut colaboratori dubioși, în 19227,

despre care el, Madgearu, a făcut o interpelare

- **Manoilescu** : ... cazul inginerului Lotru ... care acum este tot așa de sărac , ca Tăslăoanu "

- **Botez** : " Eu spusesem că discuțiile liniștite și senine de la Senat , fuseseră continuu spiritualizate

prin acel " tournois" , plin de humorul agreabil, care fusese exercitat tot timpul între domnul de pe banca prelaților [Manoilescu] și domnul de pe banca ministerială .[Madgearu] Dar acum izbucnește de pe banca prelaților un atac impetuos , cu nume proprii ,

tocmai cînd eu spuseseam că unul din cele mai mari rele , mai rău chiar decît furtul material, este atentatul la onoarea oamenilor , calomnia ."

(aplauze la PNL)

DI Manoilescu pomenise rîndul trecut , încă ceva, de Ormuz și Achriman , simbolul binelui și răului ,

și mărturisise că, deși tînăr, a avut multe decepții și amărăciuni. De aceea mi se părea simbolic că

dl Manoilescu se așezase pe banca prelaților și mă gîndeam chiar - nu am eu talentul - dar un scriitor

ar fi putut să scrie un capitol nou în viața d-lui Manoilescu , de exemplu : Manoilescu intim, în halat și papuci .

Cînd deodată ... (zgomot, întreruperi) dar nu m-am așteptat la acest atac de "grande artilerie "

"generosul " [I.Botez](#) / 24 aug.'32

▣ **Asanarea morală. - continuare -**

"Ce ușor este să aduci o lege , dar ce greu este să învingi temperamentul nostru mediteranian , în special în luptele politice.De aceea am admirat tactul și calmul d-lui Lapedatu , care a putut să scoată aplauzele d-voastre ; atît de obiectiv a fost cînd a vorbit de bigrafia Partidului Liberal.

Este foarte natural, chiar prin felul cum discutăm, să contribuim la acest capitol al moralizării vieții noastre politice,

în Parlament, mai cu seamă, nu trebuie să se arunce o calomnie. Este justiția pentru aceasta.

Pentru ce să se vadă un om judecat aici în Senat , acuzat de unul și apărat de altul ?

Aceasta nu trebuie să se întîmple în Senatul țării, pentru că țara ne aude și, atunci, noi atingem demnitatea Senatului.[...] Pentru ce să ne scoborîm ?

Și pretind că această întrerupere a fost o scoborîre în diapazonul discursului meu.

(aplauze prelungite la PNL) (aici termină discursul) dar ... scandalul continuă ... [I.Botez](#) / 24 aug.'34

6.) **Adam Popa (PNT) , discurs la mesaj, Cameră, 27 aug.'32**

Replici polemice : [Iuliu Maniu](#), [C.Xeni](#)

(DAD,MO18,27aug.'32,p.470-480)

[LD : deputat ardelean, "manist " ; doc nexeroxat ; reconstituire din fișe ;]

Dezbate : Problema agrară // Marile bănci liberale // Marile reforme // trecutul istoric de 60 de ani // guvernarea 1920-1928 //

numai pentru a demonstra caracterul bancar , antițărănesc al PNL.

Intervin în discurs , polemic , [Iuliu Maniu](#) - [C-Xeni](#)

Adam Popa /

▣ **Problema agrară țărănească după unire**

- Iar la Reforma agrară au primit pămînt cei cărora , în 1906, li se refuzase acest drept. Iar între 1920- 1928, PNL nu a făcut nimic pentru țărani !

- [C.Xeni](#) : Dar PNT ce a făcut , afară de scrisorile lui Mihalache ?

- [Iuliu Maniu](#) : Ce a făcut PNT ?

/ Legile făcute de Mihalache pentru investițiile agricole și pentru îmbunătățirea seminței și vitelor ;

/ Sute de milioane au fost puși la dispoziția pentru îmbunătățirea situației economice a țărănimii .

- / A reorganizat cooperația și creditul agricol , pe care guv.lorga l-a compromis ;
 / A năzuit să facă Conversiunea agricolă ...
- **C.Xeni** :)): Este posibil să se tăgăduiască meritul "realizatorului " și să se preamărească intențiile "enuțătorului " ?!
Este o discuție obiectiv-parlamentară cea a șefului unui partid de valoarea d-lui Maniu ? !
 "Nu , onorabile domn Maniu , Partidul Liberal , cu toate slăbiciunile ce i le imputați , și pe care orice partid din lume le poate avea, și pe cari, desigur, orice adversar le mărește în interesul lui,
 PNL a înscris pagini de glorie în istoria politică a acestei țări " Acest lucru nu se poate tăgădui.
 Nu s-a dat credit țăranimii ? Dar toate băncile , toate cooperativele, toată mișcarea cooperatistă , cine a înfăptuit-o , dacă nu PNL !?
 Ani de zile PNL a dus ponosul acuzațiilor că a făcut aceste imense institute de credit pentru țărani !
 Iar în timpul guvernării PNL , nu izbucnise criza , țărani își vindeau produsele ...
 - **Iul.Maniu** : Observațiile dvs sunt alături de afirmațiile mele !
 Eu am spus , doar , că PNL nu a avut dragoste pentru țărani .
 - **C.Xeni** : Inexact ! Eroare ! ...
 - **Maniu** : "Am afirmat și susțin. Dar nici o dată nu am negat meritele PNL .Ar fi o rușine pentru țară ca unui partid ce a guvernat 60 de ani să i se nege realizările.
 Dar nici nu trebuie exagerat că cele două reforme mari, operă a tuturor forțelor, să se atrinbuie numai PNL.
"Nu națiunea română trebuie să fie recunoscătoare PNL, ci PNL față de națiune , că i-a făcut onoarea să-l lase să prezideze aceste evenimente mari [...] ce au izvorât din spiritul timpului , din necesitățile vremii, și din vrednicia și suferințele neamului românesc. "
Reforma agrară și votul universal, în Ardeal, au fost făcute de PNR , sub președinția Consiliului Dirigent , pe care am avut onoarea să-l prezidez. [LD : Aha ! acolo PNR a făcut !]
 - **IIPurcăreanu** (PNL) : Dar Ionel Brătianu n-a făcut nimic pentru Ardeal ?
 - **Iul.Maniu** : Dar am spus eu asta ? Eu și partidul meu n-am "expropriat" aceste merite naționale , pentru noi !
 Ele au fost rezultatul suferinței de mii de ani a neamului românesc.
 Faceți și dvs ca noi : nu vă înscrieți între meritele dvs acele mari reforme , pe care le-au săvârșit conștiința și suferințele națiunii române , pe care națiunea v-a făcut cinstea să vă lase să le puneți pe hârtie "
 - **C.Xeni** : Sunt de acord cu meritele marilor curente naționale.
 Dar este naiv să se creadă că cel ce prezidează , la un moment dat, destinul unei țări,
 n-are nici un rol, nici un merit ! PNL și Ion Brătianu .
 Dle Maniu, dta faci impresia unui om care , apreciind un geniu, ar spune : n-are nici un merit !
 Mama care l-a născut ... are meritul că l-a făcut ! Incontestabil, curente naționale , pe care d. Maniu le invocă totdeauna , au un mare rol. Viața politică este totdeauna influențată de ele.
 Dar , cum dta , cu "modestie " ți-ai adus aminte că , în Transilvania , PNR , Consiliul Dirigent,
 a făcut reformele ... tot așa permite și PNL -ului să nu uite că a înfăptuit marile reforme . (aplauze la pNL)
 [Aug.Popa continuă discursul după lunga întrerupere ...]
 - **Adam Popa** : Între 1920-1928 , cât PNL a fost la guvern, țăranimea și agricultura au plătit în taxe de export,
 (cereale, vite) , peste 20 miliarde lei . Aceasta a dus la sărăcirea țăranilor
 PNL critică înființarea Creditului Agricol de către PNȚ , din interes politic.
 Ex. PNL , în 1928, BNR a avut reescont pentru agricultură, 11 %
 PNȚ , în 1929, " " " , 41 %
- Adam Popa / Iul.Maniu, C.Xeni / 27 aug, '32
-

7.) prof.C.Rădulescu -Motru (PNT, Raportor) concluzii, Senat, 24 aug.'32

(D.S. , MO 9, șed. din 24 aug.'32, pag. 204- 210)

[LD : deși apele par mai "liniștite " la Senat - cu o atentă urmărire și a discuțiilor din Cameră - liniștea este aparentă , deoarece PNT se comportă provocator, agresiv, (după părerea mea) , și, în continuare , cu atac centrat pe PNL !]

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ Răspunsul la Mesaj

[...] " În amîndouă aceste privințe , din vorbitorii dinaintea mea , reprezentanți ai diferitelor partide, nu am întîlnit , în ceea ce privește Răspunsul la Mesaj, nu am întîlnit critici acerbe, dimpotrivă , de unde , în primul rînd, Partidul Liberal, la deschiderea sesiunii , lua o pozițiune fătîș dușmănoasă guvernului, printr-o declarație , în care se cuprindeau fraze foarte îndrăznețe - ca să nu le zic altfel - astăzi nu se mai găsește nici o urmă din frazele acelei declarațiuni.

Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ PNL

" Pe cînd se vorbea din gura simpaticului nostru coleg , dl . NNBotez , în declarațiunea aceea, că formațiunea reprezentată de d-l Vaida -Voevod a fost de la început considerată ca o îndrăzneată încercare de mistificare și că această soluțiune , adică formațiunea d-lui Vaida -Voevod , este o sfidare politică,

care are să ducă la încătușarea voinței naționale, în discursurile foarte moderate , pe care le-au ținut reprezentanții Partidului Liberal - dl Lapedatu și acun înaintea mea dl Iancu Botez - a dispărut cu desăvîrșire această amenințare , această atitudine...

- **prof.Al. Lapedatu** : "Dar dle coleg, tocmai de aceea am făcut declarațiunea , ca să nu mai discutăm."

- **prof.Rădulescu-Motru** : " Tocmai.Eu constat că de aceea îmi este rolul meu ușurat în această privință , pentru că dvs. ați luat un ton conciliant și , prin aceasta, în parte, nu zic că trebuie numaidecît să votați Adresa, dar , în parte, concedați , că ceea ce ați afirmat la început , prin declarațiune, nu era de susținut , cînd este vorbă de răspuns la Adresă. "

- **Lapedatu** : " Dați-mi voie numai o simplă rememorare. Am început cuvîntarea mea , făcînd rezerve asupra primului pasaj din Adresa de Răspuns la Mesaj , pe care ați redactat-o dvs., și am spus că pe chestiunile acestea părerile sunt împărțite, și în ceea ce privește pe noi, chiar opuse.

În ceea ce privește toate celelalte pasagii, am spus că sunt de ordin atît de general în ce privește interesele țării , încît nu cred că există deosebiri prea mari între majoritate și minoritate , și, în felul acesta , am explicat de ce nu stăruiesc asupra Adresei și de ce voi dezvolta chestiuni care domină viața noastră politică.

- **Rădulescu-Motru** : " În afară de acesta, iubite coleg, prin discursurile d-tale ai lăsat să se întrevadă că sunt puncte comune , care ne apropie, și ai simpatizat cu aceste puncte comune.....

- **Lapedatu** : "Armata, politica externă..."

- **Rădulescu -Motru** : ... Anume, cum ziceați, restaurarea drepturilor partidelor , pe care ai dat-o sub înfățișarea că ar fi, natural, și cu agrementul nostru , și al doilea, intrarea în constituționalism , care este un punct pe care nu vă diferențiați de noi "

- **Lapedatu** : Și dvs se pare că apărați același principii ... (pag. 204)

[.....]

C.Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ PNL

"Eu mă ocup în special de Partidul Liberal, pentru că este cinstit ca noi, majoritarii, să ne ocupăm de acest partid.

El este cel mai bine reprezentat în Senat, pe cînd ceilalți nu sunt reprezentați

aproape deloc. El are reprezentanți de elită, și , natural, mai ales pentru trecutul său, i se cade cu desăvîrșire această stimă. [...] în Senat , la noi, ei sunt purtătorii de cuvînt ai opoziției. Noi, majoritarii, avem să ne ocupăm de ceea ce -aș zice - opoziția oficială din Senat ne spune , ne critică.

" Rotativa "

"Sub cuvîntul pe care l-a întrebuițat onorabilul nostru coleg , dl Al.Lapedatu, că trăim astăzi o restaurare fericită , în ceea ce privește reintrarea partidelor în drepturile lor, pîn la un punct, ((: s-ar părea că se înțelege că noi am conveni și am primi cu plăcere ca Partidul Liberal să îndeplinească și de aici înainte , în viața Statului Român, rolul pe care l-a avut înainte. D.Lapedatu n-a întrebuițat cuvîntul, dar a cam lăsat să se înțeleagă că revenirea la practica veche , de alternare între două partide de guvern , ar fi tocmai îndreptarea vieții noastre politice. Nu zic că acestea ar fi fost cuvintele, dar cam la aceasta s-ar reveni.

- Lapedatu : Personal, sunt pentru alternarea la guvern a partidelor de guvernămînt. Pot să fie și mai multe, dacă ar fi vrednice de a guvernă .

- Motru : Se înțelege că, din moment ce sunt pentru aceasta, s-a considerat că revenirea Partidului Liberal în drepturile sale de odinioară , ((: este pentru fericirea statului român. Ați avut pe urmă, d-le Lapedatu, și rezerva că considerați chemarea PNȚ la guvern - și nu a PNL - o greșeală.

- Lapedatu : Eu n-am zis așa .

- Motru : Din moment ce s-a renunțat la guvernul de tehnicieni și s-a restaurat viața politică veche [...] ar fi trebuit să fie chemat acum PNL

- Lapedatu : Eu am zis că soluțiunea care s-a dat este o soluție constituțională ; că nu aceasta este soluțiunea cea mai potrivită ; eu n-am zis că trebuia să venim noi la guvern ; să se restaureze guvernele de partid .Acesta era p.d.v.susținut de mine.

- Motru : atunci probabil am confundat o conversație particulară ...

Rădulescu -Motru /

Ideologia PNL

[LD :este adevărul conservatorului C.Rădulescu -Motru ? este răzbunarea , dorința ca PNL să aibă parte de aceeași soartă ? sau... are dreptate ?]

S-a vorbit de ideologiile de partid ; trebuie analizat în ce măsură PNȚ

trebuie "să se învoiască " cu egalitatea cu PNL ;

Nu este de contestat că PNL este un mecanism perfecționat : posedă un mecanism de guvernare . Dar partidul " este și un suflet , partidul este și o ideologie care anticipă asupra organizațiunii viitoare " , trebuie să aibă încrederea țării...

[-----]

"Ați avut un suflet înainte , începînd -poate nu exagerez dacă zic - la prima jumătate a secolului al XIX-lea și a doua jumătate a secolui al XIX-lea [LD :sic !]

- NNBotez : Și a murit !

- Motru : "Ideologia dvs de atunci era ideologia care avea curs în Europa apuseană .Dvs erați, mai mult sau mai puțin, pionii acestei ideologii apusene.

Să nu confundăm.Dl Lapedatu a făcut confuzia, care este ușor de înlăturat.

Dl Lapedatu a vorbit de rolul național al Partidului Liberal, de rolul democratic al partidului Liberal.

Aceste două roluri nu le-a avut exclusiv Partidul Liberal.

Toate partidele dinainte de război, la noi în țară, au fost și naționale , au fost și democratice.

Partidul Conservator

" Partidul conservator ,chiar nu a fost un partid de tradiții învechite.

Partidul Conservator a fost, în mare parte , cu tendințe democratice.

Partidul Conservator, tînăr,junimist, era democrat.Nu putea Titu Maiorescu , un Titu Maiorescu, ieșit din popor, să fie într-un partid de tradiție.

În această privință , Partidul Liberal , ca și celelalte partide, avea în ideologia sa naționalism și democrație.

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▀ **Burghezia, comerțul, industria .**

[LD :atenție la nuanță ! Îl onorează. Văd în afirmațiile lui intelectualul rassat ; dar mai văd și o solidaritate "regățenească " - cam rarismă și cam tîrzie - față de

arogața ardelenescă. Văd și o dorință tainică - patriotică dorință - la "calmarea" patimilor și atacurilor dintre cele două partide.]

" Ceea ce făcea sufletul Partidului Liberal, era altceva, era ideologia aceea a burghezimii, avântul spre industrie, avântul spre sporirea producției economice.

Da, cu aceasta au venit primii liberali în Țara Românească

Aceasta au propagat ei. Aceasta au deșteptat speranțele poporului românesc

Aceasta a dat popularitate Partidului Liberal.

Partidul Liberal era acela care încuraja comerțul și industria, care voia ca întreprinderile noastre particulare, individualismul economic, să prospere [...]

"Natural, că vine și o parte neagră, de care a vorbit profesorul Corodeanu, că intențiunile liberalilor sinceri, nu au fost totdeauna atinse , că această industrie, această burghezie, a luat și caracterul burgheziei parazitare.

Aceasta este un fapt. Însă eu nu atribui această ideologie Partidului Liberal."

Oamenii care au stat în fruntea partidului, desigur că nu s-au gândit la aceasta.

A fost un păcat al vremii, că industria a devenit parazitară, sub regimul liberal,

dar nu a fost intențiunea nici a lui Ion Brătianu, nici a lui Spiru Haret, pentru ca să nu citez decât pe acești doi bărbați , care erau conducătorii intelectuali ai Partidului Liberal.

A fost un păcat al vremii. (p. 206)

[.....]

C.Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ " Dirijism, etatism "

[LD : argumentație șubredă , reziduri de junism, melanj de intervenționism -etatis, suport pentru doctrina lui Madgearu]

" Ideologia aceasta [liberală] a primit un plumb în aripi , cu războiul mondial.[...]

s-a constatat că este ceva imperfect, în anticipațiunea viitorului.

Spiritul de industrializare ținea seama numai de producțiune ,

și nu ținea seama de distribuțiunea produselor.[...] A produce, fără să te gîndești unde merge producțiunea ta, cum se valorifică producțiunea ta, înseamnă să ajungi foarte ușor

la anarhia producțiunii. Și după război, imediat, iată că constați peste tot în Europa ,

un spirit antiliberal. Liberalismul acesta care ducea la individualism,

este peste tot criticat. În loc de spiritul burghez, de economia în spirit liberal,

se vorbește de economia dirijată, de contingentare, de raționalizarea producțiunii, și,

însfîrșit, cuvîntul care s-a răspîndit , de etatism, în contra concepției de stat simplu

polițai. Acest spirit nou, nu l-ați putut apropia de dvs "

- **prof. Lapedatu** : "Aici vă înșelați. Marele merit al PNL, dacă a trăit 70 de ani, este că a știut totdeauna să se adapteze necesităților de evoluție ale societății românești ale Statului Român."

- **prof. Corodeanu** : " Nu ați dat curs acestei adaptări "

" Generoșii "

[LD: Meschinării, negări !]

- **prof. Rădulescu -Motru** : "Ne-a vorbit adineaori d-l Iancu Botez de încercările care s-au făcut de PL de a se regenera prin altoiul generoșilor.

- **Șt. Graur** : Dlui a făcut parte din tineretul generos .

- **Motru** : Și unde au ajuns aceștia ? I-a înghițit pe toți acești altoi , vechea rădăcină a liberalismului.... și de la acea pleiadă nu avem nici o contribuție.

S-a dus , s-a pierdut tot acel avînt generos.

- **Madgearu** : "O dată cu ei , s-a volatilizat și toată doctrina PNL .

Trebuie să recunoașteți , dle Botez, că în PNL este o repulsie fizică împotriva doctrinei și a doctinarilor ." [.....]

- **I. Botez** : " Noi, generoșii , cînd am intrat în PNL , am găsit acolo și exproprierea și votul universal, și ne-am contopit , și toți au murit ca cei mai leali liberali "

- **Madgearu** : "Nu sunteți sincer, acum "

- **I. Botez** : Era cu Stere, cu Vasilică Morțun, cu Radovici ... [.....] (p. 205)

"Neoliberalism "

[LD : patimă , ranchiună, zeflemea, suficiență !]

Madgearu : " Ați avut o dată o ofertă de doctrină. V-a dat-o dl Manoilescu ,

care a făcut doctrina neoliberalismului, în 1925. Ați respins-o !

Ați avut apoi unul mai talentat și mai priceput în chestiuni de doctrină , pe Ștefan Zeletin , care a scris adevărata doctrină a PNL, în "Burghezia română " .

Nici pe el nu l-ați primit în PNL , și l-a luat generalul Averescu ,ca să-i facă doctrina și să-l ajute în campania electorală.Acesta este adevărul. (aplauze la PNȚ)

- **prof.I.Botez** : "O doctrină nu trebuie să fie confecționată , nu trebuie să fie lucrată de cineva. Ea trebuie să iasă din fiziologia vieții partidelor" (p. 206) [.....]

- **Rădulescu Motru** : " Să sperăm că veți găsi mijlocul să reînviați vechiul liberalism. Poate îl vor descoperi celelalte partide, din celelalte țări. Adresați-vă simpaticului coleg, d.Manoilescu, care a și făcut teoria neo-liberalismului și a arătat necesitatea intervenției statului în activitatea economică " (p. 208)

"Corporatism "

- **Madgearu** : "Acum dl Manoilescu vă oferă o nouă doctrină ,doctrina corporatistă " [De ce lor ?!]

- **Manoilescu** : "Acum o s-o primească !" [.....]

Imitație a " liberalismului englezesc "

[LD : negare cu orice preț ! Anchilozare în automatisme junimiste]

- **Rădulescu-Motru** : " Nu mă îndoiesc că, de multe ori, erau în articolele de program ale partidului și realități, realități însă în fapt n-au fost niciodată [!?!]

Dar dl Botez are în această privință o scuză, vede viața PNL prin ochelari englezești. Dînsul s-a ocupat foarte mult de civilizația engleză și confundă puterea de asimilare pe care o au partidele englezești , cu puterea de asimilare a PNL, își închipuie că ,dacă partidele englezești trec așa de ușor în evoluțiunea lor naturală , de la un program la altul, tot așa și PNL. [!?!]

- **Rădulescu -Motru** : Din contra, PNL a refuzat orice asimilare de idei noi. Unde vă sunt asăzi doctrinarii , spune d.Madgearu , unde vă este tineretul, unde vă este aripa de stînga ? Nu văd. "

Rădulescu -Motru

▣ "Economie dirijată "

[LD : Junimism travestit în țărănism ! "]

" Sunteți anchilozati în programe, și văd pe prima pagină a ziarului "Viitorul" , tratat etatismul drept o criză a societății de stat .

Sunteți pentru statele care se interesează de nimic altceva, decît de producțiune, și articolul este scris de un fruntaș al dvs, Cezar Popescu , mi se pare...

- **Madgearu** : Nu Cezar, Ghiță Popescu, este singurul doctrinar care îl are PNL !

- **Rădulescu -Motru** : "Ei bine, nu aveți nici o încredere în viață , nici o încredere.

Și toate aceste direcțiuni noi vă fac oroare ; de cîte ori auziți de economia dirijată , de etatism, de contingentare. Cînd auziți că se plănuește uniunea popoarelor din Europa Centrală , toate acestea vă fac oroare. D-voastră sunteți vechea școală liberală , care a trăit cu acest ideal, producțiune să fie !

- **prof.Lapedatu** : (:" Atunci noi suntem niște retrorazi, nu mai pricepem nimic !")

- **prof.Rădulescu -Motru** : " Îmi pare rău să vă spun, dar ați găsit cuvîntul :

Sunteți niște retrograzi : aveți rolul pe care vechiul Partid Conservator - nu junimiștii - îl aveau față de d-voastră " [.....]

Rădulescu-Motru / aug.'32

▣ " Haretismul "

[LD : junimistul -"țărănist" Motru se încurcă în argumente , perseverează doar în antiliberalism]

... interesele d-voastre nu se acordă cu ideologia nouă, și , dacă mai este nevoie, iau pe reprezentantul dvs. cel mai de elită din trecut , pe care eu îl figurez prin Spiru Haret .

Spiru Haret s-a ocupat de chestiunea țărănească și, în intențiunea lui Spiru Haret , neîndoios , era ridicarea populațiunii de la sate.

Cînd însă a fost vorba să formuleze ca ideologie această ridicare a populațiunii de la sate , nu s-a ridicat mai presus de idealul burghez, idealul liberal, pe care-l reprezentați dvs.Idealul lui Spiru Haret a fost :bănci cît mai multe cu capital ieftin, și, prin capital ieftin, să poată cumpăra țăranul pămînt "

- **Lapedatu** : (:" D-le coleg , acestea sunt reminiscențe critice în contra lui Haret , de pe vremea cînd dvs erați la junimiști."

- **Motru** : " Ba nu ! "
 - **Lapedatu** : " Ba da ! "
 - **Motru** : "Faceți o mare greșeală ; eu întotdeauna am urmărit cu multă simpatie tot ceea ce a făcut Spiru Haret ."
 - **I.Botez** : ((: "Junimiștii îl acuzau că este revoluționar "
 - **Motru** : "Nu zic că pe atunci , cînd făcea el acest lucru, înțelegeam și eu acest defect al lui Spiru Haret . Nu zic aceasta.; căci l-aș fi spus-o , dar și eu , înainte de război, nu înțelegeam în ce constă neajunsul școalei liberale
- Numai după război, s-a văzut că școala liberală nu poate să fie conducătoare în politica unei țări " Ei bine, din această cauză, Spiru Haret a îndemnat la activitatea extrașcolară , a făcut din învățător, bancher.
- Dacă Spiru Haret și-ar fi dat seama, nu-i fac prin aceasta o vină...
- **Lapedatu** : " Spiru Haret nu a făcut din învățător un bancher , căci dacă nu era politica lui Spiru Haret , ((: d-l Ion Mihalache , vicepreședinte al PNT, nu făcea ascensiunea aceasta în viața noastră politică.
- Prin politica școlară și culturală a lui Spiru Haret , s-au ridicat atîția învățători , în fruntea cărora stă Ion Mihalache. Vă rog dar nu afirmați că era un fel de băcan, care în activitatea sa nu avea altceva în vedere decît cămătăria ... (întreruperi)
- Citiți cuvîntarea d-lui Ion Mihalache , la moartea lui Haret, și atunci o să-l pricepeți pe Haret și o să-l apreciați ((: Încă o dată, .nu vorbiți așa de Haret , că idealul lui era cămătăria."
- **Motru** : "Nu era cămătar, din contra "
 - **Lapedatu** : "Ba așa ați spus : să facă din învățător , un bancher "
 - **Motru** : " Din contra, învățătorul să conducă banca, și idealul era să producă țăranul "
 - **NNBotez** : "Scopul era să-l scoată din sărăcia sa economică , ca un stimulent la munca intelectuală "
 - **Lapedatu** : "Învățătorul era un apostol" (p. 207) [.....]
 - **Lapedatu** : "Am buna cuviință de a asculta și nu cred că se poate plînge cineva în acest Senat, unde sunt pentru a patra sau a cincea oară, că m-am abătut de a această linie.Nu am obiceiul de a întrerupe.Am ascultat cu toată răbdarea.
- ((:Dar cînd aud de la această tribună pe dl raportor al majorității , la discuția de la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului, că face din politica lui Spiru Haret o politică de cămătărie, că acesta a fost idealul lui Spiru Haret, pot tăcea ? Pot asculta fără să protestez ?
- **Motru** : "Nu ați înțeles. Sunt dator din nou să revin , fiindcă am crezut că fac numai o aluziune...
 - **Lapedatu** : "De memoria lui Haret nu se poate vorbi așa !"
 - **Motru** : " Haret are destule merite, însă idealul lui n-a întrecut idealul burghez.Aceasta am vrut să spun.
- S-a subsistuit cu desăvîrșire idealului d-voastră , de liberal, în economia politică, idealul școalei liberalismului
- ((: Dacă d-voastră ziceți că această ideologie este de cămătar, și Haret rămîne un cămătar, dar, atunci, sunteți cu toții , tot partidul, de cămătari "

Rădulescu -Motru

Al.Lapedatu / 24 aug.' 32

▣ Rotativa **PNL**>> <<**PNT** ... ?!

[LD : nu-mi pot explica de unde izvora această încăpățînată și mioapă atitudine . E adevărat, multă vreme reciprocă. Dar , după experimentarea guvernului de " tehnicieni " , după presiunile pe Carol le făcea întru distrugerea pluripartidismului, această miopie nu mai este scuzabilă]

- **Motru** : " Ceea ce voiam să constat era numai că ideologia d-voastră , cum foarte bine s-a zis, și-a avut rostul în trecut.Sunteți un partid al trecutului... [!?!]
- **NNBotez** : "Din moment ce am dat exproprierea și am dat votul universal, nu mai suntem un partid al trecutului "
- **Motru** : "Ideologia d-voastră vă oprește ca să înțelegeți și să colaborați cu sinceritate la progresul

pe care-l așteaptă societatea de astăzi , în ziua de mâine " .

- **NNBotez** : " Dar cu ce sunteți dvs partid de evoluție ? Dovediți aceasta.
Sunteți de 10 ani partid politic , dar nu ați făcut nimic în țara aceasta.Care vă este dreptul de a spune că sunteți partid de evoluție și de progres ?

Dovediți aceasta în fapt, nu cu vorbe și cu contestațiunea meritelor altora. "

- **Motru** : " Din moment ce vă găsim astăzi cu vechea ideologie , cu vechiul program , fără ca să contestăm de loc meritele d-voastră.În trecut, fără să vă contestăm aceasta, vă spuneam pur și simplu că nu sunteți partidul care să puteți , de aici înainte, să luați direcțiunea în viața politică a acestui stat. [LD : aha! Dar care era un alt asemenea partid ? !]

((: De aceea, dezideratul pe care pe ascuns [!?!] , îl gîndea reprezentantul Partidului Liberal, de a vedea alternanța partidelor , a celor două partide , și , în orice caz, din această alternanță , să nu lipsească PNL, pentru noi , ni se pare , ar fi o greșeală , în politica țării ; ((: cel mult, Partidul Liberal , poate fi de un mare folos , într-un guvern de uniune națională "

- **Lapedatu** : "Aceasta nu depinde de dvs, ci de vrednicia noastră.
.De aceasta depinde rolul pe care îl vom juca în viața politică "

- **NNBotez** : ((: Repartizați roluri partidelor, și ne dați și nouă rolul acesta ?
Mulțumim foarte mult."

- **Madgearu** : ((:" De ce nu sunteți curioși ca să vedeți cum vă situăm noi ?
Astăzi vă situiază d-l raportor.Mîine vă asigur că vă voi situa eu ."

- **Lapedatu** : "Am buna cuviință de a asculta și nu cred că se poate plînge cineva în acest Senat, unde sunt pentru a patra sau a cincea oară, că m-am abătut de a această linie.Nu am obiceiul de a întrerupe.Am ascultat cu toată răbdarea."

((:Dar cînd aud de la această tribună pe dl raportor al majorității , la discuția de la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului, că face din politica lui Spiru Haret o politică de cămătărie, că acesta a fost idealul lui Spiru Haret, pot tăcea ? Pot asculta fără să protestez ?

- **Motru** : "Nu ați înțeles.Sunt dator din nou să revin , fiindcă am crezut că fac numai o aluziune..."

- **Lapedatu** : "De memoria lui Haret nu se poate vorbi așa !"

- **Motru** : " Haret are destule merite, însă idealul lui n-a întrecut idealul burghez.Aceasta am vrut să spun.

S-a substituit cu desăvîrșire idealului d-voastră , de liberal, în economia politică, idealul școlii liberalismului

((: Dacă d-voastră ziceți că această ideologie este de cămătar, și Haret rămîne un cămătar,

dar, atunci, sunteți cu toții , tot partidul, de cămătari "

- **Ștefan Graur** : ((: " Interpretarea d.voastră, dle Lapedatu, este iudaică "

[.....]

C.Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ Constituționalism

" Pentru ca să ajungem să realizăm idealul nostru [statul țărănesc] , o condiție este neapărată. Și aici ne întîlnim iar cu un deziderat pe care l-a exprimat simpaticul nostru coleg, dl Lapedatu. D-sa cere ca, constituționalismul să se afirme din ce în ce.

Da. Și noi o cerem aceasta. Dar și aici este o diferență . Și aici nu vrem să luăm lecțiuni de la dvs. Constituționalismul d-voastră din trecut nu ne servește nouă , ca model de aici înainte. " Ce însemnează a fi constituțional ? Lucru foarte ușor : a aplica Constituțiunea în litera și în spiritul ei. Suntem cu toții de acord. [.....]

Răfuiala cu PNL -

Apoi tocmai de aceea zic : cine a păcătuit mai mult în trecut decît dvs,
prin neaplicarea sinceră a Constituției ?

Cine a avut în politica țării persoane care s-au crezut deasupra legilor ?

Nu ați avut șefi de partid , care-și constituiseră dinastie ?

Nu ați avut oameni care , din legile țării, și-au gospodărit foarte bine interesele lor ?

Nu ați avut oameni care , grație legilor, prin coinetresare, s-au îmbogățit ? (p. 209)

Rădulescu-Motru / aug.'32

▣ **Legislație anticonstituțională.**

[LD : și la acest capitol, Motru... devine "junimist" , mai mult... "conservator !]
" Apoi, d-lor, legile trecute ale noastre păcătuiau prin următorul fapt : în fiecare lege erau articole pentru persoane.

Acesta era adevărat anticonstituționalism .Nu era lege care să fie făcută numai în vederea intrereselelor generale ale statului.

Mai toate își aveau tîlcul.

Motru : Legea exproprierii era o lege specială ...

Madgearu : Legea minelor din 1924, avea articole cu cheie ...

Șt.Graur : Legea tramvaielor comunale...

Madgearu : Articole speciale privind " Steaua Română " ...

Motru : Legea asigurărilor muncitorești , făcută "facultativă " ... (a lui PPCarp) ...

Legea autonomiei universitare , în spatele fiecărui articol, un interes !

Legea învățămîntului (dr-Angelescu) făcută cu ușile închise "

Constituționalism era practica dvs veche , cînd miniștrii erau aleși după rudeniile de familie ?

"Ei bine, constituționalismul acesta nu-l vom imita noi." (p. 209)

C.Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

8.) CCGiurescu (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 30 aug.'32

(DAD, MO 19, 30 aug.'32, p. 485-490)

[L.D : Studiindu-i discursul ... mă gîndeam, iar și iar, la consecințele scindării PNL , în 1930]

/Absolută identitate doctrinar -politică cu PNL-1

/ Nici un accent antiducist ;

/ Nici o punere la punct, din partea PNL-1 ,

/ O prosternare față de Carol II Vezi pe larg la fișier PNL-2

CCGiurescu / 30 aug.'32

9.) IGDuca (PNL-1) discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, p. 555-560)

[LD : lipsă xerox.discurs fișat .După ACCuza, el este cel mai vechi parlamentar. Nu-și făcea iluzii că va fi aprobat de PNȚ, dar cerea să fie ascultat , în spirit parlamentar.]
Face o paranteză pentru a "netezi " terenul de încordările acumulate în ședințele precedente .

Fin psiholog, Duca reușește , ca nimeni altul , să surprindă adevărul profund al sufletului lui Maniu .

Și să spună - fără a pronunța numele - dilema în care se afla Maniu față de regele Carol ...]

▣ **PNȚ- PNL**

▣ **Ardeleni -Regățeni**

((: " Iuliu Maniu , președinte al PNȚ, a crezut de cuviință , pe cale de întrerupere , să conteste PNL orice rol și orice inițiativă istorică

în chestiunea celor două mari reforme democratice : votul obștesc și împroprietărirea țăranilor ,

care stau la temelia organizării sociale și politice a României Întregite. "

În Parlament și afară de parlament , prieteni și adversari politici i-au spus lui Duca :
< desigur că vei răspunde pe larg d-lui Maniu > .

El le-a răspuns și spune și acum Parlamentului : < hotărât , nu ! > De ce ?

"Pentru că , după umila mea părere, sunt adevăruri care nu se discută .Axiomele nu se demonstrează, se constată . "

"Dar să intervetim rolurile , pentru un moment , și să presupunem că eu, la această tribună ,

aș veni și aș spune că frunțașii Partidului Național din Ardeal nu au jucat absolut nici un rol

în viața românismului și nu au absolut nici un merit în procesul de întregire al neamului românesc .

Ce ați face dvs ? Ați ridica din umeri , ați surâde și ați trece înainte . "

- **Duca** : De aceea , el înțelege să fie " indulgent " față de Iuliu Maniu , fiindcă îl consideră " un om necăjit " și, la necazurile sale ...
- **preot D.Manu** : "Ne-ai făcut să râdem , dle Duca !"
- **Duca** : "Să mă ferească Dumnezeu de o mulțumire ca aceea de care se bucură astăzi d.Maniu "
- **Voce PNȚ** : D.Manu este foarte mulțumit .
- **Duca** : " Necazul d-lui Maniu s-a tradus printr-o tulburare a dreptei sale judecăți , printr-o răscolire a străfundului sufletului său , a patimilor care somnolau acolo " De aceea , el va fi indulgent și așteaptă " ceasul apropiat în care d-sa își va redobândi toată seninătatea " , având convingerea că, în acel moment, "d-sa cel dintâi va regreta ușurința cuvintelor pe care le-a rostit " ...
((: Cuvintele lui Maniu puteau fi rostite de "un agent electoral " dar ... "micșorează pe șeful unui partid care le rostește " (aplauze la PNL)
[Duca vrea să treacă mai departe ...]
- **Mihalache** (ministrul de Interne) : "Este mai bine să nu insistați asupra politicii interne , fiindcă ar trebui să vorbiți și de 1907 " [LD : ?!?!]
- **IGDuca** : Dle Mihalache , să nu credeți că este vreun punct în politica și trecutul PNL pe care eu nu sunt în măsură să-l apăr cu fruntea sus. " Dați-mi voie să vă spun că, chiar felul cum ați întrerupt în această chestiune , coboară nivelul discuțiunii " (aplauze la PNL; întreruperi la PNȚ)
- **Mihalache** : "Sfidarea nu a fost niciodată alt argument decât al slăbănogului " (aplauze prelungite la PNȚ)
- **IGDuca** : Dle Mihalache , vă repet : " Să mă ferească Dumnezeu să fiu vreodată atât de puternic cât sunteți dvs astăzi " (Aplauze prelungite la PNL ; Ilaritate)

IGDuca / 31 aug.'32

▣ PNL -marile probleme

Context : lipsa lui Maniu de pe banca ministerială,

ca substrat al neînțelegerii cu Regele. Că Mihalache este de "serviciu " pentru a-l apăra pe Maniu... este firesc .

Dar ca CCGiurescu să lovească sub centură.... aceasta spune ceva doar despre caracterul acestuia.]

Punctul de vedere al PNL , a fost exprimat cu competență , autoritate , strălucire de Dinu Brătianu și Victor Iamandi .

Ei au tratat problema economică și financiară și problema politică, el va prezenta unele observații privind : politica externă, , problema minorităților și va motiva atitudinea PNL de a nu sprijini guvernul și a nu vota Răspunsul la mesaj.

Vezi la fișier Politică externă, Minorități, Doctrină, Mentalități

IGDuca / 31 aug.'32

▣ Carol –Maniu

În condiții normale , au mai fost precedente de genul șef de partid, alt șef de guvern. Acum situația este anormală :

Maniu s-a retras de la șefia partidului și , timp de un an și jumătate , fără să o ascundă,

" a declarat sau a lăsat să se înțeleagă că există între d-sa și Coroană oarecare divergențe de vederi,

în privința aplicațiunii regimului nostru constituțional."

"Cînd acesta este adevărul , pe care nu-l puteți tăgădui, prezența sau neprezența d.Manu în capul băncii ministeriale, astăzi, nu mai este o chestiune care aparține vietii dvs.interne ,

ci este o chestiune care privește situația politică a țării, în genere. " (aplauze PNL)

- **I.Mihalache** (ministr.Interne) : Ați putea să citați o singură frază din vreun discurs sau un singur gest al dlui Maniu care să poată fi interpretat așa cum vă place dvs ? "
- **CCGiurescu** (PNL-g.) : " În orice caz, d.Maniu nu a declarat că preferă să-și înmormânteze cariera politică ,
așa cum ai făcut d-ta ." (aplauze la PNL-2; Proteste la PNL-1 ; mare zgomot)
Ar trebui să te retragi din viața politică "
(aplauze la PNL-2; Proteste violente la PNL-1 ; schimb violent de cuvinte ; tumult)
- **IGDuca** : "D-lor deputați, sunt provocări , la care un om cu trecutul meu politic , nu răspunde .
(Întreruperi, mare zgomot)
- **CCGiurescu** : "De la d-ta nu primesc calificative " (Întreruperi, mare zgomot)
- **IGDuca** : " Prin urmare, problema dlui Maniu care, încă o dată, depășește cadrele vieții dvs interne de partid,
și care ne privește pe noi toți. Avem cu toții dreptul , toți cei care suntem interesați în buna și cinstita aplicare a vieții constituționale , atît în litera , cît și în spiritul ei, să ne întrebăm :
Condițiunile cerute de d.Maniu pentru tradiționala aplicare a regimului nostru constituțional ,
au fost ele sau nu îndeplinite ? Dlor,dați-mi voie să declar că nu aștept răspuns din partea d-lui Maniu ,
întîi, fiindcă știu cît îi este de greu ca să vorbească în această chestiune
- **CCGiurescu** . " Pe cît ți-a fost de ușor d-tale ! "
(Zgomot mare ; apaluze la PNL, proteste la PNL-1)
- **IGDuca** : " Prin urmare, problema dlui Maniu care, încă o dată, depășește cadrele vieții dvs interne de partid,
și care ne privește pe noi toți. Avem cu toții dreptul , toți cei care suntem interesați în buna și cinstita aplicare a vieții constituționale , atît în litera , cît și în spiritul ei, să ne întrebăm :
Condițiunile cerute de d.Maniu pentru tradiționala aplicare a regimului nostru constituțional ,
au fost ele sau nu îndeplinite ? Dlor,dați-mi voie să declar că nu aștept răspuns din partea d-lui Maniu ,
întîi, fiindcă știu cît îi este de greu ca să vorbească în această chestiune
- **CCGiurescu** . " Pe cît ți-a fost de ușor d-tale ! "
(Zgomot mare ; apaluze la PNL, proteste la PNL-1)
- **IGDuca** : ... și, în al doilea rînd, fiindcă cunosc pe d.Maniu. Răspunsul dlui Maniu nu va avea nici o valoare .
fiindcă va fi inspirat din vechea formulă a lui Ignațiu de Loyola : < Cuvîntul a fost dat omului ca să-și ascundă gîndul. >
- **preot D.Man** : Die Duca, dacă cunoașteți pe Ignațiu de Loyola , în ce lucrare a spus aceste cuvinte ?
(proteste la pNL)
- **IGDuca** : " Nu voi merge pînă acolo .Însă eu știu că d.Maniu face parte din acea categorie de oameni
care tac când voiesc să li se cunoască gîndul și vorbesc când voiesc să și le ascundă .
(Aplauze prelungite, bravo la pNL) Cu alte cuvinte , d.Maniu face parte din acea categorie de oameni la cari
tăcerea este mai elocventă decât cuvîntul , și cuvîntul este mai confuz decât tăcerea .
Așa fiind , eu nu aștept nici un fel de răspuns de la d.Maniu , fiindcă , încăodată, știu dinainte că
răspunsul d-sale verbal va fi lipsit de orice valoare " (Proteste la pNL)
- **IGDuca** : ... și, în al doilea rînd, fiindcă cunosc pe d.Maniu. Răspunsul dlui Maniu nu va avea nici o valoare .
fiindcă va fi inspirat din vechea formulă a lui Ignațiu de Loyola : < Cuvîntul a fost dat omului ca să-și ascundă gîndul. >
[LD Vezi la fișier Mentalități, moravuri continuarea] Dar eu spun d-lui Maniu : eu nu vă cer cuvinte ; non verba sed acta ;
vă așteptăm la fapte și vrem să vă vedem , nu din declarațiile dvs . cari nu pot fi

libere ci din faptele dvs. ,

dacă prezența dvs sau neprezența dvs pe banca ministerială poate fi interpretată ca o reintrare sinceră sau nu , în regimul nostru constituțional . (aplauze la PNL-1)
IGDuca / 31 aug.'32

▣ **Guvernul Al.Vaida -Voevod.**

"Nu vă putem da aprobarea noastră , nici pentru felul cum ați venit a guvern, nici pentru felul cum ați făcut alegerile ,
nici pentru felul cum vă înfățișați astăzi pe banca ministerială (ilaritate la PNL) nici pentru felul cum înțelegeți să guvernați,

și în ceea ce privește programul , și în ce privește metodele dvs ." [.....]

Banca ministerială este decapitată de conducătorul firesc al PNL :Iul.Maniu

Au mai fost precedente : Ion Brătianu -Dimitrie Brătianu ; Dimitrie Brătianu -Petre Aurelian ;

Iuliu Maniu -Al.Vaida (1919, la semnarea tratatului minorităților) .

Dar acum Maniu s-a retras [LD : vezi la Carol -Maniu]

" Programul guvernului ? Mă întreb dacă aveți vreun program.Văd că ați improvizat , după venirea dvs.la guvern,

un fel de program , și văd [....] divergențe de vederi, atât de fundamentale , se manifestă în trediferitele părți componente ale partidului dvs., încît cred că pot să spun , fără teama de a greși, că nu aveți decît o aparență de program. (aplauze PNL)

Iar modul dvs. de guvernare a rămas absolut același pe care l-ați întrebuițat doi ani și jumătate pe care l-ați întrebuițat

doi ani și jumătate în trecuta dvs.guvernare .Procedurile cari au făcut ca acea guvernare să nu fi fost fericită , nici pe dvs. ,

nici pentru țară, și care sunt în același timp și cauze , după noi, a greutăților în mijlocul cărora ne zbatem astăzi ,

le păstrați și le continuați " (aplauze PNL) [....] simțămîntul țării este că nu puteți cere aprobări ;

nu puteți inspira decît îngrijorări , și îngrijorarea cu atît mai legitină , cu cît [....] printr-o criză din cele mai grave." [.....]

"Gîndiți-vă la problemele noastre imediate , situația noastră financiară care este catastrofală,

la situația noastră economică care este falimentară , și, în acest moment grav pentru noi și pentru lume , în acest moment , destinele României sunt încredințate unui guvern decapitat de șeful său firesc,

unui guvern care nu are autoritatea decît a primei electorale și a 40 % din sufragiile țării , unui guvern care se prezintă , în ce privește metodele , așa cum vă prezentați dvs. (aplauze la PNL)

În asemenea condițiuni, încă o dată și hotărît , nu așteptați de lanoi nici un fel de solidaritate și nici un fel de complicitate ."

- **Voci PNL** : Nici nu așteptăm !

- **Duca** : " Veți avea opoziția noastră necruțătoare inspirată din două credințe : de credința că numai acesta este mijlocul adevărat de a servi interesele țării , scurțînd cît mai mult guvernarea dvs . (aplauze la PNL) și, în al doilea rînd, că mîndri de trecutul nostru, conștienți de puterea noastră actuală, încrezători în viitor, să rămînem ceea ce suntem în conștiința publică : speranța , suprema speranță a unui popor sărăcit , desnădăjduit și adînc îngrijorat " (aplauze îndelungi la PNL) - termină discursul -- (p. 560)

IGDuca / 31 aug.'32

▣ **Criza economică**

" Noi trecem astăzi printr-o criză din cele mai grave .Gravitatea crizei constă în faptul că avem o Românie bolnavă într-o Europă care, din nenorocire, este poate și mai bolnavă, încă "

Priviți în juruldvs..14 ani au trecut de la încetarea războiului mondial și lumea se zbate încă în mijlocul celor mai mari greutăți.

Nici una din rănile adânci ale războiului n-au putut până azi să fie vindecată.

Cugetătorii cei mai mari ai omenirii , oamenii de stat , cu veche autoritate și mare experiență ,
se întreabă zguduți , până în adâncul sufletului lor , dacă ceea ce formează osatura
însăși
a organizației noastre sociale și economice actuale, nu este pe cale să se surpe.
" Priviți în jurul dvs , vedeți state puternice și bogate , cu stăpâniri întinse peste mări ,
cari trag după ele cortegii de milioane de șomeri și cari de zeci de ani de zile luptă cu
aceste probleme ,
fără ca să poată , nu să le rezolve, dar nici măcar să le stăvilească "
"Priviți pe de altă parte, în jurul hotarelor noastre , lumea cea nouă, care se ridică dincolo
de Nistru,
cu mirajul ce-l exercită asupra claselor muncitoare ale omenirii întregi "
.... Și, în acest moment grav, România are un atare guvern !

IGDuca / 31 aug.'32

▣ Problema minorităților .

[LD : atitudine fără echivoc , fermă , a lui Duca . Opinie exemplară .]

[LD : atenție la replicile lui ACCuza a cărei xenofobie era exclusiv antisemită.Asta spune ceva !]

- Duca : "D-lor, eu nu pot împărtăși - d.Cuza să nu se supere - teoria d-sale împotriva minorităților ...

- ACCuza : " Nu a minorităților: a minorității jidănești " (ilaritate)

- Duca : " Sunt , cu voia sau fără voia d-lui Cuza , cu regretul sau fără regretul d-sale ,
4 milioane circa de minoritari pe teritoriul României Mari , dintr-o populație de 18
milioane de locuitori .

Nu am nimic de zis, fiecare își apără părerile , dar concepția noastră este că România
întregită ,
cu această structură organică, nu poate să fie cu adevărat și temeinic consolidată ,
decît dacă vom găsi mijlocul de a trăi în cele mai armonioase raporturi cu toate
aceste minorități."

Și am repetat-o adeseori - dar sunt adevăruri care trebuie repetate mereu -
nu tratatele de pace au importanță pentru mine , prin obligațiunile pe cari ni le impun .

Sunt , în această materie , pentru noi , obligațiuni cari depășesc cadrul restrîns al
tratatelor.

Aceste imperative de ordin etic, aceste imperative de ordin umanitar,
aceste imperative de conservare națională , ne obligă ele, în primul rînd,
la o conviețuire cît mai armonică cu toate minoritățile cari locuiesc pe teritoriul
României " (aplauze la PNL)

"De altfel, în problema minorităților sunt iarăși două aspecte : sunt legea și este
atmosfera

"La unii minoritari - nu vreau să aduc nici o învinuire , nici o notă agresivă în
cuvintele mele - dar la unii minoritari

predomină credința că importante sunt legile

În concepția mea, este mai importantă atmosfera .

Întîi, legile se pot schimba ; legile sunt în funcțiune de o mulțime de
contingente , cari pot , la unmoment dat ,

întîrziia realizarea lor, cum sunt , spre pildă, azi, greutățile financiare .

Atmosfera , însă, este indispensabilă .Ea , pe deasupra legilor , unește, creează
o mentalitate

care înlesnește legiferarea și care asigură buna aplicare a legilor votate "

(aplauze la PNL)

"De aceea, d-lor minoritari, eu cel dintîi voi recunoaște că , dacă vă puneți pe terenul
îngust și mic al legilor,

puteți să formulați plîngeri întemeiate , că ar mai fi unele legi cari ar trebui votate sau
altele a căror votare a întîrziat ;

dar dați-mi voie să constat , de la înălțimea acestei tribune , cu adevărat mulțumire
sufletească,

progresele din ce în ce mai mari , pe care le-a făcut , în ultimii ani, atmosfera de
apropiere dintre dvs și Români " (aplauze la PNL) Din acest p.d.v., m-au bucurat cîteva

fraze cari, mai zilele trecute ,

le-am auzit rostindu-se de la această tribună :

< Întindem cu dragoste -spunea unul din oratorii minoritari - o mână de frate națiunii dominante .>

Mai departe : < Cu sufletul deschis , propovăduim idealul înțelegerii reciproce .>

Și în sfârșit :< Noi, nu la forurile internaționale așteptăm îndreptarea soartei noastre ,

dar din partea democrației românești .> [[Imre Rety ?](#)]

"Da, dlor, îmi pare bine că am auzit aceste fraze , fiindcă sunt unul dintre aceia care , ani de zile,

mai ales când eram în fruntea Ministerului de Externe, spuneam minoritarilor :

< nu mergeți la Geneva pentru revendicările dvs de aici, aveți încredere în noi , și căutați ca doleanțele dvs. să le satisfaceți nu peste hotare , ci la București >

"Să salutăm, deci, cu bucurie , evoluția îmbucurătoare care s-a operat în spirite , în ultima vreme,

să vedem în asta un semn sigur , prevestitor de bine,

pentru închegarea tot mai puternică , pentru conviețuirea tot mai armonioasă

dintre elementul românesc și dintre minoritățile cari trăesc pe teritoriul României

Întregite " (p. 557)

[aplauze ... numai la PNL ! deși fenomenul se datora micului succes al PNȚ

de a se cartela în alegeri cu o grupare maghiară ! Duca se bucura prea devreme... dar era fair play]

▣ Răspunsul la Mesaj

În Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului , citesc aceste cuvinte :

<Politica externă a României rămâne întemeiată pe dragostea României pentru pace ,

pe respectul Tratatelor internaționale existente , pe legăturile noastre de alianță și amicitie

și pe sincera noastră colaborare cu Societatea Națiunilor. >

"Evident , asupra directivelor generale ale politicii noastre externe , suntem cu toții de acord .

Când zic cu toții, înțeleg toate partidele politice,

fiindcă eu cred că onorabilul domn Cuza nu mă va desminți când voi spune

că d-sa revendică ca o glorie să nu fie un partid politic , ci o simplă Ligă.

- **ACCuza** : Absolut exact : o organizație națională .

" Prin urmare , toate partidele noastre politice, și, aș putea să precizez , toate partidele noastre de guvernământ,

sunt de acord asupra directivelor generale ale politicii noastre externe ;

și este îmbucurător să fie așa , fiindcă în toate marile chestiuni naționale

este bine să ne prezentăm în fața străinătății ca un front unic " (aplauze prelungite la ... PNL !)

" Dar în politica externă sunt două lucruri : enunțarea și aplicarea .

Dacă nu pot fi discuții și controverse în ce privește enunțarea,

în ce privește aplicarea, pot fi modalități diferite "

"Atunci , eu aș formula aici o dorință , aceea ca în aplicarea politicii externe , cuprinsă în Mesajul Tronului,

care, la urma urmei , nu este decât o parafrază a celor ce s-au spus

în privința politicii externe în toate Mesajele de la război încoace ,

" să nu fie nici un echivoc. "

Exprim această cerință pentru că , din nenorocire , în timpul ultimului an ,

politica noastră externă nu a fost condusă totdeauna cu destulă claritate

și au putut să apară în ochii străinătății oarecari echivocuri în atitudinea noastră ,

care ne-au fost foarte dăunătoare și pe care interesul superior al țării cere să le risipim cât mai repede "

(apaluze prelungite la ... PNL)

[IGDuca /](#)

▣ **Revizuirea tratatelor ?**

▣ **Front antirevizionist**

"În momentul de față se accentuează în lume o tendință care, din nenorocire, nu datează de astăzi, ci de mai mulți ani încoace, tendința unora de a aduce în discuțiunea internațională problema revizuirii tratatelor.

Cei ce cred că au motive să nu fie mulțumiți de tratatele existente, nu au dezarmat și astăzi, mai mult decât oricând, revendică pentru ei dreptul de a cere revizuirea tratatelor.

Sub diferite influențe, pe care n-aș vrea să le examinez aici, aceste tendențe devin din ce în ce mai puternice "

Ministrul Afacerilor Externe [Vaida] și subsecretarul de stat [Gafencu] cunosc foarte bine această atmosferă internațională.

" De aceea zic : că astăzi, mai mult decât oricând, se impune ca noi să ne prezentăm strâns uniți cu aliații noștri .

Fiindcă numai prin această unire, între noi și aceia care au avut de apărut aceeași cauză în timpul războiului

și care au astăzi de apărut aceleși interese ,

numai astfel putem salvagarda interesele superioare ale românismului

față de această ofensivă a tuturor celor interesați în revizuirea tratatelor " (aplauze prelungite la ... PNL)

[IGDuca /](#)

▣ **Locul , rolul , României .**

▣ **Tradițiile diplomației românești**

[LD : Realism , luciditate , optimism ponderat , pesimism constructiv .

Atenție ! : < Prin noi înșine ! > - în politica externă .

Atrage atenția asupra unor "pericole " la aceste conferințe]

În fața diplomației românești stau 2 conferințe internaționale de mare importanță :

Conferința dezarmării și Conferința economică.

" Firește , nu eu sunt acela care îmi voi face iluziunea

că România va putea să imprime punctul ei de vedere acestor mari conferințe internaționale ,

că noi suntem aceia care putem dicta soluțiunile pe care trebuie să le ia lumea , atât în problema dezarmării , cât și în rezolvarea greutăților economice .

De sigur , nu . " "Tot ce putem face , în această privință , este să rămânem în vechea tradiție

a politicii externe a României , care a fost ca România să lege întotdeauna interesele ei de marile și permanentele interese internaționale ." [LD : care ?! cum !?!]

Și dacă noi, de cizecișicinci de ani încoace [de la 1877] am putut , pe terenul politici externe ,

să înregistrăm adeseori succese însemnate ,

ba, mai mult decât atât, să revendicăm ca un titlu de glorie pentru noi , că unele probleme ,

ca de pildă problema Dunării, am fost precursori față de politica generală a Europei ,

aceasta s-a datorit faptului că noi am știut întotdeauna să solidarizăm , în marile interese internaționale ,

interesele României cu marile interese ale lumii .

Nu mă îndoiesc că, oricine va fi pe banca ministerială , în această țară,

va ști să rămână credincios acestei vechi și rodnice tradiții . "

"Nu aș vrea să mergem nici la Conferința dezarmării , nici la Conferința economică, cu prea mari iluziuni , și, în vederea acestor iluziuni , sau mai precis

cu speranța că de la aceste conferințe vor ieși anume rezultate,

noi să neglijăm deocamdată aici interesele imediate ale noastre.

[IGDuca /](#)

▣ **Conferința dezarmării**

▣ **Precauție : întărirea apărării**

" Eu nu pot să ascund că nu sunt pesimist în ce privește problema dezarmării .

Am spus-o de când am avut onoarea să ocup fotoliul Ministerului Afacerilor Străine ,

cred că omenirea merge spre o dezarmare , pentru că este o necesitate dictată nu numai de nevoile psihologice , dar și de nevoile economice ale lumii. "

"În același timp, însă, nu fac parte dintre acei cari își închipuie că , pe acest teren, putem obține de pe acum rezultate pozitive prea serioase.

Este în această direcție , la Geneva , pe cale , numai o evoluție , nu este încă o soluție.

"Atunci , ceea ce aș vrea eu și ceea ce cred eu că este de datoria oricărui guvern român , este ca , în vederea unei dezarmări care va întârzia,

să nu se nesocotească interesele imediate ale apărării noastre naționale . "

(apaluze la ...PNL)

[IGDuca /](#)

▣ **Conferința economică**

▣ " Prin noi înșine ! "

În problema economică , el este mai pesimist :

"Eu cred că lumea trece în momentul de față printr- o criză economică foarte acută și că vor trece mulți ani până ce să se poată restabili un adevărat și trainic echilibru economic. "

Ar fi nedrept , însă, să ne arătăm întru-totul sceptici , deoarece unele rezultate se pot obține de pe acum.

" În orice caz, nu trebuie nesocotită sforțarea meritorie , pe care atâtea state o fac astăzi , pentru a putea realiza oarecare progrese în această direcție.

Nu aș vrea, iarăși , ca , sub vraja schimnărilor economice favorabile ce vor rezulta de pe urma acestor Conferințe,

noi să nesocotim adevărul elementar care este că , în primul rând , trebuie să avem noi grijă de interesele noastre economice interne " (aplauze la ... PNL)

"Dacă faimoasa formulă ,
împotriva căreia ați dus [PNȚ] și alții] atâția ani proces virulent ,
dacă vreodată formula atât de hulită de unii , atât de ciudat înțeleasă de alții ,
formula < prin noi înșine > , își are rostul ei , desigur că este în momentul de față ,
și , în această privință , eu , căruia nu prea îmi convin delegațiile de experți străini
și consultările repetate la Liga Națiunilor (aplauze la pNL)

, dacă am o satisfacție , este că observ la acești experți , în primul rând această recomandare :

vom căuta să vă ajutăm , dar , înainte de toate , încercați să vă ajutați dvs singuri
sau, mai practic , faceți întâi dvs ordine în casa dvs .

și în urmă veniți și cereți sprijinul areopagurilor internaționale .

"Vă rog , deci , foarte mult, domnilor, să aveți în vedere în mod constant , în toate conferințele economice

care au loc în lume și în conferința dezarmării și în cealaltă, aceste două necesități imediate ale țării "

[astfel ajunge la interesele apărării naționale]

[IGDuca /](#)

▣ **Tradiții în istoria diplomatică**

[LD : poți să folosești aceste considerații la debutul capitolului de politică externă]

"Și aici se observă un fenomen ciudat .

Până la război, în lumea politică de la noi și în viața parlamentară se vorbea foarte mult de armată și niciodată de politica externă.

Politica externă era considerată ca un fel de apanaj al bătrânului Rege Carol

și al câtorva auguri, care erau în secretele Lui.
A fost , dintr-un anumit punct de vedere , o politică greșită,
pentru că o adevărată politică externă nu se poate face decât solidarizând națiunea întreagă cu acțiunea diplomatică a statului .
Atât de adevărat este acest lucru ,încât, la 1914 , când a izbucnit războiul mondial ,
a fost o adevărată tragedie pentru însăși Regele Carol ,
să vadă opinia publică a țării străine de directivele pe cari El le imprimase politicii externe a României .

El nu putea să aibă în acel moment nici un reazem , în nici un strat din opinia noastră publică .

De aceea, din acel moment [1914] , toți oamenii cu răspundere de la noi , au spus :
de aici înainte nu mai trebuie să fie politica externă apanajul câtorva .

În limitele și cu tactul necesar,această politică trebuie să facă obiectul discuțiilor publice "

(aplauze la ... PNL)

IGDuca / 31 aug.'32

▣ Armata

LD : m-am gândit să încep capitolul despre armată cu Duca ! ,

Corespunde în cel mai înalt grad cu opiniile mele "militare "

În contextul prezentării politicii externe , el se referă tangențial sau deliberat, și la probleme privind apărarea națională. Și o face magistral .

Vezi obligatoriu la fișier Politica externă

/ Conferința dezarmării

/ Învățămintele diplomației române dinaintea războiului :

problemele armatei se discutau deschis , în Parlament, și în opinia publică .

Necesitatea solidarizării națiunii la problemele apărării naționale

" Și aici se petrece un lucru ciudat" Dacă , pînă în 1914, diplomația era un lucru "secret"

"Același lucru , în sens invers, se petrece astăzi cu armata .S-a luat obiceiul , de cîțiva ani încoace,

să nu se discute chestiunea apărării naționale .Vă mărturisesc că a fost pentru mine un fenomen ciudat și întristător ,

când iarna trecută [gov.Iorga] , am văzut Senatul revoltându-se fiindcă s-au cerut oarecare lămuriri în privința armatei.

Bine înțeles , sunt chestiuni privitoare la apărarea națională , pe care un om cu

răspundere nu le poate aduce la tribună în Parlament . Bine înțeles , sunt acolo chestiuni foarte delicate , cari, ca și anumite chestiuni de politică externă,

nu pot să fie discutate decât cu toată luarea aminte și cu toată grija intereselor superioare pe cari asemenea problemă le comportă .Desigur. Dar să eliminăm din discuțiile noastre ,

ca ceva care nu ne aparține ,

chestiunile apărării naționale ? Aceasta nu ! Ar fi o greșeală de neiertat ,

care ar putea să aibă consecințe grave pentru interesele țării (aplauze la PNL)

De aceea - nu este vremea acum - dar am onoarea să anunț de pe acum , d-lui ministru al Apărării Naționale

că , la toamnă, imediat după deschiderea Parlamentului,

eu personal îi voi aduce o interpelare asupra situației armatei și apărării naționale .

IGDuca / 31 aug.'32

10.) C.Toma (PNL-2) , discurs la mesaj, Cameră, 31 aug.'32

(DAD, MO.20, șed. din 31 aug.'32 , p.549-554)

[LD : liberal ieșean, brătienist înfocat - cu prelungire spre Gh.Brătianu - , cu activitate în partid și parlament

de peste 30 de ani .Nu face deloc referiri la p.ducist ; vorbește ca și cînd ar fi un singur

partid liberal ;
ajudecă pentru PNL-2, întreaga tradiție a PNL ... Dar , atâcînd politica PNȚ, adversarii nu-l menajează...]

(Toma vorbește despre criza din conducerea PNȚ)

- **preot D.Manu** : "Dvs ați putea citi mai bine din "Mișcarea " decît din "Viitorul " ,
întru cît sunteți liberal de-al d-lui Gh.Brătianu " [.....]
- **DRIoanițescu** : "Die Toma , cred că este departe îndul d-tale de a sabota discursul d-lui Duca " (ilaritate la PNȚ) [...]

(Toma evocă reformele lui Kogălniceanu)

- **Demostene Botez** : Kogălniceanu ar fi fost "ducist " sau "georgist " ? (ilaritate la PNȚ) [.....]

(Toma critică prima guvernare PNȚ)

- **D.Ionescu** : " N-ar fi mai bine să spuneți ce ați făcut dvs. de cînd v-ați despărțit de PNL ? " [.....]

- **C.Popescu -Gruia** : " Căutați să vă adaptați mai mult băncilor de acolo [arată spre PNL-2] ,

căci dvs. ați rămas cu năravurile de dincoace [arată spre PNL-1] [.....]

(Toma contestă dreptul PNȚ la guvernare)

- **M.Văgăunescu** : " Ne așteptam ca d.Duca să spună acestea, iar nu dvs.Nu cumva i-ați luat manuscrisul ? "

(Toma relevă criza internă din PNȚ)

- **VGBeldie** : " Dvs ați rezolvat-o pe cea din partidul dvs .? "

- **comandor Dan Zaharia** : " Dvs. sunteți omogeni !

C.Toma / 31 aug.'32

11.) M.Negură (PNL) , interpelare : cooperăția .1 sept-'32

[DAD, MO 21, 1 sept. 1932, pag. 579 –581]

[LD : Polemică țărănist –liberală privind Cooperăția.

Instituție pentru care, între cele două partide , s-a dus o neîntreruptă luptă de concurență .

Fiecare lăuda gospodărirea chibzuită a banilor sub regimul partidului său, și...
învinovătea de risipă pe adversar.

Mișcarea cooperatistă, inițiată de liberali înainte de război, (în care se remarcase și I,Mihalache)

a fost revendicată de doctrina țărănistă ca parte componentă a statului „țărănesc”.]

- **M. Negură** : Controlați datele pe care vi le pun la dispoziție și veți vedea că sunt numai pe anul 1930. [...]Numai aceste instituțiuni, Banca Centrală Cooperativă, Oficiul Național și Consiliile de administrație ale Uniunilor de Control,

pe un singur an, în total, au încasat cifra frumoasă și rotundă de 8.538.006 lei, fără cheltuielile de deplasare la Banca Centrală Cooperativă și Oficiu, pe care le-am pus însă în socoteală la Centralele Cooperative.

- **CIC Brătianu** : Cât au fost în trecut ?

- **M. Negură** : După toate socotelile, în trecut, ajungeam la 2.404.000 lei la toate instituțiile cooperatiste, cu cheltuielile de deplasare.

- **M. Ghelmegeanu** : În orice caz, cheltuielile făcute de foștele Centrale, sunt cu mult mai mari decît cheltuielile pe cari le fac instituțiile cooperatiste acum. [....]

- **I. Răducanu** : Dintr-un bilanț fictiv.

- **M. Negură** : Dintr-un buget fictiv, pe care-l consumați în realitate. Și atunci, cât mai rămâne cheltueli efective ?

59 milioane.Să vedem la d-voastră câte sunt cheltuielile pe un an ? [...] ...fac 242.162.786,49.

- **Victor Papacostea (PP)** : D-le Negură, este păcat că aceste cifre foarte interesante, le ascultăm într-o ședință care a luat un caracter aproape confidențial. Aceste lucruri interesează și pe colegii noștri.

- **M. Negură** : [...] ... D-ior, n-aș vrea să vă mai obosesc cu cifre, dar pentru că v-ați referit la portofoliul putred al Centralei Băncilor Populare și al Centralei Cooperativeelor Sătești, din trecut și că sunt bani pierduți, am să vă citesc diferite posturi din chiar

bugetele d-voastră și veți vedea că [...]

- **I. Răducanu** : E prea multă „negură”, în cifrele pe care le citiți d-voastră

- **M. Negură** : Noi facem lumină. Este din bilanțul d-voastră. Cheltuieli făcute în contul Centralei Băncilor Populare,

toate la un loc însumează cifra respectabilă de 612.622.467, dintr-o administrație a unui portofoliu pe care l-ați numit putred.

Nu puteți impresiona opinia publică, nu puteți induce în eroare Parlamentul.

Fapt grav și indiscutabil este că d-voastră, prin politica cooperatistă pe care ați inaugurat-o, atât prin legiurile aduse cât și prin solidarizarea permanentă cu cei care sunt socotiți de rea gestiune, în dauna statului și a cooperăției, ați favorizat ceea ce nu era îngăduit, ați inaugurat jaful.

- **M. Ghelmegeanu** : De aceea am ordonat ancheta.

- **M. Negură** : D-voastră vă tânguți că comisia de anchetă a lucrat cu ușile închise.

Cred că a făcut o greșală.

În atmosfera greoaie a Oficiului Național al Cooperăției, trebuia să se țină ușile și ferestrele deschise. [.....]

- **M. Ghelmegeanu** : Răspunsul din partea guvernului l-am dat în ședința trecută, la 25 August,

așa că acum nu e decât o replică, pentru ca d. Negură să-și facă forma.

- **I. Costinescu** : Dar este o sdravănă replică.

- **M. Negură** : V-ați arogat un merit că prin legea din 1929 d-voastră la comisiunea de judecată,

ați pus un președinte de tribunal, că ați făcut un imens serviciu cooperăției, că ați introdus justiția în cooperăție.

Cred că după cele ce s-au petrecut la cooperăție, trebuia să duceți cooperăția la justiție,

pentruca în adevăr să se facă opera de purificare și de însănătoșire necesară.

- **Nichifor Robu** : D-le Negură, în afară de cheltuielile acestea, de care ați vorbit[.....]

Acolo s-au împrumutat bani dela Teatrul Național, cari nu au nici o legătură cu cooperăția,

nu știu ce este cooperăția; li s-au dat bani cu 4 la sută.

Oameni cari sunt parlamentari, au fost și prin consiliile de administrație, sunt membri ai Partidului Național-Tărănesc și de ai Partidului Liberal, încât procesul acesta puteți foarte bine să-l lăsați să-l facă alții.

- **Leonte Moldovanu** : D-ta.

- **N. Robu** : Eu sunt cinstit, nu am luat parte.

- **V. Papacostea** : Trebuie să recunoașteți un lucru, că, dacă dacă d. Negură a avut o impresionantă armătură

de date și cifre, nu mai puțin documentat a fost d. subsecretar de stat Ghelmegeanu.

- **M. Negură** : I-am răspuns că are date false.

- **V. Papacostea** : De aici am tras o concluziune, cu un fond logic și psihologic [.....]

Concluziunea este că nu dintre d-voastră poate veni denunțul și acuzarea la adresa celuilalt,

căci nici unul dintre d-voastră nu sunteți fără păcat.

Aveți dosare pline pentru faptele din trecut, d-le Negură ;[...]

- **I. Costinescu** : Faptele din trecut sunt Ion Brătianu.

- **V. Papacostea** : Amintirea lui Ion Brătianu ne este prea scumpă, pentruca să facem din ea

paravanul tuturor greșelilor din trecut.

- **Radu Roșculeț (PP)** : Tăceți, căci sunteți la dispoziția guvernului.

Nu aveți autoritatea morală să vorbiți în acest Parlament despre trecut.

- **M. Negură** : Sunt foarte neplăcut impresionat că o chestiune ca aceasta, cu un obiectiv de înaltă moralitate,

care trebuia să solidarizeze toate grupările politice, să producă o situațiune ca aceea care s- a desfășurat acum.

Mă așteptam să plecăm cu toții la fapte, pentruca opinia publică să vadă că noi nu ne pierdem vremea aici,

ci ne facem întreaga datorie. În loc de aceasta, văd diversiuni și din partea băncii ministeriale

și din partea altor membri ai partidelor din opoziție ; ceea ce este trist și vine în favoarea defraudatorilor,
cari vor folosi mai departe situațiunile înalte ce posedă pentru satisfacerea intereselor lor personale. [...]

- **M. Ghelmegeanu** : [...] S-a zis, ce caută cooperția în desbaterile între partidele politice – fiindcă, incontestabil, între Partidul Liberal și partidul Național-Țărănesc, prin modul cum d. Negură a înțeles să-și desvolte interpelarea, a luat naștere o discuțiune, care, are o latură politică.

Această latură politică n-o tăgăduiesc și nu poate fi tăgăduită. De ce ?

Pentru că conducerea în cooperatie, atât din punct de vedere al organizării ei, cât și din punct de vedere al gestiunii,

atinge directă răspundere a partidelor politice, cari sunt chemate la guvern

și, este incontestabil că, după cum guvernul PNT nu-și declină răspunderea modului cum a fost organizată și condusă cooperatia dela 1929 până astăzi, nici Partidul Liberal, prin reprezentanții săi acreditați,

nu va putea să-și decline răspunderea pentru modul cum cooperatia a fost condusă și organizată dela 1920 până la 1928. Numai pe această latură , procesul politic a avut loc. Dacă am făcut uneori o comparație între trecut și prezent, n-am făcut-o pentru a comite această greșeală,

care m-ar desonora, pentru ca din erorile trecutului să fac o justificare pentru eventualele insuficiențe ale prezentului.

Nu, am făcut-o numai pentru că progresul realizat este și mai evident prin comparațiune.

Și eu îmi păstrez această convingere, - și cred că, ancheta va ajunge la aceleași rezultate, -

că dacă se compară cele două gestiuni, a noastră, dela 1928

și aceea a guvernelor liberale, dela 1920 până la 1928,

nu va fi nimeni care să nu vadă unde sunt răspunderile

și să nu gradeze răspunderile, așa cum au avut loc.

Și este o a treia constatare, cu care închei. Cooperatia a făcut atenția Partidului Liberal și, șeful acestui partid, d. Duca, s-a ocupat în de aproape de această mișcare și, este incontestabil că, pagina cea mai necontestată pe care d-sa a scris-o în lunga și eminenta sa carieră politică, este aceea pe care a scris-o ca cooperador.

Atât de adevărat, că la 1925, fiind ministru de externe, îmi pare, găsea timp să se ocupe de cooperatie și de congresul întrunit în acel timp; atât de adevărat, că d. Duca, șeful Partidului Liberal, care, prin însăși situațiunea sa,

nu se mai poate urca la această tribună, decât pentru chestiuni mari, de orientare internațională sau internă,

totuși a socotit că organizarea cooperatiei e destul de interesantă, pentru ca d-sa să se urce la tribună,

în 1929, când s-a prezentat legea de organizare a cooperatiei și să-și prezinte observațiunile d-sale,

într-un discurs care a fost mult ascultat. [...] (pag. 581)

M.Negură / interpelare , 1 sept.'32

12 .) V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , Conclusiv, Cameră , 1 sept.'32

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț**, **Mihalache**, **IZCodreanu** , **IGDuca** ,**CIC Brătianu** , **Gh.Brătianu** ș.a.

[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte partide (doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări. Denotă fie aroganță, fie incopetență, fie simplitate.

Discursul este un rechizitoriu vehement la adresa PNL-ducist]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Consens și responsabilitate

"Pe această platformă de ovbiectivitate , sunt nevoit să recunosc , în primul rînd,

veritatea afirmațiilor

pe care le-a făcut ieri d.Duca [31 aug. LD : lipsă doc.] , în numele PNL .

Suntem de acord pe această constatare că, în ce privește liniile mari ale politicii de stat,

suntem toți bărbații politici și toate partidele politice de comun acord.

"Suntem de acord în ce privește politica externă ;

Suntem de acord în ce privește apărarea teritoriului românesc ;

Suntem de acord în ce privește politica minorităților ;

Suntem de acord în ce privește atitudinea noastră față de armată. (aplauze)

Un singur lucru regret mult , că d.Duca , ieri, l-a pierdut din vedere - lucru care trădează

tradiția noastră unitară într-o anumită chestiune : regret că d.Duca nu a învederat

că mai este o altă chestiune în care toți bărbații noștri politici ai acestei țări s-au găsit pe aceeași linie tradițională a devotamentului către Coroană.

Polemică "monarhică "

[LD : nici un prilej nu a fost lăsat de adversarii lui Duca , ca să nu i se bată încă un cui la sicriul

răzbunării lui Carol .Voi marca acest lucru.]

- **Duca** : Acea se înțelege de la sine și nu mai trebuie declarată.

- **Ilie Lazăr** : ((: "Devotamentul către Coroană , PNL nu-l etalează niciodată " (proteste la PNL)

- **I. Inculeț** : "Suntem partid monarhic și devotamentul se înțelege de la sine .

- **I.Răducanu** : "Într-adevăr , din trecutul dvs se înțelege de la sine

- **V.Rădulescu** : " Luăm act de declarația d-lui deputat Inculeț. _Și avem și noi această convingere ,

((: că este făcută cu asentimentul d-lui Duca, șeful PNL.

" Și atunci trebuie să tragem această concluzie , [...] pe buzele noastre ale tuturor bunilor români din această țară

este aceeaș formulă , în care am trăit și pe care am rostit-o în toate împrejurările :

<Trăiască Regele !. >"

(adunarea aplaudă în picioare) (p. 582) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Constituționalism**

[.....]

Este netăgăduit că pînă în momentul de față , noi am trăit într-un regim parlamentar fals.

Și acest regim a fost subliniat cu mai multă tărie și în alegerile din 1926 [PP-Averescu]

și în alegerile din 1927 [PNL] " (aplauze la PNT)

Va rămîne vie în amintirea acestei țări , participarea jandarmeriei , sub generalul Davidoglu și

sub generalul Ștefănescu , pentru falsificarea exercițiului liber al dreptului de vot.

"Am voit să afirmăm că această stare de lucruri este trecută și că nu va mai putea reînvia pe pămînt românesc "

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Partidele în regim parlamentar.**

▣ **Guvernul Iorga.**

▣ **Vinovăția PNL**

[LD :Speculații , găselnițe, de rea credință .

Merge pînă acolo cu anții- liberalismul încît găsește circumstanțe atenuante lui

Iorga...

pentru "defecțiune" ... considerînd PNL principalul vinovat pentru devierea de la parlamentarismul constituțional.]

[.....]

Întrebăm atunci pe d.Duca și întreg Partidul Liberal ,
cu ce au contribuit la întărirea parlamentarismului în România,
cînd, în 1931, au ajutat guvernul Iorga să ia puterea și imediat l-a părăsit ?

În ce situație s-a găsit acel guvern din p.d.v. al uzanțelor parlamentare ?

Ne mai avînd încrederea întregă a Parlamentului, el trebuia - și era fatal -

să se reazeme numai pe încrederea Coroanei.

În această situație, era imposibil ca Coroana să nu fie descoperită în fiecare moment.

lată marea greșeală a PNL , care este adevăratul autor

al devierii de la normele regimului constituțional " (aplauze la PNȚ) (p.

583)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Partide - Regim parlamentar

Regimul parlamentar se găsește într-o situație falsă și trebuie transformat dintr-o ficțiune , în realitate.

Care este atitudinea partidelor politice ? [.....]

Atitudinea PNL ? Nu sunt suficiente declarațiile din Parlament ; cine urmărește presa ...

- V.Rădulescu : - citînd din "Viitorul " și " Universul " , pe care le consideră " liberale -

- Inculeț : Ziarul " Universul " este un ziar independent , (ilaritate la PNȚ)

- C.Xeni : Pentru că "Dimineața " are simpatii față de PNȚ , se poate afirma că este "național-tărănistă " ?

- Emil Socor : Nu se poate spune acest lucru , deoarece "Dimineața " , prin mine , și-a spus cuvîntul.

- Inculeț : Nu vă suspectează nimeni, dar ați candidat pe listele PNȚ

- Emil Socor : Schimbați legea electorală și nu voi candida pe lista nici unui partid,

- Voce PNȚ : Dar dl Stelian Popescu a fost ministru în guvern liberal...

- V.Rădulescu : orice om cinstit poate face o deosebire între atitudinea "Universului" față de PNL ,

și " atitudinea obiectivă " pe care o au "Adevărul " și " Dimineața" ...

- Xeni : Și "Universul" , la fel, față de PNL ...

- V. Rădulescu : " Realitatea este că conducerea PNL este astăzi în oficina "Universului " ... (protestări la PNL)

[.....] Va să zică , PL e încă departe de ceea ce credeam noi asupra cuceririlor democratice și

se gîdește la libertățile dinainte de război [!?!] [...]

prin urmare, democrația românească este atăcată și pe față și pe ascuns [.....]

Acest lucru îl aducem la cunoștința Majestății Sale Regelui,

pentru ca să înțelegeți și dvs. și să trageți consecințele necesare " [!?!] (p. 584)

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ P-Țărănesc-Lupu

[.....]

Desprinderea dr.Lupu de PNȚ

În acel moment, PNȚ a adoptat , în Congresul de la Craiova, o Rezoluție prin care se cerea revenirea asupra actului de la 4 ianuarie (aplauze la pNȚ) Dr.Lupu a crezut și a afirmat atunci , că este o mare greșeală , pentru că dovedește din partea partidului , o lipsă de tact politic , această rezoluție închizîndu-i drumul spre putere.

[.....]

- V.Rădulescu : " [...] Dar încă odată, să nu falsificați istoria și să nu credeți că între dr.Lupu și între partidul din care ieșea atunci , era o deosebire de concepții la acea

dată.

S-a dus acasă la Ion Brătianu , acesta este adevărul ! Deși cunoștea ce raporturi erau atunci între Brătianu și partidul nostru ! " [LD : asta era trădarea !] [.....]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Iuliu Maniu -Duca

[LD : răspuns la insistentele întrebări sau aluzii privind absența lui Maniu din fruntea guvernului.] [.....]

Regret din suflet partea din urmă din discursul de ieri al d-lui Duca [LD :nu-l am] , când a avut nota subiectivă față de d.Maniu .[.....] "este un exemplu rar în viața politică a unui stat , că într-un om să se poată întruni , în același moment , și respectul neprecupețit față de Coroană, și sentimentul de demnitate civică a unui om de stat. (aplauze prelungite, bravo la PNȚ) Maniu n-a cunoscut nici aroganța trufașă , nici umilința.[Duca !] [.....]

Prezența lui Iuliu Maniu pe banca majorității ,într-un contact permanent cu majoritatea, va fi garanția cea mai mare de bunul mers al regimului parlamentar și de acordul care trebuie să stea neconținut între majoritate și banca ministerială. Ei bine, de ce vi se pare dvs.un lucru extraordinar că Maniu nu se găsește în fruntea guvernului ?

- **Xeni:** O să vedeți dvs. rezultatele .
- **Rădulescu :** Dle Xeni nu vorbiți de rezultate .[...] avem destule griji și noi că nu ne așteaptă vremuri bune, dar vinovați sunteți dvs în primul rînd . (p. 586) [.....]

Rădulescu / 1 sept.'32

▣ "Majoritatea" parlamentară - Guvernul Vaida

̄ În fața situației dezastruoase ,Regele a făcut un apel călduros la toate partidele politice.

Singuri dvs [PNL-1] ați refuzat să răspundeți la acest apel , așa încît sunteți criminali în fața istoriei ." (apaluze prelungite, bravo la PNȚ)

- **Inculeț :** Suntem criminali ; însă pe alt plan decît dvs. [.....]

V,Rădulescu / 1 sept.'32

I.Inculeț / I.Zelea Codreanu / Mihalache / IG Duca / Mihalache / Gh.Brătianu / Mihalache /

▣ Marile reforme democratice - polemică (p. 588 - 592)

[LD : această polemică s-a desfășurat pe parcursul întregului interbelic.

Ea nu s-a stins decît ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944, iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomnii... pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu - și nu știu cui ar mai ajuta - să încerc să restabilesc eu adevărul .

Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.

[LD : Chiar așa ! Oare au renunțat vreodată țărăniștii la aceste negațiuni ? vezi dacă găsești ceva în memorialistica gulagului comunist.

Dar în epocă.... aceste negări reciproce au provocat o mare derută în ochii tineretului , privind partidele politice]]

[LD : Negarea rolului PNL ,pentru reforme, pentru război, pentru Unire... a fost leit -motivul atacurilor PNȚ.

Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNȚ , pe atunci simpli ofițeri în armatele adverse - Maniu , în armata austro-ungară ; Mihalache, în armata Vechiului Regat - .

Pe acest substrat , s-a adăugat nevoia articulării ideologiei țărăniste (la Mihalache) și a dezideratelor regionalist -ardelenești (la Maniu) ...

astfel explicîndu-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

- **V.Rădulescu** : S-a mărginit partidul Liberal, ca totdeauna , să facă o serie de învinuiri și să afirme trecutul său politic. A spus ieri [LD : 31 aug.]

d.Duca o axiomă : sufragiul universal și exproprierea sunt opere exclusive ale PNL,

)): "Îi răspundem că nu este adevărat , că axioma este aceasta : exproprierea n-a pornit din inițiativa P.L. , a fost impusă prin presiunea evenimentelor

(aplauze la PNȚ, LANC ; întreruperi ,zgomot, la PNL)

)): "Tot trecutul Partidului Liberal dovedește că votul universal a fost o ficțiune .

Acest adevăr trebuie rostit și nu erați dvs datori să stăruiti așa de mult asupra acestui trecut "

- **I.Inculeț** : " Și votul universal și exproprierea erau curente populare -a spus-o și d.Maniu.Este incontestabil [...] erau curente populare care trebuiau înfăptuite. După cum știți, eu sunt din Rusia ...

- **Voci PNȚ** : ((: Din Basarabia ...

- **Inculeț** : ... și în Rusia , înainte de revoluție, erau aceste curente populare .

Or, tocmai în această privință , ne miram noi cei din Rusia, mai ales minoritarii, cum regimul țarist , în frunte cu țarul și nobilimea, mergeau orbește în prăpastie , ținându-se de privilegiile lor, izvorâte din proprietăți asupra pământului și a votului restîns.

" Vă mărturisesc că, ieșit din revoluția rusească , am fost profund impresionat cînd am constatat că în România Veche, într-o țară mică, aceleași chestiuni [...] au fost rezolvate de un partid , care pe atunci era reprezentantul burgheziei mari de la sate și

orașe.Tocmai acest fapt m-a impresionat mult și am admirat poporul acesta românesc din România Veche , care , prin conducătorii lui, la momentul oportun,

nu au așteptat ca aceste drepturi ale poporului să fie luate prin revoluție , ci le-au dat din proprie inițiativă , renunțînd din propria inițiativă la privilegiile lor "

(aplauze la PNL) Dacă dvs ați fost organizați într-un partid, atunci, firește, [...]

poate dvs ați fi avut cumințenia și ați fi dat aceste drepturi.Însă, în orice caz,

P.L a fost acela care era la cîrma țării înainte de război și,

pricepînd curentele acestea populare , a luat-o înainte și a dat ceea ce trebuia să fie

dat.Acum *pro domo* .Dacă a fost ceva care m-a determinat ca să intru în Partidul Liberal, a fost tocmai lucrul acesta.

Nu am obiceiul ca să divulg conversațiile personale , însă aici este ceva , care se poate spune. În ziua aceea cînd a vorbit d.Maniu , i-am expus d-lui Vaida , aceleași considerațiuni. Mi-a răspuns : < Dle lanculeț , ai dreptate , într-adevăr conducătorii

României dinainte de război au înfăptuit aceste revendicări, din proprie inițiativă și la vreme . > (aplauze la PNL)

- **I.Zelea Codreanu**- tatăl (G de F) : "Dle Inculeț, știu și eu ceva înainte de ce știai d-ta.Uite ce știu eu cu precizie , că marele suflet , care a fost Regele Ferdinand I ,

iubitor de țărănime și de libertatea poporului românesc, fără să întrebe guvernul, a venit la noi pe front și a spus cuvîntul său pentru pămînt și pentru vot universal "

(aplauze la PNȚ)

- **IIMirescu** : " O legendă !"

- **I-Z.Codreanu** : "Asupra acestui adevăr s-au pronunțat destui oameni politici în țara aceasta. S-a pronunțat și d.general Averescu la timpul său, și diferiți fruntași politici au afirmat același lucru. Știu precis că atunci cînd a venit Regele Ferdinand la noi pe front și ne-a făgăduit nouă și tuturor ostașilor aceste două lucruri...

- **G.Ștefănescu -Goiceanu** (PȚ) : " Prin ordin de zi ."

- **IZCodreanu** : " Prin ordin de zi, așa este .Atunci guvernul nu știa nimic și pe guvern l-a pus în fața faptului împlinit.

- **C.Radovici** (Un .Agrară) : "Reformele anunțate în 1914, de ce au fost făcute ? "

- **IZCodreanu** : " Dacă este vorba de reformele enunțate la 1914, eu vă spun : aceste reforme le-am enunțat noi la 23 aprilie 1910." [???]

- **C.Radovici** : "Să dăm Cezarului ce e acezarului !"

- **IZCodreanu** : "Apoi Cezarul este Regele Ferdinand "

- **Inculeț** : " Cu toții știm că tot ce se face , se face în numele Majestății Sale Regelui .Incontestabil că și reforma agrară și votul auniversal s-au făcut nu numai cu consimțămîntul , dar și cu inspirația marelui Rege Ferdinand.

Însă d-le Codreanu , vezi d-ta, și Regele trebuie să-și găsească un perfect instrument pentru a le introduce în viață, și acest instrument a fost tocmai Ionel Brătianu cu Partidul Liberal , gîndul căruia coincidea cu gîndul Regelui Ferdinand "

(apaluze la PNL)

- **Emil Socor** (dir."Dimineața") : [...] de ce nu a făcut aceste reforme după 1907 , după

ce țărani s-au răscolit și după ce s-a văzut și de către orbi necesitatea de a se da țăranilor pământ și vot ? "

- **I.Mihalache** (ministr.de Interne) : " Dle președinte să-mi dea voie d.Inculeț să mă bucur , ca "regățean" , de progresele pe care d-sa le-a făcut , pentru că , în timpul când PNL a venit cu votul universal,

[LD : la ce i-a putut aduce orbirea negării de merite ! Mi s-a făcut lehamite !]

d-sa , în Sfatul Țării, împreună cu alți prieteni de ai noștri, neîncrezători în reformele < burgheziei > române , au discutat luni de zile dacă trebuie să se unească < cu sau fără condiții > , cu Vechiul Regat " (aplauze la PNȚ)

- **I.Inculeț** : "Era guvern Marghiloman, atunci "

- **I.Mihalache** : "Motivul real era : neîncrederea în reformele și făgăduelile < burgheziei > române. ((: " Mi se pare că d.lanculeț a făcut mari progrese, și aceasta este îmbucurător ! Dar eu am impresia că d-sa este mai catolic decât Papa . "

" Partidul Liberal bate mereu monedă că a dat votul universal și exproprierea .Să-mi dați voie să-l întreb : astăzi, de la război încoace, mai este vreo țară în Europa în care să nu existe votul universal ?

De ce se laudă atunci , liberalii, cu această reformă care a fost o cucerire generală, pentru toate țările înapoiate , operă realizată în timpul războiului, sub presiunea evenimentelor ?

Adevărul este că liberalii au ținut înscris în programul lor , timp de 20-30 de ani votul universal, și a trebui să vină expediția din 1913 în Bulgaria, pentru ca ostașul român să ia contact cu o țară în care votul univesal era o realitate de 30 de ani, și Ionel Brătianu, a cărui inteligență și al cărui patriotism îl recunoaștem cu toții, a trebuit să înțeleagă că ceea ce nu s-a putut refuza cetățenilor bulgari , cu 30 de ani în urmă, nu se va mai putea refuza nici românilor. Și astfel a recunoscut că trebuie să se introducă în România - nu votul universal , pe care îl avea în program de 30 de ani - ci colegiul unic , adică vechile colegii cenzitare , strânse într-un singur colegiu, plus cel mult știutorii de carte , căci aceștia se discuta dacă să intre sau nu."

"Iar în ce privește exproprierea , a fost într-adevăr vorba de expropriere , dar numai pentru 1 milion de ha, nu de exproprierea care a venit în timpul războiului .

În 1914, a fost convocată Constituanta , anume ca să se facă aceste reforme cu totul reduse.Și atunci mă întreb :dacă ele erau în domeniul sufletesc general al PL , ce dar mai bun ar fi putut să facă țărănimii și națiunii române , în momentul pornirii la război, decât votul universal și exproprierea ?

Adevărul este că a trebuit să vină acea puternică presiune , în fața căreia nimeni n-ar fi putut să se sustrgă , și să dea votul universal și exproprierea , mult mai largă decât trecuse prin mintea oricărui din oamenii politici , inclusiv șeful PNL " (aplauze la PNȚ)

" Să nu se invoce aici guvernul Marghiloman.Știm cu toții că Marghiloman a guverant într-o epocă scurtă de recrudescență reacționară, când se credea în victoria Germaniei. [...] Dar însuși Marghiloman [...] sub presiunea revoluției rusești , [...] ar fi dat votul universal " [.....]

"Partidul liberal avea două garnituri înlăuntrul lui : la stînga, tineretul democrat ; la dreapta, marea proprietate, tot așa de conservatoare ca și P.Conservator.

"Tactica lui era : reforme înaintate pe hîrtie, în "program" ca să le agite pentru elementul democrat din stînga, și practici reacționare , la fel cu ale P.Conservator, ca să liniștească elementul reacționar din dreapta " (aplauze la PNȚ)

Aceasta este trista realitate . Să încetați o dată , d-lor liberali, cu exploatarea unor reforme în care nu ați crezut nici chiar după ce le-ați scris , pentru că ați căutat să le falsificați în toate dispozițiunile lor. " (aplauze , strigăte " Așa e ! " , la PNȚ)

I.G.Duca / 1 sept.'32

▣ Ionel Brătianu –reforme

(replică lui Mihalache)

[LD : IGDuca citează din Notițele sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu, apoi ca membru al guvernului pe timpul neutralității .]

" D-lor deputați, discuția de astăzi nu are nici măcar meritul originalității , fiindcă sunt 13 ani - de la 1919, din Parlamentul de la Atheneu - de când d.Mihalache și prietenii d-sale

susțin mereu că noi nu am avut nici un merit în înfăptuirea reformelor democratice , în înfăptuirea votului obștesc și a exproprierii ."

- **I Mihalache** : Meritul fatalității de a le subscris .

- **IGDuca** : Știu că aceasta este chestiunea care pe d-ta, pățimaș cum ești, te doare mai rău.Cu ce nu te poți împăca este că nu sunteți d-voastră decît beneficiarii , iar nu autorii reformelor democratice." (aplauze la PNL)

Eu respect aceste simțăminte numai dintr-un p.d.v: din cauza tenacității lor.

Dar, dă-mi voie să-ți spun , este așa groaznic de nedrept ceea ce spui în această privință, așa de dezmințit de realitatea însăși a faptelor , încît, crede-mă , are să vină în curînd o vreme în care chiar d-ta ai să recunoști nedreptatea afirmațiunilor pe cari le tot repeți de 13 ani . Eu te urmăresc cu foarte mult interes , te-am cunoscut de cînd erai un modest învățător...

- **Voce PNT** : Este un mare merit !

- **Duca** : " [...] De aceea, dă-mi voie să sper că va veni o zi în care și d-ta îți vei da seama că greșești cînd prezinți chestiunea sub o formă atît de pățimașă.

Care este adevărul ? Adevărul istoric este următorul.

Întîiu , eu nu contest evidența.Reformele nu sunt numai produsul oamenilor cari le realizează în mod practic : ele sunt și rezultatul ambiantei unei epoci.

- **IIMirescu** : " Cascada tronurilor și revoluția din Rusia. "

- **IGDuca** : " Este evident acest lucru. Dar care este meritul istoric al PNL , pe care orice ați spune d-vs nu îl veți putea distruge ?

Este că PNL a pus ca o problemă imediată , de realizare a României Mari , problema reformei agrare și electorale ."

Cînd ? Aici dați-mi voie să vă spun că , după mine, meritul nepieritor al lui Ionel Brătianu(aplauze prelungite la PNL) Atunci cînd , în Țara Românească , Partidul Conservator , care era potrivit acestei idei, avea o putere și o autoritate mare, și , în al doilea rînd, atunci cînd în Europa - și mai ales în Europa ce ne înconjoară - era cu totul altă atmosferă decît aceea prielnică unor atari reforme.

Să vii astăzi să aperi chestiunea exproprierii , nu este un merit pentru nimeni, cînd toată lumea a realizat-o, dar să vii să formulezi ideea exproprierii atunci cînd nici o țară din Europa , nici chiar în cele mai democraice , nici un partid de guvernămînt nu îndrăznește să o propue ca o soluție practică și de imediată înfăptuire , aici este marele merit al lui Ionel Brătianu .

(aplauze prelungite la PNL)

Și încă o dată, cînd într-o Românie Mică , care în momentul acela era înconjurată , pe de o parte , de monarhia reacționară a Habsburgilor , pe de altă parte, de puternica împărăție țaristă.

Aceasta va rămîne un merit al lui Ionel Brătianu nu numai pentru politica românească, dar pentru politica europeană , căci a dovedit atunci că el are o viziune clară a destinelor , care într-un viitor apropiat șteptau Europa întregă."

(aplauze la PNL) " Credeți dvs că acest merit istoric al PNL îl puteți dărîma prin patimele d-voastre trecătoare și vremelnice ?

Nu, d-le Mihalache , d-ta cel dintîi vei ajunge , cînd vei avea peri albi să regreți cuvintele pe care le rostești astăzi."

IGDuca / 1 sept.'32

▣ Regii Carol I , Ferdinand I - reformele

(replică lui I.Z.Codreanu)

[LD : IGDuca citează din Notițele sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu] A auzit pe onorabilul domn Zelea Codreanu , căruia nu-i aduce nici o imputare,pentrucă erau probleme pe care nu putea să le cunoască.

- **Voci PNT** : Auzi domnule ? !

- **Duca** : " Nu, fără răutate, fiindcă d-ta , d-le Zelea Codreanu, nu erai pe atunci în secretele zeilor - am auzit, zic, că d.Zelea Codreanu a vorbit de rolul MSR Ferdinand , în înfăptuirea reformelor.

"Marea fericire a României , în epoca în care reformele s-au impus ca o necesitate politică și socială, a fost tocmai că Regele Ferdinand a înțeles , ca nimeni altul, necesitatea acestor reforme și guvernul Național-Liberal de pe atunci - din care eu am avut onoarea să fac parte - n-a avut sprijin mai mare, mai înțelegător și mai deplin , în fiecare clipă, pe chestiunile democratice de tot felul, pînă și pe chestiunea exproprierii

subsolului, decît din partea MSRegelui Ferdinand I . "

[Dar....]

"Dacă regele Ferdinand ar fi însă printre noi, cu simțul de dreptate care l-a caracterizat , El , cel dintîi, ar protesta cînd i s-ar atribui numai lui meritul reformelor , și aceasta din două motive : întîi, pentru că Regele Ferdinand știa că în momentul în care reformele au fost aduse de Brătianu , nu El era Regele României , era unchiul Său, Regele Carol I .

Bătălia cea mare , pe care Ionel Brătianu a trebuit să o dea pentru a pune reformele pe terenul realizărilor practice, nu a dat-o cu Regele Ferdinand, ci cu Regele Carol, și aici iarăși sunt dator să aduc un omagiu bătrînului suveran , care, la sfîrșitul glorioasei sale domnii , după ce ani de zile s-a opus acestor reforme, nu a voit să închidă ochii înainte de a le fi văzut realizate.

Știi ,dle Mihalache, care era formula Regelui Carol ?

/ Zicea : <da, m-am opus acestor reforme ani de zile, dar astăzi nu sunt destul de lipsit de simțul realităților, ca să nu văd că aceste reforme se vor impune în curînd .[...]

nu vreau să las succesorului Meu această chestiune deschisă, fiindcă este o chestiune prea gravă pentru un început de domnie. Prefer ca eu, cît voi trăi, cîtiva ani, fiindcă sunt de peste 75 de ani, să o rezolv și să iau o atare grijă moștenitorului meu. >

/ Regele Carol, în septembrie 1913 : < Guvernul conservator, compus din două ramuri , care nu se înțeleg între ele, nu va putea merge înainte și va trebui să veniți dvs, liberalii, la putere. >

/ Ionel Brătianu i-a răspuns : < Sire, nu vin la guvern decît cu o singură condiție :

a să pot înfăptui reformele .Altminteri nu iau puterea. >

/ Bătrînul Rege , care era un om foarte cumpănit în gîndurile lui, a cerut să mai reflecteze și în noiembrie sau decembrie - în notele mele aș putea găsi data exactă - bolnav fiind, l-a chemat pe Brătianu și i-a spus :

< M-am gîndit, îți acord reformele , pregătește-te să vii peste cîteva săptămîni la guvern .

> [.....]

"Prin urmare , Regele Ferdinand nu putea să tăgăduiască meritul nostru ,fiindcă știa că chestiunea fusese hotărîtă înainte de venirea sa la Tron, de către predecesorul său. (p. 590)

* Notă / [IGDuca](#) / 1 sept 1932 -----

▣ **Tratatul cu Puterile Centrale**

[LD : [IGDuca](#) citează din Notițele sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu , într-o replică în care frunțași ai PNȚ negau meritele lui Brătianu .

Vezi context - fișier Parlament]

" Și tot atunci [nov. sau dec.1913] , ((: și aceasta , onorabile domn Vaida, pentru dvs, tot atunci s-a pus o altă chestiune - fac aici o mică digresiune - chestiunea tratatului de alianță cu Puterile Centrale . (Conrad von Hoetzendorf venise la București și reînoise tratatul de alianță , în toamna anului 1913)

- **Carol** : <Trebuie să te vestesc că am reînoit tratatul de alianță cu Puterile Centrale. >

- **Brătianu** : < Obținut-a Majestatea Voastră garanții pentru situația românilor din Ardeal , sau chestiunea a rămas în acelaș stadiu în care era înainte ? >

- **Carol** :< Nu, nu am obținut nimic decît făgădueli vagi .>

- **Brătianu** : < Atunci, eu nu pot să iau guvernul, Sire , decît vestind pe reprezentanții Puterilor Centrale că în asemenea condiții , eu nu iau asupra mea răspunderea aplicării acestui tratat .>

"Dealtminteri consultați acum și memoriile contelui Czernin , și corespondențele de la Ministerul de Externe din Berlin, și veți vedea că și ministrul Germaniei , și ministrul Austriei, de la București, au raportat înacel moment , acest lucru guvernelor respective" (p. 590)

[IGDuca](#) / 1 sept . '32

▣ **Reformele -Parlamentul de la Iași**

(replică lui Mihalache, Socor etc etc) -continuare -

- **Mihalache** : "Vorbiți de colegiul unic ? [...] Dar pentru Dumnezeu, este un lucru

important .În ajunul războiului, nu aveai curajul să vorbești de votul universal !
Este un lucru important ! "

- **Duca** : " Le-am amânat , fiindcă conservatorii ne-au amenințat că , dacă vom veni cu aceste reforme,profitînd de apropiata perspectivă a războiului, vor dezlănțui o luptă împinsă până la un adevărat război civil " (exclamații ironice la PNȚ)

(: A ! Vă este ușor d-voastră, feciori de bani gata ai reformelor, să vorbești și să rîdești astăzi. (" lupta sălbatecă " dusă de Nicu Filipescu ; "deslănțuirile violente" ale lui PPCarp, Alex.Marghiloman, Titu Maiorescu)

Brătianu și-a zis : < Cum am să intru eu în război, cu o țară în răzvrătire politică, pe chestiuni interne de această însemnătate ?

Mai bine amîn reformele cîtăva vreme, pentru că ele se vor impune, mai mult încă, sub presiunea războiului și voi putea astfel să le realizez într-o măsură mai largă ...>

"Am venit la Iași , și acolo s-a deschis Parlamentul, în decembrie ,cîteva zile după căderea Bucureștiului. S-a discutat Mesajul Regal.

Ciorna acestui Mesaj a fost redactată de mine.

Prin urmare, eu nu vorbesc din auzite , vorbesc din ceea ce știu, vorbesc întemeiat pe fapte, la care am avut marea cinste de a fi părtaș.

În textul acestui Mesaj am pus această frază - a fost scrisă de mîna mea -

că, astăzi , mai mult decît oricînd, se impune ca să realizăm reformele anunțate la 1914 , și pe temeiul cărora a fost convocată Constituanta " ...

- **Em.Socor** : Dar s-au anunțat în 1914 ?

- **Duca** : " ... am pus această frază în Mesaj, și cînd s-a dus Brătianu cu Mesajul la RegeleFerdinand , spre a-l supune Înaltei Sale aprobări,

Regele s-a grăbit să primească și să subscrie fraza aceasta înscrisă de noi.

Iată de ce , iarăși, Regele Ferdinand , nu putea să conteste meritul și inițiativa noastră în această chestiune. Dar , mai departe, cînd regele Ferdinand a rostit discursul său de la Răcăciuni - ((: să-ți mai dau încă un amănunt , d-le Mihalache, e bine să-l știi ! -

a fost discuțiune violentă în Consiliul de Miniștri . **Take Ionescu** a protestat și a spus :

< cum și-a însușit Majestatea Sa dreptul să angajeze guvernul pe chestia reformelor , căci noi nu suntem un guvern Național-Liberal, suntem un guvern național, și dacă dvs, liberalii, sunteți pentru reforme și le vreți largi,

noi, Partidul Conservator, avem concepțiile noastre și , oricare ar fi evenimentele,

nu putem renunța așa de ușor la ele. Încă odată, cum a putut Majestatea Sa să-și ia acest angajament , fără să ne fi consultat și pe noi , în prealabil ? >

Și atunci, știți ce a răspuns Brătianu ? : < Dar d-le Ionescu, Majestatea Sa n-a făcut, în discursul de la Răcăciuni, decît să parafrazeze fraza care era în Mesajul Tronului , pe care d-ta l-ai iscălit alături de mine.>

Și astfel, Take Ionescu a trebuit să renunțe la acțiunea pe care o începuse , și s-a convins și el că nu se mai pot amîna reformele .

Acesta este adevărul istoric. Încă o dată vă spun : ar fi bine să nu mai veniți cu această chestiune , și n-o mai tratați , pentru respectul cuvenit adevărului istoric , cu atîta violență și patimă. " (p. 591) [.....]

I.Mihalache / 1 sept.'32

▣ PNL -reforme democratice

(replică la replica lui Duca)

- **I.Mihalache** : " Dlor deputați, din amănuntele pe care ni le-a dat d.Duca , am constatat mai întîi, că d-lui n-a vorbit de ce nu a fost dat votul universal și exproprierea largă a celor 2.600.000 , adică a celor două reforme venite după război, ci a arătat de ce nu a putut fi realizat colegiul unic și exproprierea îngustă , care fusese promisă prin scrisoarea lui Ioan Brătianu , din 1913, iar că acestea nu au putut fi date, din pricină că PNL nu a avut libertatea de acțiune : s-a temut de Partidul Conservator. "

- **IGDuca** : " Aceasta era o concepțiune mare, de om de stat ,

d-le Mihalache, ridică-te mai sus, pentru Dumnezeu ! " (aplauze la PNL)

- **Mihalache** : " Dle Duca, eu sunt convins că, dacă PL exista o profundă și sinceră convingere , dacă era omogenitate de vederi, dacă era unanimitate de vederi, pe aceste mari chestiuni, PL, care nu s-a împiedicat de Partidul Conservator în alte împrejurări, nu era să se împiedice tocmai pe aceste mari probleme, și cînd avea atîtea sute de mii de țărani în spatele său. (aplauze la PNȚ)

pe care-i putea porni , cu și mai mare entuziasm la război.

Dvs trebuia să ne fi arătat de ce PL nu a realizat , nu colegiul unic, ci sufragiul universal, pe care-l avea înscris de aproape 30 de ani, în program și exproprierea largă , cu care se laudă acum, decât după război.

Aceasta să o facă istoricii dvs. Pînă atunci , noi știm un lucru : unul dintre istoricii noștri de astăzi, d.lorga, a făcut altfel povestea acestor evenimente , fiind față și d-voastră . (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 591)
Mihalache / 1 sept.'32

▣ **Regele Ferdinand și reformele.**

" Și pentru că aici este vorba de amintiri istorice și de omagiul care s-a adus Regelui Ferdinand , omagiu la care și noi ne alăturăm, țin de datoria mea să vă spun ce mie mi-a spus Regele Ferdinand , într-o audiență textual :

< reforma votului universal și a exproprierii , Eu, Regele Ferdinand , le-am făcut >
(aplauze la PNȚ) (p. 591)

Mihalache / 1 sept.'32

▣ **PNL: reformele , războiul**

- (contra-replică la replica lui Duca)

" Dle Duca, voi fi fericit ca istoricii d-voastră să mă convingă că am fost înșelat . Deocamdată, pînă acum , tare nu știu de ce ați pus în program votul universal și l-ați ținut 30 de ani nerealizat. Ca reprezentant al clasei țărănești , știu că în realitatea zilei și în realitățile noastre sociale , această clasă țărănească nu a avut nici o deosebire de tratament în raporturile cu clasa conducătoare din trecut și cu viața politică , între Partidul Liberal și Partidul Conservator " (aplauze la PNȚ)

Și, ca să punem punct : știm că , 1907 și 1916, adică așa cum ne-ați dus pregătiți de război, o fi aparținînd și Partidului Conservator, dar în proporția în care a guvernat țara; restul vă aparține d-voastră "
(aplauze prelungite și îndelung repetate la PNȚ) (p. 591)

IGDuca / 1 sept.'32

▣ **PNL : războiul**

(replica la noua replică Mihalache)

[LD : Negarea rolului PNL pentru război, pentru Unire... a fost leit -motivul atacurilor PNȚ. Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNȚ , pe atunci simpli ofițeri în armatele adverse - Maniu , în armata austro-ungară ; Mihalache, în armata Vechiului Regat -

astfel explicîndu-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

"Voi răspunde d-lui Mihalache , pe larg, în chestiunea pregătirii militare și unul din motivele pentru care

am anunțat ieri [LD : lipsă doc.] că voi interpela în chestiunea armatei,

este nu numai spre a stabili care este astăzi situațiunea apărării noastre naționale , dar ,

pentru a răspunde totdeodată și la acuzațiunile pe care , cu atîta ușurință, le aruncați și al cărui ecou v-ați făcut dvs.[Mihalache] , de la această tribună, în privința pregătirii noastre militare , la intrarea noastră în rzboi ." (înteruperi, zgomot la PNȚ)

Vă declar, d-lor, de pe acum, nu numai că nu avem să roșim de rolul pe care l-am jucat în aceste împrejurări istorice, dar că , dacă mai aveți o fărîmă de dreptate în sufletul d-voastră, veți fi obligați să aduceți omagiul d-voastră eforturilor pe care noi le-am făcut atunci. " (aplauze prelungite la PNL) (p. 591)

IGDuca / 1 sept.'32

▣ **Curentele din PNL - reformele**

(replica la noua replică Mihalache)

Mihalache a spus că PNL nu a făcut reformele, nu din cauza opoziției PC, ci din cauza existenței a mai multe curente în PNL.

El se simte obligat ca, din acest p.d.v., să aducă un omagiu PNL , pentru momentul 1913. "Ionel Brătianu a convocat partidul , după ce a scris istorica sa scrisoare , și a spus membrilor lui de toate categoriile , și celor bătrâni, și proprietarilor de zeci de mii de pogoane, și tineretului generos :

< acesta este programul meu , cu acest program guvernez, dacă mă ajutați , dacă nu, să mi-o spuneți categoric și eu mă retrag din viața publică.>

(aplaude la PNL)

- **Mihalache** : I-am adus omagiul pentru aceasta .
- **Duca** : "De unde vine mândria mea ? Eu nu m-am mirat atunci , că tinerimea generoasă și-a dat aprobarea ei acestui program înaintat de reforme ; mândria mea provine din faptul că am văzut , cu o spontanietate admirabilă, pe toți bătrânii partidului, de la bătrînul Costescu-Comăneanu , care avea aproape 80 de ani, pînă la Alexandru Filipescu de la Vlașca , care avea 45.000 de pogoane de pămînt, pînă la Ionel Dinu Mihail, care avea 80.000 de pogoane de pămînt, i-am văzut pe toți , în unanimitate , fără să fie nevoie de nici o presiune asupra lor - vă afirm în mod solemn : de nici o presiune - pe toți aceștia i-am văzut dând adeziunea lor întregă lui Brătianu și fiind susținătorii reformelor , tot atît de hotărît ca și tinerimea generoasă. " (aplauze prelungite la PNL)
)): Și , ca să conchidem .D.Mihalache crede că este foarte abil când mereu repetă : ați vrut colegiul unic, nu vot universal .

" De sigur, era vorba de o problemă în plină evoluțiune [...] ea își urma fatal drumul ei. Omul de stat nu poate să realizeze dintr-odată toate concepțiile lui. Numai naivii , numai nepregătiții în politică , își închipuie asemenea lucruri și își fac asemenea iluzii ." (aplaude la PNL)

- **I.Mihalache** : " Timp de 30 de ani , votul obștesc a fost numai în programul naivilor din partidul d-voastră ? "

- **IGDuca** : "O asemenea concepție nu era permisă unui om cu înțelepciunea și experiența politică a lui Ionel Brătianu și nici regele Carol nu ar fi permis ca această chestiune să se rezolve în vremuri normale, fără o fatală evoluție. [.....]
PNL a reprezentat întotdeauna progresul, nici o dată măsurile restrictive.

)): Dle Mihalache, de aceea ai să te trudești încă atâția ani , cît vei mai trăi, să ne iei acest merit " [!!!]

- **Mihalache** : Am ceva mai bun de făcut

- **Duca** : Dar îți declar dinainte că nu vei reuși, fiindcă sunt adevăruri istorice mai puternice decît voința și decît patimile d-tale " (apaluze la PNL) (p. 592)

Gh.Brătianu / 1 sept . '32

▀ PNL- reformele democratice

(replică la opiniile lui Mihalache) Vezi pe larg și context la fișier PNL-1

[LD : atitudinea lui este dramatică, paradoxală față de confruntarea dintre PNȚ și PNL-ducist. Ca și cu alte prilejuri, ocolește , ignoră , existența celui alt partid, vorbind parcă în numele unuia singur !]

C.Toma a prezentat opera partidului Liberal.El nu va reveni. Nu se va pronunța nici asupra chestiunilor discutate , pînă în acel moment, în Cameră .

)): " Scopul meu este însă să protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea împotriva falsificărilor istorice cari se încearcă atunci cînd se contestă meritele Partidului Liberal, și ale marilor săi conducători de altă dată ,

în chestiunea ridicării morale și materiale a păturii țărănești din această țară. (aplauze la PNL) Dle ministru Mihalache , ați citat adineauri părerea d-lui Iorga.

)): " Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente, ca și în "Doi ani de restaurație" , d.Iorga este stăpînit de aceeași patimă , de aceeași vâltoare de luptă pătimașă , care întunecă vederile acestei Adunări "

"Asupra acestei chestiuni, nu din patimile care vă frămîntă , aici, va ieși adevărul.

Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea care o caracterizează.

Dați-mi voie să conchid printr-o întrebare : această discuție istorică , asupra unor fapte

care stau deasupra îndoielii și nici nu ar mai trebui să formeze obiectul preocupărilor Adunării, este oare singurul obiect al dezbaterilor noastre ?

D-lor, reformele de cari s-a vorbit și de care se vorbește mereu, reformele acestea care ne sunt scumpe, ca și amintirea acelor din inițiativa cărora s-au înfăptuit, sunt amenințate în cauzele, în efectele și esența lor, de criza grozavă care ne apasă. (aplauze prelungite la PNL)

Ei bine, preocuparea noastră trebuie să se îndrepte în primul rând asupra prezentului și asupra viitorului. Opera noastră nu trebuie să fie o discuție zădarnică asupra trecutului, ci trebuie să fie o operă de restaurare, pentru a salva prezentul și a pregăti viitorul acestei țări. Acestea am avut de spus."

- **I.Mihalache** : " Fac un apel la d.Brătianu, care este istoric, ca în preocupările d-sale de istoric - și fac un apel și la ceilalți istorici - atunci când vor judeca trecutul țării noastre și activitatea pe care au desfășurat-o guvernările noastre, pînă la Unire, să rezerve un capitol prin care să explice viitorului,

)): cum se poate ca în România să existe pe un pămînt atît de bogat, cea mai săracă clasă țărănească ? (aplauze, bravo, la PNȚ)

)): Cum se poate ca, după atîția ani, după atîtea decenii de fericită guvernare liberală, să avem în România cea mai mare mortalitate și cel mai mare analfabetism din Europa ? Atîta și nimic mai mult." (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 592)

[Șt.Cicio - Pop anunță că nu va mai îngădui întreruperi .

Se ia o pauză . V.Rădulescu reia discursul.]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Adevărul ? Sarcina istoricilor

(după replicile lui Duca și Gh.Brătianu, contrate de Mihalache)

[LD : reține ! atît de rar ai găsit preocupări pentru adevărul istoric ! Nu știi ce profesie avea acest Rădulescu]

- **V.Rădulescu** : " Dle președinte, d-lor deputați, lunga incursiune în domeniul istoric, pe care a făcut-o d.Duca, nu m-a convins în ceea ce privește adevărurile istorice, pentru că chiar d-sa a recunoscut că cele două reforme au fost impuse de vreme.

Mi-a mai dovedit această lungă incursiune un lucru, că istoria nu trebuie scrisă de acei cari participă la evenimente, istoria este scrisă mai târziu, când faptele vor putea fi privite sub o anumită perspectivă, de acei oameni cari vor putea să aibă note de la toți cei ce au luptat între dînșii.

" În orice caz, d-lor, dacă istoria va contesta paternitatea Partidului Liberal, în ce privește cele două mari reforme, un singur lucru este hotărît și lămurit,

)): și acest lucru nu este nevoie să ni-l lămurească nici d.Duca, nici d.Brătianu [.....] că votul universal a fost escamotat de Partidul Liberal (aplauze la PNȚ)

că timp de 10 ani țara întregă a fost batjocorită, că nu au fost alegeri libere și că votul universal a fost un simulacru.

)): " Nu avem nevoie, pentru această chestiune, de cunoștințele istorice ale d-lui Duca pentru că aceste lucruri le cunoaștem noi, cari am fost martori ai acestor scene.

(aplauze la PNȚ) "Oricare ar fi fost partea de contribuție, ea a dispărut prin modul cum s-a comportat Partidul Liberal față de ele. [...] " (p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32, retro'1913

▣ Liberalii- conservatorii .

(replică la polemici)

" Eu mai știu un amănunt istoric. Mi-au căzut în mînă documente care contrazic spusele d-lui Duca - Memoriile lui Maiorescu - [.....]

Din duelul care a fost zilele trecute între d.Manu și Duca, d Duca a crezut că, provocîndu-l, d.Manu va veni să dea explicații, și a venit cu tot acest material documentar. Spuneam că mi-a trecut prin mînă o dată acest document și

trebuie să existe acest document : am văzut o notiță a lui Maiorescu, după pacea de la București, prin care **Maiorescu** afirma următorul lucru :

Majestatea Sa Regele Carol I, imediat după încheierea păcii de la București,

a avut impresia că Ionel Brătianu a aruncat acele două reforme ca o digresiune [LD sic ! poate a vrut să spună "diversiune" ? !] pentru ca să întunece gloria lui Maiorescu, care făcuse războiul și pacea de la 1913."

"Această constatare pe care o face Maiorescu, este în continuă concordanță cu toată atitudinea de ani de zile, de decenii, a Partidului Liberal, care a vrut ca orice reformă să fie considerată de opinia publică ca aparținând lui.

Este cunoscut în deobște acest sectarism, care a caracterizat întreaga operă a Partidului Liberal. Dar nu s-au mărginit - de aici am plecat eu - cuvântătorii PL să preamărească aceste reforme ale PL:[.....]

"Aceasta ne face dovada că multe reforme cari se prezintă ca ale PNL, erau făcute sub presiunea evenimentelor și sub presiunea acestui tânăr partid [PT ?] , care amenința existența Partidului Liberal." (aplauze la PNȚ)

[.....] D.Iamandi ne întreba : ce a căutat Cantacuzino alături de d.Mihalache ?

[.....])): Mai degrabă am întreba : de ce oamenii mari ai țării au avut repulsie pentru PNL ?"

I-aș aminti d-lui Iamandi că în pleiada de oameni mari , cari s-au înregimentat sub drapelul lui Ion Mihalache, s-a găsit și ilustrul fiu al Moldovei, Matei Cantacuzino, care, deși profesor universitar , s-a înregimentat sub învățătorul Ion Mihalache. " [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii

(replică - polemică)

((: "Ni s-au mai adus și alte învinuiri . A mai găsit d.Iamandi , cercetător al realităților istorice, că d.Maniu nu mai are Ardealul la picioarele lui, ca altă dată ; că este alungat din Ardeal . În cercetările sale obiective , d.Iamandi ce credeți că a găsit ?

Că Ardealul s-a lipit trup și suflet de Partidul Liberal "

(ilaritate pe băncile PNȚ)

"Mă gândeam unde este pictorul care, entuziasmat de cuvintele calde ale d-lui Iamandi, ar putea să facă acest tablou , care să reprezinte realitatea politică a vremurilor de astăzi : pe d.Maniu , izgonit din Ardeal , ((: iar Transilvania întreagă prosternată la picioarele d-lui Dinu Brătianu " (aplauze la PNȚ)

- C.I.C.Brătianu : Eu mă întreb ce intervențiune am eu în această chestiune ? "

(ilaritate pe băncile PNL)

- V.Rădulescu : " [...] ați fost în fața mea . Am dat un exemplu de legătură sufletească , care este între dvs. și Ardeal .Această legătură este între toți membrii PL și Transilvania " (aplauze la PNȚ)

- CICBrătianu : " Eu am cel puțin o calitate , ((: pe care mulți dintre dvs nu o aveți . Nu-mi trebuie influență mai mare și nu cer mai mult decât să trăiesc liniștit în cercul meu "

(p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Moralitate - avere

(replică lui CICBrătianu)

[LD : atenție ! nu cu expresiile de astăzi, grijă pentru "imaginea" partidelor ... în posteritate ; grijă pentru responsabilitatea cuvântului rostit ; grijă pentru onoare și prestigiu ; Dar ... enunțate și pretinse doar adversarului ! Pentru că realitatea nu a fost așa .]

- V.Rădulescu : " Fiindcă d.Brătianu mă provoacă sub această formă , îi reamintesc , pentru că vorbește de modestie , două cuvinte din cuvântarea d-sale , rostită zilele trecute : < Să trecem acum la sănătatea morală.În această materie, am o foarte mare autoritate....> (ilaritate pe băncile PNȚ)

"D-lor deputați, nu contest cinstea d-lui Brătianu, dar eu nu înțeleg un lucru :

caracter de bronz și cinstit în viața publică , este omul sărac ,[!!!]

supus neconținut ispitei și care rezistă neconținut ispitei.

((: Nu sunteți din acest p.d.v. nici alături de Rosetti ,nici de Kogălniceanu, cu care v-ați comparat dvs.

- CIC Brătianu : Nu cunoașteți istoria țării .

- V.Rădulescu : " Nu este un lucru necorect că sunteți moștenitorul unei averi mari (exclamații la PNL) Evident : nu este un lucru necorect că aveți ca moștenire viile lui

Simulescu ; nu este un lucru necorect că sunteți administrator la " Letea" ;
nu este un lucru necorect că sunteți director la Creditul Rural...

- **Voce liberală** : " Acestea sunt merite "

- **V.Rădulescu** : ...cu toate avantajele materiale ce rezultă din aceste situații.

Dar noi nu știm ce s-ar fi întâmplat dacă d-voastră ați fi avut nenorocirea să nu aveți această situație materială , și țara ar fi pus la încercare virtutea dvs ." [?!?!] (aplauze prelungite la PNȚ ; protestări la PNL)

- **CICBrătianu** : Cer cuvîntul în chestiune personală . D.raportor a spus că am avut o moștenire de la tatăl meu . Am moștenit datoriile de la tatăl meu (protestări la PNȚ ; aplauze la PNL) Tatăl meu, după 12 ani ca prim-ministru, a lăsat 200.000 lei datorii. . Acesta este adevărul , că noi cei trei frați, am muncit 10 ani pentru ca să plătim.

Vedeți, noi am fost oameni muncitori. (aplauze la PNL)

- **V.Rădulescu** : Noi nu v-am atăcat ...

- **CICBrătianu** : " Noi am trăit din munca noastră . "

- **V.Rădulescu** : " Noi avem pe aceste bănci - și pe banca ministerială și pe băncile majoritare - oameni care au rămas neconținut săraci , deși au avut înalte dregătorii publice...

- **CICBrătianu** : "Cari sunt aceștia ? Eu îi văd îmbogățiți pe toți .

- **V.Rădulescu** : " Nu aveți autoritatea să vorbiți în materie de morală de la o așa de mare înălțime și majoritatea nu primește lecțiuni de la dvs. "

(protestări, mate zgomot, apaluze, proteste , reciproce)

- **CIC Brătianu** : " D.voastră toți trăiți din funcțiile statului , din veniturile contribuabililor "

- **V.Rădulescu** : "Ați avut un discurs plin de patimă la adresa PNȚ și suntem în drept să răspundem la aceste atacuri "

- **C.Xeni** : "Ați căzut la atacuri personale " [.....]

- **V.Rădulescu** : " Îmi amintesc , d-lor, care a fost atitudinea d-voastră față de Partidul Național din Ardeal , față de urmașii acelor cari au ținut aprinsă flacăra patriotismului în Ardeal , și care a fost atitudinea noastră."

((:Spunea **Dinu Brătianu** : <Greșala cea mare a dvs.și în special a Partidului Național din Ardeal , este că membrii acestui partid , atunci cînd au venit în Vechiul Regat și au văzut aceste averi , și-au închipuit că toate aceste averi sunt făcute în dauna statului.[...] Cunosc o seamă de îmbogățiți de război , care n-au luat nicio dată parte , nici măcar ca deputați sau senatori , în organizația de stat , și s-au îmbogățit .> " [...]

((: Dvs spuneți :ardelenii au crezut că aceste averi s-au făcut prin furtișaguri și de aceea au început să facă și ei așa...

"Eu vă întreb , d-le Dinu Brătianu , ce va zice un biet student, mai tîrziu, peste mulți ani, între pereții bibliotecii, cînd va citi ce s-a petrecut în timpurile acestea și cînd va vedea că d.Dinu Brătianu , fruntașul PNL,a calificat pe fruntașii Ardealului , pe urmașii marilor eroi ai neamului românesc, ca oameni de afaceri ?

Ce era în intenția și mintea Partidului Liberal ? Cîini după pradă !

Noroc că PNL n-a împărțit prada cu acești oameni .

Aceasta este concluzia pe care o va trage tineretul viitor , citind rîndurile d-voastră " (p.594) [.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Meritul PNȚ : salvarea dezastrului economic.**

▣ **Împrumutul stabilizării .**

▣ **Expertii străini.**

▣ **Criza.**

Ni s-a spus de d. Iamandi și Duca că suntem moștenitorii veseli , feciorii de bani gata

"Dar ce ? Noi trebuie să credem numai ceea ce scrie "Universul " și " Viitorul " ?

Noi nu știm care era situația țării în1928 , din p.d.v.financiar ?

[...] Bugetul statului se găsea descoperit cu 10 miliarde și jumătate -

- **CIC Brătianu** : Nu e adevărat! Raportul Rist e categoric în această privință .

- **M.Popovici** (ministr.Justiției) : Faceți o greșeală fundamentală , cînd invocați

afirmațiunea d-lui Rist

și când faceți aluzii că erau la cifra de 1.620.000.000 , socotind această cifră ca deficitul total.

De fapt, acești 1.620.000.000. erau numai deficitul de la diferitele departamente , provenit din diverse arierate neplătite,

și nu suma totală a deficitului. Numai deficitul căilor ferate se ridica la 8 miliarde, iar deficitul anului 1928 se cifra aproape la 6 miliarde.

Or, ce am plătit noi din împrumutul de stabilizare , dacă nu datorii existente ?"

(aplauze la PNȚ)

[...] Afirm că treceau de 18 miliarde datoriile pe care le-am moștenit atunci de la d-voastră " (aplauze la PNȚ)

Iar în ce privește 1.620.000.000 , acestea erau doar datorii mărunte, lefuri și pensii neplătite (1918-1920 !)

El poate dovedi pe bază de acte, de date...

- **V.Rădulescu** : Când face unele afirmații, el se bazează pe documente. " Prin planul de stabilizare din 1929,

cu ocazia împrumutului de stabilizare, 10 miliarde și jumătate au fost destinate acoperirii restanțelor ,

golorilor din bugetul statului român, căci pînă la acea perioadă,

am trăit într-o ficțiune bugetară , pentru că ați prezentat țării bugete fictive, cu excedente imaginare .

[...] Aceasta înseamnă că noi suntem feciorii de bani gata ai d-voastră ?

- **CIC Brătianu** : "Ați găsit împrumutul de stabilizare " ..

- **M.Popovici** : " Numai la Banca Națională erau 11 miliarde datorii lăsate de dvs., care , prin evaluări și alte operații,

au fost reduse la 4 miliarde. [...] Dvs ați făcut datorii și noi a trebuit să le aranjăm."

- **CIC Brătianu** : " Ați găsit împrumutul de stabilizare tratat și nu ați avut decît să-l iscăliți."

- **V.Rădulescu** : " [...] vă reamintesc că în iunie 1928 chemaserăți experții străini în țară, care nu mai veneau .

Au venit experții și-mi aduc aminte că spuneți în fiecare zi : împrumutul este ca și încheiat .

A venit vara, experții au plecat, împrumutul nu a putut fi încheiat.

Acesta este adevărul istoric.V-ați găsit în această situație grea, cu moneta nestabilizată și

în imposibilitate de a face împrumutul. În aceste împrejurări ați părăsit piuterea. "

A urmat un fapt neprevăzut : catastrofala cădere a prețurilor din 1929 (p. 595)

[.....] Dar în timp ce toată lumea recunoștea că este cea mai profundă criză, "dvs , liberalii, afirmați , cu o încăpăținare care va rămîne de pomină, că treburile statului merg rău,

pentru că Mihalache și Madgearu sunt incapabili ,

iar numerarul a dispărut din circulație , pentru că l-au furat Boilă și Bocu....

- **Voci PNL** : Pentru că așa este .

- **V.Rădulescu** : "Vă asigur că este cea mai mare mișelie din istoria politică a statului nostru." (p. 596)

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Apel la colaborare cu pistolul la tîmplă !**

[Extraordinară răsucire de poziție , pentru un final de discurs, pentru un final de dezbatere la mesaj,

după aproape o lună în care PNȚ nu a făcut alceva decît să lovească în PNL !

Și, ca ultim argument : șantajul cu Regele !]

PNL cunoaște bine cauzele adînci și îndepărtate ale crizei , știe că toată lumea geme, dar ... se menține într-o atitudine de sectarism... pentru care opinia publică îl condamnă.

"În aceste împrejurări, nu aveți dreptul să răscoliți neconținut trecutul , și pe mine să mă iertați că am făcut-o, dar am făcut-o provocat .

Este și în interesul d-voastră, și în interesul țării , ca să dăm trecutul uitării , și să începem o epocă nouă.

- **Voci PNL** : S-o începem de la 1928 , s-o începem cu d-voastră ! (întreruperi)
- **I.Vasilescu -Nottara** : Să vă uităm trecutul nefast
- **V.Rădulescu** : Vreți să nu dăm trecutul uitării ? Vi-l restabilesc în două cuvinte :
ați falsificat regimul parlamentar .Aceasta ați făcut în timp de 10 ani.
Ați respns apelul Majestății Sale Regelui la colaborare .
Ați ajutat guvernul Iorga , producînd această deviere a normelor constituționale în Țara Românească și
ați avut atitudinea conuscută față de Coroană , atitudine pe care o continuați și astăzi ,
prin insinuațiuni perfide,
aruncînd cuvîntul că acest regim este o provocare a țării .
Iată de ce a spus să uite trecutul.
" Trebuie să vă acomodați noilor împrejurări și să veniți cu inima curată la lucru , pentru
că , în adevăr,

este o crimă astăzi , ca un om politic să respingă apelul de colaborare
pe care l-a făcut Majestatea Sa Regele. [.....]

"Ca deputat și ca om , nu-mi permit să vă dau vreun sfat .Ca raportor al Adresei, îmi îngădui să fac acest lucru.

Sunteți datori , pentru binele acestei țări , să părăsiți linia pe care o urmați.

Dacă nu vă veți acomoda noilor împrejurări , dacă veți otrăvi neconținut viața publică a acestei țări , așa cum ați otrăvit-o pînă acum , nu veți mai exista în istoria politică a acestei țări , și este posibil ca stindardul dvs să treacă în alte mîini mai curate "

[aluzie la Gh.Brătianu ! *] (aplauze prelungite la PNT)

Dacă vă veți menține în această atitudine , impregnată de calcule electorale , de interese meschine și de echivoc , vremea vă va măcina ,
și nu veți rămîne în viitor decît o simplă expresie electorală

a vremurilor de astăzi. Iată de ce sunteți datori să ne dați tot concursul .

Noi vă chemăm în ajutor , așa cum este dator să o facă orice om cinstit .

Dacă dvs nu ne veți da acest concurs , luați act că avem destule forțe în rîndurile noastre ,
avem destule inimi curate să ne continuăm drumul singuri.

Noi facem un apel călduros la toate inimile curate , la toată opinia publică și la toată presa
cinstită , și suntem siguri că cu ajutorul acestora vom izbuti.

Istoria va spune care sunt astăzi forțele oarbe ce țin în loc dezvoltarea neamului nostru și
care sunt puterile de lumină și de viață , ce mîna acest neam pe drumul progresului și al
civilizației ."

(aplauze la PNT.Oratorul este felicitat de d-niiministrului și de dnii deputați) (p. 596)

* Notă .Circulara lui Duca către organizațiile județene.

" În urma rezultatelor alegerilor generale , am constatat că gruparea georgistă își menține
situația dobîndită.

Pentru a combate această acțiune , am dispus tipărirea Scrisorii d- lui Dinu Brătianu ,

[LD : nu o am]

pe care să o folosiți în propaganda dvs." (2 sept.'32 , BCS, fond St.Georges,
pach.CCII, ds.2)

**V.Rădulescu / raportor ; I.Mihalache . Replici : Duca , IICBrătianu, Inculeț,
Gh.Brătianu / 1 sept.'32**

**13 .) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe) -conclusiv, Cameră, 2
sept.'32**

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

[LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.

Vaida , apare mai ales în postura de " homo regius" .Nu vorbește nimic concret despre
intențiile guvernării - legislative, economice , sociale etc - ci se răfuește mai departe cu
PNL ! . De aceea discursul integral - vezi fișier PNT]

Vaida / 2 sept-'32

▣ Elogiu democrației parlamentare

▣ Mulțumiri protocolare

[LD : tactică ? sinceritate ? democratism ? naivitate ? viclenie ? bonomie ?]

S-a spus de către un opozant că dezbaterile la mesaj au fost ridicol de lungi.
" Părerea mea este că această dezbateri a fost foarte necesară, deoarece dacă este vorba să se dea expresie tuturor nuanțelor de păreri , atunci îndreptățit este fiecare partid sau fiecare fracțiune ori grup parlamentar , ca , prin oratorul său, să vină aici și să spună ce crede." [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Opoziția

[.....]

" În această discuțiune, diferiți oratori , au venit și au făcut critici , dar soluțiuni nu au dat. Eu le mulțumesc pentru critică , fiindcă, în definitiv, soluțiuni dator este să dea guvernul ieșit din majorități. [.....] mulțumesc și altor grupări, dar înainte de toate d-lui Duca, ca reprezentant adevărat al partidului său, pentru că desigur, părerea din discursul său, este o mai fidelă expresiune a Partidului ducist liberal, decât discursul plin de porniri și de patimă a d-lui Dinu Brătianu . (aplauze la PNȚ) (p. 607)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Argetoianu ? Nu , PNL !

[LD : Vaida lovește, în fond, pe căi ocolitoare, învăluitoare , cu orice prilej, tot PNL !

Adică bate șeaua , să priceapă măgarul !]

" Dar mai trebuie să amintesc în treacăt pe d.Argetoianu , al cărui discurs a fost destul de larg ca întindere , dar din p.d.v. al conținutului , s-a redus la o tactică , care voia să fie bizantină , cred, nu dibace, deoarece în decursul discursului d-lui Duca , d-sa a fost dezavuat chiar și de Partidul Liberal, susținătorul guvernării lorga -Argetoianu . Anume , e vorba de acea insinuare , redată cu multă bonomie , care tindea să arate că dînsul, într-un moment oarecare , a preferat să se retragă , protejînd partidul nostru să vie la putere."

" Dacă am fi protejații d-lui Argetoianu , fiți siguri că nu puteam obține, necum majoritatea prescrisă în legea electorală , făcută de Partidul Liberal la timpul său, dar nici maximul acelor procente , pe care Partidul Liberal le-a dobîndit mai mult decât celelalte partide și fracțiuni de opoziție , adică nici cele 13 procente.

"Am convingerea că dacă nu ar fi sprijinit guvernul lorga-Argetoianu , Partidul Liberal ieșea mult mai bine și mai puțin compromis în fața opiniei publice din aceste alegeri " (aplauze la PNȚ) (p. 607) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Consens la partidele de guvernămînt

[LD : Am impresia că Vaida este primul politician care consacră , în conduita " partidelor guvernamentale " , ideea acestui consens , la care se va adăuga și cel privind Coroana. El se va transforma, aproape, într-un automatism declarativ, sub care , însă , au apărut fisuri și atitudini divergente.]

" Mi-a părut bine că oratorul Partidului Liberal , onoratul domn Duca, după ce a spus că nu dă nici un sprijin guvernului,

a ținut să constate că în trei puncte trebuie să fie înțelegere deplină între diferite partide, și că, oricare ar fi divergențele de păreri dintre noi, în aceste trei puncte trebuie să stăm pe aceeași bază ."

Primul punct este politica externă , al doilea este armata și al treilea punct este chestiunea minorităților." (p. 607)

[face largi paranteze privind aceste 3 domenii - vezi la fișierele respective !.]

[.....]

De aceea , dați-mi voie ca , acceptînd punctul d-sale de vedere de a combate prezentul guvern pînă în pînzele albe ,

să-i adresez o rugămintă : să primească metoda de lucru din cele mai multe Camere ,
ca partidele , care se țin drept de guvernământ, să aibă totdeauna în chestiunile mari ,
prin reprezentanții lor , un sfat , astfel ca atitudinea lor să fie - se înțelege , a unora
guvernamentală , a celorlalți , opziționistă -
în continuitate în chestiunile de interes mari de stat . "

Eu adresez , de la tribuna Parlamentului , această invitație partidului liberal ducist și
partidului liberal georgist.

Ce mă îndeamnă să fac această îndemnare ? Nu numai interesul general al continuității ,
ci și o împrejurare care îmi impune , anume , să adresez această rugămintă : declarația
d-lui Duca că , în ultimii ani,
politica noastră externă [argumentează de ce este necesar - vezi !]
[.....] (p. 607-609)

Vaida / 2 sept.'32

▣ Consens : Politica externă

[.....]

declarația d-lui Duca că , în timpul ultimilor ani, politica noastră externă nu a fost condusă
cu destulă claritate

și au putut să apară în ochii străinătății oarecari echivocuri și atitudini care ne-au fost
nouă foarte dăunătoare

și pe cari , interesul superior al țării cere să le risipim cât mai neîntârziat.

Dacă în guvernarea Iorga -Argetoianu s-ar fi practicat metoda de a se sfătui cu șeful
Partidului Liberal pe care-l reprezintă d.Duca și care era susținătorul guvernului de
atunci , acele greșeli, desigur, nu s-ar fi comis.

Dacă s-au comis, o parte din vină cade și în sarcina Partidului Liberal. "

- dr.I.Costinescu : "Protestăm . Noi am combătut guvernul Iorga din ziua dintâi.

- dr.Vaida -Voevod : " Și atunci, d-lor, ca să nu se mai repete asemenea greșeli și ca să
fie înlăturate greșelile vechi

în chestiunea externă , vă adresez această rugămintă și această invitație. " (p. 607)

[.....]

Vaida/ 2 sept.'32

▣ Consens : chestiunea minorităților.

[LD : acest consens, poate fi luat în considerare doar parțial, din p.d.v al partidelor
românești, și el constă din faptul că ...PNT nu mai flutură " Hotărîrea de la Alba Iulia "
atunci cînd ia în considerare reglementarea regimului minorităților. Dar atît !

[.....]

"În ce privește chestiunea minorităților , dacă d.Duca a putut să dea expresiune mulțumirii
sale pentru atitudinea actuală a Partidului Maghiar, a Partidului German și a celorlalte
fracțiuni etnice minoritare, aceasta se datorește împrejurării că pe timpul guvernării lui
Iuliu Maniu , pentru prima oară, s-au introdus alte metode

decît cele aplicate de guvernele cari s-au succedat pînă atunci " (apluze la PNT)

[.....] așa a fost cu faimosul acord din 1926 al Partidului Liberal cu minoritarii .

"Și atunci cînd nouă ni se reproșează cartelul cu Partidul German ,

îmi vine în minte vorba veche : <difficile satiram non scribere> , pentru că vorba din
Ardeal < Ciufu ciufulește > - adică onoratul domn Duca își bate joc de noi , tocmai d-sa ,
care a beneficiat totdeauna de voturile minoritarilor , nu în schimbul unei juste aplicări a
principiilor legalității , ci în schimbul unor concesiuni de natură politicianistă " (apluze la
PNT) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Partide, fracțiuni, dizidențe.

[LD : probabil și de la considerațiile pozitive la adresa acestor partide noi și fracțiuni ,
cărora le- a prezis viitorul , a fost considerat " naș " al lor.]

" De ce mă ocup , d-lor, mai mult cu Partidul Liberal Ducist ? Mă voi ocupa , în cele ce
vor urma, mai cu seamă cu acest partid, și nu cu celelate partide și fracțiuni .De ce ?

Pentru că , d-lor, celelalte partide și fracțiuni , începînd cu Partidul Georgist

- îmi permite dl Gheorghe Brătianu să- i zic așa ?

- C.Toma (PNL-g) : " Partidul Național-Liberal .Însă pentru ușurință, da !

(ilaritate)

- **Vaida** : Nu-mi rămîne decît să zic Partidul Liberal Nr.1 și Partidul Liberal Nr.2 , ori Partidul Ducist și partidul Georgist .Care vă convine d-voastră mai mult..

Eu mă supun.

- **Gh.ICBrătianu** : în primul rînd să fie noțiunea de liberal.

- **Vaida** : " Partidul Liberal Georgist reprezintă ceva nou.Ceva nou reprezintă și celelalte grupări și fracțiuni. Fie LANC , fie Garda de Fier, fie Partidul Socialist Democrat , fie diferite grupări și fracțiuni, toate sunt expresiunea sbuciumului care caută o soluție ...

Vaida / sept.'32

▣ PNL Ducist

[LD : face bășcălie, calambururi ; este dușmănos, pățimaș, rău ; nu se ridică la înălțimea rangului la care ajunsese. Trebuie să reproduc toată această filipică de cafea , pentru a-i detecta substratul ? Cum voi trata acest personaj politic , "homo regius " , care și-a asumat acest rol distructiv al PNL, și apoi se va despărți și de PNȚ ?

Din p.d.v. tactic, el fletează noua formațiune a lui Gh. Brătianu, îi sugerează chiar perspectiva de a deveni partid de guvernămînt, în rotativă cu PNȚ .]

"Partidul Ducist Liberal reprezintă niște tradițiuni pe care partidul nostru le-a condamnat și combătut Reprezintă lumea veche, lumea care se mai zbate să-și salveze viitorul, ceea ce nu se poate - în lupta pentru existență.

După a mea convingere , Partidul acesta este merit pierii ,
pentru că misiunile pămîntești el și le-a împlinit.

(aplauze prelungite pe băncile majoritare)

- **Gh.Tătărescu** : "Vedeți răspunsul la Mesaj.Nu aveți grijă de viitorul nostru "

- **Vaida** : " Eu sunt îngrijat pentru viitorul lui, vă combat d-le Tătărescu, sunt îngrijorat și pentru viitorul dvs.

V-ați lăudat că ați cîștigat alegerile la Bârlad ? ! (adresîndu-se lui Mihalache) : cine a învins la Bîrlad ?

- **Mihalache** (ministr.de Int) : Oi fi eu ministrul de Interne , dar ... cred că știu și liberalii , Garda de Fier !

(mare ilaritate, aplauze la majoritari)

- **Vaida** :Un biet prim-ministru este un om foarte hărțuit. (Duca se referise la alegerile de la Tutova)

A citit "Viitorul" într-o noapte...și a văzut că liberalii luaseră 5.000 voturi iar PNȚ doar 3.000 ! Ori el își amintea că la Tutova ... cîștigase Corneliu Zelea Codreanu !

" Ei , bine, d-voastră expropriați acum pînă și victoria d-lui Zelea Codreanu în contra partidului nostru ?" (ilaritate, aplauze la majoritari)

Se mai invocau și alegerile eparhiale , dar toate instanțele bisericești s-au declarat în contra liberalilor !

Iar în ce privește votul Capitalei, regret, pentru că eu am toată stima și toată simpatia pentru dr.Costinescu , și ca persoană și ca coleg, medic - fiindcă eu cred că asanarea vieții publice înainte de toate , de la noi medicii are să vină ,

[LD : și C.Argetoianu era medic, nu ? !] nu de la avocați

(aplauze , ilaritate, la majoritari) (p. 609) [se declanșează o lungă ciorovăială privind administrația Bucureștiului.Vezi mai jos ..apoi ...]

- **Vaida** : " Sper că acest Partid Liberal [arată spre PNL-g] s-a debarasat de metoda aceasta.[de întrerupere] Sper aceasta , fiindcă pînă se va întări un alt partid de guvernămînt, trebuie să existe un al doilea , gata să ia guvernarea, cînd partidul nostru se va retrage de la conducerea țării , căci în țara noastră este firesc

să fie o alternanță apatidelor de guvernămînt. Moștenirea d-voastră domnilor, a oamenilor mari din PNL , ca o tradiție sfîntă , da, aceasta să obțină acest partid in status nascendi dar ferească Dumnezeu să ia metodele și obiceiurile dvs. " (arătînd spre PNL-d) "Recunoscînd prin urmare , Partidului Liberal toate meritele posibile și imposibile pe cari le revendică pentru el , încheiu cu trecutul și voi să mă restrîng la prezent. " (p. 610 - 611) [.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Rotativa

" D-lui Duca nu i-a plăcut nici felul cum am ajuns noi la putere (ilaritate la majorități) .Are să vi se pară poate un paradox, dar vă asigur că în partidul nostru nu este nimeni care să nu fi dorit ca, în loc să ne ajungă pe noi acest < noroc > ,

să-l fi ajuns pe d.Duca. (ilaritate la majorități) .

Astăzi , dlor, de-i fi ministru, de-i fi deputat, înseamnă a aduce o jertfă în interesul viitorului acestei țări.(aplauze la PNȚ) D.Duca întreba cum am venit la guvern și nu înțelege, nu este mulțumit, nu-l place.

Eu am o satisfacție. Noi am venit la guvern după planul și conform propoziției făcute.Eu cred că declarația făcută aici la tribună de d.Tătărescu , în numele partidului Liberal , deci și a d-lui Duca

- **Tătărescu** : M-am explicat asupra acestui lucru , vrei să revin a doua oară ?

Dacă vrei, o fac.

- **Vaida** : Dvs , care compuneți organizația guvernării Iorga-Argetoianu....

- **Leonte Moldovan** : Zadarnic repetați vorba aceasta

- **Vaida** : văzînd că se termină guvernarea acestor dioscuri , voiati să scăpați de pe corabia care se scufundă .Dar, se înțelege, ați avut înaintea ochilor, recunosc, și interesul unei vieți politice normale și astfel ați dorit reîntrirea în metodele consituționale parlamentare. Ei bine, dlor, s-a împlinit ceea ce ați dorit.

Că nu sunteți dvs la guvern , spre norocul d-voastră, pentru că vă asigur, noi o să suportăm toate greutățile... Și oricît ați insinua că nu e și al țării, tot vom reuși să facem și mai mult , și mai bine, decît ați fi reușit dvs.

(apaluze prelungite la PNȚ)

" Partidul Național-Țărănesc nu se irosește. Dar dacă dvs ați fi venit la putere , era ultima etapă a posibilităților dvs, de a vă mai afirma cîndva la guvern, pentru că popularitatea dvs, în definitiv, o constituie numai acele modeste 13 procente ; numărul nu este omen, omenul sîrșitului !

- **Leonte Moldovan** : Ne dăm randez-vous peste trei, patru luni.

- **Vaida** : Nu știu cine a zis aceasta , dar faceți dovada reală , nu fantezistă - cum sunt alegerile eparhiale sau cele de la Tutova - faceți dovada leală că nu cele 13 procente , ci țara vă reclamă , și Majestatea Sa vă voește , și noi suntem gata oricînd , să vă cedăm locurile " (aplauze la PNȚ) (p. 613)

Vaida / 2 sept.'32

▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II

▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II

[LD : deși discursul, apoi polemicile , ating , deseori , penibilul , - poate și din cauza restricțiilor privind discutarea publică a Monarhiei - ele sunt semnificative și scot la suprafață mentalitatea corifeilor. . Din păcate, pe "dovezi " de acest fel , va trebui să sondez , totuși, substratul profund uman, al acestor relații.

Atîta stăruință se pune pentru a transmite lui Carol nu atît mesajul de supunere , cât de a "demasca " adversarul pentru absența acesteia .]

- **Vaida** : ((: Apoi d-lor, de ce i-au trebuit aceste premise d-lui Duca ? Ca să poată veni după aceea cu tunul cel mare și cu clopotul argintiu , să afișeze dinasticismul și loialitatea partidului Liberal . (ilaritate la PNȚ)

Anume , să arate cum marele Rege Carol , la cutare ocazie , a cedat în fața lui Ion Brătianu ,cum Marele Rege Ferdinand , la cutare ocazie , a trebuit să se supună ori să cedeze voinței lui Ion Brătianu și d.Duca să încheie capitolul , făcînd apologia patriotismului dinastic al Partidului Liberal. D.Duca a continuat , într-un ton patetic, care mie îmi place foarte mult la d-sa ; dar cum este vorba veche din Sfînta Scriptură :

< Glasul este al lui Iacob, brațul este al lui Eșeu > . (ilaritate, aplauze la PNȚ)

Si, d-lor, vorba d- lui Duca : enunțarea este una, aplicarea este alta.(ilaritate, aplauze la PNȚ) D.Duca a enunțat idei frumoase și cred că din Saulus , cu adevărat a devenit Paulus... (ilaritate, aplauze la PNȚ)

- **N.Constantinescu -Bordeni** : a intrat în conversiune ! (ilaritate, aplauze la PNȚ)

- **Vaida** : " A făcut conversiunea ! Și vedeți, dlor, după acest discurs cu tirade frumoase , cînd am plecat acasă , m-am oprit la statuia lui Ion Brătianu , căruia nu-i precupețesc nici eu să-i zic < marele Ion Brătianu > , și nu el este de vină dacă cei din posteritate s-au condus după altă mentalitate , cînd i-au făcut statuia.

Noi am auzit aici pe d.Duca , cîntînd ca un tenor, frumos de tot, sentimentele față de Marele Rege Carol și Marele Rege Ferdinand , dar , din Dealul Mitropoliei am lăsat gîndul să zboare peste plaiurile și munții României Mari și, dlor,

)): n-am găsit nici cea mai modestă statuie a Marelui Rege Carol sau a Marelui Rege Ferdinand! " Am găsit însă o statuie , mare de tot, a lui Ion Brătianu "

- **Voce PNL** : de ce nu faceți dvs ?

- **Vaida** : Eu nu pot improviza într- un an și jumătate o statuie , ca a lui Ionel Brătianu. Noi am hotărât să facem o statuie regelui Ferdinand, dar am plecat de la guvernare ...

- **C.Xeni** (PNL-d) : " Ați făcut Snagovul !"

- **Vaida** : "Sperăm că vom sta destul la putere , să putem înălța toate acele statui pe care le datorăm Marilor Regi ! (aplauze prelungite la PNȚ) [.....]

- **G.Ștefănescu-Goiceanu** (PT) : Eu vreau să fiți drept, fiindcă tradiția și metodele trecutului Partid Liberal este tot deopotrivă și la d-lor, și la d-voastră "

PNL - "georgist " ...

- **N.Constantinescu-Bordeni** (PNL-g.) : "Noi ne solidarizăm cu toate actele care aparțin istoriei partidului Liberal, pînă la 8 iunie 1930 .

- **Vaida** : " Nu toate , pentru că , d-lor, și eu, oricît aș ține la străbuna.meă, poate că nu-i pot aproba toate aceteele și oricît aș ține la moșul meu , poate unele lucruri mi se par mie cam bizare , în ziua de azi , fiindcă noi suntem oamenii zilelor de astăzi .

De aceea, dlor, tradiție bună și frumoasă , da, păstrați-o , dar lepădați-vă de metode.

- **I.I.Pillat** (PNL-d) : ((: "Să se lepede de Satana , dar nu de Mefisto ! "

- **Vaida** : Dacă este vorba de mine, primesc cu plăcere și mi-oi da silința să schimb porecla în renume " (ilaritate) De ce " lepădarea de metode " ?

Pentru că vedeți în ce situație piezișe puteți să ajungeți !

Șeful dvs a ținut acel discurs poetic despre sentimentele lui dinastice ; a vorbit despre cei doi mari Regi .Atunci, negăsind nici o urmă de statuie a lor, m-am dus la statuia lui Ion Brătianu , sperînd să găsesc acolo ceva.

Și am găsit o inscripție :< Ion Brătianu > și cîteva reliefuri.

Unul dintre ele , reprezintă primirea în țară a regelui Carol, prin Ion Brătianu : Ion Brătianu, destul de mare , în front, iar Regele Carol mititel , cam așa , o fi de vreo 5 centimetri ! (mare ilaritate, aplauze la PNȚ) Atîta urmă a știut să rezerve Partidul Liberal pe statuia lui Ion Brătianu, Marelui Rege Carol , pe care l-a glorificat, ieri, d.Duca .

- **dr.Costinescu** : Să învățați că în perspectivă sculptorul...

- **Vaida** : Este realitatea, nu perspectiva ...

- **I.I. Pillat** : "Iar pe Maniu o să-l faceți - destul de tîrziu , sper că va trăi încă mult timp - o să-l faceți mic de tot , iar pe Regele Carol , mare ! " (ilaritate)

- **Vaida** : "Necon condiționat ! Dle Pillat, te asigur că sentimentul de omenie în partidul nostru e destul de puternic ca să păstrăm totdeauna justa proporție între un șef de partid și Rege . " (vii aplauze la PNȚ) (p. 614)

[.....]

- **Vaida** : "Dlor să arăt însă cum ați procedat d-vs. cu marele Rege Carol , glorificat ieri de d.Duca. Toată onoarea lui Ion Brătianu ,tatăl, atîta cît se poate da.Dacă dvs.ați dispăre, partidul nostru are datoria să peregrineze la casa lui Ion Brătianu, tatăl. Aceasta este una. Dar pentru generațiile actuale , de ce falsificați istoria ? "

- **Leonte Moldovan** : Noi ? Dvs o falsificați zi de zi.

- **Vaida** : " Cum n-o să falsificați istoria pentru generațiile viitoare , dacă astăzi cutezați s-o falsificați în felul acesta ? Iată anume : inscripția pe o casă : <Aici a fost casa în care a trăit Ion C.Brătianu , întemeietorul independenței și Regatului Român și Ion I.C.Brătianu , făuritorul Unirii tuturor românilor. >

- **Leonte Moldovan** : Nu este așa ?

- **I.Mihalache** : "Nu este așa.Este cea mai mare îndrăzneală. " (aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot)

- **Vaida** : "Desigur , casa în care s-au născut , ori în care au trăit cei doi Brătieni , merită o tablă comemorativă de bronz. Dar nu ei sunt de vină că în dvs, în moștenitorii lor politici , s-a stins sentimentul justei proporții și că dvs.nu v-ați dat seama că mai mare onoare le-ați fi făcut celor doi Brătieni dacă ați fi zis :

< cu ajutorul sîngelui vărsat de țărînimea română , în frunte cu Regele Ferinand , întemeietorul adevărat al României Mari .> (aplauze la PNȚ, PT, LANC)

- **D.luca** : ((: Dărfîmați statuile ! "

- **I .Mihalache** : " Sunt multe cari trebuiesc dărfimate " (aplauze, proteste , încrucișate .Mare zgomot)

- **Vaida** : "Este o tactică - nevrednică de liberi aleși , reprezentanți ai națiunii - să se vie pe căi lăturalnice , prin insinuarea contrariului și prin tactica de a îmbia , și să

se caute a obține , nu încrederea , ci grația Coroanei. Vrednic de oameni liberi și de adevărați devotați ideei monarhice și regelui , este ca , în toate ocaziile , cu modestia convenită , păstrînd distanța care se impune prin împrejurări , în interesul însăși al autorității naționale , concentrată în strălucirea Coroanei , să spuie adevărul întreg , așa cum este în fundul conștiinței tale cinstite ." (aplauze îndelung prelungite la PNȚ) (p. 616)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Ardeleni-Regățeni

[LD Atenție ! Este pentru prima oară cînd în limbajul lui Vaida

apar nuanțe xenofobe , de natură rasistă și economică ,

pe care le plasează ca argument al neunirii PNR cu PNL !

Bine-nțeles , el nu nu extinde această "judecată " , și la situația din Ardeal !]

- Gh.Brătianu : " Dvs ați amintit de relieful de pe statuia lui Ion Brătianu .

Este adevărat că acolo lipsește ceva : lipsește o inscripție care să amintească sentimentele pe care încă de la 1859 ,

Ion Brătianu le-a arătat Românilor din Ardeal." (aplauze la PNL)

- Vaida : " DieBrătianu , de cînd eram copil , eu am început să pricep , în casa părintească și a moșului meu , că două nume erau pomenite , două figuri mari erau sărbătorite , afară de Regele Carol , prin tablourile cu Plevna , cu trecerea podului la Calafat și cu toate celelate : era bunicul dtale , Ion Brătianu și Kogălniceanu." [.....]

Dar dați-mi voie , după România Mare , am făcut o altă experiență.

Studiind situația din țară , am văzut că a fost o întrelăsare , nu vreau să zic cu premeditare , dar o întrelăsare catastrofală pentru această țară.

Fiindcă , pe de o parte , se vorbea de unirea națiunii , de altă parte ,

)): pregătirile nu s-au făcut , iar în ce privește poporul de aici , de baștină ,

)): a fost copleșit de elemente eterogene , de elemente neautohtone...

- Voce : Țigani !

- Vaida :)): de elemente neromâne ,)): datorită înlesnirii pe care le-a făcut-o Partidul Liberal , Așa încât , noi , Ardelenii , cînd am trecut aici ,

cu sentimentul că noi trebuie să mergem alături cu Partidul Liberal ,

dată fiind evoluția noastră cu desăvîrșire democratică și legătura noastră sufletească , și de sînge , și de interese de comunitate desăvîrșită , cu țărării de la noi ,

am ajuns să mergem în contra liberalilor , luînd asupra noastră toate persecuțiile , împreună cu Partidul Țărănesc , cu care am fuzionat " (aplauze prelungite la PNȚ)

Da , pentru trecutul istoric , recunoștință cîtă vrei.

Niciodată nu vreau să cred că Ion Brătianu , tatăl , a zis : Ardealul fără Ardeleni .

Am rezistat să-i dau crezămînt . A spus-o însă , ieri , așa de frumos ,

prin cuvinte cu adevărat de valoare înaltă literară , d.raportor Rădulescu ,

care a fost situația ardelenilor.

"Dacă nu am intrat în Partidul Liberal și am susținut lupta alături de Partidul Țărănist ,

timp de 10 ani , noi am avut parte , nu de dragostea frățească la care ne așteptam ,

ci de cele mai crude persecutări și de cele mai mari calomnii."

(aplauze prelungite la PNȚ) Toată recunoștința trecutului istoric :

toată recunoștința lui Ion Brătianu tatăl , și lui Ion Brătianu , fiul.

[...] dar sub raportul prezentului , a fost un adevărat martiriu . " (p. 615)

Vaida / 2 sept.'32 , retro '

▣ Ardeleni -Regățeni

▣ PNR -PNL

[LD : există o limită în toate ! Vaida depășește această limită . Ce loc sa-i acord în interbelic ? El vorbește , încă , în 1932 , de "poporul vostru " (regățenii) și "poporul nostru " (ardelenii) Cît despre acuze ...citează-le pur și simplu]

- CIC Brătianu : În întreruperea mea , eu nu m-am referit la tratativele d-voastră cu Partidul Liberal , care cred că nu interesează această discuție ; eu m-am referit la

restabilirea unui adevăr istoric pe care dvs.trebuie să-l cunoașteți.

- **Vaida** : Dar nu l-am tăgăduit niciodată...
- **Costinescu** : Dar cum v-a terorizat ? Precizați faptele...
- **Vaida** : Ați comis cele mai mari crime ...
- **Costinescu** : Vă rog să explicați, care crime ? Să vă explicați în fața țării .
- **Vaida** : " Mai cutezați să vorbiți de unire sufletească ,
dvs care ați făcut totul pentru a ne sărăci, pentru a ne nimici ?
Pentru că erați obișnuiți să fiți exploataorii fără milă ai poporului vostru [???],
tot așa ați voit să procedați și cu noi. "
(aplauze la PNȚ , proteste la PNL ; mare zgomot)
- **G.I.Brătianu** : "Dle președinte al Consiliului , țin de datoria mea - și aceasta este ultima
întrerupere pe care v-o fac - țin de datoria mea să protestez în contra cuvintelor pe cari
le-ați folosit la adresa Partidului Național -Liberal ,
referindu-vă la o perioadă dintr-un trecut pe care-l revendicăm și noi cu toată hotărârea.
De altfel, să-mi dați voie să vă amintesc că, în această perioadă chiar la care vă referiți
, și anume anul 1922 , d-voastre ați fost aproape să ajungeți la o înțelegere de
guvernare cu PNL , de sub președinția tatălui meu, Ioan Brătianu."
(aplauze la PNL) [Gh.Tătărescu cere și el cuvîntul, dar Cicio -Pop și
Vaida nu-i îngăduie]
- **Vaida** : "Apoi dle Brătianu , dacă atunci n-am reușit să ne înțelegem , precum voiam ,
lucrul acesta se datorește faptului că ni se pretindea să fuzionăm . iar noi nu
puteam fuziona , fără a avea acceptate punctele noastre programatice. "
- **Costinescu** : "Uitați că erați de acord pe program . "
- **Vaida** : "Programul era cu totul diferit de-al d-voastră. [...] nu uita că eu am fost
martor , că am fost unul dintre cei care au dus discuția ; [.....] d-tale îți recunosc , poți
să știi ceva . Lucrurile nu au stat așa , iar comedia aceea , care se repetă întruna , că
pentru nu știu cîte mandate , noi n-am fuzinat , a fost o insinuare făcută într'adins ca să
puteți să diminueați importanța nesuccesului și aceasta s-o puneți în contul nostru .
Atunci d.lorga a spus vorba aceea clasică , în timp ce noi aveam discuțiuni ,
și cînd am fost la d-sa cu încă un reprezentant al partidului nostru , nu știu sigur dacă cu
d.Mihai Popovici sau cu d.Sever Dan, atunci ni-a spus d.lorga : < uitați-vă, nu faceți nici
un pas fără mine, pentru că eu am sînge bizantin , sînge de fanariot - uită-te la
portretul aceasta , cu camilafca cea mare pe el - eu am sînge de fanariot și eu știu cum
trebuie procedat cu liberalii , iar voi ardelenii sunteți niște proști pe cari liberalii
îi vor trage pe sfoară > . Așa ni-a vorbit d.lorga. Ei bine, noi n-am făcut pe proștii -
dacă vreți - dintr-o sinceră convingere de adînc ideal politic ;
noi am ținut seama de un interes mare politic , fiindcă altfel ne-am fi desfăcut de
interesele poporului nostru , care ne-at fi întors spatele .
Acesta este adevărul. " (aplauze prelungite la PNȚ ; proteste la PNL) (615)
Eu sunt prea vechi luptător parlamentar pentruca pentru "mici " diversiuni de un ceas,
să mă poată depărta de la tema propusă . [...] metodele dvs le detest .
)): Dacă nu le veți detesta și dvs. ,[spre PNL-g.] niciodată în țara aceasta nu veți mai
putea fi partid de guvernămînt. Cu asemenea metode, în ceasul al zecelea ,
nu se poate guverna în țara aceasta "
- **Gh.Brătianu** : Noi revendicăm cu mândrie o tradiție pe care o urmăm.
- **Vaida** : Condamanți-le , lepădați-vă de ele ! (p. 616)
Vaida / 2 sept.'32

14.) **dr.N.Lupu** , "chestiune personală " , **discurs-replică la mesaj, marți , 6 sept.'32**

(DAD, MO 23, șed din 6 sept.'32 , p. 673-680)
[LD : explică de ce , pentru prima oară de la război, a lipsit de la dezbaterile la Mesaj .
A venit special ca să-și clarifice opinia sa privind Monarhia, Dinastia,Restaurația, Carol II .
Dincolo de tot soiul de paranteze, de culise, de ranchiune, de sforării , de demagogie...
Lupu , însă, o face , și o face exemplar, clar, fără echivoc.
Cum n-au avut curajul să o facă alți politicieni ai timpului, nici Maniu, decît prin aluzii ,
memorii secrete, culise, sau ... după consumarea evenimentelor.]
Lupu / 6 sept.'32 , retro '

▣ Colaborarea cu PNL

▣ Coaliții de partide.

- **Mirto** : Dle dr Lupu, nu aveți notată conversația de la Olănești și Călimănești ,din cameră de la mine,

pe care am avut-o împreună cu d.Mihalache și cu d.Madgearu ?

- **Lupu** : "Reprodu-o , pentru că nu am nimic de negat "

- **Mirto** : ((: "În această conversație ne cereai să mergem cu d-ta, unde te-i dus singur." [la Brătianu]

- **Lupu** : "Mai întâi, eu nu m-am dus nicăeri , și n-am rămas nicăeri, chiar singur.

Eu am despre viața politică a unei țări , o concepție civilizată ,

((: iar nu o concepție sălbatecă, ca aceea a dvs. (întrerupperi, zgomot la PNȚ)

V-am spus atunci, ceea ce vă spun și acum : un partid nu pierde dacă face colaborări.

Eu vă spun un lucru : Viața politică a țării nu se va asana atîta vreme cît vă veți asmuți unii contra altora,

partid mare sau partid mic, și, beneficiind de o primă nedreaptă și nelegiuită

((: veți căuta să serviți interesele partidului , înainte de interesele țării . " (aplauze prelungite la PT) Dle Mirto, atunci , ca și acum, am spus și spun : Dacă o țară ca Cehoslovacia , mai înaintată ca a noastră, poate fi guvernată util și cu folos , de 12 ani după război, cu coaliția a 5 partide,

în care intră extrema dreaptă burgheză , cu extrema stînga socialistă ,

cu atît mai mult - am spus-o atunci și o spun și acum -

Tara Românească are nevoie de aceste colaborări , care sunt necesare pentru a se reface." (aplauze la PT) Însă eu recunosc, eu am avut o inferioritate față de dvs.Eu n-am cunoscut , nici puterea de perfidie a adversarului,

n-am cunoscut nici reaua credință, de care sunt capabile partidele de opoziție, unele împotriva altora, și am făcut acea colaborare , < a mes risques et perils > "

(aplauze prelungite la PT)

Acum știu ce am pierdut și a doua oară n-o mai fac (aplauze la PT) pentru că , la acest

gest al meu de dezinteresare nobilă, [...] ați răspuns în permanență, pînă astăzi, cu

calomnia cea mai infamă , că eu sunt un vîndut liberalilor și m-am înscris la liberali,

((: pe cînd dvs tratați cu dînșii combinația de rotație politică , între dvs și ei ." (aplauze prelungite la PT) (p. 674) [.....]

- **Rădulescu** : " [...] În timpul acela , cînd era o mare rivalitate între Partidul Liberal și noi, ați fost acuzat de liberali că, împreună cu d.Mihalache, ați vîndut Cadrilaterul lui Stamboliski pentru 20.000 lei." Atunci a fost acasă la cineva [Brătianu]

Din clipa aceea PNȚ l-a considerat dezertor de datorie. (aplauze la PNȚ)

- **Lupu** : " În 1923, eu am fost acasă la d.Maniu , la hotel Palace, și după mine a venit Ionel Brătianu. Ce, aceasta este o crimă ? Este o trădare politică ? Ce, șefii de partide, nu au voie să stea de vorbă între ei ?

De unde această mentalitate barbară și sălbatecă ? [...]

Cum îmi faceți mie o culpă că am stat de vorbă cu un bărbat politic ?

Nu numai că nu este o crimă, dar aceasta mă onorează.

[.....]

- **Rădulescu** : "Dle dr.Lupu, ziua cînd ați părăsit conducerea partidului, pentru a figura pe băncile PNL, din clipa aceea, democrația românească a suferit o grozavă lovitură , dar victima ați fost dvs. , dle dr Lupu " (aplauze la PNȚ) [.....] În prima fază a vieții dvs politice , ați fost un învins. Nădăjduim că în această nouă fază ,să aveți mai mult succes." [.....] - **Lupu** : " Pentru mine , în viață, nu contează înfrîngerile politice , ci înfrîngerile morale.

Or, moralmete, nu voi fi învins niciodată ." (p. 678)

[.....]

- **Ed.Mirto** : regretă că s-a pierdut atîta vreme pentru ca să se discute retragerea din PNȚ a dr Lupu [...] El nu se va mai referi la asta [...] " Nu am înțeles și am fost profund impresionat din partea dr Lupu, cînd în cuvîntarea d-sale a socotit să facă anumite presupuneri în cazul unei nerespectări a principiilor constituționale ,

determinînd și conduita partidului d-sale în asemenea cazuri "

- **dr.I.Costinescu** : " D-nealui a priceput, d-voastră nu ați priceput "

- **Ed.Mirto** : " Sunt sigur că d-voastră ați petrecut mai înainte de a vorbi d.dr.Lupu la tribună și îmi e teamă că ați cunoscut aceste cuvinte pe cari le-a spus " (proteste la PNL)

- **Richard Franasovici** : "Este o insinuare gratuită pe care o respingem "
 - **Lupu** : "Protestez cu toată energia împotriva acestei infamii cari mi se aruncă .
Nu am avut nici o convorbire cu nici un membru al PNL .
Rezemați-vă pe opera dvs, nu pe calomniile ! "
[urmează iar un schimb de cuvinte tari ...]
Lupu / 6 sept.'32
-

15.) **IGDuca** , Circulare către organizații , sept.-dec. '32

(BCS, Fond St.Georges, pach. CCII, ds. 2)
Ședința CCal PNL : Program de guvernare , 1 oct.'32
(BCS , Fond St.Georges, pach. XLV , ds. 4)
Către președinții PNL -județe –

▣ **Consiliile județene și comunale. (20 sept.'32)**

În 1929, cu prilejul dezbaterii Legii administrative, în concepție PNȚ, întreaga opoziție, inclusiv PNL, s-a retras din Parlament.

Legea lor era inspirată din legislația Rusiei țariste (administr.comunală) și a monarhiei habsburgice (administr.Județeană) reînviind regimul din vremea subjugării poporului român, agravând criza financiară , prin crearea de funcții inutile.
Deși am combătut legea, PNL a hotărât ca cei aleși pe baza ei să activeze în consiliile comunale și județene ,
dar să-și reconfirme opoziția față de ea."

▣ **Alegeri comunale și județene (6 nov.'32)**

" Guvernul PNȚ a hotărât alegeri comunale și județene .Organizați lupta electorală pentru cucerirea cât mai multor locuri în colegiile comunale și județene"

▣ Propaganda de partid (28 dec.'32)

CC al PNL a luat inițiativa de a organiza o serie de conferințe în toată țara pentru a preciza Programul partidului față de problemele țării "

Duca / sept.-dec. '32

16.) **Victor Slăvescu** (PNL-1) , la modificarea Bugetului, 19 sept.'32

(DAD, MO , 30, 19 sept.'32, p. 973-975)

În alte țări, ministrul de Finanțe face expuneri f.dese, în Comisia financiară a Parlamentului , încât să se știe care este situația .

▣ **Împrumuturi**

În ultimele 6 luni, statul român a contractat

3 împrumuturi de trezorerie - 5 miliarde ! - fără ca Parlamentul să primească vreo explicație .În iunie 1932 , ministrul GGMironescu a încheiat o Convenție cu BNR : 1 miliard care nici azi nu a fost supusă aprobării Parlamentului.

Apoi, un împrumut în Elveția : 1.600.000 , fără știrea Parlamentului .

▣ **Bugetul**

Acum, după 3 luni de Parlament, guvenul vine cu un atre Proiect de lege - amestec de măsuri fiscale, bugetare , administrative, financiare - care dovedește totala lipsă de program , de concepții , de gânduri .

Ministrul de Finanțe promite un Plan făcut de experții străini, în curând

Până atunci , însă, care sunt preocupările de ordin financiar general ?

Este un fel de "vot alb " ce se cere Parlamentului , care cere ratificarea bugetului în

curs."Ne ridicăm cu toată energia împotriva unei tentative de a se lua din mâna Parlamentului acest drept al lui de a aproba cheltuielile și veniturile statului " (apaluze la pNL) Un partid politic care își face un punct din apărarea parlamentarismului , un principiu mare , este cel puțin curioasă această tentativă de a lua din mâna Parlamentului dreptul de a aproba bugetul "

- ACCuza : Cu învoirea Parlamentului !

- Slăvescu : Vi se pare normal , dle Cuza ? Am abdicat de la puterile f.mari ale Parlamentului ... Este o măsură nepotrivită , neconstituțională și ineficace .

Este convins de bunele intenții ale lui GGMironescu , în privința măsurilor de economii bugetare ... dar ..."Dle ministru, la dvs . economicul și financiarul este omorât de politic, și electoral , pentru că , la fiecare pas, sunteți împiedicat să luați măsurile care se impun în actualele momente . " [.....]

Acest Proiect este o înjghebare pripită, superficială. Nu pe această cale se însănătoșește bugetul !

Este nevoie :

- gospodărire financiară cinstită și energică ;

- control cât mai eficace ;

- sancțiuni severe împotriva abuzurilor ,

Nu este suficient să așteptăm indicațiuni din afară !

ci, prin noi înșine, să punem ordine în finanțele publice " (apaluze la PNL)

Vict .Slăvescu / 19 sept.'32

17.) D.luca (PNL-1) , discurs la Legea control avere...., 23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32, p. 1161-1166)

În această sesiune chiar, a fost o regretabilă întrecere a membrilor PNT , inclusiv din guvern,

pentru a pune într-o lumină neadevărată actele oamenilor mari de stat din PNL, aducând toate învinuirile și ofensele la adresa lor.

CIC Brătianu și IGDuca au restabilit , cu talentul și autoritatea lor , dreptul la recunoștință față de generațiile de conducători din trecut.

[D.luca /](#)

▣ Raportul Periețeanu .

Raportul d-lui Periețeanu la lege, este o adevărată operă literară și juridică.

Ca om , ca membru al PNT , a vrut însă să scoată în evidență meritele PNT , ignorând preocupările în această direcție ale altor guverne și partide .

[D.luca /](#)

▣ Decăderea moralei publice

Trebuie să recunoaștem că războiul mondial - care a suprimat atâtea vieți omenești ; care a transformat în ruină tot ce generațiile clădiseră ; care a pulverizat tot ce era muncă omenească - "a dărâmat în mod aproape definitiv și morala publică. "

Averi strânse cu casnă , de generații întregi , s-au distrus , și l-au transformat pe cel avut ... în sărac, aruncându-l în mizerie .

((: În schimb alții " corbii suferinței generale " , și-au creat într-o zi sau o noapte averi fabuloase. Ei s-au transformat în bogătașii societății noastre , și-i cunoaștem sub numele de "îmbogățitii de război " Chiar dacă nu au fost pedepsiți, ei sunt cunoscuți de opinia publică , disprețuiți și calificați drept delinvenți ai moralei publice .

((: Pe lângă ei, există o altă categorie , care ar trebui socotită de criminali , care au făcut averi nu prin comerț și afaceri directe, ci ... profitând de situația lor în organizația de stat , ca funcționari și demnitari .

În contra acestora , opinia publică dorește sancțiuni.

[D. luca /](#)

▣ Poziția PNL

/ Făcându-se ecoul opiniei publice, PNL a cerut [LD : cui a cerut ? !?] , de la război încoace , sancționarea acestora . A scris în Program, în Manifestele electorale, necesitatea acestei legi." Astăzi, nu numai că împărtășește legea, dar o va susține ."
[D.luca /](#)

▣ Prima guvernare PNT

/ În timpul alegerilor Iorga -Argetoianu , s-a găsit , s-a constatat , un sentiment general de neîncredere , născut tocmai de guvernarea PNT.Astfel s-a impus, necesitatea unei atri legi în Parlamentul Iorga.

/ PNT a făcut atunci o diversiune , venind cu un proiect care cerea mai mult pedepsirea denunțătorilor , decât controlul averilor.[evocă, fără să-l numească, "cazul Boilă " care a făcut obiectul scandalului din martie '32]

[se declanșează iar o polemică [Luca-Popovici](#) ; [Xeni - Popovici](#) , în care reiau argumentele din martie '32]

[n-o mai reproduc, citez doar concluzia]

- [M.Popovici](#) : A fost doar o persecuție politică , pusă la cale, exploatată tendențios , pentru crearea unei atmosfere împotriva PNT
- [C.Xeni](#) : Acel fapt nu se va ștege din conștiința publică niciodată ; cazul - este o pată în viața noastră publică ; Bine a făcut d.luca că l-a amintit .
- [M.Popovici](#) : Repetați mereu acușările dvs. Noi venim astăzi cu această lege. Vă dăm acest instrument în mână.Putem aștepta atât armistițiul de la dvs. , să nu mai continuați această otrăvire a atmosferei , care se bazează pe o minciună . Așteptați să iasă legea, să se facă apoi un control larg, ce va dovedi cine a avut dreptate !

(aplauze la PNT) Acum nu este loial ca dvs să repetați , iar, toate zvonurile...

- [dr.I.Costinescu](#) : Dle ministru ! Insistați prea mult !
- [D.luca](#) : el s-a înfîlnit cu Sever Bocu (despre care el strigase "Boilă -Bocu ") . I-a reproșat că poate să-l compare cu Boilă . Ne învinuiți de creare de "atmosferă " ! Dvs, prin solidarizare cu Boilă [Mirto, Voicu Nițescu] , ați creat această "atmosferă " În martie , Proiectul Mihalache, cerea mai mult pedepsirea denunțătorilor , nu controlul averilor.
- [Popovici](#) : Nu ne solidarizăm cu nimeni.Dar "manopera " contra lui Boilă a fost pusă la cale...
- [D. luca](#) : Parlamentul Iorga a venit cu alt proiect; A fost votat de Adunarea deputaților ; urma Senatul ...
- [Popovici](#) : Dvs ați împiedicat 10 ani această lege .
- [D luca](#) : Cu acest proiect de lege, închideți gura tuturor.Felicitați pe M.Popovici că l-a ales raportor pe d. Periețeanu. PNL va susține și va vota legea.

[D.luca / 23 sept.'32](#)

18.) Gh.Tătărescu , discurs la Conversiune , 27 sept.'32

(DAD; MO 36, 27 sept.'32, pag. 1323)

/ PNL a înscris , din 1930, Conversiunea.

Ea trebuia pregătită, susținută , prin studii serioase și mijloace financiare puternice.

/ Legea Argetoianu a fost un proiect nestudiat, incomplet , confuz, inaplicabil, cu amendamente interesante, lipsit de mijloace de finanțare .

PNL și-a spus atunci părerea , în Cameră și Senat.

/ Modificarea legii este o necesitate imperioasă.Dar , PNT, care declarase că va păstra nemodificată conversiunea de drept a datoriilor țărănești , acum o modifică :

- nu rezolvă nimic ;
- face , în fond, un moratoriu de 18 luni ;
- reduce beneficiile date agricultorilor cu mai puțin de 10 ha ;
- nu dă soluții privind creditul ;
- nu salvează Cooperația , la care se trudește de 40 de ani ;
- nu reduce scontul BNR

Agitațiile vor continua . Legea va trebui modificată . PNL nu o votează
Gh.Tătărescu / 27 sept.'32

19.) **Mircea Cancicov** (PNL-ducist) , la legea Concordat preventiv, 30 sept.'32

Ministr.Just.**Mihai Popovici** ; Raportor , **Vasilescu Nottara**
(DAD, MO . 39, 30 sept.'32, p. 1493- 1511)

- **M.Popovici** , Expunerea de motive :

Acum , se abrogă legea Pop , deoarece preocuparea de a menține comerciantul falimentar în fruntea administrației sale , încuraja reaua -credință și complica relațiile comerciale și bancare.Prin legea nouă , însă , starea de faliment se declara foarte greu , aproape că este desființată .

- **M. Cancicov** (PNL-1) : Legea a avut , în general , o presă proastă , fiind considerată reacționară. (**M. Manoiescu** - reprezentantul Camerei de comerț , așa o considera)

Presă proastă s-a datorat ignoranței opiniei publice și expunerilor de motive ale miniștrilor de resort. Alții au considerat-o ca o expresie a " economiei dirijate " , a politicii economice de stat , considerând-o prea timidă.

Legea , de drept privat , în fondul ei este bună. PNL nu a vrut să facă opoziție unei legi de drept privat sănătoasă , care stă la baza tuturor partidelor.

De aceea a dat tot concursul și în Comisie .

Nu invidiază PNȚ pentru "șansa " de a legifera a II-a oară în această materie .

- **M.Popovici** : Mulțumește pentru colaborare .

- **M.Canicov** : Dintr-o formulă glumeață - făcută glumeață de celebritatea lui Caragiale < faliment fără falii > , ați reușit să faceți o formulă juridică umană , și la timp larg aplicată. Ați creat un < faliment fără falii > , nu pentru slăbirea creditului , ci ca o mângâiere privind asanarea creditelor comerciale , contribuind la ameliorarea crizei . Nu este de acord cu criticile făcute de Leon Scridon (PNA-Goga)
(oratorul este aplaudat , felicitat , de ministrul Popovici)

M.Canicov / 28 sept.'32

20.) **I.Botez** (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei , Senat, 31 sept.'32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 820)

[Ministr.de Interne , **I.Mihalache** ; Ministr.de Justiție , **M.Popovici** ; Raportor : **N. Corodeanu** .]

N. Costăchescu (președinte Senat)

[LD : este profesor universitar ,specialist (nu știu la ce disciplină) în civilizație engleză . Are rigoare , argumente , și mult bun simț]

I.Botez /

▣ **Atmosfera înveninată**

- **I. Botez** (PNL-ducist) :D-le președinte, d-lor senatori, proiectul de lege care ni se prezintă este concretizarea, în formule juridice, a unei atmosfere sociale. Este un imperativ categoric al conștiinței publice, ceea ce dovedește că societatea noastră își are încă neatins instinctul de conservare morală, care prețuește, în viața unui popor, mai mult chiar decât instinctul de conservare fizică.

De aceea nici nu este dezacord. Toate partidele au fost de acord să se dea un mijloc legal, ca acele averi, care au apărut de scurt timp, averi de generație spontanee, făcute în special de acei cari au deținut

un mandat sau o funcțiune din partea statului, să fie sancționate într-un chip sau altul.

Averea ilicită

Cauzele generatoare ale acestui proiect de lege sunt în primul loc fapte concrete, evidente și sfidătoare a mizeriei publice. Averea acumulată, aproape , a apărut în opinia publică, adeseori sub forma de edificiu cu 6, 7 etaje, în special în

București, unde, în timpul din urmă, s-a clădit atât de mult

- N. Cristescu : Parcurile din București.

Onoarea cinstitilor

- I. Botez : Al doilea fapt, al doilea resort, este de natură sufletească : revolta sinceră a oamenilor onești, cari, din cauza otrăvirii atmosferei publice, nu mai pot să fie deosebiți de acei necinstiti. Astăzi, opinia publică adeseori face confuziune între cine este cinstit și cine este necinstit ; și, amărâtă și sceptică, își pune întrebarea uneori, cine mai este astăzi cinstit. O clarificare a acestei atmosfere este dar necesară, ca să se știe cine este cinstit și cine nu.

Violența temperamentală

A treia cauză este de natură psihică și istorică, și anume : este aparițiunea în luptele politice a unui nou temperament al marelui democrații, care este mai nerăbdătoare, cu mai puțin discernământ, violentă și adeseori virulentă ; care poate poartă în ea reminiscențe de milenii de suferință. Inconștientul celor mulți conține ceva împotriva acelor cari i-au stăpânit până acum ; și aceste rancune istorice pot apărea uneori și da satisfacțiune împotriva celor din orașe.

Onoarea

D-lor, mai multe cauze dar explică înveninarea acestei atmosfere, care azi se concretizează prin legea de apărare a patrimoniului, nu numai material, al statului, dar și al patrimoniului celei mai superioare valori spirituale a omenirii : onoarea. [!!!!] D-lor, onoarea este un concept social, dar ea este de natură pur individuală și personală.

Oricând statul, în dreptul lui, în baza acelei formule juridice de pe timpul Romanilor, "suprema lex", poate să-ți ceară și averea, poate să-ți ceară și viața, poate să-ți ceară și copilul, dar nici odată nu poate să-ți ceară onoarea. [?!?]

Onoarea este ceva așa de delicat și așa de sensibil, și totuși așa de esența existenței însăși a omului, care, cum se spune despre o altă categorie delicată, nu trebuie atinsă nici cu o floare. Onoarea, când este răpită pe nedrept, justiția însuși își pleacă fruntea și face < mea culpa > . Ce înseamnă eroarea judiciară constatată și restabilirea chiar și după moarte, decât acest lucru ?

Tu poți muri, onoarea ta e nemuritoare, o lași familiei tale ca un patrimoniu sfânt. Iată ce vitalitate morală reprezintă onoarea în societate.

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Legea ... avere ... onoare**

Vedeți prin urmare că această lege manipulează cu cea mai sensibilă și cu cea mai delicată noțiune de morală. Și noi toți revoltați împotriva celor cari au făcut afaceri și averi din patrimoniul social al statului, cu tot riscul ,admitem această lege, care împarte pe cetățenii țării în două categorii din punct de vedere al onoarei :

Cetățeni admiși onorabili și cetățeni suspecti și controlabili din punct de vedere al onoarei. Și admitem ca tocmai servitorii statului, mandatarii, reprezentanții națiunii, cari dețin un mandat de onoare, să fie prin această lege oarecum bănuți, oarecum defăimați.

Legea de față împarte în două categorii pe toți cetățenii; și acei cari sunt demnitari, și acei cari sunt foști demnitari, dela vlădică până la opincă, inclusiv banca ministerială și chiar și înalții magistrați dela Casație sunt prezumați prevaricatori posibili. Suntem conștienți de aceasta și consimțim să facem această jertfă, numai că nimeni din cei vinovați să nu poată scăpa.

Se vede că legile actuale, codul penal, până astăzi, n-au pus în mâna puterii executive puțința tămăduirii acestei degradări omenești de a desonora un mandat nobil, de a împiedica prevaricarea averii statului.

Suntem dar de părere să admitem această lege cerută de necesități practice ale statului. Și scotim chiar că a întârziat prea mult.

Totuși, eu cred că poate ar fi fost posibil să-i urmărim pe cei vinovați, fără această lege, care, după cum am spus, implică oarecare defaimațiune a organizării de stat și care cere azi un sacrificiu tuturor oamenilor onești din serviciul statului. Mai mult, admitând scopul legii, trebuie să admitem și sistemul din lege de a confisca averea prevaricată prin aplicarea unui impozit de 90 la sută, singurul admisibil din punct de vedere constituțional, cum ne afirmă autorul proiectului.

Dar, aplicarea unui impozit la o avere, nu consacră oare legitimitatea ei, scoțând pe posesorul ei din domeniul ilicitului ?

Iar cel necontrolat, controlabil în continuu să fie un ilicit presumpțiv ?

Certificatul de control devine astfel o necesitate de a-și stabili onoarea, pentru orice demnitar al statului.

Dar, suntem de acord, facem o jertfă pentru binele statului, pentru desintoxicarea acestei atmosfere corosive care planează asupra fiecăruia." [...]

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Prezumția de nevinovăție**

În toate țările se admite – și la noi până la această lege – că, până la proba contrarie, ești om cinstit. Acest credit, cu toată lipsa de credit de astăzi, se acordă fără condiții și fără dobândă. Fiecare din noi este cinstit până la proba contrară.

Și proba contrară, că ești necinstit, trebuie s-o facă cel ce acuză.

Este principiul ilicitului englez.

Ori, pentru servitorii statului se intervertesc rolurile și îi spui în prealabil, începând cu ministrul de pe banca ministerială; ești, principial, sub o acuzație.

Când te vei scobori de pe banca ministerială, sunt în drept să-ți cer să dovedești de unde ai averea.

Și același limbaj, legea îmi dă dreptul să-l țin și președintelui dela Casație, după ce el a oficiat în sanctuarul justiției.

Vedeți, deci, d-lor, sacrificiul imens pe care conducătorii statului

îl impun pentru întreaga scară erarhică a servitorilor statului.

Omul trebuie să aibă un crez și crezul acesta este dătător de energie și de elan sufletesc : este credința în lucruri sfinte. Eu, trebuie să cred, că acel care se află pe banca ministerială, nu poate fi bănuțit.

Legea însă îmi șoptește : tocmai pentru că stă pe această bancă trebuie să fie bănuțit. [...] Cu această lege noi inovăm. O asemenea lege nu există nicăieri și n-a existat niciodată decât în Bulgaria, după cum spune d-l raportor, dar legea bulgară e vagă și nu cuprinde exclusiv pe servitorii statului.

Ori, în această lege se admite, în principiu, că toți cei care servesc statul, sunt bănuți, - și trebuie să facă ei dovada că sunt cinstiți.

Este principiul jertfei noastre a celor care slujim statul, a aceluia care deținem mandatele nobile de reprezentanți ai națiunii ;și această jertfă o facem numai pentru ca cei vinovați să fie pedepsiți. Și dacă această lege nu va da rezultate, va fi un blestem ca, nici cu acest sacrificiu, să nu se poată pune cei neonești la locul lor.

Bacon, Dreyfus

... v-am citat un caz din Franța, să-mi dați voie să vă citez și un caz din veacul al XVI-lea, din Anglia. Este cazul ilustrului Bacon, unul din cele mai mari genii ale omenirii. El a fost și lord Cancelar al Angliei și era și favoritul Reginei...

- N. Corodeanu, raportor : Și prevaricator.

- I. Botez : ...totuși, a fost dat în judecată pentru luare de mită și decăzut din toate drepturile lui.

Aceasta s-a întâmplat în veacul al XVI-lea, în Anglia, fără să fie nevoie de o lege similară, ca aceasta pe care o discutăm acum.

D-lor, o asemenea pedeapsă pentru unul din cei mai mari cetățeni ai omenirii, este o tristețe, dar a fost o pedeapsă fecundă în rezultatele morale, pentru consolidarea sufletească a unui popor, după cum fecundă a fost reabilitarea căpitanului Dreyfus, a colonelului Picard în armata franceză, sub scutul curajului cetățenesc al lui Zola.

Și, poate că și acestei reabilitări se datorește calitatea învingătoare a armatei franceze la Marna și la Verdun..

Ne trebuie dreptate și echitate; și vă spun încăodată, că trebuie să păzim acest concept al onoarei – care este cel mai scump patrimoniu, care trăiește și după moartea omului – după cum trebuie să urmărim pe cei vinovați, în interesul consolidării morale a vieții publice. "

Botez/ 31 sept.'32

▣ **Denunțatorii**

-

" În acest proiect de lege apar denunțatorii.

Eu știu că în istoria omenirii, când sicofanții au avut un rol social,
aceasta a însemnat începutul unei epoci de decădere.

Tare îmi este teamă de acești sicofanți, pentru onoarea oamenilor cinstiți.

D-lor senatori, expunerea de motive a proiectului de lege cuprinde un fragment luminos, asupra datoriei statului față de onoarea personală și morala publică, pe care găsesc oportun să-l citez : < Societatea are dreptul să se apere, dar și obligațiunea de a apăra > ; < Sanctiunea vinovaților este necesară, dar tot așa de necesară este și creierea mijloacelor pentru ca nevinovații să se poată apăra.

Teama de sancțiuni este o frână pentru acei care nu o găsesc în conștiința lor. >;

< Apărarea celor care nu s-au abătut dela postulatele moralei publice,
este un exemplu pentru cei onești și un îndemn pentru toată lumea > ;

< Nimic însă nu este mai primejdios pentru destinele unei societăți, decât un regim de viață publică, în care se tolerează insinuarea fără rostire a acușării și rostirea acușării fără aplicarea sancțiunilor.

Un asemenea regim, fără sancționarea celor vinovați și fără crearea mijloacelor de apărare a celor integri, încurajează toate îndrăznelile și pregătește umilirea tuturor onestităților >

Botez/ 31 sept.'32

▣ Tîrnăcopul țărănist

" D- lor, aceste considerații, fără să vrei, amintesc viața noastră politică dinainte și de după războiu. Și înainte de războiu, politica se făcea, desigur și în mod caustic și în mod agresiv, dar nu se făcea niciodată cu tîrnăcopul.

După războiu, însă am văzut apărând concepția tîrnăcopului. E aportul în luptele politice a noului temperament,

prea sevos și virulent, al noului partid, pe care d-voastră îl reprezentați aici.

D-voastră, fără istorie, nu aveți încă ochiul istoric pentru a înțelege procesul evolutiv de creare al României moderne,

de către Partidul Liberal și însemnătatea mare a episodului istoric pe care îl reprezintă în viața națională a poporului nostru.

În panoplia statului țărănesc, prea exclusiv, stă tîrnăcopul;

statul burghez, nu cunoștea această armă cavaleriească.

Legea actuală ține tîrnăcopul suspendat deasupra capului fiecărui slujitor al statului.

Concepția sensibilității onoarei și a creditării ei, cum e curent în Occident – nu e admisă pentru demnitatea statului.

E drept, d-voastră ați ocolit puțin ; în locul ilicitului penal, ați pus ilicitul civil.

Dar, deopotrivă ating onoarea. Și repet : dacă nu se poate altfel, dacă nici legile din trecut nu sunt suficiente

și dacă d-voastră, care faceți legea, declarați că, cu alte mijloace nu puteți asana această țară,

primim formula legală a d-voastră , pe care o declarați juridicește inexorabilă. [...]

Se pare că e timpul când susceptibilitățile cetățenești nu mai sunt luate în seamă. [...]

]"

Botez/ 31 sept.'32

▣ Onoarea cu certificat ?

Necesitatea legii actuale caracterizează și ea morala unei epoci.

Situațiunea este dar gravă, nu numai din punct de vedere economic, dar – această lege o confirmă – situațiunea este gravă și din punct de vedere moral. [!!!]

Când atmosfera este atât de otrăvită, când de la sine opinia publică nu poate face distincție, când statul nu mai poate pedepsi pe cei vinovați, decât trebuind să vină cu o lege specială de această natură unică în istoria țărilor civilizate, ne înspăimântăm și spunem : aducem jertfa noastră, dar să dea Dumnezeu să vedem pe fiecare la locul lui, sau așa cum zice englezul : < The right man in the right place >.

Fanarul

D-lor, un călător englez din veacul al 18-lea a trecut prin țara noastră și a vizitat Curțile fanariote dela București și Iași, culegând impresiuni. [...]. În jurnalul său călătorul spune : <O țară în care fructele n-au savoare, bărbații n-au onoare și femeile n-au pudoare > .

D-lor, de sigur, poate a treia calificare este o simplă butadă. Din fericire, fructele au căpătat savoare pentru că, aduse din Occident, s-au aclimatizat la noi.

Cum nu s-a aclimatizat încă și onoarea, acel precipitat superb, occidental ?

Este nevoie, suntem în acea stare sufletească a veacului al 18-lea, pe timpul fanarioților, ca să venim cu o lege târnăcop ?

Dacă este așa să o facem, să o facem.

D-lor, oamenii cinstiți de astăzi se vor vedea amenințați de primejdia și ofensa calomniei ; și pentru mine calomniatorul este un criminal mai mare decât asasinul, căci asasinul îți ucide trupul, pe când calomniatorul îți ucide sufletul. Tâlharăia este ceva odios, dar e omenesc ; calomnia, însă, e ceva diabolic.

Băgați de seamă încăodată, pentru că nici nu merită discuție tâlharul ordinar, care a traficant cu averea statului. Nici o cruțare pentru el ; dar fiți delicați în mânăuirea acestui concept, prin comisiunile pe care le faceți, cu onoarea oamenilor.

Am rămas rău impresionat , citind legea și admitând-o, sub titlul de sacrificiu inexorabil al oamenilor cinstiți, când văd că se fac comisiuni chiar pentru controlul averilor judecătorilor și pentru membrii Curților de apel și de Casație.

Mi-am zis : și justiția, principial, e suspectată ? Nimeni nu este scutit ?

- M. Teodorescu : Ce vă pasă ?

- I. Botez : Am spus că onoarea este judecata altora asupra ta; onoarea cu certificat nu este onoare. Și faptul că te duci să îți se controleze averea, faptul numai că te duci acolo și te întorci cu certificat, nu-ți înalță demnitatea. Recunosc că nu ați putut face altfel, probabil, dar nu pot să nu recunosc primejduirea oamenilor cinstiți cu această lege.

Cu toate acestea, am spus că este un imperativ categoric al opiniei publice, al opiniei publice dincolo de partid,

căci adeseaori opinia publică condamnă pe omul politic, pentru că atât de bârfit a fost omul politic, încât astăzi nu i se mai spune om politic, i se spune politician, și când i se spune politician, în imaginațiune apare ființa cea mai abjectă,

cu atmosfera și cu virulența nediscriminantă de astăzi.

Recomand guvernului, care este forța executivă, pe lângă o urmărire și aplicare drastică a legii pentru cei vinovați și o veghere deosebită asupra cinstei celor nevinovați. "

I. Botez / 31 aug.32

21.) Program de guvernare , PNL -Duca (1 oct.'32)

Ședința CCal PNL , 1 oct.'32

(BCS , Fond St.Georges, pach. XLV , ds. 4)

[LD : revezi momentul conjunctural , legat de seria de "crize " cu care era confruntat guvernul Vaida , care putea îndritui PNL ... să considere posibilă o cădere de guvern. Este de admirat seriozitatea cu care PNL și-a pregătit , întotdeauna , programele de guvernare .]

În ședința din 1 oct.'32, CC al PNL a aprobat acest program :

1. Aplicarea sinceră a regimului constituțional prin respectarea prerogativelor tuturor puterilor constituționale , cu eliminarea exceselor care a scoborât prestigiul Parlamentului.
2. Întărirea ideii de autoritate , măcinată de guvernările precedente .
Combaterea fără șovăire a tuturor curenților răzimate pe ura de clasă [vizat curentul comunist] și de rassă [vizat curentul legionar și cuzist] și cari, lăsate libere și uneori susținute de ajutor străin , ar putea primejdui unitatea statului, pacea socială și libertățile publice cheazășuite de așezământul constituțional "
3. Pedepsirea , potrivit unei proceduri accelerate , a acelor ce au păgubit , prin fraudă și abuz , statul, județul, comuna .
4. Curmarea excesului de legiferare care a dezorganizat viața Statului și a creat haos legislativ.
5. Simplificarea aparatului administrativ.

6. Rezolvarea problemei conversiunii datoriilor agricole prin reducerea creanțelor .
7. Revenirea la principiile care au stat la baza politicii PNL , realizarea bugetelor echilibrate , reducerea impozitelor , la putința de plată a contribuabililor .
8. Așezarea agriculturii pe primul plan al acțiunii de stat și susținerea ei împotriva crizei în care se zbate , prin raționalizare , sporire cantitativă și calitativă a industrializării .
9. Refacerea industriei naționale și a comerțului românesc .
 distruse de politica de nepricepere și de sistematică persecuție a guvernărilor național -țărăniște . Bogățiile naționale vor fi puse în valoare , pentru ca astfel Statul nostru să rămână cât mai puțin tributarul industriilor străine.
Legea încurajării industriilor , va fi adaptată nevoilor actuale .
Un "Mare Consiliu Economic " (asociații industriale, comerciale, agricole , profesionale și muncitorești) va constitui organul consultativ al guvernului , pentru îndrumarea vieții economice.
10. Realizarea unei politici sociale , care să asigure clasei muncitorești condiții de viață cerute de năzuințele timpului , de prețuirea muncii și de respectul muncii omenești.
11. Reorganizarea serviciilor de sănătate publică , cu atenție pentru asistența medicală la sate .
12. Ameliorarea și modernizarea mijloacelor de transport .
13. Promovarea dezvoltării culturale sub toate formele .
 Se va realiza integral principiul obligativității învățământului primar .
 Toate jertfele pentru lichidarea analfabetismului .
 Dezvoltarea învățământului agricol , profesional ,
 pentru a opri sporirea proletariatului intelectual
 Burse pentru elevii și studenții capabili.
14. Consolidarea raporturilor de armonie și de bună înțelegere între bisericele naționale , asigurarea rolului precumpănitor bisericii ortodoxe [!!!]
15. Întărirea prestigiului magistraturii și justiției.
16. Continuarea politicii de largă libertate față de minorități , de frățească colaborare cu ele.
17. Ajutorarea provinciilor unite prin repararea nedreptăților trecutului și prin întărirea stării lor materiale și culturale , cu deosebire în regiunile de munte .
18. Întărirea armatei , față de care nu se va cruța nici o jertfă .
 " Organizarea integrală a națiunii în vederea apărării naționale ,
 organizarea instrucției preregimentare a tineretului ,
 reducerea serviciului militar sub arme - odată cu această reformă -
 sporirea numărului reangajaților , înzestrarea grabnică a armatei cu întreg
 armamentul și toate mijloacele cerute de tehnica modernă ,
 dezvoltarea industriei militare - distruse de guvernările național-țărăniște -
 și adaptarea industriei private la misiunea ce ar avea de îndeplinit în caz de război
 înzestrarea aviației militare , pregătirea în vederea războiului chimic "
19. Continuarea politicii externe urmată de la război și până azi, pentru consolidarea păcii și menținerea tratatelor existente . "România va căuta să întrețină raporturi prietenești cu toate statele , asociindu-se totdeauna tuturor inițiativelor ce vor avea de scop statornicirea raporturilor de înțelegere între popoare și de concordie națională "
20. Credincios politicii de independenței financiare și de demnitate ...
 PNL va face toate eforturile ca țara să recapete prestigiul .
 "România nu poate rămâne o insulă izolată în mijlocul marilor prefaceri care se petrec sub ochii noștri. Credințe și orientări noi străbat omenirea ;
 formule și idealuri noi de organizare economică și socială își fac drum.
 Fără a aluneca pe calea experiențelor neverificate ,
PNL nu va șovăi însă , să adopte reforme care , compatibile cu statul nostru național ,
monarhic , constituțional și cu geniul poporului român , vor pune țara noastră în pasul
transformărilor menite să înzestreze societățile cu o mai rațională organizare și cu o mai
dreaptă alcătuire " În numele PNL, I.Gh.Duca

Program de guvernarePNL / 1 oct.'32

22.) **I.Hudiță (PT) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32**

(DAD, MO 40, 1 oct.'32 , p. 1581-1585)

[LD : o foarte interesantă punere în sistem a PNTJ și PNL . Un pronostic, care nerealizat , eratotuși logic !]

/ PNL , ca partid de dreapta, este mai puternic, cu tradiție, omogen, cu program, cu cadre ;

/ " Dreapta " din PNTJ ... va fi înghițită de PNL !

/ "Stînga " din PNTJ se va uni cu PNTJ-Lupu !

I.Hudiță / 1 oct.'32 . Vezi pe larg la fișier PNTJ

23.) **N.Penescu (PNTJ) , la Conversiune , 2 oct.'32**

Intervenție polemică : **Manolescu -Strunga**

/Critică politica economică a PNL, după război , care a fost / contra industrialismului

\ "prin noi înșine "

/ România stat agrar

- **Manolescu -Strunga** îi spulberă argumentele, pledând pentru industrializare , fără să nege rolul agriculturii. Vezi fișier PNTJ și Legislație

24.) **C.I.C. Brătianu (PNL-1) - la conversiune - 4 oct. '32**

(DAD, MO 43, șed. Din 4 oct.'32, p. 1696- 1701)

[LD : atenție ! de la aceste poziții - se susține - i s-a tras lui Duca !

Atenție ! Consens PNTJ-PNL în această problemă Atenție la triada Cuza - Lupu - Goga

LD: respectarea angajamentelor ptr. străinătate ; politică economică interdependentă de rel.economice -financiare mondiale]

▣ Datoria externă

▣ Interdependențe economice și politice

- **CICBrătianu** : Ce s-ar întâmpla dacă nu plătim datoria externă ? Mulți consideră asta ușor : ne degrevăm de 6 miliarde ! Dar ... putem noi să nu plătim ?
Suntem noi o țară , atât de consolidată politicește , încât să facem abstracție de toate celelate ?

- **ACCuza** : Amânăm plata , nu o suprimăm !

- **CICBrătianu** : Asta este altceva ! ; se poate face cu consimțământul creditorilor , nu cu inflație .

- **IGDuca** : Aceasta se poate obține printr-o politică economică sănătoasă , internă .

- **Goga** : De oameni care au mâinile libere !

- **Duca** : Nu cu anarhia financiară de astăzi .

- **CICBrătianu** : Acum, pe plan mondial, țările au recurs la contingetare : asigurarea unei cote de import cu țara cu care se fac legături economice .

De la clauza "națiunii celei mai favorizate " , s- a trecut la această contingetare , care depinde de bunăvoința țărilor importatoare .

De aceea exportul nostru depinde de relațiile economco-financiare și politice cu diverse țări. Oricând ni se pot închide debușeele , fiind siliți să trăim închiși în propria noastră țară . Putem noi rupe relațiile politice , care sunt legate cu cele economice ?

Toate statele , când își reglementează problemele politice , încep cu reglementările economice. Noi, dacă tulburăm relațiile economice , mai putem conta pe sprijinul politic , din ce în ce mai greu de obținut ?

- **ACCuza** : Nu văd prea bine sprijinul.

- **Voce PNTJ** : Este foarte mare !

- **dr Lupu** : Nu confundați statul cu comerțul !

- **CIC Brătianu** : Dvs credeți că vrăjmașii noștri , dacă ne-ar ști cu relațiile slăbite și nesprrijiniți , nu ne-ar ataca ?

- **Goga** : Integritatea teritoriului nostru nu este un comerț de schimb !

- **Voci PNTJ** : Dar n-a spus nimeni asta !

- **CICBrătianu** : Toate sunt în legătură."Interdependența politică este legată de cea economică în acest moment și toate țările pun chestiunea economică înaintea chestiunii politice " Prima condiție a unei economii sănătoase este un buget echilibrat.A

doua condiție : balanța comercială echilibrată.

Cum s-o faci echilibrată , dacă ești în conflict economic cu țările care îți asigură această balanță ? Se mai cere și concursul mării finanțe internaționale .

Mica noastră circulație monetară cum poate fi menținută pe piața internațională ?

Să nu avem o idee prea exagerată față de puterile noastre financiare și economice !

CICBrătianu

▣ Conversiunea

[Atenție LD : fără echivocuri ! direct ! grija de credit ! Ajutorarea debitorilor mari !]

Agricultorii debitori sunt într-o situație grea și trebuie ajutați.

Agricultura -principala ramură a României - nu poate fi lăsată să se ruineze , când criza agricolă se dovedește de durată.

Dar acest echilibru trebuie făcut printr-o lege economică folositoare.

Nu ca legea Argetoianu care duce la ruina completă a creditului ,

dl.Argetoianu spunând că creditul este deja ruinat ... așa că ...

Este ca și când un doctor , la căpătâiul unui bolnav , nu-i mai dă medicament ci otravă , zicând că și așa o să moară !

În toate țările debitorii sunt ajutați , fără a distruge pe creditorii lor !

De aceea PNL a insistat , și la Legea Argetoianu , că este nevoie de finanțarea Conversiunii .

Noi am propus :

- Ajutorarea debitorilor cu dobânzi mari ;
- Reparația pagubelor pe seama creditorilor , făcută cu discernământ ;
- Instituțiile agricole , băncile populare , Creditul Funciar Rural , Casele de credit agricol , au portofolii agricole 100 % . Ele , care au ajutat cel mai mult agricultura , nu pot suferi cel mai mult , nu edrept !

Trebuie să ruinăm aceste instituții ? Desigur că nu , ar fi o mare nedreptate .

Mai este și principiul respectării contractelor , a angajamentelor .Nerespectarea lor , are un efect fatal asupra încrederii , atât în interior cât și în exterior .

Asta duce , inevitabil , la fenomenul ascunderii banilor , la exportul de capital , plasarea în devalize străine .

Să nu vă mire că străinătatea a reacționat contra Conversiunii noastre ! Este vorba de aceeași neîncredere :

cum să se mai acorde credite unei țări care ... nu-și onorează angajamentele !?

De aceea , nimeni nu mai vrea să-și plaseze banii la noi . !

Este destul să asanezi debitorul ? Nu ! "Trebuie să menții creditul , pe viitor "

Să respecti contractele , angajamentele .Să dai încredere capitaliștilor.

O țară nu poate trăi fără credit.

"O țară care-și distruge creditul intern și extern , este o țară destinată morții " Sigur că este nevoie de convertirea datoriilor .

Conversiune nu înseamnă micșorarea datoriei , iertarea datoriei , ci ... prelungirea ei ,dintr-o datorie cu dobândă mare , pe termen scurt ;

într-o datorie cu dobândă mică , pe termen lung.

PNL a înscris în Programul său , încă din 1930 , acest lucru . Rezolvarea , nu amânarea .Ori ... Conversiunea GGM nu rezolvă , ci amână !

PNL nu va vota Legea GGM .Dvs sunteți ca omul de pe mal care trebuie să scoată piatra aruncată de altul în gărlă !

Vă țin pe acest mal oarecari curente din partidul dvs.

Nu puteți scoate piatra din gărlă ! (aplauze prelungite la PNL)

CIC Brătianu / 5 oct.'32

25.) D.luca (PNL -d, deputat de Vlașca, Giurgiu) , anunță interpelare : incidente la granița cu Bulgaria , 7 oct.'32

(DAD, MO 46, șed. din 7 oct.'32 , p. 1814)

[Înregistrez această interpelare pentru datele privindu-l pe liberalul Luca , despre care nu știu prea multe]

/ Cîțiva cetățeni bulgari au încercat să treacă Dunărea , noaptea , la Slobozia -Vlașca Grănicerii i-au arestat și dus spre pichet.

Alt grup de bulgari clandestini , le-au ieșit înainte , i-au dezarmat , i-au împușcat , și au fugit

peste franița bulgară.

/ Peste câteva seri, situația s-a repetat .De data asta , grănicerii români , i-au somat , au tras focuri ,bulgarii

(probabil cu un mort și un rănit) retrăgându-se .

/ Imediat ce autoritățile bulgare au luat cunoștință de aceste fapte, au început o terorizare asupra populației românești

de pe malul nostru, care locuiește între Giurgiu și comuna Malu. Au tras focuri de carabină ; asupra portului Ramadan ;

au tras chiar un foc de tun și un obuz, asupra morii din Malu ; un funcționar al Ambasadei (la vamă) a spus că aceasta

va continua pînă.... vor răzbuna moartea bulgarului

/ "Eu, care sunt cetățean și reprezentant al acelei regiuni ,

care are justificate resentimente contra acestei populații , încă din timpul războiului, cînd am suferit aîft de mult,

nu vreau să înveninez raporturile dintre aceste două popoare, discutînd pe larg acest caz în Parlament,

ci mă limitez doar ca, după istorisirea făcută, să rog pe d. ministru de Externe să binevoiască a ne aduce la cunoștință

aceste întîmplări și ce măsuri intenționează a lua " (aplauze la PNL)

D.luca / 7 oct.'32

26.) I.G.Duca - intervenție în discursul lui **Pomp.Ioanițescu** -

la Conversiune , 5 oct.'32 ("Dimineața " , 7 oct.'32)

▣ **Conversiunea**

[LD : atenție ! apără interesele instituțiilor de credit ,apără acțiunea în justiție a lui Dinu Brătianu (Creditul funciar rural)

ceea ce, de altfel, făceau și ardeleanul Aurel Vlad, și bucovineanul D.Moldovan , membrii ai PNȚ]

" Partidul național-liberal nu a atăcat legea ca anticonstituțională.

Sunt instituțiuni [ex.Creditul funciar rural] ale acestei țări cari se cred imediat și direct lezate în interesele lor și nimeni nu le poate împiedica

ca să se adreseze justiției, pentru a apăra ceea ce socotesc ele ca drepturile lor.

- **V.Beldie** : dar ce a susținut d.Dinu Brătianu, în Parlament ?

- **IGDuca** : dta vrei să faci o intrigă care nu prinde .

- **V.Beldie** : Vrem să știm care este poziția dvs față de această chestiune ?

- **IGDuca** : " Situația noastră este foarte clară: noi am apărât proiectul d-lui Argetoianu, pentru că s-a dus în această țară o campanie hotărîită , aș putea spune o campanie perfidă , contra noastră , zicînd că noi suntem contra principiilor conversiunii, noi care avem pretenția de a fi fost cei dintîi cari în programul nostru am preconizat această conversiune.

Atunci am hotărîit să votăm legea domnului Argetoianu , ca un vot de principiu, ca să nu se mai poate specula de nimeni că suntem în contra conversiunii datoriiilor agricole.

Dar , în mod cinstit am explicat și motivat că , așa cum este legea întocmită în amănuntele ei, nu va putea să rezolve în mod satisfăcător problema și

că rămîne guvernului următor sarcina să o cerceteze.

"Că am avut dreptate, se vede astăzi , fiindcă primul act de guvernămînt pe care dvs îl îndepliniți este să modificați această lege , cu toate că ați colaborat înainte la elaborarea ei. Azi, veniți cu un proiect de lege care , după noi, nu rezolvă nimic.

După infinite pertractări , v-ați oprit la formula următoare : amînăm chestiunea pentru 18 luni, fără ca nimeni dintre noi să știe , și nici dvs nu știți, ce se va face peste 18 luni. .

Atunci noi zicem : această soluție nu corespunde nici intereselor debitorilor , nici interesele creditorilor, și nu rezolvă întru nimic problema, așa încît , nu putem să aprobăm proiectul dvs de lege.

" Prin urmare , întreg partidul liberal , fără deosebire , - și-mi pare foarte rău că domnul Dinu Brătianu , care este cam indispus, a trebuit să părăsească astăzi Bucureștiul , pentru că el trebuia să facă aceste declarații în locul meu - întreg partidul liberal , fără nici un glas discordant , a adoptat și susține această atitudine."

IGDuca / 5 oct.'32

▣ Creditul Funciar Rural

Cît privește Creditul funciar rural, d.Dinu Brătianu nu este stăpîn la această instituție. D.Dinu Brătianu este un mandatar la Creditul funciar rural, care este o instituție care are anume interese de apărut .Și așa fiind, nu este nici o contradicție în atitudine.Dar afară de asta, Creditul funciar rural nu atacă la Curtea de Casație legea , în totalitatea ei, ca neconstituțională.

- **VGBeldie**: Atacă principiul legii !

- **IGDuca** : Nu ; declară anticonstituționale numai dispozițiile speciale privitoare la Creditul funciar rural , care se bucură de peste 50 de ani de un anume regim . Aceasta este realitatea. Deci d.Dinu Brătianu nu poate , ca mandatar al tuturor celor cari sunt interesați în această instituție , să refuze apărarea drepturilor lor, și , de altminteri , cine sunt acești interesați ?

Toți proprietarii , cari sunt împrumutăriți la această instituție, care nu este o instituție capitalistă, ci mutualistă și toți deținătorii de titluri ;

și aici , eu vă reamintesc, cîți minori, cîte văduve, au averile lor consemnate , prin lege chiar, în aceste titluri , la Casa de Depuneri.

Nu poate el ca mandatar al tuturor acestor interese, care crede că sunt lezate prin articolul acela special, nu prin întreaga lege, să nu se ducă să-l apere ?

Dealtminteri, Curtea de Casație se va rosti dacă, în adevăr, este sau nu constituțională dispoziția legii.

- **V.G.Beldie** : Nu este vorba de ce va decide Curtea De Casație, ci de atitudinea dlui Dinu Brătianu.

- **IGDuca** : Dle Beldie, dta cauți să faci aici niște intrigi care nu prind și nu sunt la locul lor.

- **VGBeldie** : Uitați-vă dincolo (arătînd spre **Gh.Brătianu**)

- **IGDuca** : Uitați-vă și dvs acolo unde , mîine poimîine va fi dl **Grigore Iunian** .

- **Voce PNȚ** : Nu mai este !

- **IGDuca** : Dar cînd prezentați spectacolul pe care-l prezentați de cîtăva vreme, cînd de două luni de zile ne țineți aici , pentru că nu puteți să elaborați un proiect de lege, din cauza nesfîrșitelor discuțiuni și divergențe de principii, care există în rîndul dvs., cînd prezentați spectacolul atîtor contradicții , nu căutați la alții , la care nu există .

- **V.G.Beldie** : Vi se pare.

IGDuca / 5 oct.'32

27.) **IGDuca** , discurs la Congresul național bisericesc, 16- 17 oct.'32

("Viitorul" , an 24, nr. 7418, 18 oct.'32)

[A vorbit în ziua a doua a congresului.

Am impresia că în ziua aniversării regelui Carol II]

A arătat că , dacă criza morală, de care au vorbit oratorii precedenți , este evidentă, nu este mai puțin adevărat că nu trebuie să ne pogram pe noi și să o considerăm ca un specific românesc.

Ea bîntuie astăzi în toate statele , chiar și în cele în care sentimentul religios este mai puternic.

" Cît privește biserica noastră, constat că este în plin progres [...]

România întregită are -pe lîngă 13 milioane de credincioși ai bisericii ortodoxe - și vreo 4 milioane de credincioși minoritari , cari sunt și trebuie să ne fie frați iubiți.

Aceste confesiuni minoritare au bisericile lor bine organizate , cu instituții de mare valoare , cu destui conducători de înaltă pregătire și cultură, cu muncitori înzecit mai numeroși ca noi, cu mijloace abundente, și -față de noi - adeseori uriașe.

Mai presus de toate, au și un foarte mare număr de credincioși - fruntași, intelectuali de toate nuanțele -

care au o conștiință confesională vie, activă, atentă, încît în orice timp și în orice loc, fie la comune sau județe,

fie la guvern și în toate ministerele și instituțiunile publice , și pe absolut toate terenele, - știu să apere cu succes interesele bisericii lor, și să exopereze pretutindeni un cîștig, fie moral, fie material.

" Fără a ieși din calea tradiționalei și frățește toleranțe a neamului și bisericii noastre - situația schimbată , sub raport confesional , din România nouă, cere în mod imperativ și de la toți intelectualii bisericii noastre ,

aceeaș vigilență , același interes, aceeaș iubire productivă și pentru biserica lor, oriunde și în orice funcțiune "

IGDuca / 16 oct.'32

28.) Ședința CC al PNL .Declarațiile lui IGDuca și C.I.C. Brătianu.

Moțiunea (Gh.Tătărescu), 16 oct.'32

/ Răsturnarea guvernului Vaida / Program de salvare a țării //

Cooptări în CC și Delegația permanentă /

(BCS, fond Saint - Georges, pachet XVIII, dosar 2 ;

"Viitorul " , an 24, 18 oct.'32 ; "Dimineața " , 18 oct.'32)

[LD : la 5 zile după închiderea sesiunii parlametare ; în ajunul aniversării lui Carol ;

Titlurile și subtitlurile aparțin ziarului "Viitorul " "Dimineața" da doar fragmente și rezumate .

Trebuie de pe acum să culeg motivele și argumentele care l-au făcut pe Carol al II-lea să țină deoparte de guvernare, pe Duca și PNL !

Și în aceste două expuneri - Duca , Brătianu - ele există.

Cei doi și-au împărțit parcă rolurile , complementare altfel , pe măsura competențelor, temperamentului și vocației politice :

Duca - luptător pentru marile deziderate naționale, pentru acțiunea de înfruntare a adversarilor ;

Brătianu - pentru spiritul constructiv, pragmatic , al administrării statului .]

▣ Cuvîntul Partidului Național-Liberal

" CC al PNL s-a întrunit în ședință plenară , sub conducerea lui IGDuca.

În împrejurările politice actuale și față cu situațiunea în care se găsește țara,

ședința CC al PNL capătă semnificațiune deosebită ,

întrucît întreaga opinie publică așteaptă cu înfrigurare cuvîntul și hotărîrile acestui partid, în mijlocul unui haos și al unei dezorientări

care pot deslănțui urmări catastrofale pentru situațiunea internă și externă a țării .

" Acest cuvînt a fost rostit ieri prin declarațiunile făcute de d.Duca, președintele partidului, prin discursul d-lui Const.I.C.Brătianu și prin moțiunea votată de comitetul central al partidului.

" Este un cuvînt de adevărată reconfortare morală și un act de afirmare a unei forțe unitare și impunătoare

pe care - și astăzi și întotdeauna - țara se poate sprijini în nevoile ei cele mai grele și în nădejdlile ei de îndreptare și de ieșire la liman.

" În mijlocul haosului politic deslănțuit și al primejdiilor deschise de incapacitatea și de destrămarea regimului național-țărănist de astăzi , PNL și-a rostit hotărîrea lui neînfrîntă de a duce pînă la capăt acțiunea pentru înlăturarea acestui regim și pentru salvarea țării "

I.G.Duca / 16oct.'32

▣ Declarație

" V-am convocat, ca de obicei, la această epocă a anului pentru a ne consfătuî asupra situațiunii politice și pentru a lua măsurile cuvenite în vederea întărirea organizațiunilor noastre și a luptelor ce ne așteaptă.

Din contactul pe care l-am avut ieri cu președinții diferitelor organizații, din informațiunile ce mi le-ați dat, constat cu o vie mulțumire buna rînduială a partidului nostru și dispozițiunile pe care , cu atîta rîvnă, le-ați luat în fiecare județ , potrivit instrucțiunilor ce vi le-am trimis după alegerile generale.

" Rămîne ca stăzi să ratificați cooptările pe care vi le vom propune pentru locurile din Comitetul Central și să votați membrii cu care, potrivit statutelor, urmează să fie complectată Delegația Permanentă a partidului.

" Constat sănătatea morală și impunătoarea solidaritate a partidului nostru, astăzi, cu o bucurie mai vie ca oricînd, fiindcă spectacolul pe care-l oferă alte forțe politice ne-ar îndritui să desnădăjduim de situația politică a acestei țări , dacă PNL n-ar prezenta el, prin programul său, prin puterile lui organice, prin experiența conducătorilor lui, și prin conștiința care însuflețește pe toți membrii lui, o

rază de lumină și de legitimă speranță ,
Într-un cerc cu adevărat îngrijitor de întunecat " (aplauze)

[Duca /](#)

"Guvernul haosului și al ridicolului "

"Într-adevăr , situația în mijlocul căreia țara se abate astăzi este gravă din toate punctele de vedere .Dealtminteri, era fatal să fie așa. Când a fost chemat la cîrma statului partidul național-țărănist , noi nu ne-am sfiit a declara pretutindeni și în mod public că acest partid va fi cu desăvîrșire incapabil să facă față nevoilor țării , atît de numeroase și atît de grele. Plecat abia acum un an de la putere , după o guvernare , pe cît de incapabilă pe atît de funestă , în plină criză de șefie, fără program, sfișiat de curente opuse și pradă tuturor ambițiilor și tuturor intrigilor personale. PNT era organic și vădit în neputință de a da României guvernul de care avea nevoie . (aplauze)

Din nenorocire pentru țara noastră , prevestirile noastre s-au îndeplinit în totul.Și după 3 luni de activitate , guvernul național-țărănist de astăzi se prăbușește în haos și în ridicol. (aplauze) În toată istoria politică a României contemporane , nu s-a văzut încă o mai jalnică desfășurare de nehotărîre , de contraziceri, de dezorientare și de nepricepere , ca aceea pe care ne-o înfățișează de trei luni guvernul prezidat de d.Vaida Voevod.NU NUMAI CA ACEST GUVERN A FOST INCAPABIL SĂ REZOLVE VREUNA DIN PROBLEMELE CE-I STĂTEAU ÎNAINTE, DAR CEEA CE ESTE MAI GRAV , LE-A AGRAVAT , LE-A COMPLICAT ȘI LE-A COMPROMIS PE TOATE .

[Duca /](#)

▣ **"Pe marginea prăpastiei "**

"În chestia financiară , în chestia economică, în chestia administrativă, pînă și în politica externă, ne-a dus pe marginea prăpastiei .

N-am să vă descriu situația tezaurului și a finanțelor noastre ublice.O cunoașteți. [...] au trecut 4 luni și guvernul nu a luat nici o măsură.

Destrăbălarea continuă pe toată linia și în clipa cînd funcționarii și pensionarii nu pot fi plătiți, căpătuirea partizanilor și desfrîul sinecurelor se practică cu un amestec tulburător de inconștiență și de cinism . (aplauze) Tot astfel și în chestia economică. [...] SOLUȚIA LA CARE GUVERNUL S-A OPRIT ÎN CEEA CE PRIVEȘTE

CONVERSIUNEA DATORIILOR AGRICOLE,
DUPĂ NESFÎRȘITE ȘI TRAGI-COMICE PERTRACTĂRI ,
NU NUMAI CĂ NU SATISFACE NICI INTERESELE DEBITORILOR , NICI ALE CREDITORILOR ,DAR LASĂ OPTSPREZECE LUNI , ÎNTREAGA ECONOMIE NAȚIONALĂ ÎNTR-O STARE DE PROVIZORAT ,
DE NESIGURANȚĂ ȘI DE AGITAȚIE SUB CARE

ORICE REÎNVIERE A PRODUCȚIEI ȘI A ÎNCREDERII ESTE IMPOSSIBILĂ "

Iar teoriile monetare de la care se inspiră unele curente din PNT , dau lovitura de grație oricăror forțări de restabilire a unei vieți economice și financiare normale (aplauze)

[Duca /](#)

"Regimul celor patru guverne "

Cînd țara așteaptă cu însetare o primenire administrativă ,
s-au redat , cu călcarea tuturor dispozițiilor legale,
consiliile comunale și județene , compromise sub trecuta guvernare național-țărănistă,
și înfierate de întreaga opinie publică .

Cînd țara suferă mai mult decît oricînd, de o criză de autoritate, ea este osîndită să trăiască

cu un Parlament care abea, și în chip suspect , a putut întruni 40 % din sufragiile corpului electoral și ,

sub oblăduirea unui guvern în care sunt aștepta tendințe opuse , încît s-a putut cu drept cuvînt spune ,

pînă și în străinătate , că România se bucură de privilegiul unic de a avea , deodată, patru guverne : al dlui Vaida, al dlui Mihalache, al dlui Titulescu și al d-lui Maniu

" (aplauze)

[Duca /](#)

▣ **"În politica externă "**

" Cît despre politica externă , cele ce se petrec depășesc ori ce închipuire (aplauze)

Refuz și astăzi să discut controversele ce s-au ivit
în jurul pactului de neagresiune cu Sovietele și
în jurul colaborării tehnice cu Societatea Națiunilor.

În ce privește pactul cu Rusia Sovietică, atîta timp cît negocierile sunt în curs,
nu vreau să contribui cu nimic la îngreunarea unei situații care a fost îndeajuns
îngreunată

prin manifestațiuni, prin polemici, prin comunicate și prin desmintiri. (aplauze)

În ceea ce privește colaborarea financiară cu Societatea Națiunilor,

concepțiile tradiționale ale partidului nostru sunt cunoscute.

Pînă în ceasul de față, nu ne-a fost îngăduit decît, pe de o parte, să constatăm că
ceea ce s-a trîmbitat într-o zi drept un mare succes, a devenit a doua zi o umilintă
națională,

pe care însăși guvernul Vaida refuza să o accepte, iar pe de altă parte,
să înregistrăm în domeniul internațional încă un penibil subiect de publice și reciproce
învinuiri

între guvernul de la București și plenipotențiarul de la Geneva. (aplauze)

[Duca /](#)

▣ O situație paradoxală în fața lumii

"Europa asistă uluită la această situație paradoxală și fără precedent :

un președinte de consiliu [Vaida] care oferă departamentul afacerilor străine unui
ministru [Titulescu]

de care s-a despărțit în ajun fiindcă erau în dezacord asupra unei mari probleme de
politică externă,

și un ministru [Titulescu] care primește să ia portofoliul externelor fără să știe
dacă împărtășește sau nu vederile cu guvernul [Vaida], cu care a acceptat să
colaboreze. (aplauze)

Că logica unei atari situații scapă posibilităților de înțelegere ale opiniei publice românești,
nu e de mirare.

Dar ceea ce este mai trist este că aliații noștri nu vor pricepe cum este cu puțință
ca într-o țară să se petreacă anumite lucruri.

SIMȚUL NOSTRU DE MÎNDRIE NAȚIONALĂ SE RIDICĂ CU ENERGIE
ÎMPOTRIVA ODIULUI NEMERITAT PE CARE INCAPACITATEA UNUI GUVERN
TRECĂTOR

ÎL ARUNCĂ ASTĂZI ASUPRA UNEI ȚĂRI CARE ÎN TRECUTUL EI,
A ȘTIUT SĂ APERE CU PRICEPERE ȘI CU DEMNITATE INTERESELE EI
INTERNAȚIONALE. (ovațiuni)

"Bineînțeles că un asemenea guvern este definitiv osîndit.

Aripa morții s-a întins peste el și prelungirea agoniei nu poate fi decît o promejdie. "

(aplauze)

[Duca /](#)

▣ Acțiunea pentru salvarea țării

[LD : este mai mult decît o somare a Regelui !]

"PNL denunță țării această primejdie și cu toată hotărîrea va lupta împotriva ei.

Azi, ca și ieri, el își va face datoria pînă la capăt, și va căuta să înlătore catastrofele ce
ne pîndesc.

El cheamă la această luptă toate conștiințele luminate, toate categoriile sociale,
toate sufletele frămîntate de îngrijorări justificate și de patriotice preocupări. (aplauze)

Acest apel vă invit să-l duceți în județele dvs., de la un capăt la celălalt al țării,
convinși fiind că slujiți astfel, nu interese egoiste de partid, căci nu de asemenea interese
poate fi vorba

în clipele de față, ci de grave și primejdite interese naționale.

Partidul Național-Liberal, care și-a legat numele de dezvoltarea României Moderne,
ar dezerta de la datoria lui, dacă în fața situațiunii de astăzi n-ar semnala toată gravitatea
ei, și nu ar închina tot patriotismul, tot sufletul și toate puterile lui, acțiunii de salvare a
țării. (ovațiuni)

Deși greutățile de astăzi sunt incomparabil mai mari, de cît cele de acum patru luni
[greșala chemării PNȚ la guvern]

și cele de acum patru luni mai mari decît cele de acum un an [greșala aducerii
guvernului lorga] partidul național-liberal are convingerea nestrămutată că,

pe temeiul programului și unei acțiuni unitare , hotărâte ,și nestînjinită în mișcările ei, România poate fi salvată și repusă în făgașul ei normal al dezvoltării și consolidării ei . (ovațiuni)

C.I.C.Brătianu

▣ Declarație

" După expunerea atît de elocventă și inimoasă a șefului nostru , mi-ar rămîne puține cuvinte de spus.Ar fi deajuns să-l asigurăm de tot devotamentul nostru în greaua acțiune pe care a întreprins-o (aplauze) "Cred necesar totuși să cercetăm cîteva probleme ce se pun în legătură cu situația viitoare a Statului nostru. Aceste probleme sunt în legătură cu activitatea noastră cînd am fi chemați la guvern . [...]

"Un regim constituțional este desigur numai atunci cînd un guvern este pus în situația să lucreze în deplină libertate .El trebuie să aibă răspunderea completă și mîinile libere " (aplauze) În aceste momente grele, un guvern trebuie să treacă pe deasupra tuturor considerațiilor de clientelă politică. [...] Dacă am proceda astfel, am cădea în prăpastia în care a căzut partidul național-tărănist care a pus mai presus de toate considerație de clientelă de partid . (ovații) [CICBrătianu /](#)

▣ Simplificarea aparatului administrativ

"În situația actuală a statului , se impune nu continui micșorări de lefuri . ci o simplificare a întregului aparat administrativ, care să corespundă cu starea reală a țării sărăcite . Guvernul să nu aibă alte preocupări decît că trebuie să mențină în slujbă numai pe cei necesari , capabili și cinștiți , pentru funcționarea aparatului de stat .Toată umplutura din ultimii ani trebuie curățită , pentru că nu este admisibil ca unii să trăiască ca trîntorii pe spinarea statului . " (aplauze) [CIC Brătianu /](#)

▣ Ridicarea economiei naționale

" Trebuie în același timp să ne ocupăm de veniturile Statului .Din cauză că s-a stricat aparatul administrativ ,încasările nu se mai pot face în mod normal , cît și din cauza veniturilor scăzute ale contribuabilului , încasările statului merg din ce în ce mai rău. Dacă s-ar merge înainte pe această cale , nu s-ar mai putea asigura existența statului Veniturile statului nu pot fi realizate numai prin reforme administrative, ci prin ridicarea economiei noastre naționale . Dacă nu vom reuși să dăm o viață nouă tuturor ramurilor de producție ,; nu vom ajunge decît la echilibrarea unui buget de mizerie . Să intrăm în examinarea amănunțită a acestora și să vedem ce se poate și ce nu se poate salva. " [Brătianu /](#)

▣ Recîștigarea creditului

" Să înlăturăm ce nu se mai poate salva , pentru a nu mai cere sacrificii noi și inutile contribuabililor.Să consolidăm însă organizațiunile financiare și economice atît de necesare țării și atît de crud lovite de o legislație nenorocită. În același timp [...] să recîștigăm creditul extern astăzi compromis. Zadarnic se duc delegații în străinătate și solicite împrumuturi , fiindcă nimic nu se va putea realiza în viitor, pînă ce nu vom restabili o situație bună în interior. (aplauze) [...]

PRIN URMARE , SĂ PUNEM DIN NOU ÎNAINTE DEVIZA < PRIN NOI ÎNȘINE > ,
PRIN CARE PARTIDUL NOSTRU A REUȘIT ÎN TRECUT SĂ CONSOLIDEZE SITUAȚIA ROMÂNIEI

[Brătianu /](#)

▣ Dezinteresare, disciplina , autoritate

"Trebuie să constatăm în același timp că țara este complet demoralizată .

Oamenii nu mai au încredere în nimic și simțul de cinste se atrofiază în fiecare zi .
Legea controlului averilor , votată de Parlamentul actual , a fost doar praf aruncat în ochii opiniei publice .

Să restabilim noi încrederea , nu prin legi , ci prin sancțiuni directe.

Să însănătoșim această atmosferă care duce la distrugerea Statului.

Singurul organism care poate face față situației actuale este numai PNL., fiindcă ,
de 70 de ani el a dovedit că merge pe calea cea dreaptă și că a înțeles întotdeauna
să sacrifice interesele imediate , intereselor superioare de stat.

PARTIDUL NOSTRU ARE O CONDUCERE DEZINTERESATĂ ȘI CINSTITĂ. EL ARE
ÎNCREDEREA OPINIEI PUBLICE. ORICE OM CARE NU VREA SĂ PROFITE DE O
SITUAȚIE IMEDIATĂ DIN BUGETUL STATULUI
ȘI SE PREOCUPĂ ÎN MOD DEZINTERESAT DE STAREA ȚĂRII , ESTE ALĂTURI DE
NOI. (ovații)

[...] Noi singuri avem disciplina necesară pentru a stăpâni pasiunile personale .

Noi singuri avem disciplina și autoritatea sefului. Fără disciplină nu se ajunge la nimic .

[.....]"

Gh. Tătărescu / citește

▣ Moțiunea PNL

[Moțiunea a fost votată cu unanimitate de voturi.]

"Comitetul Central al PNL, examinînd în ședința din 16 oct. 1932,
situația internă și externă a țării, constată :

"În gravele momente de azi, țara este cîrmuită de un guvern de neputință, care în lumina
actelor se dovedește lipsit de omogenitate și care, în plină descompunere,
oferă zilnic tristul spectacol al neînțelegerilor și al sffșierilor interne,
constituind astfel un izvor de permanentă nesiguranță și de generală anarhizare.

" Regimul național-țărănesc nu a putut așeza pe drumul rezolvării
nici una din grelele probleme care așteaptă soluționare și nu a știut să aducă
nici o măsură eficace pentru ușurarea nevoilor care apasă toate categoriile sociale,
mulțumindu-se să practice o politică de amînări, de improvizări și de expediente,
avînd la bază inchoerența și dezorientarea și avînd drept ultim rezultat ,
agravarea și înrăutățirea întregii situații interne.

" În ordinea externă , unde interese vitale stau azi în cumpănă,
guvernul a inaugurat o politică de ușurință și de contrazicere ,
care a creat României situații ridicole și inextricabile , fără de precedent în anele
noastre diplomatice și care a compromis grav , nu numai problemele ce se găsesc în
dezbateri , dar și prestigiul și autoritatea Statului însuși.

" Așa fiind, partidul Național-Liberal , care de la început a denunțat opiniei publice
incapacitatea organică a regimului actual,
consideră că fiecare zi de întîrziere în înlăturarea guvernului ,
primejduiește grav interesele vitale ale statului nostru.

" Totdeauna , ca în toate momentele grele din trecut, partidul Național-Liberal declară
că stă și azi în slujba țării , conștient de rolul său și de sacrificiile pe care gravitatea
împrejurărilor o reclamă strîns unit în fața programului și a credințelor sale.
El va da șefului său tot sprijinul , ca să poată , avînd deplină libertate de acțiune ,
să îndeplinească și în acest ceas, marea misiune pe care partidul o revendică
în consolidarea României Moderne "

Moțiunea a fost votată cu unanimitate de voturi.

Comitetului Central PNL

Au fost cooptați : Mircea Cancicov, Radu Roșculeț, Justin Stănescu -

ca delegați ai sfatului parlamentar din Cameră ;

gral G.Mărdărescu, gral N.Petala , Gh.Onose - ca delegați ai grupului din Senat.

Domnii : Victor Antonescu, Vasile Alimănișteanu, Constantin Alimănișteanu,
Dumitru Alimănișteanu, D.Angelescu, H.Aznavorian, Anastasescu, Bociar Bentoiu,
Azra Bercovici, I.Botez, C.Bursan, Honoriu Bănescu, dr.Bădărău, dr.pr.Bălăcescu,
S.Birman, Pompiliu Băbeanu, prof.dr.I.Candrea, Aurel Cosma, C.Cristoveanu,
P.Crivăț, M.Condrus, M.Constantinescu, G.Cristodorescu, I.Callimachi, pr. Drăgan,
S.Dimitriu, P.Dragomirescu, V.Dumitrescu-Militari, I.Frank, Gh.Fotino, N.Furculescu,
N.Ghica, G.Georgescu, dr.Hasnaș, Meșter, prof Marmeliuc, Em.Miclescu,

V.Moscu, gral Munteanu, I.Micodin, Iordache Minciulescu, Al.Popescu-Necșești, Ion Nicolaescu, dr.Olteanu, Gh.Bleaiu , I.Popovici, pr.Panaiteanu, Radu Portocală, Radu Patrulius, pr.Popescu Ercea, IC Plessea, I.Paraschivescu, M-Poenaru-Bordea, prof.I.Rekman, Șerb.Răducanu, Ed.Racoviță, Os.Racoviță, prof.Rarincescu, prof.Rășcanu, pr.Stanca, pr.C.Stoicescu, Matei Sassu, N.Stoianovici, Take Slăvescu, S.Șerbescu, Pop Ștefan, D.Săveanu, C.Tătăranu, Eug.Titeanu, prof.dr. Urechia, Enric Voinescu, M.Vorvoranu, C.Vântu, Vălsănescu ,Zipa , C.Zamfir.

Delegația Permanentă :

Membri de drept : IGDuca, dr.C.Angelescu, Vict.Antonescu, CIC Brătianu, ND Chirculescu, Gh.Cipăianu, Tancred Constantinescu, C.Dimitriu, R.Franasovici, I.Inculeț, Al.Lapedatu, C.Nicolaescu, I.Nistor, M.Orleanu, M.Oromolui, NNSăveanu, VPSassu , Gh.Tătărescu.

Membrii aleși : Eftimie Antonescu, CIC Brătianu, dr.I.Costinescu, Mircea Djuvara , Al.Donescu, Vict.Iamandi, D.Iuca, gral G.Mărdărescu, N.Maxim, Manolescu -Strunga, Leonte Moldovanu ,C.Neamțu, M.Negură, Niculescu -Dorobanțu, Dem.Nicolaescu, gral N.Petala, I.Pillat, I.Purcăreanu, Simionescu -Bîrlad, Victor Slăvescu, C.Xeni.

Secretar general al Delegației permanente : Gh.Tatarescu

Respons.finaciar : Victor Slăvescu

CC al PNL / 16 oct.'32